

REPUBLIKA HRVATSKA

**PRETPRISTUPNI EKONOMSKI PROGRAM
2012.-2014.**

Zagreb, veljača 2012.

SADRŽAJ

1	OKVIR I CILJEVI EKONOMSKE POLITIKE	2
2	MAKROEKONOMSKA KRETANJA	3
2.1	TEKUĆA MAKROEKONOMSKA KRETANJA	3
2.2	SREDNJOROČNI MAKROEKONOMSKI PROGRAM	7
2.2.1	Realni sektor	7
2.2.2	Inflacija	11
2.2.3	Monetarna i tečajna politika	12
2.2.4	Vanjski sektor i srednjoročna održivost	12
3	JAVNE FINACIJE	46
3.1	PRORAČUN OPĆE DRŽAVE I JAVNI DUG	46
3.1.1	Fiskalna politika i srednjoročni ciljevi	46
3.1.2	Tekuća fiskalna kretanja i srednjoročne projekcije	47
3.1.3	Procjena ciklički prilagođenog primarnog deficita	53
3.1.4	Stanje i projekcije kretanja javnog duga	55
3.1.5	Fiskalni učinci ključnih strukturnih reformi	55
3.2	TESTOVI OSJETLJIVOSTI I USPOREDBA S PROŠLOGODIŠNJI PROGRAMOM	58
3.2.1	Fiskalni rizici i testovi osjetljivosti neto pozajmljivanja/zaduživanja i javnog duga	58
3.2.2	Usporedba novog i prethodnog PEP-a	62
3.3	KVALITETA JAVNIH FINACIJA	62
3.4	DUGOROČNA ODRŽIVOST JAVNIH FINACIJA	66
3.5	INSTITUCIONALNA OBILJEŽJA JAVNIH FINACIJA	67
4	STRUKTURNE REFORME	70
4.1	PREPREKE RASTU I PREGLED STRUKTURNIH REFORMI	70
4.2	GLAVNA PODRUČJA STRUKTURNIH REFORMI	71
4.2.1	SEKTOR PODUZETNIŠTVA	71
4.2.1.1	Tržišno natjecanje i državne potpore	71
4.2.1.2	Privatizacija	72
4.2.1.3	Restrukturiranje željeznica	74
4.2.1.4	Restrukturiranje brodogradnje	75
4.2.1.5	Energetika	76
4.2.1.6	Malo i srednje poduzetništvo	78
4.2.1.7	Javno-privatno partnerstvo	81
4.2.2	FINANCIJSKI SEKTOR	83
4.2.2.1	Bankovni sektor	83
4.2.2.2	Nebankovni sektor	83
4.2.3	TRŽIŠTE RADA	87
4.2.3.1	Poticanje zapošljavanja	87
4.2.3.2	Sustav socijalne sigurnosti	88
4.2.4	POLJOPRIVREDNI SEKTOR	93
4.2.5	REFORMA JAVNE UPRAVE	98
4.2.6	OSTALE REFORME	100
4.2.6.1	Razvoj društva temeljenog na znanju	100
4.2.6.2	Reforma zdravstva	101
4.2.6.3	Reforma pravosuđa	103
4.2.6.4	Zaštita okoliša	104
5	MATRICA PROVEDBENIH MJERA	109
	Prilog I. Procjena fiskalnih učinaka strukturnih reformi	116
	Prilog II. Statistički dodatak	124
	Prilog III. Matrica uspješnosti u provođenju reformi iz PEP-a 2011.-2013.	139

1 OKVIR I CILJEVI EKONOMSKE POLITIKE

Sukladno Programu Vlade RH osnovni cilj ekonomske politike je uspostaviti konkurentno gospodarstvo, utemeljeno na znanju, te usmjereno na izvoz, koje osigurava rast dodane vrijednosti i zaposlenosti, poštujući načela socijalne kohezije. U kontekstu jačanja neizvjesnosti i rizika na globalnom i domaćem planu, ključni izazov je osigurati uvjete za ekonomski oporavak i rast uz očuvanje makroekonomske stabilnosti. To se prvenstveno planira postići poticanjem investicijske aktivnosti, provođenjem fiskalne konsolidacije te ubrzavanjem i intenziviranjem strukturnih reformi.

U pogledu gospodarske aktivnosti od iznimne važnosti je pokretanje investicijskog ciklusa. Država će pritom dati poticaj pokretanjem svog investicijskog ciklusa te poticanjem privatnih investicija putem smanjenja nelikvidnosti, smanjenja poreznih i neporeznih davanja poduzetnika i investitora te osiguranjem financijske stabilnosti.

Fiskalna konsolidacija rezultirat će smanjenjem deficita konsolidirane opće države, smanjenjem udjela proračunskih rashoda u BDP-u te zaustavljanjem rasta i zaokretom u trendovima udjela javnog duga u BDP-u. Uz planirane uštede na rashodnoj strani proračuna, promijenit će se i struktura javne potrošnje s pomakom ka produktivnijim investicijama. Izmjene na prihodnoj strani proračuna usmjerene su smanjivanju poreznog tereta rada i stvaranju uvjeta za jačanje poreznog opterećenja kapitala čime će se ojačati i pravednost poreznog sustava.

Strukturne reforme planiraju se u širokom spektru područja. Provođen će se aktivne mjere za poticanje novog zapošljavanja te horizontalne mjere industrijske politike temeljem definiranih smjernica razvoja suvremenih kao i tradicionalnih industrija. Poslovno okruženje jačat će se kroz razvoj pravosudnog sustava te institucija za potporu poduzetništvu. Financiranje propulzivnih sektora osigurat će se prvenstveno kroz poticanje privatnih ulagača, fondove EU te međunarodne financijske institucije i javno-privatno partnerstvo. Osnaživat će se i iskorištenost zemljišnih, poljoprivrednih i prehrambeno-prerađivačkih potencijala. Poticat će se obrazovanje i cjeloživotno učenje, istraživanje i razvoj te veze između istraživačkog i poduzetničkog sektora. Provođen će se i reorganizacija i racionalizacija javne uprave u cilju jačanja njene kvalitete, učinkovitosti i dostupnosti. Planiraju se i reforme u svrhu boljeg ciljanja socijalnih pomoći, stabilizacije mirovinskog sustava te širenja dostupnosti zdravstvenih usluga uz istovremeno jačanje održivosti svih navedenih područja. Adresirat će se i funkcionalna te fiskalna decentralizacija te težiti smanjenju regionalnih razvojnih razlika.

Kretanje gospodarske aktivnosti u RH u narednom razdoblju bit će određeno snagom i brzinom provođenja strukturnih reformi, ali i svjetskim i naročito europskim gospodarskim okruženjem. U tom pogledu valja posebno naglasiti još uvijek prisutnu visoku razinu neizvjesnosti u okruženju. Međutim, isto tako treba spomenuti i da je RH u drugoj polovici 2011. godine uspješno zaključila pristupne pregovore s EU te potpisala Ugovor o pristupanju, da se kontinuirano usklađuje sa standardima EU te će postati punopravnom članicom EU 1. srpnja 2013. godine, što daje dodatne pozitivne implikacije i impuls za cjelokupnu ekonomsku politiku i hrvatsko gospodarstvo koje u sinergiji s pokretanjem domaćih potencijala stvara okvir za gospodarski oporavak i rast.

2 MAKROEKONOMSKA KRETANJA

2.1 TEKUĆA MAKROEKONOMSKA KRETANJA

Učinci svjetske financijske i gospodarske krize na hrvatsko gospodarstvo bili su najizraženiji tijekom 2009. godine. Tijekom 2010. godine došlo je do ublažavanja negativnih kretanja, pa je realno smanjenje bruto domaćeg proizvoda (BDP) usporeno na 1,2%, nakon smanjenja od 6,0% u 2009. godini¹. Izuzev izvoza roba i usluga koji je povećan 6,0%, sve komponente s rashodne strane BDP-a zabilježile su tijekom 2010. godine realno smanjenje na međugodišnjoj razini. Najveće realno međugodišnje smanjenje od 11,3% zabilježeno je kod investicija u fiksni kapital, a slijede uvoz roba i usluga (-1,3%), potrošnja kućanstava (-0,9%) te državna potrošnja (-0,8%). Što se tiče doprinosa međugodišnjoj promjeni BDP-a u 2010. godini, nastavljen je trend iz prethodne godine, odnosno negativan doprinos domaće potražnje i pozitivan doprinos neto inozemne potražnje promjeni BDP-a. Tako su investicije u fiksni kapital doprinijele promjeni BDP-a sa -2,8 postotnih bodova, potrošnja kućanstava sa -0,5 postotnih bodova, promjena zaliha² sa -0,4 postotna boda te državna potrošnja sa -0,2 postotna boda. Doprinos neto izvoza promjeni BDP-a tijekom 2010. godine je iznosio 2,6 postotnih bodova, kao rezultat pozitivnog doprinosa izvoza roba i usluga od 2,1 postotni bod te uvoza roba i usluga od 0,5 postotnih bodova.

Usporedba ostvarenog i projiciranog BDP-a za 2010. godinu u prošlogodišnjem PEP-u, pokazuje da je ostvareni realni pad BDP-a bio za 0,4 postotna boda slabiji. Realni pad potrošnje kućanstava bio je za 1,1 postotni bod, državne potrošnje za 0,2 postotna boda, a bruto investicija u fiksni kapital za 0,4 postotna boda slabiji od projiciranog. Ostvareni realni rast izvoza roba i usluga bio je za 1,9 postotnih bodova snažniji od projiciranog, dok je realno smanjenje uvoza roba i usluga bilo za 0,6 postotnih bodova manje.

Kretanja u prva tri tromjesečja 2011. godine ukazuju na daljnji oporavak ekonomske aktivnosti. Naime, BDP je zabilježio realni međugodišnji porast od 0,3%, što je rezultat međugodišnjeg smanjenja od 0,8% u prvom te rasta od 0,8% i 0,7% u drugom i trećem tromjesečju 2011. Rast BDP-a tijekom prva tri tromjesečja 2011. proizlazio je iz pozitivnog doprinosa neto inozemne potražnje, dok je domaća potražnja nastavila negativno doprinositi promjeni BDP-a. Tako je potrošnja kućanstava doprinijela promjeni BDP-a s 0,1 postotni bod, doprinos državne potrošnje bio je neutralan, dok su bruto investicije u fiksni kapital i promjene zaliha negativno doprinijele promjeni BDP-a s -1,6 postotnih bodova, odnosno -0,2 postotna boda, redom. Potrošnja kućanstava i državna potrošnja jedine su kategorije s rashodne strane koje su zabilježile međugodišnji rast u prva tri tromjesečja 2011. Tako je potrošnja kućanstava realno povećana 0,2% u prva tri tromjesečja, što je proizlázlo iz njenog smanjenja od 0,1% u prvom te rasta od 0,6% i 0,1% u drugom i trećem tromjesečju. Državna potrošnja ostvarila je realni međugodišnji rast od 0,1% u prva tri tromjesečja 2011., kao posljedica njenog smanjenja od 0,9% u prvom, rasta od 1,7% u drugom te pada od 0,4% u trećem tromjesečju. Bruto investicije u fiksni kapital bile su i tijekom 2011. godine komponenta koja bilježi najveće realno smanjenje. U prva tri tromjesečja 2011. smanjene su

¹ Krajem 2010. godine provedena je manja metodološka revizija godišnjeg obračuna BDP-a od 1995. do 2007. godine prema novim i poboljšanim izvorima podataka i metodama obračuna koja je utjecala na povećanje nominalne razine BDP-a u prosjeku od 0,4% u razdoblju 1995.-2007. Prema godišnjem revidiranom obračunu, tijekom 2011. je revidirana i serija tromjesečnog BDP-a za razdoblje od prvog tromjesečja 2000. do četvrtog tromjesečja 2010., zajedno s preliminarnim obračunom BDP-a za 2008., 2009. i 2010. godinu dobivenim kao zbroj tromjesečnih podataka.

² Kategorija promjena zaliha uključuje statističku diskrepanciju.

7,5% u odnosu na isto razdoblje 2010., uslijed smanjenja u sva tri tromjesečja, od 6,7%, 7,3% i 8,4%, redom. Neto izvoz je pozitivno pridonio promjeni BDP-a sa 2,0 postotna boda tijekom prva tri tromjesečja 2011., kao rezultat negativnog doprinosa izvoza roba i usluga od -0,6 postotnih bodova i pozitivnog doprinosa uvoza roba i usluga od 2,5 postotnih bodova. Ovakvo ostvarenje posljedica je realnog međugodišnjeg smanjenja izvoza roba i usluga od 1,4% u prva tri tromjesečja 2011., što je proizašlo iz njegovog smanjenja od 11,1% u prvom tromjesečju te rasta od 1,1% i 2,0% u drugom i trećem tromjesečju. Uvoz roba i usluga je smanjen u sva tri tromjesečja na međugodišnjoj razini, 5,3%, 6,0% i 8,3%, redom, pa je u prva tri tromjesečja 2011. njegovo realno međugodišnje smanjenje iznosilo 6,6%.

Dosad objavljeni visokofrekventni pokazatelji ukazuju na nastavak blagog oporavka ekonomske aktivnosti u posljednjem tromjesečju 2011. godine. Naime, u listopadu i studenom 2011. industrijska proizvodnja je na međugodišnjoj razini porasla 0,9%, realni promet od trgovine na malo 1,4%, a broj turističkih noćenja 11,2%. Međutim, pokazatelji robne razmjene ukazuju na snažnije međugodišnje smanjenje robnog izvoza (16,7%) od uvoza (4,2%) u listopadu i studenom, dok je indeks građevinskih radova u listopadu smanjen 7,4%.

Tijekom 2011. godine nastavljena su nepovoljna kretanja na tržištu rada. Prosječan broj registriranih nezaposlenih osoba povećan je tijekom 2011. godine za 2.908 odnosno 1,0% u usporedbi s 2010. Prosječan broj zaposlenih osoba smanjen je za 36.889 ili 2,6% u prvih jedanaest mjeseci 2011. na međugodišnjoj razini³. Administrativna stopa nezaposlenosti iznosila je prosječno 17,9% u prvih jedanaest mjeseci 2011., što je 0,6 postotnih bodova više u usporedbi s istim razdobljem 2010. godine. Posljednji raspoloživi podaci ankete o radnoj snazi ukazuju da je prosječna anketna stopa nezaposlenosti iznosila 13,3% u prva tri tromjesečja 2011., što je međugodišnji porast od 1,6 postotnih bodova. Ubrzanje međugodišnjeg rasta nominalnih plaća tijekom 2011. godine u odnosu na 2010. nije bilo dovoljno da bi se zaustavio trend međugodišnjeg smanjenja plaća u realnim terminima. Tako je prosječna bruto plaća ostvarila nominalni međugodišnji rast od 1,4% te realno smanjenje 0,8% u prvih deset mjeseci 2011., a prosječna neto plaća je nominalno porasla 1,9%, dok je realno smanjena 0,3% u istom razdoblju⁴. Na snažniji nominalni rast neto u odnosu na bruto plaće djelovale su i izmjene u sustavu poreza na dohodak iz srpnja 2010.

Prosječna inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena iznosila je 2,3% u 2011. godini, što je ubrzanje od 1,2 postotna boda u odnosu na 2010. Najveći doprinos ubrzanju inflacije tijekom 2011. godine došao je od cijena prehrane, koje su povećane 3,6% u usporedbi s 2010. godinom, od čega se ponajviše ističe rast cijena kruha i žitarica (5,4%), mlijeka, sira i jaja (4,8%) i ulja i masti (16,1%). Osim toga, ubrzanju inflacije tijekom 2011. značajnije su pridonijele i cijene goriva i maziva za osobna vozila, koje su povećane 13,3% na međugodišnjoj razini, duhana (rast od 8,7%), tekućih goriva (22,3%) te cijene opskrbe vodom (4,2%). Spomenuto povećanje potrošačkih cijena prvenstveno je posljedica prelijevanja rasta cijena sirovina sa svjetskog tržišta, naročito nafte i prehrambenih sirovina, prisutnog od sredine 2010. godine, koje je kulminiralo u travnju 2011., te, dijelom, utjecaja povećanja trošarina na duhanske proizvode iz listopada 2010. godine. Najveći utjecaj na ublažavanje međugodišnjeg rasta cijena tijekom 2011. imale su cijene odjeće i obuće, koje su smanjene 3,3% te cijene telefonske i telefaksne opreme i usluga, čije je smanjenje iznosilo 4,2%. Inflacija se tijekom 2011. godine zadržala na relativno niskoj razini, čemu su pridonosili

³ Usporedbe radi, prosječan broj registriranih nezaposlenih osoba povećan je tijekom 2010. godine za 14,9%, a prosječan broj zaposlenih smanjen za 4,5% u prvih jedanaest mjeseci 2010., u usporedbi s istim razdobljem 2009. godine.

⁴ Podaci o neto plaćama nisu korigirani za poseban porez na plaće, mirovine i druge primitke.

ponajviše domaći činitelji, odnosno slaba domaća potražnja i smanjeni jedinični troškovi rada na godišnjoj razini, što je bila posljedica prilagodbi na tržištu rada. Inflacija na kraju 2011. godine bila je nešto niža od prosječne stope inflacije. Naime, ona je blago povećana s 1,8% zabilježenih u prosincu 2010. na 2,1% u prosincu 2011. Temeljna inflacija je zabilježila međugodišnji rast od 1,7% u prvih jedanaest mjeseci 2011. Indeks proizvođačkih cijena industrije (na domaćem tržištu) zabilježio je međugodišnje povećanje od 6,4% u 2011. godini.

Prosječni nominalni tečaj kune prema euru iznosio je 7,29 HRK/EUR u 2010. godini te je u usporedbi s 2009. aprecirao 0,7%. Glavna karakteristika monetarnog okruženja u prvoj polovici 2011. godine bila je iznimno povoljna kunska likvidnost koju je središnja banka podržavala još od kraja 2009. s ciljem da se višak slobodnih novčanih sredstava banaka u što većoj mjeri počne prelijevati u oživljavanje kreditne aktivnosti poslovnih banaka. Takvu politiku HNB je spreman podržavati sve dok je tečaj domaće valute stabilan. Kako bi poboljšala i deviznu likvidnost sustava, središnja banka je u ožujku 2011. smanjila stopu minimalno potrebnih deviznih potraživanja s 20% na 17% čime je na razini sustava oslobođeno približno 850 milijuna eura (gotovo 2% BDP-a). Podržavanje likvidnosti bankarskog sustava od strane HNB-a je bilo moguće u prvoj polovici 2011. godine, budući da je tečaj kune prema euru bio stabilan, na prosječnoj razini od 7,39 HRK/EUR. Međutim, u trećem tromjesečju 2011. pojavili su se deprecijacijski pritisci na domaću valutu te je prosječni tečaj povećan na 7,45 HRK/EUR, zbog čega je HNB u dva navrata (u srpnju i rujnu) intervenirao na deviznom tržištu i prodao približno 0,4 milijarde eura. Osim toga, u rujnu je središnja banka povećala stopu obvezne pričuve s 13% na 14%, što je zajedno sa spomenutim deviznim transakcijama imalo negativan učinak na kunsku likvidnost bankovnog sustava i time stabiliziralo tečaj domaće valute. Unatoč tome, kunska likvidnost sustava ostala je visoka. U posljednjem tromjesečju 2011. tečaj kune prema euru kretao se bez velikih oscilacija na prosječnoj razini od 7,49 HRK/EUR. Promatrajući cijelu 2011. godinu, prosječni tečaj kune prema euru je iznosio 7,43 HRK/EUR, zabilježivši deprecijaciju od 2,0% u usporedbi s 2010.

Kretanje realnih tečajeva ukazuje na poboljšanje cjenovne konkurentnosti domaćeg gospodarstva. Naime, realni efektivni tečaj kune deprecirao je za 2,6% deflacionirano potrošačkim cijenama, odnosno 1,8% deflacionirano proizvođačkim cijenama na međugodišnjoj razini u prvih deset mjeseci 2011. Nominalni efektivni tečaj kune zabilježio je deprecijaciju od 2,3% u prvih deset mjeseci 2011. u odnosu na isto razdoblje 2010. godine.

Međunarodne pričuve HNB-a povećane su u prvih jedanaest mjeseci 2011. godine za 7,1%, dosegnuvši na kraju studenog 11,4 milijarde eura, a njihovo povećanje prvenstveno je posljedica deviznih transakcija sa središnjom državom. Naime, država je na početku godine izdala obveznicu u inozemstvu, a najveći dio sredstva pristiglih po toj osnovi HNB je otkupio od središnje države (0,9 milijardi eura). Tako je prodaja deviza poslovnim bankama u trećem tromjesečju 2011. samo djelomično ublažila očekivani godišnji rast međunarodnih pričuva.

Međugodišnji rast kredita banaka iznosio je 6,3% krajem studenog 2011. Kreditni se rast tijekom 2011. godine temeljio na kreditiranju sektora poduzeća i središnje države, dok su krediti stanovništvu, koji imaju najveći udio u bankovnim kreditima, ostvarili slab rast. Tako su u krediti središnjoj državi ostvarili međugodišnji rast od 18,8% u studenom 2011., krediti poduzećima rast od 8,6%, a krediti stanovništvu rast od 1,6%. Međugodišnji rast stambenih kredita, koji imaju udio od 46,1% u ukupnim kreditima stanovništvu, iznosio je 4,4% u studenom 2011., dok su ostali krediti stanovništvu (isključujući stambene) smanjeni 0,7%. Međugodišnji rast novčane mase M1 iznosio je 5,4% krajem studenog 2011., dok je najširi monetarni agregat, ukupna likvidna sredstva (M4), bio 4,0% veći u usporedbi s istim

mjesecom 2010. godine. Najveći doprinos međugodišnjem povećanju ukupnih likvidnih sredstava u studenom 2011. došao je od kunskih štednih i oročenih depozita, koji su povećani 18,2%, dok su devizni depoziti, najveća kategorija monetarnog agregata M4, smanjeni 0,4% na međugodišnjoj razini.

Nepovoljna makroekonomska kretanja utjecala su na nastavak pogoršanja kvalitete kreditnog portfelja banaka. Udio djelomično ili potpuno nenadoknadivih plasmana u ukupnim plasmanima povećao se na 12,2% sredinom 2011. godine. Unatoč tome, stabilnost bankovnog sustava u Hrvatskoj nije narušena, a prosječna stopa adekvatnosti kapitala na razini sustava iznosila je 18,9% na kraju rujna 2011. godine.

Krajem studenoga 2011. jednoj manjoj poslovnoj banci Hrvatska narodna banka oduzela je odobrenje za rad. Razlog oduzimanja dozvole i pokretanja postupka prisilne likvidacije je nedovoljna razina kapitala. Iako se spomenuta banka nije u znatnoj mjeri zaduživala na domaćem bankovnom tržištu, zbog mogućih poteškoća u financiranju drugih malih banaka, HNB je krajem studenoga omogućio da banke, uz lombardni kredit i kredit za likvidnost, u posebnim uvjetima mogu koristiti i sredstva izdvojene ili održavane obvezne pričuve.

Smanjenje domaće potražnje djelovalo je na snažnu kontrakciju deficita bilance plaćanja. Tako je deficit tekućeg računa bilance plaćanja smanjen s 5,2% BDP-a u 2009. na 1,2% BDP-a u 2010., što je njegova najniža zabilježena razina. Takvo ostvarenje rezultat je međugodišnjeg smanjenja deficita na računu roba za 19,4% te smanjenja negativnog salda na računu dohotka za 13,4%. Račun usluga, koji najviše pridonosi ublažavanju deficita tekućeg računa, ostvario je blagi međugodišnji rast pozitivnog salda od 2,0%, unatoč smanjenju njegove najznačajnije stavke, prihoda od turizma, za 2,3%. Suficit na računu tekućih transfera povećan je za 5,0% tijekom 2010. godine. Pokrivenost uvoza roba i usluga izvozom roba i usluga iznosila je 99,5% u 2010., što je porast od 8,7 postotnih bodova u usporedbi s 2009. Deficit tekućeg računa bio je tijekom 2010. godine najvećim dijelom financiran ostalim ulaganjima, kod kojih je zabilježen neto priljev od 776 milijuna eura, što je 67,3% manje nego u 2009. Na računu portfeljnih ulaganja zabilježen je u 2010. godini neto priljev od 397 milijuna eura, a neto izravna ulaganja su iznosila 393 milijuna eura, odnosno 73,6% manje nego u 2009. Neto pogreške i propusti su iznosile -729 milijuna eura u 2010. godini, dok su međunarodne pričuve povećane za 84 milijuna eura.

U 2010. godini zabilježen je snažniji pad manjka tekućeg računa platne bilance nego što se predviđalo posljednjim PEP-om. Naime, predviđala se razina od -2,8% BDP-a, što je razlika od 1,6 postotnih bodova u usporedbi s ostvarenih -1,2% BDP-a. Snažnijoj kontrakciji ukupnog manjka najviše su pridonijeli izrazitiji rast robnog izvoza od očekivanja te izostanak rasta robnog uvoza.

U prva tri tromjesečja 2011. godine zabilježen je suficit na tekućem računu bilance plaćanja u iznosu od 1,2 milijarde eura, što je 668 milijuna eura, odnosno 136,5% više u usporedbi s istim razdobljem 2010. Ovakvo kretanje rezultat je međugodišnjeg smanjenja deficita na računu roba za 377 milijuna eura, povećanja suficita na računu usluga od 471 milijun eura, povećanja deficita na računu dohotka za 149 milijuna eura te smanjenja suficita na računu tekućih transfera za 32 milijuna eura. Pokrivenost uvoza roba i usluga izvozom roba i usluga iznosila je 114,0% u prva tri tromjesečja 2011., odnosno 6,7 postotnih bodova više u usporedbi s istim razdobljem 2010. Kretanja na financijskom računu obilježio je neto priljev izravnih ulaganja od 1,0 milijarde eura u prva tri tromjesečja 2011., koji je povećan 46,4% u usporedbi s istim razdobljem 2010. Račun portfeljnih ulaganja zabilježio je neto priljev od

308 milijuna eura u prva tri tromjesečja, dok je neto priljev na računu ostalih ulaganja iznosio 189 milijuna eura. Neto pogreške i propusti iznosile su -1,9 milijardi eura, dok su međunarodne pričuve povećane za 666 milijuna eura u prva tri tromjesečja 2011. godine.

2.2 SREDNJOROČNI MAKROEKONOMSKI PROGRAM

U 2011. godini, posebno u njenom drugom dijelu, zabilježeno je intenziviranje nepovoljnih makroekonomskih kretanja u međunarodnom okruženju te usporavanje gospodarskog rasta i kod razvijenih gospodarstava i kod zemalja u razvoju. Osim toga, došlo je do izraženog jačanja negativnih rizika i neizvjesnosti u pogledu predstojećeg razdoblja. Tako posljednje makroekonomske projekcije relevantnih međunarodnih institucija ukazuju na usporavanje rasta svjetskog gospodarstva u 2012. i 2013. godini u odnosu na ranija predviđanja. U Europskoj uniji se u 2012. godini ponovno očekuju nepovoljna ekonomska kretanja, kao rezultat krize javnog duga i njenih reperkusija na financijske i realne tijekove, ograničene ponude kredita uslijed problema bankovnog sektora, daljnjih potreba fiskalne konsolidacije zbog problema s fiskalnim manjkom i javnim dugom pojedinih članica, usporavanja globalne potražnje te jačanja opće neizvjesnosti vezano uz ekonomska i socio-politička kretanja. Značaj opisanih kretanja u međunarodnoj okolini za domaće gospodarstvo potenciran je visokim stupanjem trgovinske i financijske povezanosti Hrvatske sa zemljama u okruženju, a pogotovo s nekim gospodarstvima EU koja trenutno karakteriziraju naglašeno negativna ekonomska kretanja te relativno loša srednjoročna perspektiva.

Uzevši u obzir cikličku poziciju, strukturne karakteristike te financijske potrebe domaćeg gospodarstva, opisani nepovoljni uvjeti u okruženju kao primarni cilj ekonomske politike nameću očuvanje makroekonomske stabilnosti uz, istovremeno, osiguranje uvjeta za snažniji ekonomski oporavak, koliko je to u danim okolnostima moguće. Za fiskalnu politiku to znači nužnost snažnije konsolidacije i svođenja javnih financija u održive okvire u kratkom roku, ali i ubrzano provođenje strukturnih reformi s ciljem ispravka neravnoteža te snaženja potencijala gospodarstva, imajući pritom na umu i socijalne aspekte mjera fiskalne politike. S druge strane, monetarna politika će i u narednom razdoblju biti usmjerena na podržavanje likvidnosti financijskog sustava u onoj mjeri u kojoj će to omogućavati stabilnost tečaja kune prema euru.

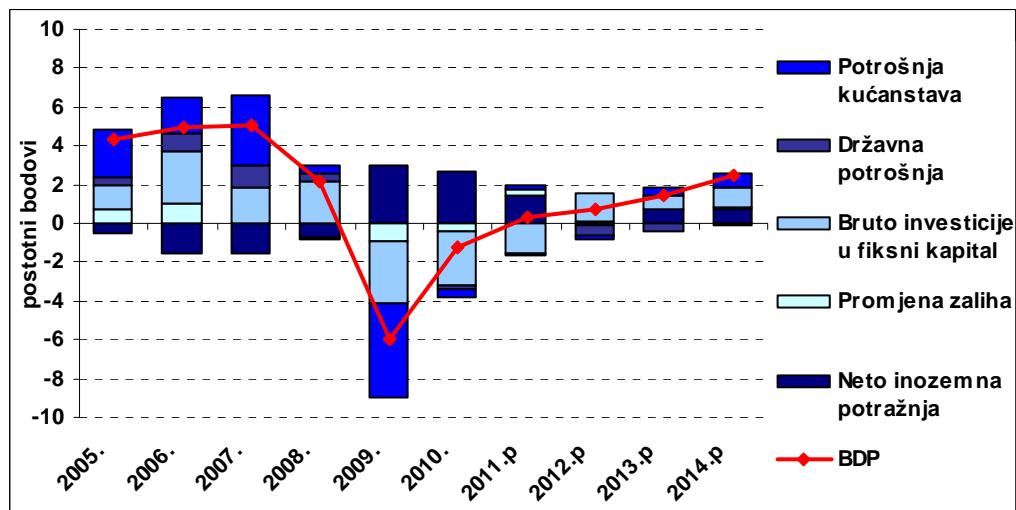
Makroekonomske projekcije temelje se na objavljenim procjenama o BDP-u i bilanci plaćanja za prva tri tromjesečja 2011. godine te visokofrekventnim pokazateljima ekonomske aktivnosti objavljenim do sredine siječnja 2012. godine.

2.2.1 Realni sektor

Utjecaj svjetske ekonomske krize najviše je u Hrvatskoj došao do izražaja tijekom 2009. godine, dok su učinci krize oslabjeli u 2010. godini. Glavni kanali prijenosa negativnih učinaka krize na domaće gospodarstvo bili su pad inozemne potražnje za domaćim izvozom, smanjenje dostupnosti inozemnog kapitala i povećanje njegove cijene kao rezultat promjene percepcije rizika investitora, te širenje pesimističkih ekonomskih očekivanja na domaće gospodarstvo. Negativno djelovanje vanjskih utjecaja na kretanja u zemlji dodatno je osnaženo strukturnim ograničenjima domaćeg gospodarstva. Financijska i gospodarska kriza tako je ukazala na neodrživost pred-kriznog obrasca hrvatskog gospodarskog rasta temeljenog na rastu domaće potražnje, u velikoj mjeri financiranog priljevom inozemnog kapitala, koji je doveo do akumuliranja strukturnih problema u realnom sektoru gospodarstva. Iako stope pada gospodarske aktivnosti u Hrvatskoj na početku krize nisu značajnije odstupale od onih u

usporedivim inozemnim gospodarstvima, nepovoljna strukturalna obilježja gospodarstva, uslijed kojih rast inozemne potražnje nije mogao u dovoljnoj mjeri nadomjestiti izostanak rasta domaće potražnje, uvelike su zaslužna za kasniji sporiji oporavak u odnosu na usporedive zemlje. Naime, relativno visoka razina domaćih cijena i troškova života, u velikoj mjeri prisutna i zbog pomanjkanja konkurencije u brojnim segmentima unutarnjeg tržišta, uz rigidno tržište rada, koegzistira s visokim troškovima rada, financiranja i poslovanja poduzeća općenito, umanjujući konkurentnost domaćeg gospodarstva. Istovremeno, visoka razina relativne vanjske zaduženosti, 'euroizacije' gospodarstva te uvozne ovisnosti onemogućuju slabljenje nominalnog tečaja radi ublažavanja problema realne precijenjenosti domaće valute. Uz spomenutu slabu konkurentnost domaćeg gospodarstva, nedostatna baza i nepovoljna strukturalna obilježja robnog izvoza, u smislu velikog udjela proizvoda nižeg stupnja obrade i niže dodane vrijednosti te relativno sporog rasta glavnih izvoznih tržišta, spriječile su da rast inozemne potražnje bude pokretač snažnijeg oporavka u kratkom roku. Također, zbog prisutnih vanjskih i unutarnjih neravnoteža, Hrvatska nije bila u mogućnosti provoditi anticikličku gospodarsku politiku što je dodatno ograničilo gospodarski oporavak.

Grafikon 1: Doprinosi kategorija agregatne potražnje realnom rastu BDP-a

Izvor: DZS, MFIN

Nakon dvije recesijske godine, u 2011. godini očekuje se realno povećanje BDP-a od 0,4%. Ukratko, negativan utjecaj daljnjeg ispravka domaće potražnje na rast BDP-a nadomjestit će pozitivan utjecaj neto izvoza te promjena zaliha. Ovakva projekcija za 2011. godinu implicira nastavak blagog rasta BDP-a u četvrtom tromjesečju 2011. godine, što uglavnom potkrepljuju i dostupni visokofrekventni pokazatelji za zadnje tromjesečje 2011. Međutim, promatrajući sve dosad objavljene visokofrekventne pokazatelje za 2011. godinu vidi se kako je početak oporavka BDP-a popraćen još uvijek znatnim nepovoljnim gospodarskim kretanjima, prije svega što se tiče pokazatelja tržišta rada, industrijske proizvodnje te građevinarstva.

Promatrajući sastavnice BDP-a s rashodne strane, na razini cijele 2011. godine očekuje se realni porast osobne potrošnje od 0,3% te njen neznatan doprinos povećanju gospodarske aktivnosti. Međutim, ovdje valja istaknuti kako je u 2011. godini ocijenjen realni pad raspoloživog dohotka stanovništva, kao rezultat snažnijeg smanjenja zaposlenosti od realnog rasta neto plaća te realnog pada državnih transfera stanovništvu i neto ostalih dohodaka. Osim toga, daljnje realno smanjenje odobrenih potrošačkih kredita ukazuje na nastavak procesa razduživanja sektora kućanstava iz čega proizlazi kako je ocijenjeni rast osobne potrošnje u 2011. vjerojatno popraćen i realnim smanjivanjem akumulirane imovine stanovništva. U

2011. godini procjenjuje se neznatan pad državne potrošnje od -0,1% te njen neutralan doprinos gospodarskom rastu.

Investicijska potrošnja, koja je u pred-kriznom razdoblju predstavljala važan kotač gospodarskog rasta, od početka gospodarske krize bilježi izraženo negativna kretanja koja su nastavljena i u 2011. godini te se međugodišnji pad bruto investicija u fiksni kapital procjenjuje na -7,3%. Razloge tome treba tražiti u velikoj korekciji domaće potrošnje tijekom zadnjih godina kao i smanjenoj inozemnoj potražnji, zatim pesimizmu vezanom za buduća kretanja potražnje, problemima s nelikvidnosti u gospodarstvu, umanjenoj dostupnosti te pogoršanim uvjetima financiranja. Iako su kamatne stope poslovnih banaka na kredite sektoru poduzeća smanjene u odnosu na razine iz 2009. godine, ispostavlja se kako su u trenutnim makroekonomskim uvjetima one i dalje previsoke za pokretanje novih investicijskih aktivnosti. Isto tako, spomenimo kako je i u 2011. godini zabilježen značajan međugodišnji rast kredita poduzećima koji su, međutim, imali pretežno neproizvodnu namjenu i nisu se u značajnijoj mjeri odrazili na investicijsku potrošnju. Osim spomenutih poteškoća vezanih uz kretanje potražnje, financijski okvir te prisutna očekivanja u poslovnom sektoru, uzrok negativnih kretanja investicija treba tražiti i u njihovoj strukturi budući da su u pred-kriznom razdoblju velikim djelom bile usmjerene u sektor nerazmjenjivih dobara na koji je snažno djelovao ispravak domaće potražnje uzrokovan gospodarskom krizom. Ovdje posebno treba izdvojiti infrastrukturne projekte te građevinsku djelatnost općenito čiju je pred-kriznu veličinu gospodarska kriza pokazala kao dugoročno neodrživu, što je vidljivo iz kretanja građevinskih pokazatelja te veličine fonda neprodanih nekretnina do danas. Nakon tri godine negativnih kretanja, pozitivan doprinos gospodarskom rastu od 0,4 postotna boda procjenjuje se da će doći od promjene zaliha.

Što se tiče neto izvoza, u 2011. godini se, treću godinu zaredom, procjenjuje njegov pozitivan doprinos gospodarskom rastu, ali nešto niži u odnosu na prethodne dvije godine. Naime, kao posljedica smanjenja potražnje procjenjuje se realni pad uvoza roba i usluga od 5,4% pri čemu će doći i do daljnjeg pada udjela uvoza u finalnoj potražnji. Pad izvoza roba i usluga u 2011. godini ocjenjuje se na -1,7%. Takvo kretanje prije svega odražava prije spomenute nedostatke robnog izvoza i akumulirane probleme u gospodarstvu te, s obzirom na kretanje inozemne potražnje za domaćim proizvodima, podrazumijeva i daljnje smanjenje domaćeg tržišnog udjela na izvoznim tržištima. Osim toga, nepovoljno na izvoz djeluje i bazni efekt, prvenstveno stoga što je izvoz brodova, kao najznačajnija kategorija hrvatskog robnog izvoza, u 2010. godini ostvario rekordne iznose, ali i slabljenje inozemne potražnje prema kraju godine. S druge strane, izvoza usluga je, prema dostupnim podacima, opet zabilježio povoljna ostvarenja, čemu su pridonijeli i slabiji rezultati nekih konkurentskih destinacija uslijed geopolitičkih tenzija. Pri tome se glavnina doprinosa rastu turističkih usluga odnosi na rekordna ostvarenja fizičkih pokazatelja u turizmu, dok će kretanja prosječne potrošnje turista zabilježiti tek nešto povoljnija kretanja u odnosu na 2010. godinu.

U 2012. godini projiciran je realni rast BDP-a od 0,8% generiran snažnim realnim rastom bruto investicija u fiksni kapital od 7,4%. Međutim, investicije opće države u 2012. godini zabilježiti će realno smanjenje, a, istovremeno, uslijed slabe potražnje, smanjene dostupnosti kapitala i pogoršanja uvjeta financiranja, problema s nelikvidnosti u gospodarstvu te pesimističnih očekivanja, nisu izgledne ni značajnije investicije privatnog sektora. Tako će spomenuti rast ukupnih investicija najvećim dijelom proizaći iz investicija javnih poduzeća. Što se tiče osobne potrošnje, očekuje se njen blagi realni pad od -0,3% u 2012. godini, kao rezultat realnog smanjenja raspoloživog dohotka stanovništva uslijed daljnjeg pada agregatne zaposlenosti, realnog smanjenja neto plaća te mjera fiskalne konsolidacije koje, između

ostalog, uključuju smanjenje naknada zaposlenima i državnih transfera stanovništvu. Međutim, ovdje treba napomenuti da će predviđeni pad osobne potrošnje biti slabiji od projiciranog smanjenja raspoloživog dohotka stanovništva što, uzevši u obzir postojeću razinu zaduženosti sektora kućanstava, njegova nepovoljna očekivanja u pogledu buduće dinamike dohotka te neizvjesnost glede kretanja kamatnih stopa te nominalnog tečaja kune, implicira i daljnje realno smanjenje akumulirane imovine stanovništva, budući da nije izgledno da se granična sklonost potrošnji u značajnijoj mjeri korigira naviše. Projicirano realno smanjenje državne potrošnje od -2,4% u 2012. u skladu je s provođenjem fiskalne konsolidacije te se prvenstveno odnosi na smanjenje naknada zaposlenima i intermedijarne potrošnje opće države. Blagi pozitivan doprinos gospodarskom rastu od 0,1 postotni bod u 2012. će doći od promjena zaliha. U 2012. godini očekuje se blagi realni rast izvoza roba i usluga koji će iznositi 1,1%. Rast robnog izvoza, osim prije spomenutim fundamentalnim problemima, bit će ograničen slabom inozemnom potražnjom, a ne očekuje se ni značajnije ostvarenje izvoza usluga zbog nepovoljnog baznog efekta te slabe dinamike raspoloživog dohotka u glavnim emitivnim tržištima. Međutim, troškovna i cjenovna konkurentnost hrvatskog izvoza, koja je u proteklom razdoblju kao odraz strukturnih manjkova i neravnoteža domaćeg gospodarstva također predstavljala kočnicu dinamičnijeg rasta izvoza, trebala bi zabilježiti određeno poboljšanje, čemu će pridonijeti i smanjenje stope doprinosa za zdravstveno osiguranje u 2012. godini. Rast uvoza roba i usluga od 1,5% u 2012. godini uglavnom se odnosi na uvoz generiran spomenutim pokretanjem javnog investicijskog ciklusa. Slijedom opisanog, u 2012. se očekuje neznatan negativan doprinos neto izvoza gospodarskom rastu.

Što se tiče ostatka projekcijskog razdoblja, očekuje se ubrzanje rasta gospodarske aktivnosti na 1,5% u 2013. godini te 2,5% u 2014. godini. Taj bi rast trebao u velikoj mjeri odražavati doprinos izvoza roba i usluga, dok se u 2014. godini očekuje i znatniji doprinos domaće potražnje gospodarskom rastu. Međutim, ovdje valja spomenuti kako dio pada gospodarske aktivnosti u proteklom razdoblju odražava i smanjenje razine potencijalnog proizvoda uslijed gubitka dijela privrednih kapaciteta i smanjenja kapitaliziranosti gospodarstva te smanjene dostupnosti inozemnog kapitala. Iz tog proizlazi, uzevši u obzir trenutnu cikličku poziciju Hrvatske i relevantnih inozemnih gospodarstava te sve prije spomenute strukturne poremećaje domaćeg gospodarstva zajedno sa stupnjem neiskorištenosti postojećih gospodarskih kapaciteta, kako navedene projekcije podrazumijevaju skorbu stabilizaciju međunarodnih makroekonomskih uvjeta, brzu implementaciju i povratne učinke planiranih strukturnih reformi te povoljna kretanja u sferi ekonomskih očekivanja.

Što se tiče tržišta rada, u 2011. godini procijenjen je pad anketne zaposlenosti od 3,1% te rast anketne stope nezaposlenosti na 13,3%. Kao rezultat navedenih kretanja te realnog rasta BDP-a doći će do ubrzanja rasta prosječne produktivnosti rada na 3,6%. Uslijed bržeg rasta produktivnosti rada od povećanja nominalnih bruto plaća, u 2011. godini očekuje se smanjenje jediničnog troška rada, ali nešto sporije nego prethodne godine. Budući da će oporavak zaposlenosti zaostajati za oporavkom ekonomske aktivnosti, u 2012. godini očekuje se nastavak nepovoljnih kretanja, ali sporijom dinamikom u odnosu na prethodne godine, te postupno poboljšanje pokazatelja tržišta rada krajem godine. Tako se u 2012. godini očekuje smanjenje anketne zaposlenosti od 1,3% te rast anketne stope nezaposlenosti na 14,0%. Predviđena stagnacija nominalnih bruto plaća te rast prosječne produktivnosti rada rezultirat će daljnjim smanjenjem jediničnog troška rada. Neto plaće zabilježit će umjeren realni pad, koji će, međutim, biti nešto slabiji u usporedbi s bruto plaćama uslijed zakonskih izmjena u sustavu oporezivanja dohotka. Od 2013. godine nadalje očekuje se zaustavljanje negativnih kretanja na tržištu rada. Naime, u 2013. projiciran je neznatan rast anketne zaposlenosti od

0,1% koji će zatim u 2014. ubrzati na 0,8% dok će se anketna stopa nezaposlenosti u 2013. zadržati na prošlogodišnjoj razini, a u 2014. smanjiti na 13,4%.

Opisane projekcije suočene su s određenim unutarnjim i vanjskim negativnim rizicima. Prvo, predviđeni gospodarski rast u 2012. godini počiva na pretpostavci ostvarenja snažnog realnog rasta bruto investicija javnih poduzeća, čije bi neostvarivanje, bilo zbog poteškoća s financiranjem, bilo zbog promjena vremenskog okvira, moglo ugroziti projicirani rast gospodarske aktivnosti. Osim toga, i dalje je prisutna neizvjesnost vezana uz sklonost poslovnih banaka prema kreditiranju domaćih sektora te, općenito, uz kretanje uvjeta financiranja i refinanciranja privrednih subjekata, što u velikoj mjeri ovisi o daljnjem razvoju situacije na inozemnim financijskim tržištima te unutarnjim čimbenicima. Također, nepovoljnija kretanja na tržištu rada od očekivanih imala bi implikacije na dinamiku osobne potrošnje, proces fiskalne konsolidacije i kvalitetu imovine domaćeg financijskog sustava te, posljedično, na ukupnu gospodarsku aktivnost. Na građevinsku djelatnost, a tako i na investicijsku aktivnost te financijski sektor, utjecat će i daljnji razvoj situacije na tržištu nekretnina vezano uz dinamiku potražnje i kretanje ravnotežne cijene. Vanjski rizik predstavljaju nepovoljnija kretanja u međunarodnom okruženju od očekivanih, a prvenstveno izraženija recesijska kretanja u zemljama Europske unije, što bi na Hrvatsku djelovalo prije svega kroz manju dostupnost inozemnog kapitala te slabljenje inozemne potražnje za domaćim robama i uslugama.

2.2.2 Inflacija

U 2012. godini očekuje se prosječni rast indeksa potrošačkih cijena od 2,4%. Kretanje inflacije bit će određeno jenjavanjem uvoznih inflatornih pritisaka, slabom dinamikom osobne potrošnje, daljnjim smanjivanjem domaćih pritisaka na cijene s troškovne strane te predviđenim mjerama ekonomske politike. Naime, očekuje se da će neto učinak povećanja stope PDV-a s 23% na 25% u ožujku 2012. te smanjenja PDV-a na određene proizvode s 23% na 10% u istom mjesecu biti na razini godine dijelom poništen smanjenjem doprinosa za zdravstveno osiguranje od svibnja 2012. U narednom se razdoblju očekuje stabilna stopa inflacije na razini od 2,5% u 2013. te 2,4% u 2014. godini.

Tablica 1: Indeks potrošačkih cijena (prosječne godišnje stope promjene, u %)

	2010.	2011.	2012.p	2013.p	2014.p
CPI, PEP 2011 - 2013	1,1	2,2	2,5	2,5	-
CPI, PEP 2012 - 2014	1,1	2,3	2,4	2,5	2,4

Izvor: DZS, MFIN

Što se tiče rizika za projekciju inflacije, smanjenje osobne potrošnje snažnije od očekivanog, primjerice zbog većih poremećaja na tržištu rada ili izraženijih pesimističnih očekivanja stanovništva, pojačalo bi deflacijske pritiske sa strane potražnje te bi rast potrošačkih cijena bio niži od projiciranog. S druge strane, glavni rizici koji bi mogli prouzročiti višu inflaciju od predviđene jesu snažniji prijenos prijašnjeg poskupljenja sirovina na svjetskom tržištu na domaće cijene, novi cjenovni šokovi na svjetskom tržištu primarnih sirovina, prije svega nafte, veća poskupljenja administrativno određenih cijena ili snažnija deprecijacija domaće valute od pretpostavljene.

2.2.3 Monetarna i tečajna politika

Monetarna politika koju provodi Hrvatska narodna banka temelji se na održavanju stabilnosti tečaja kune u odnosu na euro kao nominalnom sidru za postizanje osnovnog cilja - održavanja stabilnosti cijena. Izbor takve monetarne politike proizlazi iz osnovnih karakteristika hrvatskog gospodarstva. Naime, Hrvatska je mala i otvorena, u velikoj mjeri euroizirana ekonomija s visokom razinom inozemnog duga u kojoj se stabilan tečaj domaće valute nameće kao pretpostavka ukupne makroekonomske stabilnosti.

Razdoblje nakon izbijanja svjetske financijske krize obilježeno je sve slabijim priljevom kapitala iz inozemstva. S obzirom na kretanja na svjetskom financijskom tržištu realno je očekivati kako će priljev kapitala iz inozemstva i nadalje ostati ograničen. U takvim uvjetima, održavanje stabilnosti tečaja postaje sve zahtjevnije, a fiskalna konsolidacija te provođenje strukturnih reformi u realnom sektoru nameću se kao pretpostavke ostvarivanja rasta hrvatskog gospodarstva.

Slijedom opisanog, očekuje se da će tečaj kune prema euru do kraja projekcijskog razdoblja ostati stabilan. Naime, za 2012. godinu prosječni tečaj je projiciran na razini od 7,47 HRK/EUR, dok se u naredne dvije godine očekuje njegovo zadržavanje na razini od 7,48 HRK/EUR.

2.2.4 Vanjski sektor i srednjoročna održivost

Recentna ostvarenja u listopadu i studenom 2011. godine upućuju na nepovoljna kretanja u robnoj razmjeni u posljednjem tromjesečju. Naime, izvoz je zabilježio međugodišnji pad koji je bio znatno snažniji od pada uvoza. Stoga se za cijelu 2011. godinu očekuje stagnacija izvoza uz smanjenje uvoza roba, što bi trebalo utjecati na daljnju kontrakciju negativnog salda na računu roba.

Premda će robni izvoz do kraja projekcijskog razdoblja postupno jačati, teško da će dosežati pred-krizne stope rasta. Preduvjet za njegov značajniji rast bilo bi provođenje strukturnih reformi, uz jačanje troškovne i cjenovne konkurentnosti. Bez toga, tržišni će se udio hrvatskog izvoza na svjetskom tržištu, koji stagnira već cijelo desetljeće, teško povećati. Glede konkurentnosti domaćeg izvoza, kretanje realnih efektivnih tečajeva kune⁵ tijekom 2010. i 2011. godine ukazivalo je na poboljšanje njegova položaja na inozemnom tržištu, no ono se nije naročito odrazilo na izvozne rezultate. U 2012. se također očekuje nastavak deprecijacije realnoga efektivnog tečaja kune, čemu bi uz blagu nominalnu efektivnu deprecijaciju mogao pridonijeti i sporiji rast domaćih u odnosu na potrošačke cijene u zemljama glavnim trgovinskim partnerima⁶. Međutim, već bi u narednim godinama rast

⁵ Realni efektivni tečaj kune ponderirani je geometrijski prosjek bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema odabranim valutama glavnih trgovinskih partnera korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena ili troškova (odnos indeksa cijena ili troškova u zemljama partnerima i domaćih cijena). Valute glavnih trgovinskih partnera i njihovi ponderi određeni su na osnovi strukture uvoza i izvoza robe prerađivačke industrije, pri čemu ponderi odražavaju izravnu uvoznu konkurenciju, izravnu izvoznu konkurenciju i izvoznu konkurenciju na trećim tržištima (o tome detaljnije u Okviru 2, Biltena HNB-a 165.). Skupinu zemalja za formiranje realnoga efektivnog tečaja kune čini 16 zemalja partnera (Austrija, Belgija, Francuska, Njemačka, Italija, Nizozemska, Slovenija, Španjolska, Češka, Mađarska, Poljska, Švedska, Velika Britanija, SAD, Japan i Švicarska). Serije realnih efektivnih tečajeva kune zasnivaju se na fiksnim ponderima zbog jednostavnosti i praktičnosti u izračunu.

⁶ Projekcije kretanja tečajeva odnosno potrošačkih cijena u zemljama glavnim trgovinskim partnerima preuzete su iz publikacija *Consensus Forecasts* i *EU Commission Forecast*.

domaćih cijena mogao biti nešto izraženiji, ugrožavajući cjenovnu konkurentnost domaćih izvoznika.

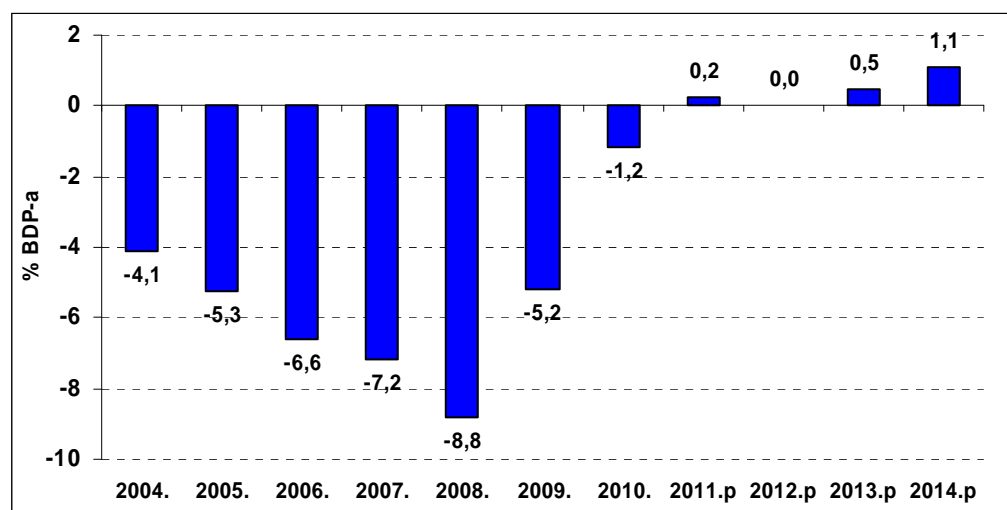
Uz robnu razmjenu, i razmjena usluga će očito pridonijeti poboljšanju salda tekućeg računa u 2011., i to najviše zahvaljujući prihodima od turizma koji su, prema dostupnim podacima za glavnu turističku sezonu, znatno porasli u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Pritom je povećan broj dolazaka, a donekle se oporavila i prosječna potrošnja stranih gostiju. Međutim, takva dinamika rasta prihoda nije održiva u srednjoročnom razdoblju, a posebno ukoliko budu prevladane političke nestabilnosti u konkurentskim destinacijama južnog Mediterana, te uz usporavanje realnoga gospodarskog rasta na glavnim emitivnim tržištima. Uz zadane turističke kapacitete i bez većih ulaganja, ne može se očekivati niti da će fizički pokazatelji u turizmu moći naročito brzo rasti.

Manjak na računu faktorskih dohodaka u 2011. vjerojatno će nadmašiti prošlogodišnja ostvarenja, i to najviše zbog porasta kamatnih troškova. Rashodi od inozemnih izravnih ulaganja (isplaćene dividende i zadržane zarade) mogli bi blago porasti. U narednom se razdoblju očekuju slični trendovi, pri čemu bi se rast kamatnih troškova mogao čak i pojačati ukoliko se nastavi neizvjesnost oko rješenja dužničke krize u eurozoni ili ukoliko dođe do smanjenja hrvatskog kreditnog rejtinga.

Ocjenjuje se da bi višak na računu tekućih transfera u 2011. mogao biti manji nego prethodne godine, i to zbog smanjenih prihoda središnje države. Prihodi privatnog sektora, pak, bilježe stagnaciju, što odražava neizvjesnost u gospodarstvima Europske unije odakle dolazi većina tekućih transfera stanovništvu. Do kraja projekcijskog razdoblja, predviđa se oporavak prihoda zahvaljujući pristupanju Europskoj uniji te s tim povezanim transferima domaćim sektorima. Ipak, s ulaskom u EU treba računati i na povećane rashode zbog izdvajanja sredstava u zajednički proračun EU.

Sveukupno promatrano, saldo na tekućem računu platne bilance će se do kraja 2011. godine dodatno poboljšati te je za 2011. ocijenjen suficit od oko 0,2% očekivanog BDP-a. Prethodnim PEP-om za 2011. predviđao se znatno nepovoljniji saldo (-3,8% BDP-a), što je bilo u skladu s tadašnjim očekivanjima o znatno bržem gospodarskom oporavku i jačanju uvozne potražnje. Izuzev blagog smanjenja suficita u 2012. godini, prema kraju projekcijskog razdoblja očekuje se postupno povećanje pozitivnog salda računa tekućih transakcija na 1,1% projiciranog BDP-a.

Grafikon 2: Tekući račun bilance plaćanja

Izvor: HNB, DZS, MFIN

Srednjoročna i dugoročna održivost salda na tekućem računu uvelike će biti uvjetovana provođenjem strukturnih reformi i postupnim jačanjem konkurentnosti izvoza roba i usluga. Preduvjet održive platnobilančne pozicije jest i umjeren rast kamatnih troškova koji bi, u uvjetima znatnog pogoršanja uvjeta financiranja na inozemnim tržištima, mogli vršiti snažan pritisak na ponovni rast manjka. U tom kontekstu važnu ulogu ima održiva fiskalna pozicija o kojoj će ovisiti mogućnost pristupa, kao i uvjeti financiranja na međunarodnom tržištu kapitala.

Snažna kontrakcija manjka tekućeg računa platne bilance od početka gospodarske krize popraćena je i izraženom kontrakcijom kapitalnih priljeva, kako vlasničkih, tako i dužničkih.

Do kraja tekuće godine inozemna izravna ulaganja mogla bi dosegnuti najviše 0,9 milijardi eura, uglavnom zahvaljujući zadržanim zaradama. Spomenuti iznos za trećinu nadmašuje ostvarenja iz 2010. (isključujući učinak kružnih ulaganja⁷), i to isključivo zbog nešto manjeg razduživanja prema vlasnički povezanim poduzećima. Premda su očekivana izravna vlasnička ulaganja na razini cijele 2011. na prošlogodišnjoj razini, treba naglasiti da je, prema dosad dostupnim podacima za 2011., tek manji dio pristiglih sredstava uložen u nove proizvodne kapacitete, dok je veći dio iskorišten za otplatu inozemnog duga ili su pak vlasnici pretvarali dužnička potraživanja u kapital, što je također uvećavalo stanje izravnih ulaganja. Izuzmu li se takve transakcije, 2012. godina bi trebala donijeti pozitivne pomake, iako će snažniji rast ulaganja biti uvjetovan otklanjanjem niza prepreka koje trenutno postoje na domaćem tržištu. Uz određeni pozivan poticaj ulagačima koji bi mogao osigurati završetak pregovora s EU, u srednjem bi se roku izravna ulaganja mogla povećati na razinu od oko 3% BDP-a.

Glede inozemnog zaduživanja do kraja 2011., središnja država nakon izdanja obveznice u srpnju ne bi trebala kreirati dodatni rast duga, a isto vrijedi i za poduzeća, dok će poslovne banke svoje inozemne obveze blago povećati. Stanje duga prema vlasnički povezanim poduzećima trebalo bi se smanjiti, i to nakon što se dio dužničkih potraživanja pretvori u

⁷ Transakcije povezane s kružnim izravnim ulaganjima (likvidacija poduzeća unutar povezane grupacije) smanjile su ukupno stanje izravnih ulaganja u Hrvatsku u 2010. za 0,4 milijardi eura. Likvidacija spomenutih poduzeća rezultirala je i jednakim smanjenjem hrvatskih izravnih ulaganja u inozemstvo, pa je ukupni učinak na financijski račun bio neutralan.

vlasnički udio. Time bi ukupni inozemni dug RH na kraju 2011. iznosio 45,8 milijardi eura, uz relativne pokazatelje od oko 99% BDP-a, odnosno 256% izvoza roba i usluga. U 2012. godini očekuje se ponovni rast inozemnog duga, što će se prvenstveno odnositi na sektor opće države i na javna poduzeća, te se krajem 2012. očekuje povećanje relativnog pokazatelja inozemne zaduženosti na oko 100% BDP-a. Do kraja projekcijskog razdoblja relativni pokazatelji bruto inozemnog duga mogli bi se postupno poboljšati do razine od oko 95% BDP-a, odnosno 236% izvoza roba i usluga.

Snažno zaduživanje javnog i privatnog sektora, popraćeno priljevom izravnih ulaganja te rastom vrijednosti poduzeća u stranom vlasništvu u godinama prije gospodarske krize, rezultiralo je priličnim pogoršanjem međunarodne investicijske pozicije RH. Tijekom krize, pak, uslijedila je korekcija vrijednosti tvrtki u stranom vlasništvu, a ublažen je i trend snažnog zaduživanja domaćih sektora pa se pokazatelj međunarodne investicijske pozicije zaustavio na dosegnutoj razini od oko -92% BDP-a. U srednjoročnom razdoblju očekuje se daljnja stagnacija ili tek blago pogoršanje investicijske pozicije RH, što će prvenstveno ovisiti o poziciji javnog sektora. Investicijska pozicija privatnog sektora vjerojatno se neće naročito mijenjati jer će se tržišna vrijednost izravnih ulaganja vrlo sporo oporavljati od krizne korekcije, a i inozemni dug će vjerojatno stagnirati ili se čak blago smanjivati. Unatoč stabilizaciji, postojeća razina neto inozemnih obveza, u kojima prevladavaju dužničke obveze, izlaže zemlju visokim rizicima, posebno u kontekstu slabog gospodarskog rasta i nekonkurentnog izvoza kao i vjerojatnog pogoršanja uvjeta financiranja u predstojećem razdoblju.

Negativnu međunarodnu investicijsku poziciju domaćih sektora tijekom proteklog su razdoblja uvelike ublažavale međunarodne pričuve koje se, prema relativnim pokazateljima, trenutno mogu ocijeniti dostatnima. Ukoliko se osiguraju preduvjeti za povratak pozitivnim stopama gospodarskog rasta i sačuva pristup međunarodnom tržištu kapitala, u srednjoročnom bi se razdoblju relativni pokazatelji dostatnosti međunarodnih pričuva trebali postupno poboljšavati.

3 JAVNE FINACIJE

3.1 PRORAČUN OPĆE DRŽAVE I JAVNI DUG

3.1.1 Fiskalna politika i srednjoročni ciljevi

U kontekstu jačanja neizvjesnosti i rizika na globalnom i domaćem planu, u narednom srednjoročnom razdoblju ključni izazov ekonomske politike jest očuvanje makroekonomske stabilnosti te stvaranje uvjeta za oporavak i stabilan gospodarski rast. Fiskalna politika u narednom srednjoročnom razdoblju temeljit će se na tri načela: 1) stvaranje preduvjeta za pokretanje gospodarstva, prije svega kroz investicijski ciklus i poboljšanje uvjeta poslovanja 2) održivost javnih financija u skladu sa Zakonom o fiskalnoj odgovornosti te 3) usmjerenost na zaštitu socijalno najosjetljivijih skupina društva.

Navedena načela fiskalne politike provodit će se kako na prihodnoj tako i na rashodnoj strani proračuna. Tako se na prihodnoj strani planira niz mjera. U svrhu daljnjeg jačanja pravednosti u oporezivanju dohotka od rada podići će se visina osnovnog osobnog odbitka, promijeniti porezni razredi dok će same porezne stope ostati jednake. Stopa doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje, koju poslodavci plaćaju na bruto plaću svojih zaposlenika, smanjit će se za dva postotna boda, čime će se osigurati povećanje troškovne konkurentnosti gospodarstva te stimulirati zapošljavanje. U primjeni će biti i nova opća stopa poreza na dodanu vrijednost od 25%, ali će se uvesti i niža stopa za određene skupine dobara i usluga koje relativno više opterećuju građane s nižim dohotkom. Kako bi se sustav poreza na dodanu vrijednost učinio još racionalnijim i transparentnijim predlaže se i ukidanje pretporeza u računima za troškove reprezentacije odnosno troškove korištenja automobila, zrakoplova, plovila i dr. U nadolazećem razdoblju prihodnu stranu proračuna okarakterizirat će i daljnja racionalizacija neporeznih davanja kojima su opterećeni poduzetnici te prihodi koji su pod utjecajem daljnjeg prilagođavanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Mjere na rashodnoj strani proračuna bit će prvenstveno usmjerene na zatvaranje fiskalnih neravnoteža i osiguranje održive razine financiranja u trenutno još uvijek nepovoljnim financijskim i gospodarskim uvjetima. Pri svođenju rashoda u realne okvire potrebno je osim ušteda osigurati i dodatni prostor za određene kategorije rashoda u sljedećim godinama. To se prije svega odnosi na rashode za kamate, rashode za mirovine te uplate koje će Republika Hrvatska imati u proračun Europske unije. U skladu s tim, a poštujući odredbe Zakona o fiskalnoj odgovornosti kao i potrebu zatvaranja fiskalnih neravnoteža, uštede se moraju generirati na ostalim skupinama rashoda gdje je od ključne važnosti provođenje strukturnih mjera i reformi.

Slijedom svega navedenog, očekuje se ubrzano zatvaranje fiskalnih neravnoteža koje su prisutne zadnjih nekoliko godina kao direktna posljedica negativnih gospodarskih kretanja te je uz smanjenje deficita jedan od najvažnijih ciljeva zaustavljanje rasta, a potom i preokret trenda udjela javnog duga u vrijednosti bruto domaćeg proizvoda. Za uspješnost ovako opisanog smjera fiskalne politike od iznimne važnosti je i provođenje Zakona o fiskalnoj odgovornosti.

3.1.2 Tekuća fiskalna kretanja i srednjoročne projekcije

Tekuća kretanja proračuna konsolidirane opće države

Fiskalna kretanja u proteklom razdoblju prvenstveno su bila određena utjecajem negativnih ekonomskih kretanja koja su se posebice osjetila na prihodnoj strani proračuna, slijedom čega je udio prihoda konsolidirane opće države u BDP-u u razdoblju 2008.-2010. smanjen s 39,1% na 37%. U isto vrijeme, rashodna strana proračuna konsolidirane opće države povećana je s 40,4% BDP-a u 2008. na 41,9% BDP-a u 2010. godini. Navedeni utjecaj krize produbio je fiskalne neravnoteže te je deficit konsolidirane opće države sukladno ESA 95 metodologiji povećan s 1,4% BDP-a u 2008. na 4,1% BDP-a u 2009. i 4,9% BDP-a u 2010. godini. Za 2011. godinu planirano je daljnje povećanje deficita opće države, što je prvenstveno bio rezultat izmjena na prihodnoj strani proračuna koje su svoj puni utjecaj imale u 2011. godini. Naime, državni proračun je tijekom 2010. godine na prihodnoj strani zabilježio značajniji dio primitaka po osnovi poreznoga duga iz ranijih razdoblja te je prihodna strana proračuna u toj godini sadržavala i posebni porez na plaće, mirovine i ostale primitke kojega u 2011. godini više nije bilo. Također, u 2011. godini prisutan je bio i cjelogodišnji efekt izmjena u sustavu poreza na dohodak iz sredine 2010. godine koje su također imale za rezultat niže očekivanu razinu prihoda po navedenoj osnovi od realizacije iz 2010. godine. Širenje deficita imalo je posljedice i na porast javnog duga pa je tako primjerice s razine od 29,2% BDP-a u 2008. porastao na razinu od 41,3% BDP-a u 2010. godini.

U narednom srednjoročnom razdoblju, cilj fiskalne politike bit će daljnja fiskalna konsolidacija usporedno s nastavkom strukturnih reformi i usklađivanjem u procesu pristupanja u EU.

Srednjoročne fiskalne projekcije

Prihodi konsolidirane opće države

Plan prihoda konsolidirane opće države za 2012. godinu i projekcije za razdoblje 2013.- 2014. temelje se na makroekonomskim pretpostavkama za navedeno razdoblje, zakonskim izmjenama u poreznoj politici, daljnjem prilagođavanju hrvatskog zakonodavstva pravnoj stečevini EU te punopravnom članstvu RH u EU od 1. srpnja 2013. godine.

U pogledu promjena u poreznom sustavu važno je izdvojiti izmjene u oporezivanju dohotka, poreza na dodanu vrijednost te doprinosa. Izmjenama Zakona o porezu na dohodak, koji stupa na snagu 1. ožujka 2012., visina osnovnog osobnog odbitka podiže se s 1.800 kuna na 2.200 kuna, a osobni odbitak umirovljenika s 3.200 na 3.400 kuna, mijenjaju se porezni razredi, a stope po kojima se ovaj porez plaća ostaju iste. Dakle, novim zakonskim izmjenama porez na dohodak plaćat će se po stopi od 12% od porezne osnovice do visine iznosa osnovnog osobnog odbitka, po stopi od 25% na razliku porezne osnovice između iznosa osnovnog osobnog odbitka i četverostrukog iznosa osnovnog osobnog odbitka te po stopi od 40% na poreznu osnovicu iznad četverostrukog iznosa osnovnog osobnog odbitka. Sukladno tome omogućuje se porast neto plaća za niže dohodovne skupine odnosno smanjenje neto plaća za više dohodovne skupine, a čime se ujedno doprinosi i progresivnosti oporezivanja. Procijenjeno je da se proračunski prihodi od poreza na dohodak uslijed spomenutih izmjena Zakona neće značajnije promijeniti. Naime, izmjene Zakona o porezu na dohodak kojima se povećava osnovni osobni odbitak, osobni odbitak umirovljenika i porezni razredi utjecat će na

smanjenje prihoda od poreza na dohodak, dok će se oporezivanjem dividendi i udjela u dobiti, te dodatka na mirovinu i mirovina iz inozemstva ovi prihodi povećati.

Izmjenama Zakona o porezu na dobit uvodi se obveza plaćanja poreza po odbitku na dividende i udjele u dobiti. Procjenjuje se da će se prihodi državnog proračuna po osnovi ove zakonske izmjene povećati za oko 0,06% BDP-a na godišnjoj razini. Također, izmjenama se definiraju smanjenja osnovice poreza na dobit za dio ostvarene dobiti kojom se povećava temeljni kapital društva sukladno posebnim propisima. Procjenjuje se da će efekti koji proizlaze iz ovih izmjena osigurati stalnost proračunskih prihoda po ovoj osnovi.

Izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima, stopa doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje smanjit će se za dva postotna boda odnosno sa dosadašnjih 15% na 13%. Time će se osigurati porezno rasterećenje bruto cijene rada, što je jedna od mjera za stimulativniji porezni sustav u smislu troška rada te osigurati doprinos konkurentnosti domaćeg gospodarstva po toj osnovi. Efekt smanjivanja prihoda po ovoj osnovi procjenjuje se na oko 0,7% BDP-a na godišnjoj razini. Izmjene i dopune Zakona o doprinosima stupaju na snagu od 1. svibnja 2012. godine.

Izmjene u oporezivanju obuhvatit će i najznačajniji porezni prihod, porez na dodanu vrijednost. Tako će od 1. ožujka 2012. u primjeni biti nova opća stopa poreza na dodanu vrijednost od 25% odnosno uvećanje dosadašnje opće stope za dva postotna boda. S obzirom na regresivni karakter ovog poreznog oblika, određenim izmjenama u njegovom sustavu nastoji se olakšati utjecaj promjena za dohodovno niže kategorije građanstva. U tom smislu, na pojedine proizvode i usluge kao što su jestiva ulja i masti, biljnog i životinjskog podrijetla, dječju hranu i prerađenu hranu na bazi žitarica za dojenčad i malu djecu, na isporuku vode, osim vode koja se stavlja na tržište u bocama ili u drugoj ambalaži te na bijeli šećer od trske i šećerne repe, primjenjivat će se stopa u visini od 10% umjesto dosadašnjih 23%. Nadalje, u cilju daljnje racionalizacije sustava poreza na dodanu vrijednost propisuje se potpuno ograničenje odbitka pretporeza za nabavu i najam plovila namijenjenih za razonodu, zrakoplova, osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz, uključujući nabavu svih dobara i usluga u vezi s tim dobrima. Također se propisuje ograničenje odbitka pretporeza za nabavu dobara i usluga za potrebe reprezentacije. Ove odredbe pojednostavile bi postupak utvrđivanja porezne obveze te smanjile poreznu evaziju i osigurale priljev sredstava u državni proračun. Analizama je procijenjen godišnji efekt svih izmjena u okviru Zakona o porezu na dodanu vrijednost na oko 0,9% BDP-a.

Važnu kategoriju prihoda predstavljaju i pomoći koje su izravno povezane s korištenjem pretpristupnih i pristupnih fondova EU, a čije značenje sve više raste prema kraju srednjoročnog razdoblja. Procjenjuje se kako će se ovi prihodi kretati na razini od oko 0,5% BDP-a u 2012. godini do 0,8% BDP-a u 2014. godini.

Osim navedenih promjena, na razini 2012. godine planiraju se i određene izmjene glede neporeznih davanja kako bi se dodatno potakla konkurentnost odnosno kako bi se dodatno rasteretili poduzetnici i investitori. Tako se predlaže smanjenje vodnog doprinosa, koji je prihod Hrvatskih voda za 50%, smanjenje naknade za korištenje općekorisnih funkcija šuma, što je prihod Hrvatskih šuma za 50% te ukidanje indirektnog dijela spomeničke rente. Ukupno gledajući procijenjeni godišnji efekt navedenih neporeznih izmjena je oko 0,1% BDP-a.

U skladu sa svime navedenim, u 2012. godini ukupni prihodi proračuna konsolidirane opće države planirani su na razini od 35,7% BDP-a dok su za 2013. godinu projicirani na razini od

35,1% BDP-a, a za 2014. godinu na razini od 34,6% BDP-a. Kao najznačajniji prihodi proračuna izdvajaju se prihodi od poreza na dodanu vrijednost, koji će se u promatranom srednjoročnom razdoblju kretati na prosječnoj razini od oko 11,6% BDP-a. U kretanju ovih prihoda u srednjoročnom razdoblju, značajnu odrednicu imaju i prethodno opisane zakonske izmjene. Što se tiče prihoda od poreza na dohodak, procjenjuje se kako će se isti kretati na prosječnoj razini od 2,6% do kraja promatranog razdoblja. Prihodi od poreza na dobit očekuju se u prosjeku na razini od 2,2% BDP-a u istom razdoblju. Sukladno projekcijama, prihodi od posebnih poreza bi se u srednjoročnom razdoblju trebali zadržati na prosječnoj razini od oko 3,2% BDP-a. Za prihode od carina i carinskih pristojbi očekuje se postupno smanjivanje udjela u BDP-u pa projekcije ukazuju na razinu od 0,5% BDP-a u 2012., 0,3% BDP-a u 2013. te 0,2% BDP-a u 2014. godini.

U strukturi prihoda drugu najznačajniju skupinu čine prihodi od socijalnih doprinosa. Njihovom kretanju u narednom razdoblju, značajan doprinos će dati i prethodno opisane zakonske izmjene. Prema projekcijama, doprinosi će smanjiti svoj udio u vrijednosti bruto domaćeg proizvoda i to s 10,9% u 2012. na 10,2% u 2014. godini.

Od ostalih proračunskih prihoda valja izdvojiti prihode od financijske imovine za koje je u 2012. godini projicirano nominalno smanjenje, prije svega zbog prihoda po osnovi vlasništva koje Republika Hrvatska ima u određenim trgovačkim društvima. Nominalno smanjenje ovih prihoda u 2012. prvenstveno je povezano s efektom baznog razdoblja 2011. godine tijekom koje su na ovoj stavci prihoda bili ostvareni značajniji prihodi. Namjera je u 2012. potaknuti investicijska ulaganja u tim društvima te u tom smislu ne povlačiti ove prihode u proračun.

Rashodi konsolidirane opće države

Rashodi konsolidirane opće države u narednom trogodišnjem razdoblju kontinuirano će smanjivati svoj udjel u BDP-u te time doprinijeti dugoročnoj održivosti javnih financija. Racionalizacija rashodne strane proračuna ključni je preduvjet u pogledu ostvarivanja fiskalne održivosti u uvjetima nepovoljnih gospodarskih kretanja. U skladu s tim, a imajući na umu širenje fiskalnih neravnoteža u posljednjih nekoliko godina, potrebu za zadovoljavanjem Zakona o fiskalnoj odgovornosti te stavljanje javnih financija u realne okvire, važno je bilo identificirati značajne uštede na rashodnoj strani proračuna. Tako se za 2012. godinu predviđa smanjenje rashoda proračuna opće države za 0,9 postotnih bodova BDP-a odnosno s planirane razine od 41,4% u 2011. na 39,5% u 2012. Najznačajniji dio proračuna opće države odnosno državni proračun bilježi nominalno smanjenje rashoda na gotovo svim kategorijama dok najznačajniji rashodi koje ostvaruju međugodišnji porast jesu rashodi za kamate te mirovine. Projekcije za 2013. i 2014. pokazuju daljnje smanjenje rashoda proračuna opće države i to godišnje za 1,2 postotna boda BDP-a odnosno s razine od 38,4% u 2013. na 37,2% u 2014., a čime se ujedno zadovoljavaju i odredbe fiskalnog pravila iz Zakona o fiskalnoj odgovornosti.

Najznačajniju skupinu rashoda proračuna opće države čine socijalne naknade koje će u nadolazećem trogodišnjem razdoblju bilježiti kontinuirano smanjivanje svojeg udjela u vrijednosti bruto domaćeg proizvoda i to s 13,1% u 2012. na 12,1% u 2014. godini. Kretanja ovih rashoda su u najvećoj mjeri određena kretanjem najznačajnijih kategorija socijalnih naknada, tj. rashoda za mirovine i rashoda za zdravstvo. U 2012. godini provest će se Zakonom utvrđeno usklađivanje mirovina prema indeksu potrošačkih cijena i bruto plaćama, koje nije bilo provedeno u posljednje dvije godine, a za što se predviđa dodatni trošak od oko 0,1% BDP-a. S druge strane, izdvajanja u zdravstvu i nadalje će biti pod utjecajem daljnje provedbe zdravstvene reforme, posebice u primarnoj i sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti, a sve

u cilju održivosti financijske stabilnosti zdravstvenog sustava. Ova kategorija rashoda obuhvaća i ostale vrste socijalnih naknada kao što su dječji doplatak, rođiljne naknade, aktivnu politiku zapošljavanja i dr.

Naknade zaposlenima u javnim i državnim službama, svojim udjelom u ukupnim rashodima, čine drugu po veličini skupinu rashoda proračuna opće države. Iznos ovih rashoda će u najvećoj mjeri biti određen kretanjem broja državnih i javnih službenika. Pritom je važno istaknuti kako se poduzimaju aktivnosti provedbe racionalizacije ovih rashoda vezanih uz posebne dodatke na plaću, rad na određeno vrijeme, prekovremeni rad te posebne uvjete rada, a čime bi se na godišnjoj razini postigla ušteda od oko 0,6% BDP-a. Projekcija udjela naknada zaposlenima u BDP-u kreće se od 9,7% BDP-a u 2012. 9,0% BDP-a u 2014. godini.

Rashodi za intermedijarnu potrošnju, koje u glavnini čine rashodi za dobra i usluge usmjereni u naknade troškova zaposlenima, materijal, energiju i usluge, kretat će se na prosječnoj razini od 4,3% BDP-a u srednjoročnom razdoblju. Dinamiku njihova kretanja u velikoj mjeri odredit će aktivnosti i projekti koji se financiraju iz prepristupnih i pristupnih programa s obzirom da se velik dio projekata i aktivnosti povezanih s EU odražava kroz ovu skupinu rashoda.

Rashodi za subvencije smanjit će svoj udio u vrijednosti bruto domaćeg proizvoda i to s razine od 1,9% BDP-a u 2012. godini na 1,8% BDP-a u 2014. godini. Pritom će najveći dio ušteda imati subvencije poljoprivredi i subvencije Hrvatskim željeznicama, a čiji se godišnji učinak, ukupno gledajući, procjenjuje na oko 0,3% BDP-a. U razdoblju do ulaska u EU bit će potrebno preispitati cjelokupni sustav subvencija poljoprivredi i učiniti poljoprivredni sektor dodatno spremnijim i konkurentnijim za članstvo u EU. U pogledu subvencija HŽ-u nužno je ubrzano provođenje strukturnih reformi koje će omogućiti sve manju ovisnost željeznica o državnom proračunu i pridonijeti jačanju njihove konkurentnosti.

Rashodi za dohodak od vlasništva će u nadolazećem razdoblju biti određeni kretanjem rashoda za kamate. Naime, pod utjecajem kretanja na financijskim tržištima i ukupnih potreba za financiranjem proračuna uslijed rasta fiskalnih deficita, rashodi za kamate su u prethodnim godinama bilježili kontinuirana nominalna povećanja. I u 2012. godini predviđa se njihov daljnji rast za oko 0,1% BDP-a. U nadolazećem trogodišnjem razdoblju ovi rashodi će se kretati na prosječnoj razini od 2,0% BDP-a.

Ostali tekući transferi, koji uključuju tekuće pomoći i tekuće donacije, planirani su na razini od 1,3% BDP-a u 2012., 1,7% BDP-a u 2013. i 2,2% BDP-a 2014. godini. Ova kategorija rashoda je dijelom određena doprinosom Republike Hrvatske proračunu EU koji iznosi oko 0,4% BDP-a u 2013. godini odnosno 0,9% BDP-a u 2014. godini. Kapitalni transferi, koje čine kapitalne pomoći i kapitalne donacije, projicirani su na prosječnoj razini od 1,4% BDP-a u promatranom srednjoročnom razdoblju.

Rashode za bruto investicije u kapital predstavljaju neto rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine, strateških zaliha i pohranjenih vrijednosti. Ovi rashodi će se kretati od razine 1,6% BDP-a u 2012. godini do 1,5% BDP-a u 2014. godini što će u najvećoj mjeri biti određeno aktivnostima vezanim uz kapitalne investicije u zdravstvu i socijalnoj skrbi, znanosti i školstvu, pravosuđu i drugo.

Neto pozajmljivanje/zaduživanje

U cilju osiguravanja temelja budućem što bržem gospodarskom rastu, promjene u prihodovnoj politici proračuna imaju važnu ulogu, dok štednja na rashodnoj strani treba osigurati zatvaranje dijela fiskalnih neravnoteža i otvoriti put održivim, financijski prihvatljivim izvorima financiranja i mogućnosti servisiranja financijskih obveza.

U skladu s tim, planirana fiskalna konsolidacija u narednom srednjoročnom razdoblju rezultirat će smanjenjem udjela proračunskih rashoda u BDP-u, smanjenjem deficita konsolidirane opće države te stabiliziranjem i preokretom u trendu kontinuiranog rasta udjela javnog duga u BDP-u, početak kojeg se očekuje nakon 2014. godine. U srednjoročnom razdoblju očekuje se smanjivanje neto pozajmljivanja/zaduživanja opće države s razine od 3,8% BDP-a u 2012. do razine od 3,3% BDP-a u 2013. godini te 2,6% BDP-a u 2014. godini. Tome će najviše pridonijeti državni proračun, koji će u 2012. godini zabilježiti manjak od 3,3% BDP-a, a u 2013. godini od 2,8% BDP-a. Prema kraju 2014. godine manjak državnog proračuna dodatno se planira smanjiti na 2,2% BDP-a. U pogledu kretanja neto pozajmljivanja/zaduživanja ostalih razina općeg proračuna, u cijelom srednjoročnom razdoblju izvanproračunski korisnici zadržat će istu razinu manjka kao i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i to na prosječnoj razini od 0,2% BDP-a.

Tablica 2: Kretanje prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja/zaduživanja opće države prema razinama državne vlasti 2010.-2014.

ESA 95	% BDP-a	2010.	2011.p	2012.p	2013.p	2014.p
Državni proračun - nekonsolidirano						
TR	Ukupni prihodi	32,1	31,2	31,0	30,5	30,1
TE	Ukupni rashodi	36,9	36,0	34,3	33,3	32,4
B.9	Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-4,8	-4,9	-3,3	-2,8	-2,2
Izvanproračunski korisnici - nekonsolidirano						
TR	Ukupni prihodi	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4
TE	Ukupni rashodi	1,6	1,9	1,7	1,6	1,5
B.9	Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-0,1	-0,4	-0,2	-0,2	-0,1
Lokalna država - nekonsolidirano						
TR	Ukupni prihodi	4,5	4,2	4,2	4,1	4,0
TE	Ukupni rashodi	4,5	4,5	4,4	4,3	4,2
B.9	Neto pozajmljivanje/zaduživanje	0,0	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2
Konsolidirana opća država						
TR	Ukupni prihodi	37,0	35,8	35,7	35,1	34,6
TE	Ukupni rashodi	41,9	41,4	39,5	38,4	37,2
B.9	Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-4,9	-5,5	-3,8	-3,3	-2,6

Izvor: MFIN

Financiranje proračuna opće države

U pogledu financiranja proračuna potrebno je naglasiti činjenicu da je širenje fiskalnih neravnoteža u proteklih nekoliko godina zajedno s potrebama otplata starih dugova zahtijevalo visoke potrebe za financiranjem te se odrazilo na cijenu, ročnost i dostupnost izvora financiranja na domaćem financijskom tržištu. S druge strane, značajne potrebe za financiranjem na inozemnim financijskim tržištima utjecale su na jačanje vanjske ranjivosti zemlje. Pojačane potrebe za financiranjem u proteklim razdobljima odrazile su se i na značajan porast rashoda za kamate i javnog duga. Stoga, ubrzano zatvaranje fiskalnih neravnoteža predstavlja prioritet u pogledu održivosti javnih financija dok poticanje gospodarskoga rasta predstavlja apsolutni prioritet u saniranju efekata prošlih nepovoljnih ekonomskih kretanja.

Kretanje ukupnih potreba za financiranjem u srednjoročnom razdoblju bit će određeno kretanjima fiskalnoga salda, očekivanim kretanjima u financijskoj imovini i dospijećima obveza. Politika financiranja u nadolazećem razdoblju biti će okarakterizirana smanjenim potrebama za financiranjem prvenstveno kao rezultat smanjivanja fiskalnoga deficita dok će samo financiranje biti raspoređeno na domaće i inozemne izvore financiranja u onim omjerima koji će proizvesti najpovoljnije ekonomske učinke kako u pogledu općeg stanja i uvjeta domaćeg financijskog tržišta tako i u pogledu vanjske izloženosti. U pogledu pozitivnih implikacija na financiranje i dinamiku javnog duga, posebno treba naglasiti značaj i potrebu privatizacijskih primitaka u nadolazećem razdoblju, gdje se na razini državnog proračuna u 2012. očekuje oko 0,6% BDP-a od privatizacije, dok se u naredne dvije godine od privatizacija očekuje prosječno oko 0,2% BDP-a.

Glavnina potrebnog financiranja općeg proračuna u nadolazećem razdoblju je na razini državnog proračuna te treba naglasiti da razina financiranja pokriva neto pozajmljivanje / zaduživanje kao i otplate javnog duga te neto promjenu u financijskoj imovini. Pritom treba napomenuti da se glavnina dospijeća obveza u razdoblju 2012.–2014. odnosi se na četiri dospijeća obveznica, pri čemu su tri domaća, a jedno inozemno. Od domaćih obveznica dvije su denominirane u eurima, prva u iznosu od 500 milijuna eura, a druga u iznosu od 650 milijuna eura, dok je treća obveznica denominirana u kunama u iznosu od 4,0 milijarde. Inozemno dospijeće odnosi se na euroobveznicu u iznosu od 500 milijuna eura koja dospijeva u 2013. godini. Na strani zajmova, najveća dospijeća u promatranom razdoblju odnose se na dospijeća sindiciranih kredita izdanih na domaćem financijskom tržištu.

Tablica 3: Pregled dospijeća obveznica RH u razdoblju 2012. – 2014.

Obveznica	Datum izdavanja	Iznos (milijuni)	Kamatna stopa	Dospijeće
DOMAĆE OBVEZNICE				
Seriya 03 D-12	23.5.2002.	500 EUR	6,88%	23.5.2012.
Seriya 11 D-13	11.7.2006.	4.000 HRK	4,50%	11.7.2013.
Seriya 05 D-14	10.2.2004.	650 EUR	5,50%	10.2.2014.
INOZEMNE OBVEZNICE				
Euro - EUR VI 2014	15.4.2004.	500 EUR	5,00%	15.4.2014.

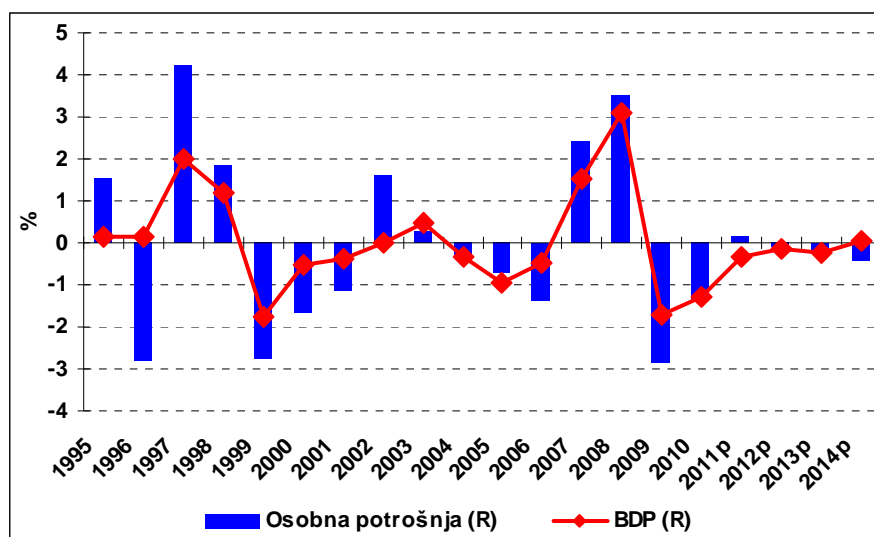
Izvor: MFIN

3.1.3 Procjena ciklički prilagođenog primarnog deficita

Procjena ciklički prilagođenog primarnog deficita napravljena je u tri koraka. U prvom koraku izračunata su odstupanja pojedinih makroekonomskih osnovica od njihovih trend vrijednosti. Zatim su ocijenjene elastičnosti pojedinih ciklički osjetljivih komponenti u odnosu na njihove makroekonomske osnovice. Na kraju je pomoću ocijenjenih elastičnosti cikličkih komponenti i odstupanja makroekonomskih osnovica od njihovih trend vrijednosti izračunat ciklički deficit dok je ciklički prilagođeni primarni deficit izračunat kao razlika između primarnog i cikličkog deficita.

Izračun ciklički prilagođenog deficita temeljen je na pristupu Europske središnje banke⁸ te su kao ciklički osjetljive komponente na prihodnoj strani promatrani porez na dohodak, porez na dobit, porez na dodanu vrijednost, trošarine i doprinosi za socijalno osiguranje, dok su na rashodnoj strani promatrane naknade za nezaposlene. Kao makroekonomske osnovice pojedinih cikličkih komponenti odabrani su: masa plaća, bruto operativni višak, osobna potrošnja te broj nezaposlenih. Dugoročne trend vrijednosti pojedinih makroekonomskih osnovica utvrđene su primjenom Hodrick-Prescottovog filtera na njihove tromjesečne desezonirane vrijednosti uz odabrani parametar izgladivanja $\lambda=300$.

Grafikon 3: Procijenjeno odstupanje BDP-a i osobne potrošnje od njihovih trend vrijednosti

Izvor: MFIN

Elastičnosti pojedinih ciklički osjetljivih komponenti u odnosu na njihove makroekonomske osnovice izračunate su ekonometrijskim putem pomoću sljedećeg modela:

$$\Delta \ln X_t^i = \alpha + \beta(\ln X_{t-1}^i - \gamma \ln V_{t-1}^i + \phi + \delta + \dots) + \delta_1 \Delta \ln V_t^i + \delta_2 \Delta \ln V_{t-1}^i + A + \zeta,$$

gdje je X^i promatrana ciklička komponenta, a V^i odgovarajuća makroekonomska osnovica dok su δ_1 i δ_2 kratkoročne elastičnosti cikličkih komponenti u odnosu na relevantnu makroekonomsku osnovicu u istom te prethodnom razdoblju.

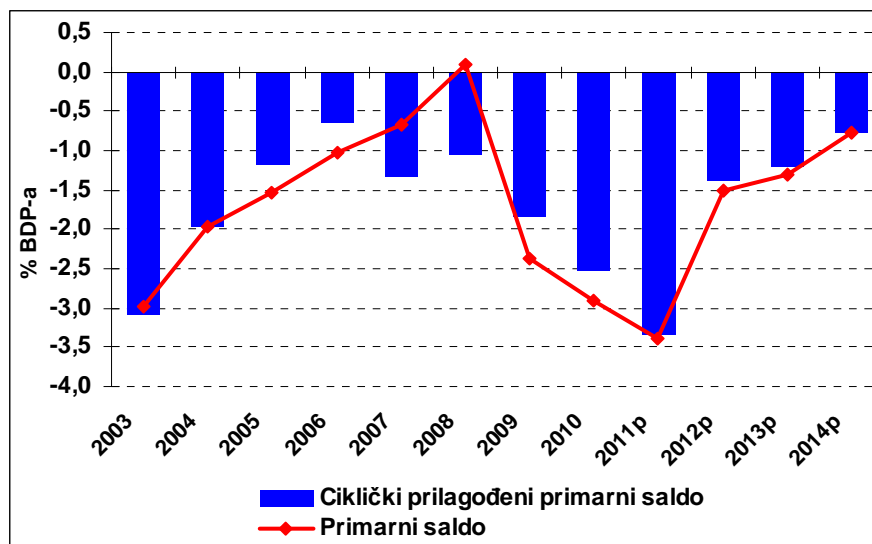
S obzirom da je model s korekcijom odstupanja sastavni dio prikazane jednadžbe, prvo su napravljeni testovi reda integriranosti pojedinih vremenskih serija. Oni ukazuju da je red

⁸ Bouthevillain et al., (2001), „Cyclically Adjusted Budget Balances: An Alternative Approach“, European Central Bank Working Paper Series, Br. 77.

integriranosti svih serija 1, samo je red integriranosti serije broja nezaposlenih 2. Nakon utvrđivanja kointegracijskih vektora, ocjenom opisanog modela derivirane su kratkoročne elastičnosti pojedinih ciklički osjetljivih komponenti u odnosu na njihove makroekonomske osnovice.

Ciklička komponenta odabranih prihodnih i rashodnih kategorija proračuna izračunata je kao umnožak ocijenjenih elastičnosti i odstupanja relevantnih makroekonomskih osnovica od njihovih trend vrijednosti. Ciklički proračunski saldo definiran je kao zbroj cikličkih komponenti proračunskih prihoda i rashoda, a njegov izračun omogućuje određivanje veličine ciklički prilagođenog ili strukturnog proračunskog salda. Strukturni proračunski saldo je razlika između stvarnog proračunskog salda i cikličkog salda. Za izračun strukturnog proračunskog salda korišten je primarni deficit konsolidirane opće države s obzirom da izdaci za kamate nisu rezultat samo tekuće fiskalne politike.

Grafikon 4: Primarni saldo i ciklički prilagođeni primarni saldo

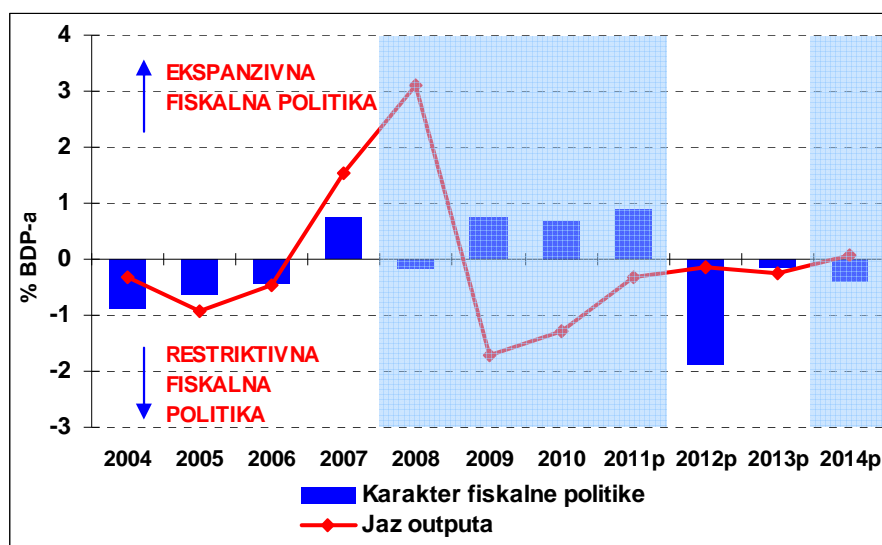

Izvor: MFIN

Ocjena karaktera fiskalne politike, pri čemu je potrebno uzeti u obzir nedostatke Hodrick-Prescottovog filtera, ukazuje da je u analiziranom razdoblju fiskalna politika mijenjala ciklička obilježja. Procikličnu fiskalnu politiku karakterizira ekspanzivna fiskalna politika u razdoblju pregrijavanja gospodarstva, odnosno restriktivna fiskalna politika u razdoblju nepotpune zaposlenosti gospodarstva. Anticikličnu fiskalnu politiku karakterizira ekspanzivna fiskalna politika u razdoblju nepotpune zaposlenosti gospodarstva te restriktivna fiskalna politika u razdoblju pregrijavanja gospodarstva. Restriktivna fiskalna politika u pojedinoj godini definirana je kao smanjenje, a ekspanzivna fiskalna politika kao povećanje ciklički prilagođenog primarnog fiskalnog deficita u odnosu na prethodnu godinu.

Odnos ekspanzivnosti ili restriktivnosti fiskalne politike i jaza outputa u pojedinim godinama tijekom razdoblja od 2004. do 2011. godine ukazuje na prociklični karakter fiskalne politike u razdoblju od 2004. do 2007. godine te anticiklični karakter fiskalne politike u razdoblju od 2008. do 2011. godine. Na temelju projekcija za razdoblje 2012. - 2014. godine predviđen je blago negativan jaz outputa uz procikličnu fiskalnu politiku za 2012. i 2013. godinu, a blago pozitivan jaz outputa uz anticikličnu fiskalnu politiku projiciran je u 2014. godini.

Grafikon 5: Karakter fiskalne politike

Izvor: MFIN

Napomena: zatamnjena područja predstavljaju razdoblja anticiklične fiskalne politike

3.1.4 Stanje i projekcije kretanja javnog duga

Kako je ranije opisano, nastavak globalnih i domaćih nepovoljnih ekonomskih kretanja u 2010. godini odrazio se i na fiskalna kretanja što je za posljedicu dovelo i do daljnjeg širenja fiskalnih neravnoteža te porasta nominalnog iznosa javnog duga, kao i njegovog udjela u BDP-u. Tako je, krajem 2010. godine ukupni javni dug dosegao razinu od 138 milijardi kuna, odnosno 41,3% BDP-a. Pritom je inozemna komponenta duga činila 35,3%, a domaća komponenta 64,7% ukupnog javnog duga.

Najveći dio javnog duga nastao je zaduživanjem putem dugoročnih vrijednosnih papira, a zatim i zaduživanjem putem zajmova i trezorskih zapisa.

Promatrano prema razinama državne vlasti, najveći dio javnog duga krajem 2010. godine odnosio se na središnju državu (93,8%), slijedi dug izvanproračunskih korisnika (4,8%) te dug jedinica lokalne države (1,5%). Pritom se središnja država najviše zadužuje na domaćem tržištu, slijedom čega domaća komponenta njenog duga bilježi udio od 64,1% u ukupnom dugu središnje države. Lokalna država se također u najvećoj mjeri zaduživala u zemlji bilježeći udio domaće komponente u ukupnom dugu lokalne države od 83,9%. Kod izvanproračunskih korisnika također prevladava domaća komponenta duga na koju se odnosi 69,8 % ukupnog duga izvanproračunskih korisnika.

U pogledu valutne strukture duga, potrebno je naglasiti kako je značajan dio duga denominiran u stranoj valuti pri čemu se najveći dio tog iznosa odnosi na dug denominiran u eurima.

U 2011. godini Republika Hrvatska je svoje potrebe za financiranjem realizirala na inozemnom i domaćem tržištu. U ožujku 2011. izdana je desetgodišnja obveznica na

američkom tržištu u iznosu 1,5 milijardi američkih dolara uz kuponsku kamatu od 6,375 posto. Istovremeno s dogovaranjem te obveznice provedena je i transakcija zaštite od valutnog rizika te konverzija dolarskog zaduženja u euro. U lipnju 2011., potpomognuto oporavkom gospodarstva, stabilnim kreditnim rejtingom i završetkom pregovora o pristupanju Europskoj uniji, realizirano je izdavanje državnih euroobveznica u iznosu od 750 milijuna eura, s dospijecom u 2018. i godišnjim kuponom od 5,875%. Nadalje, u srpnju 2011. na domaćem tržištu izdana je i petogodišnja kunska obveznica u iznosu od 1,5 milijardi kuna uz godišnji kupon od 5,75 posto, s dospijecom u srpnju 2016., te obveznica uz valutnu klauzulu u iznosu od 600 milijuna eura, uz godišnji kupon od 6,50 posto, s dospijecom u srpnju 2022. U rujnu 2011. petogodišnjim kreditom od 260 milijuna eura uz fiksnu kamatnu stopu od 5,5% refinanciran je dio obveznica za restrukturiranje gospodarstva iz 1991. godine. Na ovakav način postignuto je i otklanjanje nepovoljnih instrumenata zaduživanja, što su bile obveznice iz 1991., iz portfelja državnog duga u skladu sa Strategijom upravljanja javnim dugom za razdoblje 2011.–2013. Dio ukupnih potreba za financiranjem u 2011. godini namiren je i kratkoročnim instrumentima i to prvenstveno sindiciranim zajmovima domaćih banaka i trezorskim zapisima.

Slijedom navedenog, krajem listopada 2011. dug opće države iznosio je 153,7 milijardi kuna ili 44,8% BDP-a, pri čemu je udio domaće komponente iznosio 66,4%, a strane 33,6%.

Politika financiranja u nadolazećem razdoblju bit će okarakterizirana smanjenim potrebama za financiranjem prvenstveno kao rezultat smanjivanja fiskalnog deficita dok će samo financiranje biti raspoređeno na domaće i inozemne izvore financiranja.

Opisana fiskalna kretanja djelovat će i na dinamiku javnog duga s osnovnom zadaćom zaustavljanja rasta njegovoga udjela u BDP-u te preokreta u njegovu dosadašnjem trendu kontinuiranog rasta.

U pogledu pozitivnih implikacija na financiranje i dinamiku javnog duga, treba naglasiti i značaj te potrebu privatizacijskih primitaka u nadolazećem razdoblju.

Projekcije kretanja javnog duga pokazuju da će se, uslijed kontinuiranog snižavanja manjka državnog proračuna i proračuna opće države u čitavom srednjoročnom razdoblju, trend rasta javnog duga stabilizirati u 2014. godini nakon čega se očekuje pad njegova udjela u BDP-u, dok se u slučaju ostvarivanja većih nedužničkih prihoda financiranja od planiranih može očekivati i brža prilagodba, odnosno zaokret u trendovima udjela javnog duga u BDP-u.

Tablica 4: Projekcija kretanja javnog duga

<i>% BDP-a</i>	2010.	2011.*	2012.*	2013.*	2014.*
Javni dug	41,3	44,9	47,2	48,9	49,4
Inozemni	14,6	16,9	19,5	22,0	23,0
Domaći	26,7	28,0	27,8	26,9	26,4

* projekcija

Izvor: MFIN

3.1.5 Fiskalni učinci ključnih strukturnih reformi

Pretpristupni ekonomski program za naredno trogodišnje razdoblje izrađen je u specifičnom trenutku s obzirom na politički izborni ciklus u Republici Hrvatskoj te, sukladno s tim, i promjene u prioritetima ključnih ekonomskih politika. Nadalje, posebnost trenutka proizlazi i iz činjenice da se Pretpristupni ekonomski program izrađuje paralelno s izradom nacrtu proračuna za 2012. godinu koji je usmjeren na sređivanje prethodno opisanog stanja javnih financija i potrebu za zaokretom u usmjerenju fiskalne i ekonomske politike.

Navedeno je prepoznato i u Programu Vlade u kojem se kao ključni cilj ekonomske politike navodi uspostava konkurentnog gospodarstva, utemeljenog na znanju te usmjerenom na izvoz, koji osigurava rast dodane vrijednosti i zaposlenosti, poštujući načela socijalne kohezije. S tim u skladu, fiskalna politika za 2012. godinu te projekcije za 2013. i 2014. godinu temelje se na tri osnovna načela:

- stvaranje preduvjeta za pokretanje gospodarstva, prije svega kroz investicijski ciklus i poboljšanje uvjeta poslovanja
- održivost javnih financija u skladu sa Zakonom o fiskalnoj odgovornosti
- usmjerenost na zaštitu socijalno najosjetljivijih skupina društva.

Slijedom usmjerenja fiskalne politike u narednom razdoblju biti će provedene izmjene u politici proračunskih prihoda i rashoda, a namjera je takvih izmjena i politika ostvarenje pozitivnih učinaka u nekoliko važnih područja, čiji su fiskalni učinci opisani u prethodnim poglavljima.

Kroz politike prihodne strane cilj je poticanje konkurentnosti domaćeg gospodarstva kroz osiguravanje snižavanja troška rada poduzetnicima kao nositeljima budućega gospodarskoga rasta. U tom smislu poduzete su izmjene u sustavu doprinosa na plaću i snižavanje neporeznog opterećenja poduzetnicima. Nadalje, izmjenama u poreznoj politici osigurava se pravedniji porezni sustav koji će za građane Hrvatske omogućiti preraspodjelu poreznog tereta prvenstveno kroz izmjene u sustavu poreza na dohodak te snižavanjem stopa poreza na dodanu vrijednost određenih skupina dobara i usluga koje relativno jače porezno opterećuju niže razine porezne snage. Usmjerenje i stvaranje uvjeta za buduće značajnije oporezivanje imovine doprinijet će pravednijem poreznom sustavu koji u jačoj mjeri oporezuje jaču poreznu snagu.

Mjere na rashodnoj strani odražavaju potrebu za ubrzanim zatvaranjem fiskalnih neravnoteža i osiguranja održive razine financiranja u trenutno još uvijek nepovoljnim financijskim i gospodarskim uvjetima. To prije svega znači potrebu za snažnim uštedama kroz racionalizaciju troškova, ali i osiguranje prostora za pokriće povećanja određenih kategorija rashoda.

Tablica 5. Procijenjeni godišnji efekti najznačajnijih proračunskih izmjena

% BDP-a	godišnji efekt
PRIHODI	0,2
Porez na dohodak	-0,01
Porez na dobit	0,1
Doprinosi	-0,7
Porez na dodanu vrijednost	0,9
Vodni doprinos	-0,04
RASHODI	-1,2
Naknade zaposlenima	-0,6
<i>od čega:</i>	
<i>posebni dodaci</i>	-0,3
<i>rad na određeno vrijeme</i>	-0,1
<i>prekovremeni rad</i>	-0,1
<i>posebni uvjeti rada</i>	-0,03
Subvencije	-0,3
<i>od čega:</i>	
<i>HŽ</i>	-0,1
<i>poljoprivreda</i>	-0,2
Pomoći	-0,1
Socijalne naknade (zdravstvo)	-0,1
Intermedijarna potrošnja	-0,1
NETO EFEKT NA MANJAK	-1,3

Izvor: MFIN

3.2 TESTOVI OSJETLJIVOSTI I USPOREDBA S PROŠLOGODIŠNJIM PROGRAMOM

3.2.1 Fiskalni rizici i testovi osjetljivosti neto pozajmljivanja/zaduživanja i javnog duga

Fiskalni rizici

Projekcije prihoda i rashoda za naredno trogodišnje razdoblje radene su na temelju konzervativnih makroekonomskih projekcija, izmjena u pojedinim proračunskim politikama te u kontekstu pristupanja i punopravnog članstva RH u EU. U pogledu rizika za navedene projekcije, najveći rizik proizlazi iz nižeg ostvarenja realnog rasta BDP-a od projiciranog, što može biti uvjetovano unutarnjim i vanjskim čimbenicima opisanim u podpoglavlju 2.2. Makroekonomske projekcije.

Niža razina gospodarske aktivnosti od planirane imala bi direktan utjecaj na prihodnu stranu proračuna te bi u tom kontekstu predstavljala rizik mogućeg ostvarivanja većeg manjka proračuna od originalno planiranog. Pored navedenog, plan prihoda konsolidirane opće države za 2012. godinu i projekcije za razdoblje 2013.-2014. temelje se i na zakonskim izmjenama u poreznom sustavu. Prema tome, rizik predstavlja i neostvarivanje predviđenih pozitivnih efekata zakonskih izmjena što bi se također moglo odraziti na nižu razinu prihoda

od očekivane. Dodatan rizik predstavljala bi i nepovoljnija kretanja na tržištu rada od predviđenih.

Promatrajući rashodnu stranu proračuna, u narednom trogodišnjem razdoblju očekuje se kontinuirano smanjivanje udjela rashoda općeg proračuna u BDP-u. Važno je istaknuti kako će tome cilju pridonijeti poštivanje fiskalnih pravila Zakona o fiskalnoj odgovornosti, prema kojima se manjak opće države treba smanjivati godišnje za najmanje 1 postotni bod BDP-a. Također, u narednom trogodišnjem razdoblju predviđene su značajne uštede na rashodnoj strani proračuna koje su praćene i strukturnim reformama. Rizik stoga postoji u pogledu neprovođenja ključnih strukturnih reformi zacrtanom dinamikom, odnosno u takvim uvjetima ograničenja u pogledu usklađenosti s odredbama Zakona o fiskalnoj odgovornosti.

Slijedom navedenog, ukoliko se ostvari rizik ostvarivanja većeg manjka proračuna od originalno planiranog, negativni učinci ostvarili bi se i u pogledu kretanja javnog duga koji bi uslijed veće potrebe za financiranjem ostvario rast iznad pretpostavljenog sukladno središnjoj projekciji. Razmatrajući moguće negativne utjecaje na kretanje javnog duga u narednom trogodišnjem razdoblju važno je izdvojiti rizik značajne promjene u tečaju domaće valute, s obzirom da je značajan dio ukupnog javnog duga denominiran u stranoj valuti. Također, aktiviranje uvjetnih obveza, odnosno jamstava, dovelo bi do rasta razine javnog duga u srednjoročnom razdoblju. Značajni fiskalni rizici, u slučaju dodatnog pogoršanja uvjeta na financijskom tržištu te smanjenja dostupnosti kapitala, došli bi i od povećavanja tereta otplata duga i plaćanja kamata, predstavljajući time veći pritisak na tekuće poslovanje države.

Testovi osjetljivosti kretanja neto pozajmljivanja/zaduživanja

Analiza kretanja fiskalnog salda polazi od pretpostavljene središnje makroekonomske projekcije i fiskalnih projekcija za srednjoročno razdoblje. Promjenom pojedinih pretpostavljenih veličina mijenja se i rezultat odnosno neto pozajmljivanje/zaduživanje. Rezultati provedenih testova, odnosno utjecaji izmijenjenih pretpostavki u odnosu na središnju projekciju, promatraju se obzirom na osnovni scenarij.

Kako je već opisano u prijašnjim poglavljima, osnovni scenarij fiskalnih projekcija temelji se na nacrtu proračuna za 2012. godinu koji je usmjeren na konsolidaciju javnih financija i potrebu za zaokretom u usmjerenju fiskalne i ekonomske politike.

Potrebno je napomenuti da su navedeni testovi provedeni na temelju arbitrarnih pretpostavki ili projekcija uz pretpostavke nepromijenjenosti politika, no oni ipak daju jasnu naznaku kakvi se učinci na neto pozajmljivanje/zaduživanje mogu očekivati u srednjoročnom razdoblju dođe li do neželjenih događaja vezanih uz osnovne odrednice.

U nastavku dajemo kratki osvrt na provedene testove osjetljivosti neto pozajmljivanja/zaduživanja koji uključuju test nepromijenjenosti fiskalne politike u srednjoročnom razdoblju te test niže razine rasta realnog BDP-a u 2012. godini.

Test nepromijenjenosti fiskalne politike u srednjoročnom razdoblju podrazumijeva pretpostavke da bi ista zadržala okvirni smjer prihodne i rashodne strane proračuna kao u prethodnim godinama, odnosno da bi prihodi bili određeni postojećom strukturom i zakonskim okvirom poreznoga sustava uzimajući u obzir učinke pristupanja i punopravnog članstva Republike Hrvatske u EU, dok bi se rashodne komponente proračune kretale onom dinamikom koja je zabilježena prethodnih godina, a posljedično među ostalima i rashodi za kamate kao rezultat većih deficita, bilježile bi rast. Rezultati testa osjetljivosti ukazuju da bi u ovakvom razvoju događaja došlo do značajno većih fiskalnih deficita u odnosu na središnju

projekciju, pri čemu bi neto pozajmljivanje/zaduživanje u 2012. bilo veće za 2,0 postotnih bodova, u 2013. godini bilo bi veće za 2,3 postotna boda, a u 2014. za 2,7 postotnih bodova.

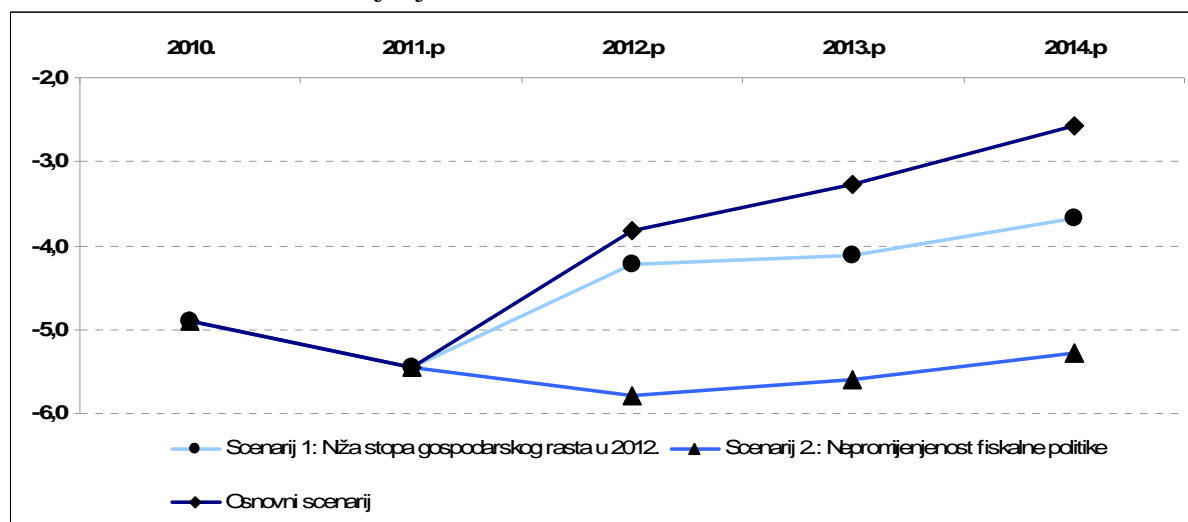
Test niže razine rasta realnog BDP-a provodi se pod pretpostavkom šoka nižeg realnog rasta BDP-a u 2012. godini za 1 postotni bod u odnosu na središnju projekciju. Testovi pokazuju reakciju prihodne strane proračuna, a posebno prihoda od poreza koji su vezani uz osobnu potrošnju i prihoda koji su povezani s pokazateljima tržišta rada koji bi zabilježili slabije ostvarenje od onog projiciranog u osnovnom scenariju. Navedeni test podrazumijeva neizmijenjene razine rashoda, osim rashoda za kamate, u odnosu na središnju projekciju. Rezultati testa osjetljivosti pokazuju da bi u ovakvom razvoju događaja došlo do pogoršanja neto pozajmljivanja/zaduživanja u odnosu na središnju srednjoročnu projekciju pri čemu bi neto pozajmljivanje/zaduživanje u 2012. bilo veće za 0,4 postotna boda, u 2013. godini bilo bi veće za 0,8 postotnih bodova, dok bi u 2014. godini neto pozajmljivanje/zaduživanje bilo veće za 1,1 postotni bod. Kao nepovoljnu karakteristiku niže razine prihoda valja izdvojiti relativno spori oporavak nakon završetka razdoblja šoka.

Tablica 6: Pretpostavke osnovnog scenarija i rezultati testa osjetljivosti

Pretpostavke (osnovni scenarij)	2010.	2011.p	2012.p	2013.p	2014.p
Realni BDP, stopa rasta	-1,2	0,4	0,8	1,5	2,5
Inflacija (deflator BDP-a)	1,0	2,3	1,3	2,2	2,4
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)					
Osnovni scenarij	-4,9	-5,5	-3,8	-3,3	-2,6
Scenarij 1: Niža stopa gospodarskog rasta u 2012.	-4,9	-5,5	-4,2	-4,1	-3,7
Scenarij 2.: Nepromijenjenost fiskalne politike	-4,9	-5,5	-5,8	-5,6	-5,3

Izvor: MFIN

Grafikon 6: Rezultati testa osjetljivosti

Izvor: MFIN

Testovi osjetljivosti kretanja javnog duga

Kretanje ukupne razine javnog duga u najužoj je vezi s makroekonomskim pretpostavkama te s pretpostavkama i rezultatima provođenja fiskalne politike. Stoga se, kontinuirano provode testova osjetljivosti javnog duga na različite čimbenike kako bi se realno sagledale sve implikacije eventualne promjene u pretpostavkama koje određuju projekciju kretanja javnog duga u srednjem roku i time predstavljaju najveći rizik, te kako bi se osigurali uvjeti da se isti izbjegne ili njegovi učinci ublaže. Testovi se provode postavljanjem osnovnog scenarija koji se temelji na srednjoročnim makroekonomskim i fiskalnim projekcijama. Zatim se provodi niz alternativnih scenarija kojima se pretpostavljene veličine podvrgavaju različitim šokovima. Šokovi mogu biti vezani za povijesne vrijednosti promatranih veličina i njihovu varijabilnost, ali mogu biti i proizvoljni. Za svrhu ovog testa provedena su tri alternativna scenarija kojim se ispitala osjetljivost javnog duga u srednjoročnom razdoblju.

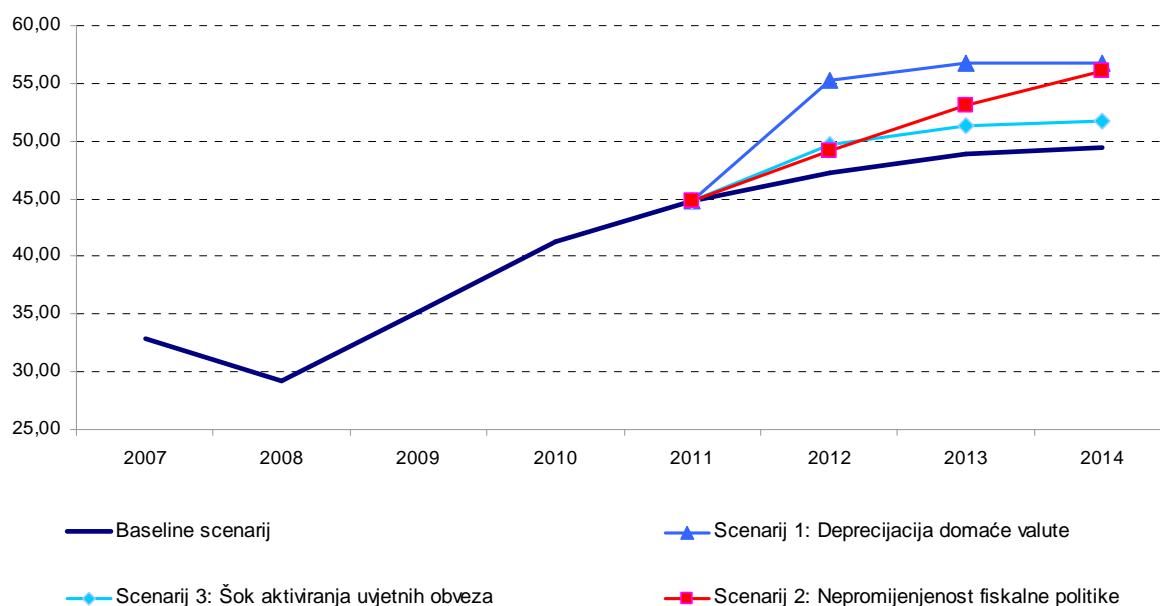
Provedeni testovi osjetljivosti javnog duga ukazuju na činjenicu da najveću osjetljivost dug pokazuje na deprecijaciju domaće valute, posebno prema euru. Razlog tome nalazi se u činjenici da je visok udio duga denominiran u stranoj valuti. Iz provedenog testa proizlazi da arbitrarno određeni šok deprecijacije kune od 25% ima negativne utjecaje na razinu javnog duga, odnosno da javni dug raste na razinu iznad 56% BDP-a u razdoblju 2013.-2014.

Javni dug pokazuje i nepovoljno srednjoročno kretanje na pretpostavku nepromijenjenosti fiskalne politike u srednjoročnom razdoblju. Takav bi scenarij doveo do značajno većih fiskalnih deficita u srednjoročnom razdoblju od onih planiranih u osnovnom scenariju, što bi se odrazilo i većim potrebama za financiranjem od planiranih i negativnim učincima u pogledu kretanja javnog duga koji bi ostvario rast značajno iznad pretpostavljenog sukladno središnjoj projekciji te bi krajem srednjoročnog razdoblja dosegao razinu od 56% BDP-a.

Značajan utjecaj na kretanje duga, odnosno njegov rast, dolazi i od promjena u uvjetnim obvezama (jamstvima). Za svrhu ovoga testa pretpostavljeno je jednokratno povećanje javnog duga tijekom 2012. godine temeljem preuzimanja uvjetnih obveza prema programu restrukturiranja brodogradilišta, sukladno čemu javni dug u razdoblju 2013.-2014. dostiže razinu iznad 51% BDP-a.

Stoga je još jednom bitno napomenuti nužnost daljnjeg provođenja fiskalne konsolidacije u srednjoročnom razdoblju, kako bi se u slučaju materijaliziranja potencijalnih rizika omogućio dodatni prostor za reakciju fiskalne politike i ublažavanje mogućih šokova.

Grafikon 7: Kretanje udjela javnog duga u BDP-u prema određenim scenarijima (%)

Izvor: MFIN

3.2.2 Usporedba novog i prethodnog PEP-a

Usporedbom ukupnih prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja/zaduživanja konsolidirane opće države prema prošlogodišnjem i ovogodišnjem PEP-u vidljive su razlike koje proizlaze iz različitih razina nominalnog BDP-a koje su rezultat izmijenjenih srednjoročnih makroekonomskih pretpostavki i njihovih učinaka na proračunske prihode i rashode. Naime, prošlogodišnji program polazio je od pretpostavke realnog rasta BDP-a od 1,5% u 2011. do 2,5% u 2013. godini. Novim programom očekivanja gospodarskog rasta su umanjena pa je tako u 2012. projicirana stopa rasta od 0,8%, u 2013. od 1,5%, a u 2014. godini od 2,5%.

Razlike pojedinih fiskalnih veličina u ova dva programa proizlaze i iz drugih razloga specifičnih za prihode odnosno rashode. Nastavak nepovoljnih gospodarskih kretanja tijekom 2010. godine, ali i određene zakonske izmjene na prihodnoj strani proračuna utjecale su na njihovu nižu razinu u odnosu na plan. Korekcije na strani izvršenja rashoda više su nego kompenzirale navedene utjecaje na prihodnoj strani, što je u konačnici rezultiralo nižim neto pozajmljivanjem/zaduživanjem od 0,3 postotna boda u odnosu na plan. U 2011. godini razlike planskih veličina prihoda i rashoda proizlaze iz promijenjene razine nominalnog BDP-a. U godinama koje slijede različite projekcije prihoda posljedica su određenih izmjena u poreznom sustavu koje stupaju na snagu tijekom 2012. godine, a koje će kumulativno gledajući utjecati na smanjivanje ukupne razine prihoda proračuna. S druge strane, rashodna strana proračuna odražava značajne uštede koje će se provoditi u narednom razdoblju i to kroz daljnju racionalizaciju troškova te provedbu ključnih strukturnih mjera i reformi kako bi se pridonijelo smanjivanju fiskalnih neravnoteža i osiguranju održive razine financiranja proračuna.

Tablica 7: Usporedba prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja/zaduživanja opće države prema prošlogodišnjem i ovogodišnjem PEP-u

	2010.	2011.p	2012.p	2013.p	2014.p
PEP 2012.-2014. (% BDP)					
Ukupni prihodi	37,0	35,8	35,7	35,1	34,6
Ukupni rashodi	41,9	41,4	39,5	38,4	37,2
Neto pozajmljivanje / zaduživanje	-4,9	-5,5	-3,8	-3,3	-2,6
PEP 2011.-2013. (% BDP)					
Ukupni prihodi	37,8	36,3	36,8	36,6	
Ukupni rashodi	43,0	41,9	40,7	39,0	
Neto pozajmljivanje / zaduživanje	-5,2	-5,6	-3,9	-2,4	
Razlika					
Ukupni prihodi	-0,8	-0,5	-1,1	-1,5	
Ukupni rashodi	-1,1	-0,5	-1,2	-0,6	
Neto pozajmljivanje / zaduživanje	0,3	0,0	0,1	-0,9	

Izvor: MFIN

3.3 KVALITETA JAVNIH FINACIJA

Tijekom 2011. godine nastavljeno je provođenje reformi i drugih aktivnosti usmjerenih na jačanje kvalitete javnih financija. Nastavak nepovoljnih ekonomskih kretanja tijekom godine odrazio se i na kretanje prihoda i rashoda, no u nešto manjoj mjeri nego u 2010. godini pa stoga tijekom godine nije bilo potrebe za donošenjem izmjena i dopuna proračuna.

Modeli financiranja iz 2010. godine s kojima se stimulirala kreditna aktivnost u državi, u 2011. godini su nadograđeni, odnosno redefinirane su određene postavke modela s ciljem pomoći gospodarstvenicima u prevladavanju kriznih trenutaka, ali i poticanja investicijskih projekata. Dopunjeni model „A“, tj. model „A+“ uvodi novine kao što su ublažavanje kriterija za poduzetnike, mogućnost da se kredit koristi i za financiranje osnovnih sredstava, kao i za podmirenje obveza prema dobavljačima, financijskim institucijama, državi te drugim vjerovnicima. Također, povećan je i udio kredita koji se može koristiti za refinanciranje postojećih obveza u bankama s 20% na 40%, a time se omogućava da poduzetnici stare, skuplje izvore financiranja zamijene jeftinijima. Novine su i mogućnost jednokratne otplate polovice kredita, kao i omogućavanje mostnog kreditiranja kako bi poduzetnik dobio kredit odmah nakon dodjele kvote na aukciji, a ne čekao završetak procedure između HBOR-a i banke. Model „A+“ uz navedeno, donosi i niže kamate na sredstva HBOR-a. Unutar ovog modela održano je 5 aukcija u 2011. godini. Nadalje, s ciljem da se poduzetnicima omogući da za kvalitetne nove ili već započete investicijske projekte osiguraju kvalitetno financiranje usvojen je Zakon o jamstvenom fondu za poticaj gospodarskom razvitku⁹, kao nadopunu modela „B“. Ovim zakonom u velikoj su mjeri uklonjene zapreke za pokretanje projekata koji se do sada nisu mogli realizirati zbog problema s instrumentima osiguranja ili vlastitim učešćem u projektu poduzetnika.

⁹ Narodne novine, broj 34/2011

Tijekom zadnje dvije godine, javna poduzeća su različitim mjerama provela racionalizaciju poslovanja i povećala učinkovitost poslovnih procesa. U cilju jačanja financijske discipline provedene su određene mjere koje se odnose na kontinuirano praćenje likvidnosti i održavanje rokova plaćanja od 60 dana, te uvođenje rokova plaćanja od 45 dana s 1. siječnjem 2011. U listopadu 2011. donesen je Zakon o rokovima ispunjenja novčanih obveza koji ograničava rokove plaćanja novčanih obveza u ugovorima između poduzetnika u pravilu na do 60 dana, a iznimno se mogu ugovoriti rokovi duži od 60 dana pod uvjetom da takvo produljenje roka nije ništeto. Nadalje, kao jedna od mjera kojom se pokušava spriječiti stvaranje nelikvidnosti i očuvati financijska stabilnost urednih platiša donesen je i Zakon kojim se uvodi nova posebna mjera naplate poreznog duga uzrokovanog gospodarskom krizom. Zakonom su stvorene pretpostavke koje poreznim obveznicima omogućuju reprogramiranje poreznog duga nastalog do 31. prosinca 2010. na rok od 30 mjeseci, uz kamatnu stopu od 8,25% te uz uvjet da se podmire porezne obveze za 2011. godinu. Isto tako u cilju sprječavanja povećanja nelikvidnosti te uklanjanja iz pravnog prometa subjekata u dugotrajnoj blokadi koji ne podmiruju svoje obveze pokrenuti su i redovni i skraćeni stečajni postupci s ciljem uklanjanja problematičnih poslovnih subjekata iz poslovne sfere. Nadalje, kontinuirano se prati likvidnost i vrši nadzor nad plaćanjima trgovačkih društava u većinskom vlasništvu RH te je na taj način riješena problematika neplaćanja od strane javnih poduzeća.

Također, djelujući u smjeru olakšavanja uvjeta poslovanja i utjecaja na problem nelikvidnosti, smanjena su neporezna davanja s ciljem poreznog rasterećenja gospodarstva u prosjeku za 25%. U narednom srednjoročnom razdoblju porezna politika Vlade RH bit će usmjerena k smanjivanju udjela ukupnoga poreznoga opterećenja u BDP-u te korekcijama koje će osigurati veću pravednost u oporezivanju. Poreznim rasterećenjem gospodarstva, poreznim olakšicama i izravnim poticajima povećat će se potencijal za nove investicije. Između ostaloga, posebno će se potaknuti nova ulaganja u turizam, energetiku, infrastrukturu te navodnjavanje i okoliš.

U 2011. godini došlo je do daljnjeg razvoja sustava pune primjene OIB-a. Za porezne obveznike te za korisnike sustava državnih pomoći ovakav sustav pojednostavnit će administraciju, omogućiti učinkovite mehanizme revizije ostvarenih prava, poboljšati usluge poreznim obveznicima i građanima te pridonijeti povjerenju u porezni i pravni sustav Republike Hrvatske.

Unatoč visokoj volatilitnosti i izazovima na financijskim tržištima, Republika Hrvatska uredno podmiruje sve svoje financijske obveze i prema inozemnim i prema domaćim vjerovnicima. Hrvatska je i dalje tijekom 2011. godine imala otvoren pristup međunarodnim financijskim tržištima na kojima je u protekle dvije i pol godine uspjela izdavati obveznice pod relativno povoljnim uvjetima. U veljači 2011., u Ministarstvu financija pripremljen je dokument Strategija upravljanja javnim dugom za razdoblje 2011.–2013. U navedenom dokumentu prikazano je stanje i projekcije kretanja javnog duga kao i valutna, kamatna i ročna struktura državnog duga te struktura prema vrsti instrumenata. Nadalje, dokument sadrži i smjernice za upravljanje javnim dugom za navedeno srednjoročno razdoblje. U skladu s odrednicama Strategije, smanjeni su troškovi povezani s novim zaduživanjem, a prinosi na obveznice izdane u 2011. sniženi su u odnosu na ranija izdanja. Također, vršila se i zaštita od valutnoga rizika i to za dolarsku obveznicu iz 2011. u trenutku njenog izdavanja, odnosno za dolarsku obveznicu iz 2010. u srpnju 2011.

U narednom srednjoročnom razdoblju i dalje će se raditi na konsolidiranju javnih financija, te dodatnom povećanju fiskalne odgovornosti i transparentnosti trošenja javnog novca. Između ostaloga, kako bi se postiglo optimalno dimenzioniranje javne potrošnje i fiskalna stabilizacija

u dugom roku provest će se temeljita reforma javne uprave te strukturne reforme u socijalnom, mirovinskom i zdravstvenom sektoru. Buduće strukturne reforme podupirat će se i učinkovitim korištenjem fondova Europske unije.

Hrvatskoj je kroz pretpristupne programe CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD ukupno dodijeljeno 297,2 milijuna eura, od čega je ugovoreno 264,3 milijuna eura, odnosno 88,90%. Rok za ugovaranje projekata iz CARDS programa je istekao u 2006., odnosno 2007. godini, za projekte iz PHARE programa u 2007., odnosno 2008. godini, za projekte iz SAPARD programa u 2009. te za projekte iz ISPA programa u 2010., odnosno 2011. godini. Plaćanja su za navedene programe također završena; do 31. prosinca 2011. plaćeno je 240,8 milijuna eura.

Kroz novi pretpristupni program IPA Hrvatskoj je dodijeljeno ukupno 749,8 milijuna eura. Ugovaranje je završilo za dodijeljena sredstva u okviru IPA komponente I 2007, dok je za ostale komponente u tijeku. U tijeku su dopune operativnih programa i financijskih sporazuma kojima će se obuhvatiti dodijeljena sredstva za 2012. i prvu polovicu 2013. Do 31. prosinca 2011. ugovoreno je 250 milijuna eura od alokacija 2007.-2011., odnosno 39,39%. Plaćanja su također u tijeku; do 31. prosinca 2011. plaćeno je 127 milijuna eura. Važno je istaknuti da dinamika ugovaranja ide dobro te da se poštuju rokovi ugovaranja i provedbe zadani IPA regulativom.

Vezano uz funkcioniranje sustava za upravljanje nepravilnostima i prijevarama (AFCOS sustav) s ciljem zaštite financijskih interesa EU, u razdoblju od listopada 2010. do lipnja 2011., Samostalni odjel za suzbijanje nepravilnosti i prijevара provodio je IPA TWL projekt „Jačanje AFCOS sustava u Republici Hrvatskoj s ciljem zaštite financijskih interesa EU“. Kao rezultat projekta, donesene su nove unaprijeđene procedure za upravljanje nepravilnostima za tijela u Sustavu izvještavanja o nepravilnostima. Također, provedene su edukacije i seminari za predstavnike tijela u AFCOS sustavu u kojima je sudjelovalo više od 300 zaposlenika. Kako bi se pojačala svijest javnosti o potrebi borbe protiv nepravilnosti i prijevара, organizirano je niz aktivnosti, npr. izrađeni su promotivni materijali i brošure, predstavnici SOSNIP-a sudjelovali su u promotivnim kampanjama te je 27. svibnja 2011. održana konferencija „Postignuća i izazovi u zaštiti financijskih interesa Europske unije u Republici Hrvatskoj“.

U 2012. godini planira se daljnje jačanje administrativnih kapaciteta kontinuiranim provođenjem edukacija o nepravilnostima i prijevarama u sklopu FMC modula 11. „Nepravilnosti i prijevара“, kojeg provode zaposlenici SOSNIP-a te pohađanjem drugih FMC modula od strane zaposlenika SOSNIP-a.

Također, u 2011. godini SOSNIP je izradio prijedlog novog TWL projekta „Jačanje funkcioniranja AFCOS sustava u RH s ciljem učinkovite zaštite financijskih interesa EU u RH“ („*Enhancing the functioning of Croatian AFCOS system with the aim of efficient protection of the EU financial interests*“). Projekt je odobren od strane Europske komisije u studenom 2011. te se planira njegova implementacija u 2012. godini. Svrha projekta je priprema AFCOS sustava za funkcioniranje u okruženju strukturnih i kohezijskih fondova te provođenje edukacija za tijela u AFCOS sustavu kao i unaprjeđenje suradnje SOSNIP-a i tijela u AFCOS mreži.

3.4 DUGOROČNA ODRŽIVOST JAVNIH FINACIJA

Procjena dugoročne održivosti javnih financija polazi od dugoročnih projekcija stanovništva Hrvatske za razdoblje 2005.–2050. preuzetih od Državnog zavoda za statistiku, u varijanti srednjeg fertiliteta s migracijama te osnovnih makroekonomskih pretpostavki budućih kretanja. U odnosu na prošlogodišnji PEP predviđaju se niže stope realnog rasta BDP-a u inicijalnom razdoblju, više stope nezaposlenosti te nove fiskalne projekcije za razdoblje do 2014. godine.

Projekcije su izrađene pod pretpostavkom da u prognostičkom razdoblju neće doći do značajnijih promjena u primjeni trenutno važećih zakonskih rješenja koja reguliraju javne rashode za mirovine i zdravstvo te da neće doći do promjena u obračunu i naplati doprinosa za mirovinsko osiguranje. Izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima snižena je stopa doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje koju poslodavci plaćaju na bruto plaću svojih zaposlenika za dva postotna boda odnosno sa dosadašnjih 15% na 13%. Pri procjeni mirovinskih rashoda uzeta su u obzir očekivana kretanja broja umirovljenika, očekivani učinci usklađivanja takozvanih starih i novih umirovljenika, očekivani učinci posljednjih izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju te nastavak provođenja indeksacije mirovina prema indeksu potrošačkih cijena i bruto plaćama, a koja je bilo izostavljena u 2010. i 2011. godini.

Projekcije rashoda u području zdravstvenog osiguranja predviđaju provedbu zdravstvene reforme posebno u dijelu primarne zdravstvene zaštite, bolničkog sustava te specijalističko-konzilijarne zaštite. Svi ostali prihodi, osim doprinosa, zadržat će svoj udio u BDP-u nepromijenjen, kao i svi drugi rashodi, osim rashoda za mirovine, zdravstvo i kamate i to tijekom cijelog promatranog razdoblja.

Stope participacije će po karakterističnim dobnim skupinama (15-24, 25-49 i 50-64) i spolu ostati nepromijenjene. Uz takvu pretpostavku, nakon 2010. ukupne stope participacije blago će varirati, što je prije svega određeno fluktuacijama stanovništva u tim dobnim skupinama.

Stopa nezaposlenosti projicirana je kao padajuća te će se 2020. godine spustiti na razinu strukturne stope nezaposlenosti od 7%, a pretpostavka je zadržavanje iste do 2050. godine. Rast proizvodnosti po zaposlenom izveden je iz pretpostavki o realnom rastu BDP-a te kretanja broja zaposlenih, što je određeno dugoročnim demografskim projekcijama i pretpostavljenim stopama participacije.

U skladu s navedenim pretpostavkama, predviđa se pad prihoda od doprinosa za mirovinsko osiguranje s 5,7% BDP-a u 2010. na oko 5,2% BDP-a u 2015. godini te njihova stabilizacija u daljnjem vremenskom razdoblju. Razlog tome jest postupno povećanje udjela zaposlenih s mirovinskim osiguranjem u oba obvezna mirovinska stupa odnosno onih koji 15% od svoje bruto plaće uplaćuju u prvi mirovinski stup, a 5% u drugi stup mirovinskog osiguranja. Stariji zaposlenici većinom su osigurani samo u prvom mirovinskom stupu gdje odlazi ukupan iznos njihovih doprinosa od 20%. S vremenom će odlaziti u mirovinu pa će sve više biti onih umirovljenika čijih 15% uplaćenih doprinosa odlazi u prvi mirovinski stup. Stabilizacija udjela doprinosa od mirovina na 5,2% BDP-a nakon 2015. godine rezultat je pretpostavki prema kojima je rast realnih plaća po zaposlenom jednak rastu proizvodnosti rada, a stopa doprinosa definirana kao konstantan udio plaća gdje se kod doprinosa za mirovinsko osiguranje uzimaju u obzir više stope doprinosa za prvi stup kod starijih umirovljenika.

Projekcije ukazuju na smanjivanje rashoda za mirovine s 8,9% BDP-a u 2010. na 8,7% BDP-a u 2050. godini pri čemu su iz analize isključene mirovine branitelja. Iako se povećava broj starijih osoba, zbog provedene mirovinske reforme i smanjivanja relativnih mirovina isplaćenih iz prvog stupa, dugoročno se procjenjuje smanjivanje udjela javnih mirovinskih rashoda u BDP-u uz pretpostavku zadržavanja trenutno važeće formule indeksacije mirovina. Isto tako, predviđa se i smanjivanje udjela umirovljenika kojim se mirovina u potpunosti isplaćuje iz prvog stupa, a povećanje udjela onih kojima se osnovna mirovina isplaćuje iz prvog stupa, a preostali dio iz drugog stupa, a koji će se financirati iz individualne kapitalizirane mirovinske štednje.

Rashodi za zdravstvo projicirani su od 6,4% BDP-a u 2010. na 9,2% BDP-a u 2050. godini. Projekcija je izrađena na osnovi procjene čistog učinka starenja stanovništva, koja odražava promjene obilježene sve većim udjelom starijih dobnih skupina, koje su ujedno i najveći korisnici zdravstvene zaštite. U projiciranju je pretpostavljen rast rashoda u skladu s rastom proizvodnosti rada, a očekuju se i učinci provedbe zdravstvene reforme te sve veći troškovi razvoja zdravstvenog sektora, posebno u području izdataka za lijekove i novih tehnologija. Također, pretpostavljeno je da će zdravstveni rashodi za svaku dobnu skupinu i spol rasti kao i BDP po zaposlenom, što znači da će slijediti kretanja u gospodarstvu i društvu općenito. Osim samog rasta izdataka, demografske promjene u sljedećih 50 godina utjecat će i na raspodjelu tih troškova po dobnim skupinama te će doći do porasta udjela ukupnih izdataka za osobe u dobi iznad 65 godina.

Rashodi za kamate povećat će svoj udio u BDP-u s 2,0% u 2010. na 3,4% u 2050. godini. U skladu s projiciranim kretanjima navedenih prihodnih i rashodnih kategorija, ukupni prihodi će se u prosjeku kretati na razini od oko 35,6% BDP-a, a ukupni rashodi na razini od oko 40,7% BDP-a u cijelom promatranom razdoblju.

3.5 INSTITUCIONALNA OBILJEŽJA JAVNIH FINACIJA

Zakonom o proračunu koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. uvedena je obveza izrade strateških planova za ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije (dalje u tekstu: obveznici) i obveza izrade Strategije Vladinih programa za trogodišnje razdoblje.

Kroz dosadašnja dva ciklusa strateškog planiranja obveznici su u svojim strateškim planovima, između ostalog, definirali ciljeve i načine ostvarenja tih ciljeva. Provedbom načina ostvarenja postavljenih ciljeva prepoznati su rizici koji mogu utjecati na njihovo ostvarenje. Zbog navedenog je bilo iznimno važno da proces upravljanja rizicima postane sastavni dio procesa strateškog planiranja. Naime, svrha upravljanja rizicima jest smanjiti opseg neizvjesnosti koja bi mogla biti prijetnja poslovnoj uspješnosti obveznika, predvidjeti izmijenjene okolnosti i pravovremeno reagirati na njih. Zbog složenosti procesa upravljanja rizicima u ciklusu izrade strateških planova za 2012.-2014. obveznici su se usmjerili isključivo na njihovo utvrđivanje i procjenu.

Iako su obveznici izradili strateške planove, ciklus strateškog planiranja nije dovršen. Naime, s obzirom da Hrvatski sabor zbog održavanja parlamentarnih izbora nije u 2011. godini donio državni proračun i projekcije za razdoblje 2012.-2014., Vlada RH nije usvajala novu Strategiju Vladinih programa za isto razdoblje.

Provedbu strateškog plana potrebno je sustavno i redovito pratiti i mjeriti. Dobro definirani pokazatelji rezultata i učinka bili su osnova za uvođenje sustava praćenja. Kroz dobro definirane pokazatelje uspješnosti moguće je pratiti uspješnost ostvarivanja postavljenih ciljeva. Obveznici su, sukladno svojim posebnostima, uspostavili interni sustav praćenja i time osigurali informacije o postizanju postavljenih ciljeva. Temeljem podataka prikupljenih internim sustavom praćenja po prvi puta su izvijestili Ministarstvo financija o provedbi načina ostvarenja strateškog plana za razdoblje 2011.-2013. i to za prvih šest mjeseci 2011.

Na temelju Zakona o fiskalnoj odgovornosti¹⁰, Vlada RH je u lipnju 2011. usvojila Uredbu o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila¹¹ kojom su propisani izgled i sadržaj te postupak i rokovi sastavljanja i predaje Izjave. Sukladno navedenoj Uredbi čelnik ne daje samo Izjavu već istoj, između ostalog, prilaže popunjeni Upitnik o fiskalnoj odgovornosti.

Izjava o fiskalnoj odgovornosti je godišnja izjava kojom čelnik proračunskog i izvanproračunskog korisnika državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i čelnik jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave potvrđuje da je u radu osigurao zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola u okviru sredstava utvrđenih u proračunu odnosno financijskom planu. Ovom Izjavom se pažnja čelnika sa procesa planiranja usmjerava na izvršavanje s ciljem postizanja optimalnih rezultata s obzirom na proračunom ograničena sredstva.

Temeljem pitanja iz Upitnika provodi se samoprocjena procesa, procedura i kontrola po proračunskim područjima (planiranje proračuna/financijskog plana, izvršavanje, javna nabava, računovodstvo i izvještavanje) čiji je cilj potvrditi da se sredstva koriste zakonito, namjenski i svrhovito te da sustav financijskog upravljanja i kontrola funkcionira učinkovito i djelotvorno.

Vezano uz provedbu Zakona o fiskalnoj odgovornosti, još jedna mjera usmjerena na učinkovito upravljanje javnim financijama i unaprjeđenje u provođenju fiskalne politike bila je osnivanje Odbora za fiskalnu politiku. Osnovan je temeljem Odluke Vlade RH o osnivanju Odbora za fiskalnu politiku od 25. ožujka 2011., a rješenjem Vlade RH imenovani su članovi Odbora za fiskalnu politiku koje su predložile institucije iz kojih dolaze (Ekonomski institut Zagreb, Institut za javne financije, Hrvatska narodna banka, Državni ured za reviziju, ekonomski fakulteti i Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu). Odbor za fiskalnu politiku kao stručno i neovisno tijelo pridonosit će unaprjeđenju sustava javnih financija i praćenju primjene fiskalnih pravila utvrđenih Zakonom o fiskalnoj odgovornosti. Poštujući načelo transparentnosti koje je iznimno važno zbog uvida javnosti i svih zainteresiranih u rad Odbora, Odbor je obavezan o zauzetim stajalištima informirati javnost objavama na internetskim stranicama Ministarstva financija.

Nadalje, temeljem Zakona o proračunu donesen je Pravilnik o načinu izvršavanja državnog proračuna te o načinu povrata sredstava u državni proračun i vođenja evidencije o povratu sredstava¹² kojim su definirani osnovni postupci izvršavanja državnog proračuna. Proces izvršavanja državnog proračuna značajno se promijenio od početka 2011. godine. Osnovni postupci izvršavanja državnog proračuna propisani Pravilnikom jesu: unos mjesečnih

¹⁰ Narodne novine, broj 139/2010

¹¹ Narodne novine, broj 78/2011

¹² Narodne novine, broj 48/2011

financijskih planova, rezervacija sredstava, evidentiranje obveza u glavnoj knjizi državnog proračuna i izvršavanje plaćanja temeljem zahtjeva za plaćanje.

Mjesečni financijski plan prikaz je rashoda i izdataka po mjesecima unutar jedne proračunske godine prema proračunskim klasifikacijama u skladu s očekivanim dospijećem obveza. Svi proračunski korisnici državnog proračuna obvezni su do 15. siječnja tekuće godine, na temelju iznosa planiranih državnim proračunom, izraditi financijski plan po mjesecima, za cijelu godinu u skladu s planiranim dospijećem obveza.

Svi proračunski korisnici državnog proračuna obvezni su evidentirati fakture u svojim poslovnim knjigama nakon što se provedu obvezne računovodstvene kontrole. Državni proračun se do početka 2011. godine izvršavao na način da su svi proračunski korisnici državnog proračuna u sustav državne riznice unosili zahtjeve za plaćanje na temelju faktura koje su već prethodno unijeli u svoj informacijski sustav. Sada to rade korisnici čiji informacijski sustavi za upravljanje financijama nisu još integrirani s informacijskim sustavom državne riznice.

Od 2011. godine propisivanjem novog načina i uvjeta izvršavanja državnog proračuna s računa državnog proračuna omogućeno je obavljanje platnog prometa bez dostavljanja papirnatih zahtjeva za plaćanje u Ministarstvo financija.

Početkom 2011. godine integrirana su tri pilot ministarstva (Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Ministarstvo obrane i Ministarstvo financija). Nadalje, nastavljen je rad na stvaranju pretpostavki za integraciju Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja i Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva koji će se integrirati početkom 2012. godine.

Od 2009. do 2011. godine stvorene su tehničke i poslovne pretpostavke za izgradnju jedinstvenog deviznog računa u Hrvatskoj narodnoj banci. To podrazumijeva širenje obuhvata postojećeg deviznog računa otvorenog 2002. godine odnosno centralizaciju poslova deviznog platnog prometa na jednom mjestu. Cilj je povezati informacijski sustav državne riznice s aplikacijom za obavljanje deviznog platnog prometa Hrvatske narodne banke. Time će se osigurati automatizam plaćanja i evidentiranja izvršenih obveza u trenutku plaćanja. Početkom 2011. godine izvršena su i prva testiranja razmjene dokumenata definiranih za potrebe obavljanja platnog prometa s inozemstvom između informacijskih sustava ovih dviju institucija.

4 STRUKTURNE REFORME

4.1 PREPREKE RASTU I PREGLED STRUKTURNIH REFORMI

Razdoblje svjetske gospodarske krize očekivano je bilo puno izazova. Naime, svjetska gospodarska kriza od svojih početaka ima negativne utjecaje na hrvatsko gospodarstvo, pa je tako dodatno naglasila i strukturne prepreke gospodarskom rastu. Vlada RH će realizacijom strukturnih prioriteta u srednjoročnom razdoblju raditi na ublažavanju ili uklanjanju takvih prepreka. U tom smislu, poseban naglasak stavlja se na sljedeća područja: fiskalna konsolidacija, tržište rada, poslovno okruženje i konkurentnost te reforma javne uprave.

U području javnih financija, u narednom srednjoročnom razdoblju i dalje će se raditi na konsolidiranju, te dodatnom povećanju fiskalne odgovornosti i transparentnosti trošenja javnog novca. Između ostaloga, kako bi se postiglo optimalno dimenzioniranje javne potrošnje i fiskalna stabilizacija u dugom roku provest će se temeljita reforma javne uprave te druge strukturne reforme. Fiskalna konsolidacija rezultirat će smanjenjem deficita konsolidirane opće države, smanjenjem udjela proračunskih rashoda u BDP-u te zaustavljanjem rasta i zaokretom u trendovima udjela javnog duga u BDP-u. Uz planirane uštede na rashodnoj strani proračuna, promijenit će se i struktura javne potrošnje s pomakom ka produktivnijim investicijama. Te uštede, kao i promjena strukture javne potrošnje znače stvaranje prostora u proračunu za oblikovanje i financiranje paketa proaktivnih mjera ekonomske politike, što će osigurati brži gospodarski oporavak, rast i novo zapošljavanje.

U pogledu tržišta rada, u srednjem i dužem roku jedan od glavnih prioriteta gospodarske politike Vlade je stvaranje uvjeta za kreiranje novih radnih mjesta i ponovno zapošljavanje. U dijelu strukturnih reformi koje bi adresirale postojeće prepreke u području tržišta rada od iznimne važnosti su one mjere koje će biti usmjerene ka većoj fleksibilnosti tržišta rada i povezivanja potreba tržišta rada i obrazovnog sustava. Pritom, brzina usklađivanja potreba tržišta rada i relevantnih kompetencija radne snage treba biti unaprijeđena kao i opća razina osposobljenosti radne snage za preuzimanje poslova veće dodane vrijednosti.

Također, prioritet Vlade RH bit će i radikalno uklanjanje barijera za nova ulaganja. Naime, plan je Vlade poboljšati okruženje za razvoj poduzetništva kroz povećanje učinkovitosti državne administracije – osobito pravosudnog sustava, razvoj institucija za promociju i potporu razvoja poduzetništva te korištenje obrazovnih i znanstveno-istraživačkih institucija u funkciji jačanja konkurentnosti hrvatskih gospodarskih subjekata. U kratkom roku gospodarska politika će se usmjeriti prema stvaranju povoljnijih uvjeta za rast investicija i povećanje konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva.

Nadalje, poboljšanjem vladavine prava, zaštite vjerovnika i poštivanje ugovora te reforma javne uprave također će pridonijeti postizanju pozitivne investicijske klime, a time i jačanju konkurentnosti hrvatskog gospodarstva za inozemna ulaganja. S ciljem postizanja veće učinkovitosti i kvalitete pružanja usluga javne uprave započelo se s reorganizacijom i racionalizacijom postojećeg sustava te podizanjem razine kvalitete i učinkovitosti.

Obrazovanje i znanost, kao jedne od ključnih pretpostavki razvoja gospodarstva, također su važan prioritet Vlade RH te će se u sljedećem razdoblju dodatno poticati ulaganje u istraživanja i razvoj te nove tehnologije.

4.2 GLAVNA PODRUČJA STRUKTURNIH REFORMI

4.2.1 SEKTOR PODUZETNIŠTVA

4.2.1.1 Tržišno natjecanje i državne potpore

Tržišno natjecanje

Novi pravni okvir na području zaštite tržišnog natjecanja (*antitrust*), u cijelosti usklađen s pravnom stečevinom EU (*acquis*), počeo se primjenjivati u RH 2011. Cilj reforme dosadašnjeg sustava je stvaranje zakonskih i institucionalnih uvjeta za učinkovitiju borbu protiv ponašanja onih poduzetnika koji svojim aktivnostima sprječavaju razvoj efikasnog tržišnog natjecanja na hrvatskom tržištu. Važan korak u toj reformi je davanje većih ovlasti Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: AZTN), osobito kada se radi o izricanju kazni kojima je cilj jačanje prevencije i odvraćanje od kršenja propisa, ali i oduzimanje nezakonito stečene dobiti. Sukladno tomu, omogućeno je i povećanje administrativnih kapaciteta AZTN-a te je izvršen unutarnji preustroj, ukinut je srednji menadžment s ciljem jačanja odgovornosti svakog zaposlenika, a osnovani su i odjel za borbu protiv kartela i ured glavnog ekonomista. Naime, suzbijanje dogovora o cijenama, podjeli tržišta ili kupaca između konkurenata, prioritet je rada AZTN-a.

Radi daljnjeg jačanja tržišnog natjecanja u RH, AZTN priprema prijedlog da se prilikom pripreme svakog novog zakona i propisa, dakle prije njegova donošenja, obvezno izradi analiza učinka tog propisa na tržišno natjecanje (*competition assessment*). Cilj je tog prijedloga i uvođenja ove vrste analize (*regulatory impact assessment*) onemogućiti ili na minimalnu razinu svesti narušavanje tržišnog natjecanja donošenjem propisa koji su suprotni pravilima tržišnog natjecanja, smanjiti potrebu za *ex post* intervencijama i smanjiti broj subjekata kojima se nanosi šteta narušavanjem tržišnog natjecanja. Ovaj prijedlog AZTN-a sukladan je preporukama OECD-a.

Državne potpore

Kao što je predviđeno u PEP-u 2011.-2013., AZTN je dovršio postupke ocjene planova restrukturiranja hrvatskih brodogradilišta u teškoćama i odobrio potpore za njihovo restrukturiranje. Troškovi restrukturiranja četiri hrvatska brodogradilišta (3. Maj Rijeka, Brodogradilište Kraljevica, Brodograđevna industrija Split zajedno s Brodosplit – brodogradilištem specijalnih objekata d.o.o. BSO) iznose 27,6 milijardi kuna. Temeljni uvjet za odobrenje potpora za restrukturiranje je postizanje održivosti (rentabilnosti) poslovanja brodogradilišta na tržišnim načelima bez državnih potpora nakon razdoblja restrukturiranja koje traje pet godina. U narednom razdoblju do članstva u EU, AZTN će uz poslove nadzora državnih potpora, svoje aktivnosti usmjeravati na povećanu suradnju s davateljima i korisnicima potpora u pripremi programa i projekata koji koriste sredstva iz strukturnih fondova EU, kako bi se postigla maksimalna usklađenost prijedloga tih programa i projekata s propisima o potporama.

Kretanja na području državnih potpora

U 2010. godini u Hrvatskoj je dodijeljeno 8% više potpora nego u 2009., a povećan je i njihov udjel u BDP-u. Ukupne državne potpore dodijeljene u 2010. iznosile su 9,4 milijarde kuna, dok je njihov udjel u BDP-u iznosio 2,8%. Potpore poljoprivredi i ribarstvu iznosile su 4 milijarde kuna (42,7%), a potpore sektoru industrije i usluga 5,4 milijarde kuna (57,3%). Bez

potpora poljoprivredi i ribarstvu i željezničkom prometu dodijeljeno je 4,5 milijardi kuna potpora, a njihov udio u BDP-u iznosio je u 2010. godini 1,35% (pokazatelj koji se koristi pri usporedbi s EU). Prema procjenama AZTN-a, slična kretanja na području potpora karakteristična su i za 2011.

Struktura potpora pokazuje i nadalje značajno sudjelovanje sektorskih potpora u ukupno dodijeljenim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva), pa tako najveći udio čine potpore za specifične sektore kao što su promet, brodogradnja, javna televizija, dok je udio horizontalnih potpora (istraživanje i razvoj i inovacije, zaštita okoliša, malo i srednje poduzetništvo, regionalni razvoj, itd.) znatno manji te iznosi oko 23% ukupno dodijeljenih potpora sektoru industrije i usluga.

Procjene AZTN-a ukazuju na to da se stanje na području potpora neće znatnije promijeniti, kako u smislu smanjivanja njihovog apsolutnog iznosa odnosno udjela u BDP-u, tako ni u poboljšanju strukture potpora, a sve dok se ne izvrše strukturne reforme na području industrije (brodogradnja) i prometa (željeznica), te dok se poljoprivreda i ribarstvo ne preusmjere na veće korištenje potpora iz europskih fondova. Tek tada će se osloboditi prostor za intenzivnije poticanje horizontalnih ciljeva, uključivo i onih koji se odnose na regionalni razvoj, pri čemu će se, u sinergiji sa sredstvima iz strukturnih fondova EU, omogućiti promjene u pristupu i politici potpora odnosno rezultirati manjim, ali učinkovitijim potporama.

4.2.1.2 Privatizacija

U skladu s utvrđenim ciljevima i mjerama kojima se predviđa objedinjavanje državne imovine i efikasnije upravljanje istom, osnovana je Agencija za upravljanje državnom imovinom (dalje u tekstu: AUDIO). AUDIO je nastao spajanjem Hrvatskog fonda za privatizaciju i Središnjeg državnog ureda za upravljanje državnom imovinom, a započeo je s radom 1. travnja 2011. Institucionalni i zakonodavni okvir upravljanja državnom imovinom uređen je Zakonom o upravljanju državnom imovinom¹³ (dalje u tekstu: Zakon) i pod-zakonskim aktima¹⁴.

Zakonom utvrđeno upravljanje državnom imovinom dugoročno se temelji na Strategiji koju donosi Hrvatski sabor za razdoblje od četiri godine te Planu upravljanja kojeg donosi Vlada RH za razdoblje od godinu dana. Nacrt prijedloga Strategije, čije je donošenje planirano za 2012., daje naglasak na: aktiviranje državne imovine i njeno stavljanje u funkciju gospodarskog rasta i poticanja ulaganja, zaštitu nacionalnih interesa Hrvatske, maksimalnu racionalizaciju korištenja državne imovine, te stvaranje dugoročno održivog sustava upravljanja državnom imovinom u skladu sa zakonskim propisima i pozitivnim stečevinama Europske unije.

U cilju postizanja navedenih strateških odrednica Zakon predviđa i operacionalizira širi skup načina upravljanja državnom imovinom u obliku dionica, poslovnih udjela i nekretnina. Za razliku od Zakona o privatizaciji, koji je propisivao samo dva načina prodaje dionica i

¹³ Narodne novine, broj 145/2010

¹⁴ Uredba o raspolaganju nekretninama u vlasništvu RH (NN 55/2011), Uredba o Registru državne imovine (NN 55/2011), Uredba o prodaji dionica i poslovnih udjela u trgovačkim društvima u vlasništvu RH, zavoda i drugih pravnih osoba čiji je osnivač RH (NN 64/2011), Uredba o osnivanju prava građenja i prava služnosti na nekretninama u vlasništvu RH (NN 78/2011), Uredba o raspolaganju nekretninama koje se daju na korištenje tijelima državne uprave ili drugim tijelima korisnicima državnog proračuna, te drugim osobama (NN 80/2011), Uredba o načinu raspolaganja prilikom zamjene, darovanja i osnivanja založnog prava na dionicama i poslovnim udjelima u trgovačkim društvima u vlasništvu RH (NN 109/2011), Uredba o darovanju nekretnina u vlasništvu RH (NN 123/2011).

poslovnih udjela, Zakon propisuje sedam načina prodaje dionica i poslovnih udjela kao dijela upravljanja državnom imovinom u obliku dionica i poslovnih udjela, a koji su znatno aktivniji i prikladniji modernom tržištu kapitala i gospodarskim kretanjima.

Prodaja dionica i poslovnih udjela provodit će se kroz: javnu ponudu (inicijalnu javnu ponudu), javno nadmetanje (javna dražba), javno prikupljanje ponuda, prodaju na uređenom tržištu kapitala, prodaju kroz prihvaćanje ponude za preuzimanje i prodaju kroz prihvaćanje ponude za istiskivanje manjinskih dioničara te javni poziv za dokapitalizaciju. Zakon omogućuje i kombiniranje navedenih načina u cilju postizanja metode optimalne za određeno trgovačko društvo, a što će zasigurno imati pozitivan učinak na prodaju društava s naslijeđenim teškoćama u poslovanju koja dominiraju državnim portfeljem. Važno je naglasiti kako je sam prijenos dionica i poslovnih udjela na AUDIO još uvijek u tijeku, a dovršenje ovog procesa očekuje se tijekom 2012.

Na dan 15. siječnja 2012. u portfelju AUDIO nalazi se 682 trgovačkih društava, čija ukupna nominalna vrijednost temeljnog kapitala iznosi 91,2 milijarde kuna, dok ukupna nominalna vrijednost državnog portfelja iznosi 40,5 milijardi kuna. Istovremeno, većinu portfelja čine društva u teškoćama koja kao takva nisu interesantna potencijalnim investitorima, te zahtijevaju sveobuhvatno restrukturiranje i konsolidaciju prije ili kroz samu prodaju.

Tablica 8: Državna imovina u obliku dionica i poslovnih udjela na dan 15. siječnja 2012.

Opis	Broj trgovačkih društava na dan 15. siječnja 2012.	Ukupna nominalna vrijednost temeljnog kapitala (u kunama)	Ukupna nominalna vrijednost državnog portfelja (u kunama)
portfelj do 49,99% temeljnog kapitala	441	40.948.679.786	5.768.134.809
portfelj iznad 50% temeljnog kapitala	64	37.781.574.948	34.245.029.058
neraspoloživi portfelj - vlasništvo do 50% (rezervirane dionice)	175	12.457.503.539	497.205.497
neraspoloživi portfelj - vlasništvo iznad 50% (rezervirane dionice)	2	15.454.500	14.983.200
UKUPNO	682	91.203.212.773	40.525.352.564
društva koja ne obavljaju poslovnu djelatnost	48		

Izvor: AUDIO

Iz strukture udjela u temeljnom kapitalu navedenih društava može se zaključiti kako je za rješavanje preostalog portfelja potreban iznimno diferenciran pristup koji će uzeti u obzir najprikladniju kombinaciju načina prodaje dionica i poslovnih udjela.

AUDIO je od svojeg osnivanja do zaključno 15. siječnja 2012., korištenjem sedam zakonskih načina prodaje, objavio/prihvatio prodaju udjela u 59 trgovačkih društava, od čega je 10 uspješno realizirano čime je ostvaren prihod od približno 68,9 milijuna kuna. Na dan 15. siječnja 2012. u tijeku je prodaja ukupno dionica/poslovnih udjela u 19 trgovačkih društava (od toga 9 trgovačkih društava u manjinskom vlasništvu modelom javnog nadmetanja, 4 trgovačka društva u većinskom vlasništvu modelom javnog prikupljanja ponuda i 6

trgovačkih društava modelom prodaje na uređenom tržištu). Tijekom 2011., u 25 trgovačkih društava otvoren je stečajni postupak odnosno likvidacija.

Osnivanjem AUDIO, upravljanje državnom imovinom stavlja značajan naglasak na upravljanje nekretninama u vlasništvu Hrvatske. AUDIO u tom smislu provodi niz zakonski određenih aktivnosti, a u skladu sa Strategijom i Planom upravljanja. Pored redovitih zadaća, usmjerenih primjerice na tekuće i investicijsko održavanje, oblikovanje prijedloga prostornih rješenja te brigu o pravnoj uređenosti nekretnina, upravljanje državnom imovinom u obliku nekretnina stavlja naglasak na aktiviranje nekretnina, u svrhu poticanja gospodarske aktivnosti, privlačenja novih investicija, te općenito gospodarskog rasta i razvoja.

Utoliko AUDIO Zakonom preuzima nadležnost za provedbu aktivnosti u svrhu raspolaganja nekretninama kroz prodaju, davanje u zakup ili najam, dokapitalizaciju trgovačkih društava unošenjem nekretnina u temeljni kapital trgovačkih društava, darovanje, razmjenu, osnivanje založnog prava na nekretnini, osnivanje prava služnosti na nekretnini, razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina, zajedničku izgradnju ili financiranje izgradnje, te druge načine raspolaganja. Na dan 15. siječnja 2012. državna imovina u obliku nekretnina kojom upravlja AUDIO podrazumijeva građevinska zemljišta, poslovne prostore, stanove u vlasništvu RH, rezidencijalne objekte te diplomatsko konzularna predstavništava. Od 1. travnja 2011. do 15. siječnja 2012. AUDIO je prodao ukupno 29 nekretnina, te iz ove aktivnosti ostvario prihod u visini od približno 20,3 milijuna kuna.

Jedan od ključnih preduvjeta za efikasnu provedbu Zakona i strateških odrednica u segmentu upravljanja nekretninama, osnivanje je sveobuhvatnog Registra nekretnina u vlasništvu Hrvatske, a što je cilj koji se planira realizirati tijekom 2012. Utoliko se prihodi po osnovi prodaje i općenito raspolaganja nekretninama planiraju intenzivirati u narednim godinama, a posebice po osnivanju navedenog Registra.

4.2.1.3 Restrukturiranje željeznica

U proteklom razdoblju nastavljene su aktivnosti institucionalne i administrativne prilagodbe željezničkog sektora zahtjevima pravne stečevine EU. Iz područja sigurnosti željezničkog prometa u 2010. donesena su i objavljena četiri, a u prvoj polovici 2011. tri nova pravilnika. U prvoj polovici 2011. s funkcioniranjem je započela Agencija za sigurnost željezničkog prometa te je do sada izdano nekoliko rješenja iz područja reguliranja uvjeta u prijevozu za vlastite potrebe. Planira se donošenje novog zakona koji bi regulirao područje istraživanja nesreća u prometu, te osnivanje neovisnog tijela za istraživanje nesreća u prometu.

Nepovoljni trendovi prijevoznog učinka nastavljeni su i tijekom 2011., pa je za razdoblje I-XII/2011. zabilježen daljnji pad broja prevezenih putnika za 29% i pad količine prevezene robe za 4%, u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Istovremeno, razina vlastitih tržišnih prihoda zadržana je na približno jednakoj razini, pri čemu je u putničkom prijevozu prisutan lagani pad prihoda za 4%, dok je u teretnom prijevozu zabilježen rast prihoda od 1%. U 2011. godini procjenjuje se da je konsolidirani financijski rezultat za željeznička društva HŽ Grupe iznosio 72,5 milijuna kuna u gubitku.

Korištenje sredstava pretpristupnih fondova IPA i ISPA obilježava investicijske projekte u željezničkoj infrastrukturi. Sredstva fonda ISPA angažirana su na projektu rehabilitacije željezničke pruge Vinkovci-Tovarnik i za dva projekta pripreme studija za modernizaciju i obnovu pruga na željezničkom koridoru X. Projekt rehabilitacije željezničke pruge Vinkovci-Tovarnik je formalno završen, što je ujedno i prvi veliki prometni projekt financiran

sredstvima pretpristupnih fondova EU koji je završen. Sredstvima fonda IPA IIIa 2007 financiraju se projekti rehabilitacije dionice Okučani-Novska, na kojem se očekuje skori početak radova, dionice Novska-Dugo Selo i projekt signalno-sigurnosnih uređaja na Glavnom kolodvoru u Zagrebu. Dijelom sredstava IPA IIIa 2007 planira se financirati i izrada projektne dokumentacije za projekte rekonstrukcije pruge na dionici Hrvatski Leskovac-Karlovac i dionici Goljak – Skradnik.

U nadležnosti društva HŽ Holding proveden je natječajni postupak za nabavu usluga izrade Plana restrukturiranja društava HŽ Holdinga po grupama. U tijeku su procedure konačne evaluacije pristiglih ponuda. U Društvima HŽ Grupe izrađeni su i doneseni novi Pravilnici o organizaciji društva te novi Kolektivni ugovori koji su usklađeni sa Zakonom o radu, pri čemu su zadržana i djelomično povećana prava zaposlenika. U isto vrijeme su kolektivnim ugovorima ograničena materijalna prava zaposlenika (božićnice, regres i sl.). Za tri društva kćeri (Proizvodnja-regeneracija d.o.o, Remont i održavanje pruga d.o.o, i OV-održavanje vagona d.o.o.) doneseni su pojedinačni Planovi restrukturiranja koji se provode. Postojeći operativni planovi restrukturiranja doneseni su s glavnim ciljem zaustavljanja trendova rasta gubitka u poslovanju pojedinih društava-kćeri. Poslovne aktivnosti i provedbene mjere koje su na snazi obuhvaćaju racionalizaciju poslovanja s naglaskom na rješavanje obveza prema dobavljačima, zbrinjavanje viška zaposlenika, dokapitalizaciju od strane društava-matica i rješavanje statusa nekretnina.

4.2.1.4 Restrukturiranje brodogradnje

Nastavak negativnih kretanja na svjetskom brodograđevnom tržištu uzrokovao je nastavak negativnih trendova u poslovanju hrvatskih brodogradilišta u 2011. U nedostatku novih ugovora, hrvatska brodogradilišta u 2011. nisu uspjela osigurati razine produktivnosti iz prethodnog razdoblja i povećala su gubitke iz poslovanja.

Brodogradilište Uljanik d.d., koje za razliku od ostalih brodogradilišta u većinskom državnom vlasništvu nema tako visoke financijske rashode, stvorilo je preduvjete za nastavak pozitivnog poslovanja i u 2011. Sva ostala brodogradilišta usprkos poduzetim mjerama restrukturiranja nastavila su negativne trendove poslovanja, što je negativno utjecalo na okončanje procesa privatizacije. Napori na finalizaciji procesa restrukturiranja i privatizacije nastavljeni su stoga i kroz 2011.

Program restrukturiranja Brodograđevne industrije Split d.d., koji je Europska komisija prihvatila u veljači 2011., odobren je od strane Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (AZTN) u srpnju 2011. Odobrenjem od strane AZTN-a stvoreni su preduvjeti za ulazak privatizacijskog procesa u završnu fazu u smislu usklađivanja ugovora između ugovornih strana. S obzirom na preuzete obveze u pregovaračkom procesu s Europskom komisijom u Poglavlju 8. (Tržišno natjecanje), Hrvatska je prijedlog privatizacijskog ugovora dostavila Europskoj komisiji u rujnu 2011. Nakon uvažavanja zaprimljenih komentara od strane Europske komisije na prijedlog privatizacijskog ugovora, isti je u listopadu 2011. dostavljen potencijalnom investitoru.

AZTN formalno je odobrila program restrukturiranja brodogradilišta Brodotrogir u rujnu 2011. te u listopadu 2011. programe restrukturiranja brodogradilišta 3. MAJ d.o.o., Rijeka i Kraljevica d.d., Kraljevica. Programe restrukturiranja ovih brodogradilišta Europska komisija i AZTN su prihvatili još u lipnju 2011. Prijedlog privatizacijskog ugovora za predmetna brodogradilišta dostavljen je potencijalnom investitoru. Budući da su potencijalni investitori na prijedloge ugovora dostavili svoje protuprijedloge, u tijeku je usklađivanje prijedloga

privatizacijskih ugovora s investitorima, te će isti biti dostavljeni Europskoj komisiji radi njihova prihvaćanja.

4.2.1.5 Energetika

Tijekom 2011. nastavljene su djelatnosti koje se odnose na novi zakonski okvir. Najznačajnija aktivnost 2011. vezana je za izradu nacrtu zakonodavnog okvira za primjenu trećeg paketa energetske zakonodavstva EU. U tom kontekstu potrebno je donijeti novi Zakon o energiji, te uskladiti Zakon o regulaciji energetske djelatnosti, Zakon o tržištu električne energije i Zakon o tržištu plina. Prihvaćanje zakona od strane Vlade i Sabora očekuje se tijekom 2012.

U 2011. donesene su dopune Zakona o tržištu nafte i naftnih derivata. Tim Zakonom usuglašen je dio regulative s najnovijom EU Direktivom 119/09 te je u tom segmentu Hrvatska u potpunosti usklađena s EU zakonodavstvom.

Na području prirodnog plina, u procesu provedbe su propisi koji su doneseni tijekom proteklih godinu dana. Iako je tržište plina otvoreno i pušten u rad novi dobavni pravac preko Mađarske, što je donijelo slobodne transportne kapacitete, do danas se na tržištu nisu pojavili novi opskrbljivači osim Prirodnog plina d.o.o., tvrtke integrirane u INA d.d.

Na području električne energije također je nastavljen proces daljnjeg razvitka i liberalizacije tržišnih odnosa koji se temelje na modelu bilateralnih ugovora. Za razliku od tržišta plina, na tržištu električne energije pojavili su se novi opskrbljivači, tako da je jedan segment tržišta, posebice rasvjeta gradova, pripao novim energetske subjektima za opskrbu električnom energijom.

U svrhu osiguravanja odvijanja tržišnih odnosa nastavljeno je jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta Hrvatske energetske regulatorne agencije i Hrvatskog operatora tržišta energije, koji je u 2011. osim za tržište električne energije zadužen i za tržište prirodnog plina i biogoriva. Potreba jačanja administrativnih kapaciteta izražena je i u Sektoru za energetiku pri Ministarstvu gospodarstva u odnosu na provedbu projekata financiranih iz EU izvora.

U sektoru prijevoza, temeljem Zakona o bio-gorivima za prijevoz¹⁵ dovršen je Nacionalni akcijski plan poticanja proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu za razdoblje 2011.–2020., koji sadrži nacionalni cilj stavljanja biogoriva na tržište 2011.–2020., a koji je u skladu s definiranim strateškim ciljem Hrvatske od 10% udjela energije iz obnovljivih izvora u prijevozu do 2020., propisanim Direktivom 2009/28/EZ. Također, tijekom 2011., usvajanjem podzakonskih akata koji proizlaze iz Zakona o bio-gorivima za prijevoz, zaokružen je novi zakonodavni i institucionalni okvir za poticanje proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu kao podrška sustavnom razvoju tržišta biogoriva u Hrvatskoj.

U svrhu implementacije pripadajućih energetske propisa EU u području obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti potrebno je započeti izradu relevantnog zakonskog okvira.¹⁶ Nadalje, nužno je prirediti poticajni sustav za primjenu energetske usluga (po modelu ESCO projekata), posebice u javnom sektoru te izraditi programe obnove postojećih zgrada.

¹⁵ Narodne novine, broj 65/2009, 145/2010, 26/2011

¹⁶ Zakon o obnovljivim izvorima energije s pripadajućim provedbenim propisima i akcijskim planom te Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji.

U 2011. donesene su dopune Zakona o tržištu nafte i naftnih derivata. Tim zakonom usuglašen je dio regulative s najnovijom EU Direktivom 119/09 te je u tom segmentu Hrvatska u potpunosti usklađena s EU zakonodavstvom. U okviru pristupnih pregovora, u vezi s pitanjem sigurnosti opskrbe naftom i naftnim derivatima, Hrvatskoj je do 31. srpnja 2012. odobreno prijelazno razdoblje za formiranje obveznih zaliha nafte i naftnih derivata u količini 90-dnevne prosječne potrošnje u prethodnoj kalendarskoj godini. U veljači 2011. donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu nafte i naftnih derivata. Spomenutim Zakonom stvaraju se preduvjeti da se pravni okvir Hrvatske u cijelosti uskladi s pravnom stečevinom EU u području sigurnosti opskrbe, tj. formiranja i čuvanja obveznih zaliha nafte i naftnih derivata, koja će biti na snazi i nakon 31. prosinca 2012.

Za potrebe formiranja obveznih zaliha na teritoriju Hrvatske planira se izgradnja oko 800.000 m³ dodatnih skladišnih kapaciteta, koji u konačnici mogu imati i regionalno značenje. Procjenjuje se da će se samo u izgradnju skladišnih kapaciteta uložiti oko 130 milijuna eura. Pritom će se projekt formiranja obveznih zaliha iskoristiti i za razvoj skladišnih instalacija za komercijalno skladištenje s ciljem smanjenja troškova formiranja i obnavljanja obveznih zaliha, ali i daljnjeg otvaranja tržišta i poticanja konkurentnosti.

U skladu sa Strategijom energetskeg razvoja RH, nastavljeni su kontinuirani razvoj sigurnosti opskrbe energijom, konkurentnosti energetskeg sustava i održivosti energetskeg razvoja. Izrađen je Program provedbe energetske strategije RH, koji će se usvojiti nakon donošenja energetskeg zakona vezanih uz treći paket. Određeni su prioritetni investicijski projekti iz sektora energetike. Također, očekuju se značajna investiranja u sektor energetike od strane privatnih investitora. Uzimajući u obzir Energetsku strategiju Europske unije do 2020. i Zaključke Europskog vijeća o energetici iz veljače 2011., provodi se i inicijativa uspostavljanja energetskeg koridora sjever-jug u srednjoistočnoj Europi u području električne energije, plina i nafte s ciljem jačanja regionalne povezanosti i povećanja sigurnosti opskrbe energijom, kao i diversifikacije dobavnih pravaca.

Infrastrukturni projekti i aktivnosti u Republici Hrvatskoj koji se nalaze u Akcijskim planu izgradnje infrastrukture na sjeverno-južnom koridoru su:

U području električne energije:

1. Dalekovod TE Plomin–Melina od 400 kV, novi dvosmjerni vod OHL koji povezuje novo 400 kV rasklopno postrojenje i postojeću podstanicu 400/220/110 kV. Isto olakšava integraciju konvencionalne proizvodnje i povećava sigurnost opskrbe. Rok realizacije projekta je 2015./2016.

U području prirodnog plina:

1. Postrojenje u opciji plutajućeg terminala za ukapljeni prirodni plin (RV terminal) i spoja na kopno u prvoj fazi, te porastom potražnje u opciji stacioniranog terminala za ukapljeni prirodni plin (LNG terminal). Rok realizacije prve faze projekta je 2014.
2. Slobodnica–Jadranski LNG, 326 km dug prijenosni plinovod, treba spojiti jadranski LNG terminal/RV terminal sa interkonektorom Mađarska–Hrvatska, kao i omogućiti transport plina prema Sloveniji. Rok realizacije projekta je 2020.
3. Reverzibilni plinovod iz Hrvatske prema Mađarskoj. Rok realizacije projekta je 2020.
4. Interkonektor Hrvatska-Slovenija, cjevovod M8 Kalce–Jelšane/Lisac je 51 km dugačak transportni plinovod koji povezuje jadranski LNG terminal sa interkonektorom Mađarska–Hrvatska, koji bi omogućio prijenos plina prema Sloveniji preko postojećih slovenskih

sustava prijenosa te omogućio transport plina od LNG terminala prema Austriji, Italiji i kao alternativni pravac prema Mađarskoj. Rok realizacije projekta je 2017.

U području nafte:

1. Rekonstrukcija i povećanje kapaciteta postojećeg JANAF-a i jadranskih cjevovoda (uključujući dio Sahy-Százhalmobatta) koji povezuje hrvatsku luku Omišalj s južnom Družbom. Ovaj projekt osigurava potpuni sigurnosni pravac za Slovačku, Mađarsku i Hrvatsku u južno-sjevernom smjeru i Hrvatskoj u smjeru sjever-jug. Projekt zajedno sa skladišnim kapacitetima sustava JANAF ima oznaku Dunavske strategije.

Također, nastavljaju se aktivnosti vezane uz energetske planiranje, jačanje sigurnosti opskrbe i tržišta energenata u energetskom sektoru. Za spomenute aktivnosti koriste se pretpristupni instrument IPA. Infrastrukturni projekti vezani uz sigurnost opskrbe energenata u Hrvatskoj bit će financirani korištenjem sredstava *Western Balkan Investment Fund* (WBIF). Energetski sektor se ujedno priprema i za korištenje strukturnih fondova koji će biti dostupni nakon pristupanja RH u članstvo EU, odnosno u narednoj financijskoj perspektivi od 2014.-2020.

4.2.1.6 Malo i srednje poduzetništvo

Malo gospodarstvo prema financijskim izvještajima u razdoblju siječanj-rujan 2011. bilježi 70.157 mikro trgovačkih društava (76,58%), 11.684 malih (12,75%), 1.274 srednjih (1,27%), 1.119 zadruga (1,22%), 4.271 obrta koji posluju kao trgovci pojedinci (4,66%), odnosno ukupno 88.505 gospodarskih subjekata koji zapošljavaju 575.563 zaposlenika i imaju udio od 64,69% (ukupno gospodarstvo je 91.607 subjekata). Broj registriranih obrta u rujnu 2011. iznosio je 89.130 i u njima je zaposleno 120.678 zaposlenika. Malo gospodarstvo povećalo je prihode od izvoza (indeks I-IX 2011:2010 je 119,24, udjel u ukupnom izvozu 40,67%), dok se udio u BDP-u, zavisno o razdoblju analize, kreće od 42-48%.

Servis hitro.hr u provedbi koncepta sve na jednom mjestu (*engl. one-stop-shop*) i e-tvrtka omogućili su na jednome mjestu obavljanje svih poslova za osnivanje poduzeća, a vrijeme osnivanja je skraćeno na jedan dan. Servisi su dostupni u svim županijama. Također, pokrenut je elektronički servis za registraciju obrta, e-obrt¹⁷. U razdoblju od osnivanja 2005. do 31. siječnja 2012. kroz HITRO.HR osnovano je 47.540 trgovačkih društava i 5.647 obrta, od toga 3.597 tvrtki u stranom vlasništvu. Zaključno s 31. siječnjem 2012. ukupno je osnovano 7.183 e-Tvrtki.

Stupanjem na snagu Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave¹⁸, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva prestalo je s radom, a njegove poslove preuzimaju Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo poduzetništva i obrta te Ministarstvo rada i mirovinskog sustava. Ministarstvo poduzetništva i obrta ustrojeno je kao krovna institucija za malo i srednje poduzetništvo. Temeljem Programa poticanja malog i srednjeg poduzetništva 2008.-2012. do sada su provedena četiri Operativna plana s poticajnim projektima za jačanje konkurentnosti, inovacije i primjenu novih tehnologija, brzo rastuće djelatnosti, klastere, poduzetništvo žena, početnika i osoba s invaliditetom, zadružno poduzetništvo, razvoj obrta, obrazovanje za poduzetništvo i strukovno obrazovanje sukladno

¹⁷ Malo gospodarstvo već koristi veliki broj e-servisa, mnogi su javni e-servisi besplatni i za građane: HITRO.hr, e-zdravstvo, e-račun, e-mirovine, e-otoci, e-katastar, e-REGOS, e-porez, e-uprava, e-pokazatelji, e-kutak, e-obrt, e-tvrtka, e-uključivost, e-ured, e-poslovanje, e-obrazovanje, e-pravosuđe, e-carina, e-kultura, MojaUprava.hr itd.

¹⁸ Narodne novine, broj 150/2011

potrebama gospodarstva. Mjerama za poticanje regionalnog razvoja obuhvaćen je, osim navedenih poticaja, i sustav poduzetničkih potpornih institucija¹⁹ koji je ojačan u smjeru standardizacije kvalitete stručne i konzultativne pomoći poduzetnicima.

Djelatnost Hrvatske agencije za malo gospodarstvo poboljšana je kroz operativne zadaće na provedbi poticajnih mjera za malo gospodarstvo. Sredstvima iz Operativnih planova sufinancirana je studija izvodljivosti, osnivanje i aktivnosti Regionalnog centra za poduzetničke kompetencije (SEECEL)²⁰. Provode se Strategija razvoja poduzetništva žena u Hrvatskoj 2010.-2013., Strategija učenja za poduzetništvo 2010.-2014. i Strategija razvoja klastera 2011.-2020. Ministarstvo poduzetništva i obrta priprema plan poticanja poduzetništva i obrtništva za 2012. godinu sa 6 programskih područja i to: konkurentno poduzetništvo, povoljno financiranje i jamstva, obrazovanje za poduzetništvo i obrtništvo, unaprjeđenje poduzetničkog okruženja, EU programi i projekti te unaprjeđenje i razvoj institucionalne podrške poduzetništva i obrtništva.

Ekonomska procjena učinaka propisa, kao mjera poboljšavanja poduzetničkog okruženja, ustrojava se i provodi prema europskim pravilima i dobroj praksi i s naglaskom na načela za malo i srednje poduzetništvo kroz projekte koje financira EU IPA²¹. Trenutno je u provedbi šest projekata i jedna *grant* shema ukupne vrijednosti 15,9 milijuna eura. Do 2013./2014. planira se provedba četiri nova projekta i jedne *grant* sheme u planiranoj vrijednosti 10,9 milijuna eura. To ukupno čini 10 projekata i 2 *grant* sheme financiranih iz sredstava pretprijetnog programa EU - IPA, komponente IIIc za regionalnu konkurentnost u ukupnoj vrijednosti 26,8 milijuna eura²².

Dodatnu podršku razvoju malog gospodarstva trebali bi dati i novoosnovani Fondovi za gospodarsku suradnju (FGS). Radi se o otvorenim investicijskim fondovima rizičnog kapitala s privatnom ponudom kojima upravlja društvo za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima rizičnog kapitala s privatnom ponudom. FGS-ovi mogu ulagati isključivo u

¹⁹ Kroz sustav potpora iz Programa poticanja malog i srednjeg poduzetništva 2008.-2012. sufinancirano je prosječno godišnje 50 poduzetničkih centara, 21 regionalna razvojna agencija, 32 poduzetnička inkubatora i 6 tehnoloških parkova.

²⁰ SEECEL je osnovan kao neovisna institucija 2009. potpisivanjem ugovora između Hrvatske i Hrvatske gospodarske komore. Model partnerstva Vlade i krovne poslovne asocijacije pohvalila je EK kao najnapredniji oblik suradnje koji je u suglasju svih preporuka vezanih za poduzetništvo i učenje poduzetništva. SEECEL se razvija kao referentni centar za učenje poduzetništva uz sudjelovanje Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Kosova, Makedonije, Srbije i Turske i promatrača Moldavije.

²¹ Projektom Ministarstva poduzetništva i obrta „*Improving information to the Croatian business community*“ (Poboljšanje informiranosti hrvatske poslovne zajednice – BIZIMPACT II), koji prema planu započinje u kolovozu 2012., izradit će se metodologija za ekonomsku procjenu učinka propisa, primijenit će se načela *Small Business Act*-a, npr. načelo „*Think small first*“ i SME test kao obvezna mjera procjene učinka propisa; Projekt uspostave sustava PUP „*Development of Regulatory Impact Assessment System*“ provodi Ured za zakonodavstvo Vlade RH.

²² Sukladno Operativnom programu za regionalnu konkurentnost, komponenta IPA IIIc, trenutačno su u provedbi sljedeći projekti: (1) Poboljšanje administrativne učinkovitosti na nacionalnoj razini, (2) Poboljšanje poslovne konkurentnosti putem elektroničkog poslovanja (e-BUSINESS), (3) Izgradnja kapaciteta stručnjaka za područje obavljanja poslovnih usluga i ustanova zaduženih za pružanje potpore poslovanju – CABBS, (4) Promocija i pružanje savjetodavnih usluga malom i srednjem poduzetništvu – SMEPASS, (5) Razvoj investicijskog okruženja, (6) Podrška razvoju klastera, i (7) *grant* shema „Podrška jačanju konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika“. Projekti čija se provedba planira do 2013./2014. su: (1) Poboljšanje poslovne konkurentnosti putem elektroničkog poslovanja (e-BUSINESS II), (2) Promocija i pružanje savjetodavnih usluga malom i srednjem poduzetništvu – SMEPASS II, (3) Poboljšanje informiranosti hrvatske poslovne zajednice – BIZIMPACT II, (4) Jačanje konkurentnosti hrvatskih obrtnika korištenjem informacijsko-telekomunikacijske tehnologije, i (5) *grant* shema „Podrška jačanju konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika – drugi poziv“.

društva koja su registrirana u Hrvatskoj i koja glavninu poslovanja ostvaruju u Hrvatskoj. Investira se isključivo u dionice i udjele u trgovačkim društvima, a maksimalno 33% u jedno društvo i 40% u sektor, dok ulaganje u vrijednosne papire koji su uvršteni na burzu s namjerom kratkoročnog trgovanja nije dozvoljeno. U Hrvatskoj djeluje 5 FGS-ova.

Osim stvaranja pozitivne ulagačke klime, kroz model FGS-ova dijeli se rizik s “privatnim” sektorom, koji se pokazao uspješnim u stvaranju nove vrijednosti, razvija se industrija fondova rizičnog kapitala kao pokretača novih industrija (Internet, web, mediji, obnovljivi izvori energije, itd.), potiče se poduzetništvo, korporativno vodstvo i nadzor.

U odnosu na postignuto planira se osigurati nastavak daljnje sustavne podrške malom gospodarstvu temeljem mjera: (1) poboljšanja financiranja malog i srednjeg poduzetništva i obrta, (2) jačanja tržišnog položaja i konkurentnosti, (3) ubrzanje rasta i razvoja, (4) obrazovanje i zapošljavanje, (5) poduzetnička kultura i poslovno okruženje.

Malo i srednje poduzetništvo u turizmu

U 2011. godini započela je izrada Strategije hrvatskog turizma čiji se dovršetak izrade predviđa krajem 2012. Ovaj će dokument, između ostalog, odgovoriti na ključna pitanja, poglavito u kojem će se smjeru turizam u RH razvijati, kako učinkovito upravljati turističkim prostorom, te produljiti turističku sezonu.

U razdoblju 2012.–2014. i dalje će se isplaćivati subvencije subjektima malog obiteljskog poduzetništva u turizmu kojima se u sklopu Programa Vlade RH, „Poticaj za uspjeh odobravaju krediti uz subvencioniranu kamatnu stopu. Mali obiteljski hoteli, kao glavna ciljna skupina ovog Programa, u ovom trenutku sačinjavaju udio od 31% u ukupnom broju hrvatskih hotela, te udio od 5,4% u ukupnom broju stalnih postelja hrvatskih hotela. Razvoj malih obiteljskih hotela jednim dijelom predstavlja restrukturiranje hotelske ponude u Hrvatskoj, s obzirom da su prije 2000. na turističkom tržištu gotovo isključivo postojali veći hoteli (s 50 i više smještajnih jedinica), a koji su poslovali u okviru velikih turističkih poduzeća.

U 2011. godini, u sklopu sufinanciranja hotelske i ugostiteljske industrije, potpomognuto je 27 projekata za 12 trgovačkih društava i 4 obrta u ugostiteljstvu u cilju kontinuiranog poboljšanja kvalitete poslovanja i pružanja usluge uvođenjem inovacija, novih tehnologija i razvijanja konkurentnih prednosti. Programom Vlade RH „Baština u turizmu“ u 2011. godini za obnovu, valorizaciju i revitalizaciju kulturne, tradicijske i prirodne baštine potpomognuti su projekti 8 obrtnika i 15 trgovačkih društava. Ovim će se u turističku ponudu uključiti objekti kulturne i prirodne baštine, te se očekuje porast turističkog prometa u turistički nerazvijenim područjima, te ravnomjerniji regionalni razvoj. Učinci svih navedenih programa će doprinijeti povećanju konkurentnosti, diversifikaciji ponude, produljenju turističke sezone, povećanju prihoda, te boljem pozicioniranju na turističkom tržištu.

4.2.1.7 Javno-privatno partnerstvo

U svibnju 2011. usvojen je Zakon o izmjenama Zakona o javno-privatnom partnerstvu²³ radi potrebe usklađivanja posebnih postupovnih odredbi sa Zakonom o općem upravnom postupku.

U prvom tromjesečju 2011. ustrojen je Registar ugovora o javno-privatnom partnerstvu čime je stvoren formalno-pravni temelj za službenu dostavu podataka Agenciji za javno-privatno partnerstvo (AJPP). Do kraja drugog tromjesečja 2011. javna su tijela, subjekti upisa u Registar, dostavila veći dio traženih podataka o projektima javno-privatnog partnerstva čija je provedba u tijeku. Od prosinca 2011. javni podaci iz Registra dostupni su i najširoj javnosti putem internet stranice AJPP.

Ustrojem Registra uspostavljena je jedinstvena baza informacija o sklopljenim ugovorima o javno-privatnom partnerstvu, dok je otvaranjem Registra vanjskim korisnicima stvorena dodatna transparentnost i model komunikacije s građanima, privatnim i javnim sektorom pružajući im uvid u konkretne projekte JPP-a. Registar omogućuje AJPP i Ministarstvu financija dodatnu platformu za nadzor provedbe JPP projekata, a što će doprinijeti unaprjeđenju efikasnosti sustava javno-privatnog partnerstva u RH, te privlačenju investicija po modelu javno-privatnog partnerstva.

U 2011. ustrojen je cjelovit sustav izobrazbe o postupcima pripreme i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva za sva javna tijela ovlaštena predlagati i provoditi JPP projekte. Kroz *twinning light* projekt²⁴ realiziran je i Vodič za procjenu i upravljanje fiskalnim učincima i rizicima JPP projekata, a započeta je i provedba seminara pod nazivom "Projektni ciklus JPP-a". Temeljem Zakona o javno privatnom partnerstvu²⁵, u 2011. odobrena su četiri prijedloga projekata javno-privatnog partnerstva, od kojih je za dva projekta odobrena i dokumentacija za nadmetanje. U 2012. godini očekuje najmanje isti broj odobrenih projekata.

AJPP, kao nacionalno tijelo koje je uz Ministarstvo gospodarstva nadležno za javno-privatno partnerstvo, i nadalje će svojim aktivnostima na području izobrazbe, potpore u procesu pripreme projekata, u suradnji s Ministarstvom financija, te s vodećim međunarodnim centrima znanja, raditi na uspostavi kontinuiranih procesa pripreme i predlaganja dugoročno održivih i fiskalno isplativih JPP projekata koji pružaju najveću moguću vrijednost za novac i kvalitetu konačne usluge.

Opisanim pristupom omogućit će se realizacija prednosti koje proizlaze iz JPP modela financiranja javnih potreba, a prvenstveno brža i kvalitetnija izgradnja infrastrukture, efikasnije upravljanje istom, bolje i jeftinije javne usluge, fiskalno rasterećenje, te generiranje novih investicija i gospodarskog rasta kroz značajne multiplikativne učinke.

Imajući u vidu kako je Zakonom Ministarstvo financija određeno kao tijelo koje sudjeluje u ocjeni i odobravanju projekata JPP u svim ključnim fazama, te uzimajući u obzir međunarodnu praksu i tendencije koje ukazuju na iznimnu važnost sveobuhvatnog sagledavanja i nadzora nad fiskalnim učincima i rizicima JPP projekata, u 2011. proveden je

²³ Narodne novine, broj 55/2011

²⁴ IPA 2007 (HR/2007/IB/FI/06-TL) *twinning light* projekt "Jačanje administrativnih kapaciteta Ministarstva financija za primjenu novog zakonodavnog okvira za koncesije i JPP u RH"

²⁵ Narodne novine, broj 128/2008

twinning light projekt²⁶. Neke od komponenata Projekta direktno su bile usmjerene na uspostavu integralnog modela analize i ocjene JPP projekata s fiskalnog i financijskog aspekta, te stvaranje administrativnih preduvjeta za njegovu primjenu. Utoliko, novi Vodič za procjenu i upravljanje fiskalnim učincima i rizicima JPP projekata predstavlja kvalitativnu nadogradnju opsegu aktivnosti Ministarstva financija, komplementarnu dosadašnjoj metodologiji zasnovanoj na praksi Ministarstva i mehanizmima razvijenima kroz sličan projekt²⁷ realiziran u 2009., a financiran sredstvima Svjetske banke.

Osim uspostavljanja poticajnog okruženja i procesa bitnih za daljnji razvoj JPP-a na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, AJPP, kao središnje tijelo Mreže JPP-a u jugoistočnoj Europi (*SEE PPP Network*), uspostavljene u okviru Vijeća za regionalnu suradnju zemalja SEECp-a (*eng. Southeast Economic Co-operation Pact*)²⁸, aktivno potiče razvoj zakonodavnih i institucionalnih okvira usuglašanih s pravnim nasljeđem EU, te jačanje administrativnih kapaciteta nadležnih tijela u zemljama članicama Mreže. Svrha ovih aktivnosti jest stvaranje nužnih preduvjeta za kvalitetnu pripremu i provedbu prekograničnih projekata JPP-a, te poticanje regionalne suradnja u privlačenju izravnih investicija.

Utoliko je 2011. otvorena internetska pod-stranica Mreže u okviru internet stranice AJPP, održana dvodnevna međunarodna konferencija "Jačanje kapaciteta za javno-privatno partnerstvo u Jugoistočnoj Europi", a krajem studenog 2011. proveden je trodnevni seminar o JPP-u za članice Mreže u okviru Regionalne škole za javnu upravu u Crnoj Gori. U 2012. planirano je pokretanje internetskog foruma Mreže JPP-a u jugoistočnoj Europi te održavanje godišnje konferencije.

Uz AJPP, koja će operativno poduzimati i provoditi mjere iz ovog programa temeljem važećih propisa koji uređuju područje javno-privatnog partnerstva, Ministarstvo gospodarstva, kao središnje tijelo državne uprave nadležno za sustav javne nabave temeljem Zakona o javnoj nabavi²⁹, sudjeluje u obavljanju upravnih i drugih poslova koji se odnose na unapređenje i razvoj sustava javno-privatnog partnerstva.

²⁶ IPA 2007 (HR/2007/IB/FI/06-TL) *twinning light* projekt "Jačanje administrativnih kapaciteta Ministarstva financija za primjenu novog zakonodavnog okvira za koncesije i JPP u RH"

²⁷ *RebelGroup Advisory*, Ekonomski institut u Zagrebu; "Analiza institucionalnog okvira i razvoj modela ocjene fiskalnih rizika JPP projekata u RH", projekt financiran sredstvima Svjetske banke

²⁸ Države sudionice procesa suradnje u Jugoistočnoj Europi (*SEECp South-East European Cooperation Proces*) - Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Bugarska, Grčka, Hrvatska, Makedonija, Moldavija, Rumunjska, Srbija, Turska i UNMIK/Kosovo

²⁹ Narodne novine, broj 90/2011

4.2.2 FINANCIJSKI SEKTOR

Krajem rujna 2011. ukupna aktiva svih banaka predstavljala je 75,6% ukupne aktive svih financijskih posrednika. Ovi udjeli potvrđuju su bankocentričnosti financijskog sustava u Republici Hrvatskoj. Od kraja 2007. raste udio obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova te društava za osiguranje u ukupnoj aktivnosti svih financijskih posrednika, a smanjen je udio otvorenih i zatvorenih investicijskih fondova uslijed smanjenja preferencija ulagača glede takvih vrsta ulaganja.

Tablica 9: Struktura financijskog sektora (% ukupne imovine, na kraju razdoblja)

Financijski posrednici	2007.	2008.	2009.	2010.	rujan 2011.
Banke	73,5	76,7	75,5	75,3	75,6
Otvoreni investicijski fondovi, neto imovina	6,4	2,0	2,4	2,6	2,5
Fond hrvatskih branitelja	n.p.	0,5	0,4	0,4	0,3
Zatvoreni investicijski fondovi, neto imovina	1,7	0,4	0,4	0,4	0,3
Društva za osiguranje	5,0	5,3	5,6	5,8	5,9
Društva za faktoring	0,9	1,3	1,4	1,2	1,1
Stambene štedionice	1,4	1,4	1,3	1,3	1,4
Obvezni mirovinski fondovi, neto imovina	4,5	4,7	5,8	7,0	7,4
Dobrovoljni mirovinski fondovi, neto imovina	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4
Društva za lizing	6,5	7,3	6,7	5,6	5,0
Kreditne unije	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Izvor: HNB, MFIN, HANFA

U procesu približavanja punopravnom članstvu u EU, Republika Hrvatska prepoznala je politiku zaštite potrošača u financijskom sektoru kao jedno od prioritarnih područja za donošenje mjera kojim se štite interesi potrošača. U svrhu podizanja razine zaštite potrošača u financijskom sektoru, na prijedlog Ministarstva financija, Vlada RH je u listopadu 2011. donijela Zaključak kojim zadužuje Ministarstvo financija da, u suradnji s nadležnim ministarstvima te zainteresiranim predstavnicima znanstvenih i obrazovnih institucija, nadzornih tijela, potrošača i financijske industrije, u roku godine dana, pripremi Prijedlog nacionalnog strateškog okvira financijske pismenosti. Tijekom 2011., intenzivirale su se aktivnosti HNB-a u području politike zaštite potrošača. U ustrojstvenom kontekstu, osnovana je posebna organizacijska jedinica koja se bavi zaštitom potrošača u bankovnom sektoru.

4.2.2.1 Bankovni sektor

Poslovanje

U Hrvatskoj su na kraju 2011. poslovale 32 banke te 5 stambenih štedionica. Njihov udio u ukupnoj aktivnosti svih financijskih posrednika činio je oko 77%. Istovremeno je bankovni sustav bio izrazito koncentriran, pa su dvije najveće banke predstavljale oko 42%, a deset najvećih banaka predstavljalo je oko 92% ukupne aktive svih banaka. U vlasničkoj strukturi dominirale su banke u pretežito stranom vlasništvu, predstavljajući 90,7% ukupne aktive svih banaka, dok je u domaćem državnom vlasništvu bilo 4,5% te u domaćem privatnom vlasništvu 4,8% ukupne aktive svih banaka.

Ukupna aktiva banaka na kraju 2011. iznosila je 407,4 milijarde kuna i u odnosu na kraj 2010. porasla je za 4,2%. Udio depozita ostao je stabilan u odnosu na protekle tri godine te je koncem 2011. iznosio 69% ukupne pasive banaka koja se većinom odnosi na sektor stanovništva, dok je udio kapitala iznosio 13,8%. U istom su razdoblju depoziti stanovništva sudjelovali su u ukupnim depozitima banaka sa 57%, dok su sredstva većinskih vlasnika činila 15% primljenih depozita i 51% primljenih kredita. Kreditnom riziku istovremeno je bilo izloženo 438,2 milijarde kuna plasmana i izvanbilančnih obveza, od čega je 9% bilo raspoređeno u rizične skupine B i C, koje predstavljaju nenadoknadle plasmane (*engl. non-performing placements*). Ukupni iznos rezerviranja za plasmane i izvanbilančne obveze iznosio je 5% ukupnih plasmana i obveza čime se nastavio rast ovog pokazatelja koji je započeo u 2009. te je ostvarena njegova najviša vrijednost zabilježena od 2004. Dobit banaka prije oporezivanja ostvarena u 2011. iznosila je 4,7 milijardi kuna, pri čemu je 8 manjih banaka zabilježilo gubitak. Stopa adekvatnosti kapitala banaka iznosila je na kraju 2011. 19,15%, povrat na kapital (ROAE) 7,1%, a povrat na aktivu (ROAA) 1,18%.

Zakonodavni okvir

Zakon o kreditnim institucijama³⁰ (Zakon), kojim se primjenjuju odredbe Direktive o kapitalnim zahtjevima (DKZ³¹) u dijelu koji se odnosi na kreditne institucije, usvojen je u rujnu 2008. U siječnju 2009. HNB usvojila je podzakonski propis kojim se detaljno uređuje izračun adekvatnosti kapitala kreditnih institucija, kao i niza drugih podzakonskih propisa temeljem novog Zakona³². Zakonom se od kreditnih institucija zahtijeva minimalna adekvatnost kapitala od 12%. Novi izračun adekvatnosti kapitala primjenjuje se od 31. ožujka 2010., obzirom da je HNB početkom 2010. u relevantne podzakonske propise transponirao izmjene DKZ koje su na razini EU usvojene tijekom 2009.³³ Tijekom 2011. HNB je izmjenom pojedinih podzakonskih akata implementirao odredbe DKZ III u domaći pravni okvir koji se odnosi na poslovanje kreditnih institucija³⁴, osim u dijelu politike primitaka radnika (*eng. remuneration policy*) koje će biti implementirane s DKZ IV. Tijekom 2011. HNB je pristupio proučavanju prijedloga DKZ IV te izradio okvirni plan implementacije. Pod pretpostavkom da će DKZ IV biti usvojen do listopada 2012., do kraja 2012. će se uputiti konačni nacrt prijedloga zakona o kreditnim institucijama u Vladu RH radi započinjanja postupka usvajanja. Nakon potpisivanja Ugovora o pristupanju RH EU, djelatnici HNB-a iz sektora supervizije uključili su se u rad europskog supervizorskog tijela za banke (*eng. European Banking Authority – EBA*) u statusu promatrača.

Sporazumi

U svrhu definiranja jače suradnje između nadzornih institucija potpisan je Memorandum o razumijevanju za upravljanje financijskom krizom čiji su potpisnici HNB, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga i Ministarstvo financija. Osnovu za suradnju sa supervizorima banaka koje su u većinskom stranom vlasništvu čine memorandumima o razumijevanju sklopljeni s predstavnicima Austrije, Francuske, Italije, Mađarske, Njemačke i San Marina, dok su sporazumi sa supervizorskim tijelima iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore vezani uz

³⁰ Narodne novine, broj 117/2008

³¹ Direktivu o kapitalnim zahtjevima čine Direktiva 2006/48/EZ o poslovanju kreditnih institucija te Direktiva 2006/49/EZ o adekvatnosti kapitala.

³² Narodne novine, broj 117/2008, 74/2009, 153/2009 uključuje osim DKZ i transpoziciju odredbi Direktive 2001/24/EC o reorganizaciji i likvidaciji kreditnih institucija, Direktive 86/635/EEZ o godišnjim računima i konsolidiranim računima banaka i drugih financijskih institucija te Direktive Vijeća 89/117/EEC o obvezama godišnjih računovodstvenih dokumenata od strane podružnica kreditnih institucija i financijskih institucija u državama članicama koje imaju sjedišta izvan države članice.

³³ Izmijenjene odluke objavljene su u Narodnim novinama, broj 2/2010

³⁴ Narodne novine, broj 118/2011

nadzor banaka kćeri u tim zemljama. Slijedom ulaska turskih dioničara u vlasničku strukturu banaka u Hrvatskoj u rujnu 2011. sklopljen je i sporazum o razumijevanju s turskim supervizorom.

Platni promet

U 2011. godini stupio je na snagu Zakon o platnom prometu³⁵ i njime se transponirala Direktiva o uslugama u platnom prometu³⁶, dok je Zakonom o elektroničkom novcu³⁷ izvršeno transponiranje odredbi Direktive 2009/110³⁸ u hrvatsko zakonodavstvo. Tijekom 2011. pripremljeni su nacrti Zakona o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata i Zakona o financijskom osiguranju, kojima će se tijekom 2012. dovršiti transponiranje Direktive 2009/44³⁹.

Administrativni kapaciteti

Nastavno na nove propise vezane uz platni promet i elektronički novac, došlo je do proširenja ovlasti supervizije u HNB-u te zapošljavanja novih djelatnika koji će se baviti nadzorom institucija za platni promet i institucija za elektronički novac. Značajan broj djelatnika HNB-a uključen je u projekt edukacije koji je za zemlje iz regije organizirala ESB.

4.2.2.2 Nebankovni sektor

U Hrvatskoj na dan 31. prosinca 2011. dozvolu za obavljanje poslova osiguranja imalo je 26 društava za osiguranje i 1 društvo za reosiguranje. U veljači 2012. poslovalo je 31 društvo za posredovanje u osiguranju, dok su 272 posrednika obavljala poslove posredovanja u osiguranju kao fizičke osobe. Poslove zastupanja u osiguranju provodilo je 157 obrta za zastupanje u osiguranju i 205 društava za zastupanje u osiguranju, dok je 10.913 zastupnika u osiguranju obavljalo poslove zastupanja u osiguranju kao fizičke osobe (uključujući i zastupnike u osiguranju u banko-kanalu).

Na 37 stanica za tehnički pregled vozila moguće je sklapanje policia obveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama i osiguranja dopunske nezgode u motornim vozilima. Sve prethodno navedene pravne i fizičke osobe rade temeljem rješenja, dok je 25 banaka dobilo dozvolu HNB-a za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, uz prethodnu suglasnost HANFA-e.

Na dan 31. prosinca 2011. ukupna imovina društava za osiguranje iznosila je 31,9 milijardu kuna, dok je imovina društava za reosiguranje iznosila 0,9 milijardi kuna. Zaračunata bruto premija za neživotno osiguranje na kraju zadnjeg tromjesečja 2011. iznosila je 6,7 milijardi kuna, dok je za životno osiguranje iznosila 2,4 milijarde kuna.

U veljači 2012. na tržištu kapitala djeluje ukupno 39 investicijskih društava i kreditnih institucija ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga, 29 društava za upravljanje investicijskim fondovima, od čega je 125 otvorenih investicijskih fondova i 7 zatvorenih investicijskih fondova. Također, djeluju 4 obvezna mirovinska fonda, 6 otvorenih dobrovoljnih mirovinskih i 15 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova, kao i 2 fonda osnovana posebnim zakonom (Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i Umirovljenički fond).

³⁵ Narodne novine, broj 133/2009

³⁶ Direktiva 2007/64 EC o uslugama platnog prometa na unutarnjem tržištu

³⁷ Narodne novine, broj 139/2010

³⁸ Direktiva 2009/110 o osnivanju, poslovanju i bonitetnom nadzoru institucija za elektronički novac

³⁹ Direktiva 2009/44 o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima namire vrijednosnicama

Ukupna imovina investicijskih društava na dan 31. prosinca 2011. iznosila je 0,5 milijardi kuna, a društava za upravljanje investicijskim fondovima 0,4 milijarde kuna. Neto imovina pod upravljanjem mirovinskih društava iznosila je 43,0 milijarde kuna. Na dan 30. rujna 2011. imovina fondova osnovanih posebnim zakonom iznosila je 2,4 milijarde kuna.

U Hrvatskoj trenutno posluje 25 *leasing* i 17 *factoring* društava. Imovina *leasing* društava na dan 31. prosinca 2011. iznosila je 25,9 milijardi kuna, dok je imovina *factoring* društava iznosila 5,8 milijardi kuna (na dan 30. rujna 2011.).

HANFA, kao nadzorno tijelo za subjekte koji pružaju nebankarske financijske usluge, revidira i unaprjeđuje svoj pristup nadzoru kako bi poboljšala kontrolu zakonitosti poslovanja te bolje procijenila rizike u poslovanju pojedinog subjekta nadzora.

HANFA je potpisnica Multilateralnog memoranduma o razumijevanju s članicama Međunarodne organizacije udruženja regulatora tržišta vrijednosnica (IOSCO). HANFA je također potpisala niz bilateralnih sporazuma o suradnji s regulatorima nebankarskog financijskog tržišta te planira kontinuirano surađivati sa svim regulatornim tijelima s kojima ima potpisane sporazume u cilju boljeg nadzora financijskog tržišta.

Također, u cilju bolje stručne i šire informiranosti javnosti kao i edukacije korisnika financijskih usluga HANFA kontinuirano na svojoj web stranici Regulatorno-informativni-publikacijsko-edukacijski servis HANFA-e (RIPE–www.ripe.hanfa.hr) objavljuje edukacijske tekstove koji pojašnjavanju pojedine financijske usluge, odnosno daje pojašnjenja na često postavljena pitanja korisnika financijskih usluga te objavljuje vijesti o regulatornoj praksi u drugim državama kao i vijesti o budućim izmjenama zakonodavstva, nacrtima novih propisa i provedbenim mjerama EU.

U području računovodstva, tijekom 2011., u zakonodavnom dijelu donesen je Pravilnik o vrstama i visini naknada Financijskoj agenciji za uslugu javne objave godišnjih financijskih izvještaja i izdavanja dokumentacije iz Registra godišnjih financijskih izvještaja, kojim se nastoje smanjiti troškovi za državni proračun Hrvatske. Također, nastavlja se usklađivanje s izmjenama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.

U području revizije, nastavlja se s provođenjem nadzora i provjere kvalitete rada revizorskih društava, samostalnih revizora i ovlaštenih revizora o čemu Hrvatska revizorska komora obavještava Odbor za javni nadzor revizije.

U 2010. ostvarena je međunarodna suradnja s Međuvladinom radnom skupinom stručnjaka o međunarodnim standardima računovodstva i izvještavanja (ISAR) pri Konferenciji o trgovini i razvitku Ujedinjenih naroda (UNCTAD), koja se nastavila i u 2011. Također, u prosincu 2010. aklamacijom Hrvatska je izabrana za članicu ISAR-a u vremenskom razdoblju 2010.–2012.

4.2.3 TRŽIŠTE RADA

Kretanja na tržištu rada povezana su s gospodarskim prilikama i u pravilu su u određenom vremenskom odnosu prema istima. U pogledu prošlih nepovoljnih gospodarskih kretanja, prilike na tržištu rada također su doživjele negativne trendove, kako u pogledu smanjenja zaposlenosti, tako i u pogledu povećanja nezaposlenosti.

Zadnjih nekoliko mjeseci 2011. ublažena su negativna kretanja na hrvatskom tržištu rada. Usporeno je padanje registrirane zaposlenosti. Broj registriranih zaposlenih u studenom 2011. iznosio je 1.381.847, što je 1% manje nego u istom mjesecu prethodne godine. Registrirana se nezaposlenost nije povećala, već se blago smanjila. Broj registriranih nezaposlenih krajem prosinca 2011. bio je 1,4% manji nego krajem istog mjeseca prethodne godine. Smanjenje registrirane nezaposlenosti ostvareno je u značajnom dijelu aktivnim mjerama politike zapošljavanja. Što se tiče pokazatelja na temelju podataka dobivenih anketom radne snage, stopa nezaposlenosti povećala se s 11,5% u trećem tromjesečju 2010. na 12,2% u istom tromjesečju 2011.

4.2.3.1 Poticanje zapošljavanja

Mjere za poticanje zapošljavanja predviđene su Nacionalnim planom za poticanje zapošljavanja 2011.-2012. koji se temelji na Zajedničkom memorandumu o prioritetima politike zapošljavanja (*eng. Joint Assessment of Employment Policy Priorities – JAP*). Nacionalni plan sadrži 31 provedbenu mjeru i 175 provedbenih aktivnosti u nadležnosti 31 institucije kao što su npr. obnova ratom oštećenih stambenih objekata (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije), kreditiranje poduzetništva u turizmu i potpore razvoju otoka (Ministarstvo turizma), poticanje malog i srednjeg poduzetništva, zadruga i obrta (Ministarstvo poduzetništva i obrta), radna aktivacija branitelja i osoba s invaliditetom (Ministarstvo branitelja te Fond za profesionalnu rehabilitaciju). Za provedbu mjera i aktivnosti koriste se i sredstva pretprijetnih programa EU, a o rezultatima provedbe plana Hrvatska izvještava Europsku komisiju detaljnim godišnjim izvješćem.

Hrvatski zavod za zapošljavanje, koji također provodi aktivne mjere politike zapošljavanja iz svoje nadležnosti, za provedbu istih je tijekom 2011. utrošio 281 milijun kuna, što je 55,3% više nego u prethodnoj godini. Značajno se povećao i broj osoba koje su sudjelovale u aktivnim mjerama. Tako su u 2011. godini u mjerama sudjelovale 33.972 osobe, dok je u istom razdoblju prethodne godine broj sudionika iznosio 13.088. Odnosno, broj sudionika povećao se čak 160%. U edukaciji (*eng. training*) za nezaposlene sudjelovalo je 13.788 osoba, što je 202% više nego prošle godine, a u javnim radovima sudjelovale su 10.780 osobe, što je 114% više nego prošle godine. Edukacija i javni radovi mjere su namijenjene ponajprije dugotrajno nezaposlenim osobama kojima je pristup tržištu rada izrazito otežan.

Također, treba spomenuti da se broj osoba uključenih u stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa (*eng. workplace training without concluding employment contract*), koje je namijenjeno mladim osobama bez radnog iskustva, povećao sa samo 448 u 2010. na 4.760 u 2011. Obuhvat je povećan jer je nedostatak radnog iskustva prepoznat kao jedna od glavnih prepreka za zapošljavanje mladih osoba. Krajem 2011. godine napravljena je eksterna evaluacija aktivnih mjera politike zapošljavanja koje je provodio Hrvatski zavod za zapošljavanje u 2009. i 2010. godini. Ustanovljeno je da postoje značajne razlike između sudionika u mjerama i njima sličnih kontrolnih skupina. Međutim, velik dio razlika vjerojatno je bio učinak selekcije sudionika koji kvaziekperimentalna metoda nije potpuno uklonila.

Premda su se izdaci za aktivne mjere politike zapošljavanja bitno povećali u 2011. u usporedbi s prethodnom godinom, oni su još uvijek ostali relativno mali u usporedbi s izdacima za pasivne mjere. Omjer izdataka za aktivne mjere i izdataka za novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti (*eng. unemployment compensation*) u 2011. iznosio je 20%.

4.2.3.2 Sustav socijalne sigurnosti

Materijalno pravna zaštita nezaposlenih osoba

Primarni oblik socijalne zaštite nezaposlenih osoba je pružanje novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti. Broj korisnika novčane naknade u 2011. iznosio je 74.501, što je 5% manje nego prethodne godine. U 2011. godini za isplatu novčane naknade utrošeno je 1,39 milijardi kuna, što je 6,3% manje nego u prethodnoj godini. Iako je stopa nezaposlenosti u 2011. neznatno porasla u odnosu na 2010., u ukupnoj je nezaposlenosti smanjen broj nezaposlenih osoba koje su korisnici prava na novčanu naknadu, zbog čega je i ukupan iznos sredstva za tu namjenu u 2011. godini manji za 170 milijuna kuna. Razlog tome je svakako usporavanje pada stope zaposlenosti i osjetno manji priliv u nezaposlenost osoba iz radnog odnosa, koje ostvaruju ovo materijalno pravo, te povećani priliv osoba iz sustava redovnog školovanja i iz neaktivnosti, a koje ne ostvaruju ovo pravo.

Mirovinsko osiguranje

U cilju daljnje provedbe mirovinske reforme i poboljšanja sustava, kojem je namjera osiguranje njegove fiskalne i socijalne održivosti u nepovoljnim demografskim i ekonomskim uvjetima, mirovinski sustav u Hrvatskoj je u prethodnoj godini doživio nekoliko izmjena.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u sustavu generacijske solidarnosti omjer osiguranika i korisnika i dalje je izrazito nepovoljan, u prosincu 2011. broj osiguranika iznosio je 1.468.133, a broj korisnika 1.213.121 (1,21:1). Udio troškova mirovinskog osiguranja u BDP-u dosegao je u 2010. godini 10,60%, što je posljedica povećanja broja umirovljenika, isplate dodatka na mirovine ostvarene od 1. siječnja 1999. prema Zakonu o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju⁴⁰, primjene Novele Zakona o mirovinskom osiguranju⁴¹, prema kojem su od 1. siječnja 2008. povećane prijevremene starosne mirovine, najniže mirovine i invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad zaposlenih korisnika. Rastu udjela mirovinskih rashoda u BDP-u doprinijelo je i smanjenje nominalnog iznosa BDP-a u 2010. godini. Zamjenska stopa⁴² za kolovoz 2011. iznosila je 39,03% za prosječnu mirovinu ostvarenu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju⁴³, 42,87% za prosječnu starosnu mirovinu ostvarenu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, te 58,29% za prosječnu starosnu mirovinu s navršениh 40 i više godina mirovinskog staža.

U cilju osiguranja dugoročne održivosti sustava mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti, donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju⁴⁴, koji je stupio na snagu 1. studenog 2010., a kojim se počevši od 1. siječnja 2011. postupno po 3 mjeseca po godini povećava dob za žene za ostvarivanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu, u prijelaznom razdoblju od 20 godina. Tako da će uvjeti za žene i

⁴⁰ Narodne novine, broj 79/2007

⁴¹ Narodne novine, broj 79/2007

⁴² Zamjenska stopa je udio prosječne mirovine u prosječnoj neto plaći.

⁴³ Narodne novine, broj 102/1998, 127/2000, 59/2001, 109/2001, 147/2002, 117/2003, 30/2004, 177/2004, 92/2005, 43/2007, 79/2007, 35/2008, 40/2010, 121/2010, 130/2010 – pročišćeni tekst, 61/2011 i 114/2011

⁴⁴ Narodne novine, broj 121/2010

muškarce za ostvarivanje tih mirovina biti izjednačeni od 2030. godine. Istim Zakonom postroženi su uvjeti za određivanje prijevremene starosne mirovine, primjerenije troškovima koji nastaju ranijim umirovljenjem, te je predviđeno povećanje mirovina za osobe koje žele ostati raditi dulje, nakon ispunjenih uvjeta za starosnu mirovinu. Očekuje se da će te mjere srednjoročno i dugoročno rezultirati usporavanjem priliva novih korisnika mirovine i usporavanjem rasta rashoda za mirovine i mirovinska primanja. Naime, nakon očekivanih početnih negativnih fiskalnih efekata primjene navedenog Zakona, od 2013. godine očekuju se uštede na rashodima za mirovine i mirovinska primanja. Procjenjuje se da bi se u 2013. rashodi smanjili za približno 50 milijuna kuna, u 2014. za oko 140 milijuna kuna, a u 2015. za približno 240 milijuna kuna. Osim toga, te mjere dugoročno će povoljno utjecati i na prihode od doprinosa za mirovinsko osiguranje, jer će se osiguranici duže zadržavati u svijetu rada i ostvarivati pravo na mirovinu u kasnijoj životnoj dobi.

Nakon obustave usklađivanja u 2010., temeljem Zakona o posebnom porezu na plaće, mirovine i druge primitke⁴⁵, isto je nastavljeno i u 2011., temeljem Zakona o odgodi usklađivanja mirovina u razdoblju 1. siječnja - 31. prosinca 2011.⁴⁶ Tim mjerama su u dvogodišnjem razdoblju rashodi državnog proračuna za mirovine smanjeni za ukupno 260 milijuna kuna. Od 1. siječnja 2012. ponovno će se uspostaviti usklađivanje mirovina primjenom tzv. švicarske formule za usklađivanje, odnosno usklađivanje za indeks koji je rezultat polovice rasta bruto plaća i polovice rasta potrošačkih cijena.

Praćenjem primjene Zakona o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju⁴⁷ zaključeno je da je potrebno dodatak na mirovinu⁴⁸ integrirati u mirovinu. Dodatak na mirovinu bio je u različitom poreznom režimu, čime su korisnici toga dodatka bili u povoljnijem položaju u odnosu na druge umirovljenike. Za oko 300.000 korisnika dodataka na mirovinu u prosječnom iznosu od 351 kune, dodatak na mirovinu je Zakonom o dopuni Zakona o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju⁴⁹ počevši od 1. siječnja 2012. integriran u iznos mirovine. Procjenjuje se da će se za oko 70.000 korisnika dodatka na mirovinu, zbog uključivanja dodatka u iznos mirovine počevši od 1. siječnja 2012. (isplata mirovine u veljači), obračunati dodatni doprinos za zdravstveno osiguranje po stopi od 3% iz mirovine veće od prosječne neto plaće u RH, te porez i prirez iz dodatka u prosječnoj svoti od 51 kune, čime se svi korisnici mirovine stavljaju u isti porezni režim.

Nakon donošenja Zakona o smanjenju mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima o mirovinskom osiguranju⁵⁰, (kojim su počevši od 1. srpnja 2010. za 10% smanjene mirovine određenih posebnih kategorija korisnika), donesen je Zakon o izmjeni Zakona o smanjenju mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima o mirovinskom osiguranju⁵¹, kojim se izuzimaju od tog smanjenja obiteljske mirovine članova obitelji smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, djece bez oba roditelja, koje se ostvaruju prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog

⁴⁵ Narodne novine, broj 94/2009 i 56/2010

⁴⁶ Narodne novine, broj 139/2010

⁴⁷ Narodne novine, broj 79/2007

⁴⁸ Dodatak na mirovinu određuje se i isplaćuje od 1. listopada 2007., kao zasebno primanje uz pripadajuću mirovinu u pojedinom slučaju, u iznosu od 4% do 27%, zavisno od kalendarske godine u kojoj je ostvareno pravo na mirovinu, a radi ublažavanja razlika između mirovina ostvarenih prema prijašnjim propisima o mirovinskom osiguranju i mirovina ostvarenih prema važećem Zakonu o mirovinskom osiguranju.

⁴⁹ Narodne novine, broj 114/2011

⁵⁰ Narodne novine, broj 71/2010

⁵¹ Narodne novine, broj 130/2011

rata i članova njihovih obitelji⁵². Prilikom donošenja navedenog Zakona procijenjena je ušteda od 250 milijuna kuna u 2010., 610 milijuna kuna u 2011., 620 milijuna kuna u 2012. godini, kao i odgovarajuće uštede u narednim godinama. Također, Hrvatski sabor je 25. siječnja 2012. donio Zakon o izmjenama Zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru, prema kojem saborski zastupnici, suci Ustavnog suda RH i glavni državni revizor, mirovinu ubuduće ostvaruju prema Zakonu o mirovinskom osiguranju.

U sustavu generacijske solidarnosti također se planira preispitivanje sustava najniže mirovine i to sustava financiranja najniže mirovine, te preispitivanje mogućnosti njenog ostvarivanja uz uvjet imovinskog ili dohodovnog cenzusa, kao i preispitivanje mogućnosti proširenja kruga korisnika mirovine koji bi mogli uz korištenje mirovine i raditi po ugovoru o radu⁵³.

Izmjenama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima⁵⁴ omogućeno je osiguranicima koji su dobrovoljno ušli u II. stup mirovinskog osiguranja (osiguranici koji su 1. siječnja 2002. imali 40 godina ili više, a manje od 50 godina života, te su se po svom izboru opredijelili za ulazak u II. stup - njih oko 95.000) istupanje iz tog osiguranja prilikom ostvarivanja prava na prijevremenu starosnu i starosnu mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju⁵⁵. U cilju cjelovitog rješavanja problematike vezane za tzv. dobrovoljce u II. stupu, bilo je potrebno pristupiti dopuni Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje⁵⁶ u svrhu rješavanja statusa bivših članova obveznog mirovinskog fonda, a sada korisnika mirovine iz II. stupa, a koji su na svoj zahtjev stupili u II. stup. Procjenjuje se da će za znatan broj osiguranika, koji će se u slijedećim godinama odlučiti za odlazak u mirovinu, povratak u I. stup biti povoljniji, te da će se prijenosom sredstava s njihovog osobnog računa u obveznom mirovinskom fondu, unatoč očekivanom povećanju troškova za isplatu njihove mirovine iz I. stupa, državni proračun ostvariti povećani prihod. Procjena za izlaz iz II. stupa za 95.000 dobrovoljaca – osiguranika, tj. budućih korisnika mirovine napravljena je postupno od listopada 2011.-2040., te se u 2011. očekuje da će 46 tzv. dobrovoljaca izabrati mirovinu samo iz I. stupa – neto efekt za državni proračun procijenjen je na oko 3 milijuna kuna, u 2012. – 643 osiguranika, neto efekt od oko 22 milijuna kuna.

U cilju smanjenja administrativnih troškova u II. stupu mirovinskog osiguranja donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prikupljanju podataka po osiguranicima o doprinosima za obvezna osiguranja⁵⁷, kojim je uređen novi način financiranja Središnjeg registra osiguranika, prebacivanjem tereta dijela troškova vođenja jedinstvenog računovodstva osobnih računa članova obveznim mirovinskih fondova s državnog proračuna na obvezna mirovinska društva. Osim toga, prema Odluci Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga o najvišem postotku naknade za upravljanje obveznom mirovinskom društvu za 2012. godinu⁵⁸, smanjena je naknada radi pokrića troškova obveznog mirovinskog društva, te

⁵² Narodne novine, broj 147/2004, 92/2005, 107/2007, 56/2009, 137/2009 i 55/2011

⁵³ Navedena preispitivanja predviđena su dokumentima Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju RH (*Joint Memorandum on Social Inclusion of the Republic of Croatia - JIM*) i Zajednički memorandum o prioritetima politike zapošljavanja (*Joint Assessment of Employment Policy Priorities - JAP*).

⁵⁴ Narodne novine, broj 114/2011

⁵⁵ Pri tom treba istaknuti, da je ovim Zakonom omogućeno istupanje iz II. mirovinskog stupa i članu obveznog mirovinskog fonda koji je korisnik osnovne mirovine i koji na dan stupanja na snagu ovoga Zakona nije sklopio ugovor o mirovini s mirovinskim osiguravajućim društvom, kao i korisniku obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti osiguranika, člana fonda, ako sredstva kapitaliziranih doprinosa s osobnog računa umrlog nisu naslijeđena.

⁵⁶ Narodne novine, broj 114/2011

⁵⁷ Narodne novine, broj 90/2011

⁵⁸ Narodne novine, broj 154/2011

obvezno mirovinsko društvo u 2012. godini ostvaruje pravo na naknadu za upravljanje odbitkom 0,45% godišnje od ukupne imovine mirovinskog fonda (0,65% u 2011.).

Nadalje, potrebno je preispitati mogućnost povećanja doprinosa za II. stup mirovinskog osiguranja te smanjiti naknade za upravljanje istog. Prijedlog povećanja stope doprinosa očekuje se u zavisnosti od rezultata analiza koje je potrebno provesti, a radi osiguranja primjerenih mirovina budućih korisnika. Osim toga, preispitat će se formula za izračun osnovne mirovine te investicijska politika mirovinskih fondova u smislu diferencijacije ulaganja prema starosnim kohortama.

Socijalna skrb

U nastojanju da se što bolje usmjere mjere sustava socijalne skrbi donesena je Strategija razvoja sustava socijalne skrbi u Hrvatskoj 2011.-2016., u kojoj se poseban naglasak stavlja na smjernice EU u području socijalnog uključivanja. Također, donesen je i dokument Plan deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Hrvatskoj 2011.–2016. (2018.), a koji predstavlja temelj za planiranje mreže domova i djelatnosti socijalne skrbi.

U sklopu mjera Programa gospodarskog oporavka izvršena je analiza sustava socijalnih naknada, predložena je definicija jedinstvenog pojma obitelji (kućanstva), preciznije se odredila metodologija određivanja imovinskog cenzusa i visina cenzusa za ostvarivanje socijalnih pomoći i naknada, te je dan prijedlog izmjene pojedinih zakonskih propisa. Uvjeti za odobravanje socijalne naknade utvrđuju se na temelju prihoda i primanja podnositelja zahtjeva i članova obitelji s kojima živi u zajedničkom kućanstvu te na osnovu imovine koja je u vlasništvu podnositelja zahtjeva i članova obitelji s kojima živi u zajedničkom kućanstvu.

U svibnju 2011. donesen je Zakon o socijalnoj skrbi⁵⁹ koji je sukladno predloženim mjerama uveo jedinstvenu definiciju kućanstva i jasnije određuje prihodovni i imovinski cenzus za ostvarivanje socijalnih pomoći, naknada, potpora i usluga. Prijašnjim Zakonom o socijalnoj skrbi osnovica za ostvarivanje socijalne skrbi određivala se isključivo odlukama Vlade RH i nije se usklađivala ovisno o kretanju troškova. Novim Zakonom uvedena je osnovica koja se veže se uz relativnu liniju siromaštva, koju svake godine objavljuje DZS. Osnovica iznosi 22,5% mjesečnog iznosa relativne linije siromaštva za samačko kućanstvo. Na taj način pomoć je vezana uz promjenu u prosječnom dohotku. Uvođenje ove osnovice ne podrazumijeva povećanje iznosa pomoći za uzdržavanje, osim za kategorije koje su posebno u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Naime, u novom Zakonu uvodi se nova ekvivalentna ljestvica koja na pravedniji način osigurava pomoć samcima, a posebice samcima s općom nesposobnošću za rad, te jednoroditeljskim obiteljima.

U svrhu omogućavanja daljnje deinstitutionalizacije i širenje mreža usluga, u srpnju 2011. donesen je i novi Zakon o udomiteljstvu⁶⁰. Zakonom se reguliraju novi oblici udomiteljstva (srodničko, nesrodničko i profesionalno udomiteljstvo, koje se uvodi kao potpuno novi oblik skrbi), te se naglasak stavlja na edukaciju i osposobljavanje udomitelja, kao doprinos deinstitutionalizaciji sustava socijalne skrbi. Radi usklađivanja Zakona o udomiteljstvu s pojedinim zakonskim odredbama novog Zakona o socijalnoj skrbi pristupilo se i njegovim izmjenama.

⁵⁹ Narodne novine, broj 57/2011

⁶⁰ Narodne novine, broj 90/2011

Ranije planirano uvođenje posebne "potpore za starije osobe" bez mirovina u sustavu socijalne skrbi (uvođenje tzv. socijalne mirovine) nije se dogodilo iz više razloga. Problem predstavlja, osim gospodarskih uvjeta, mala razlika između iznosa socijalne pomoći za stariju osobu i najniže mirovine za minimalni mirovinski staž od 15 godina. No, novi Zakon o socijalnoj skrbi ipak predviđa poboljšanje materijalnog statusa starijeg samačkog kućanstva⁶¹ bez mirovina budući da je prihvaćeno privremeno rješenje da se u 2011. godini poveća iznos socijalne pomoći za radno nesposobnog samca za 20% (100 kuna), a da se uvođenje posebne potpore za starije osobe odgodi do osiguranja gospodarskih uvjeta koji će omogućiti ostvarivanje potrebnih sredstava procijenjenih na 59,6 milijuna kuna.

Sukladno spomenutoj Strategiji daljnje strateške mjere i aktivnosti za razdoblje 2012.–2014. u djelatnosti socijalne skrbi vezane su uz 1) podizanje kvalitete rada stručnih radnika provođenjem relevantnih zakona kojima se regulira djelatnost strukovnih komora zaposlenih u djelatnosti socijalne skrbi i zaposlenih u drugim sustavima kao što su zdravstvo, pravosuđe, gospodarstvo i civilni sektor; 2) poboljšanje položaja socijalno osjetljivih skupina putem uvođenja novčane naknade namijenjene starijim osobama bez mirovinskih primanja i novčane naknade namijenjene osobama s invaliditetom (inkluzivni dodatak), te uvođenje jedinstvenih kriterija za utvrđivanje oštećenja i funkcionalnih sposobnosti osobe i uspostava jedinstvenog tijela vještačenja; 3) novu organizaciju rada centara za socijalnu skrb po modelu "ureda sve na jednom mjestu" i implementacija informatičkog sustava socijalne skrbi; 4) širenje mreže usluga socijalne skrbi i daljnja deinstitucionalizacija sustava socijalne skrbi te pripremom i provedbom pretpristupnih i pristupnih aktivnosti na području socijalnog uključivanja.

Zaštita majčinstva i obiteljske naknade

U provedbi mjera Nacionalne populacijske politike iz 2006. godine⁶², nastavljeno je s primjenom Zakona o roditeljskim potporama⁶³ i Zakona o doplatku za djecu⁶⁴, a u svrhu harmonizacije s pravnom stečevinom EU donesen je i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama⁶⁵ te Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu⁶⁶.

U svrhu ostvarivanja prava propisanih Zakonom o roditeljskim i roditeljskim potporama i Zakonom o doplatku za djecu, u 2011. godini je, u odnosu na 2010., putem Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti ostvareno smanjenje ulaganja financijskih sredstava u iznosu 37,8 milijuna kuna.⁶⁷ U razdoblju 2012.-2014. planirano je osigurati

⁶¹ Staračko samačko kućanstvo podrazumijeva osobe starije od 65 godina koje žive same, a to je skupina koja ima najveću stopu rizika od siromaštva (oko 27%).

⁶² Narodne novine, 132/2006

⁶³ Narodne novine, broj 85/2008 i 110/2008-Ispravak

⁶⁴ Narodne novine, broj 94/2001, 138/2006, 107/2007, 37/2008-Odluka US RH

⁶⁵ Narodne novine, broj 34/2011

⁶⁶ Narodne novine, broj 61/2011

⁶⁷ Smanjenje ukupnih izdataka po osnovi prava iz Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama izravno je vezano uz pad broja novorođene djece tijekom 2011. Tijekom razdoblja siječanj–rujan 2011., u odnosu na isto razdoblje 2010. rođeno je 4,19% manje djece (30.834 : 32.181), a u radno-statusnoj strukturi korisnica/ka prava pad je najizraženiji kod socijalne skupine zaposlenih i samozaposlenih roditelja/roditelja. Znanstveno je dokazano da je stopa fertiliteta izravno povezana sa stopom zaposlenosti žena, odnosno ako je stopa zaposlenosti žena veća i stopa fertiliteta je veća. Specifičnost Hrvatske nalazimo i u visokoj povezanosti bračnosti i rođene djece. Prema statističkim pokazateljima DZS-a broj sklopljenih brakova u Hrvatskoj stagnira (u zadnjih 27 godina broj sklopljenih brakova smanjen je za 29,64%), a sukladno tome, nešto izraženije, pada i stopa rođene djece po jednoj bračnoj zajednici, koja se ne kompenzira brojem rođene djece izvan braka kao u nekim državama EU. Obzirom da sustav obiteljskih potpora ima za cilj poticanje nataliteta, održanje socijalne sigurnosti i kvalitete obiteljskog života, njegova ciljana zadaća ostvaruje se samo pod pretpostavkom da su i ostali čimbenici

ukupno 8,8 milijardi kuna. U 2011. godini, s radom su nastavili svi prethodno osnovani obiteljski centri (17), a osnovana su i dva nova centra.

Poboljšanje studentskog standarda

U cilju povećanja broja visokoobrazovnih osoba u Hrvatskoj nužan uvjet koji treba ostvariti su primjereni materijalni uvjeti tijekom studiranja, koji se moraju osigurati učinkovitim i pravednim modelom studentskog standarda, a koji će omogućiti svim studentima ostvarivanje različitih financijskih potpora tijekom obrazovanja na visokim učilištima u Hrvatskoj. Model podrazumijeva razvoj pravednog modela stipendiranja studenata, subvencioniranog smještaja studenata tijekom studiranja u studentskim domovima, slobodnim kapacitetima učeničkih domova, privatnom smještaju i drugim alternativnim smještajnim kapacitetima te poticanje izgradnje novih studentskih smještajnih kapaciteta. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (MZOS) kontinuirano poduzima aktivnosti na poboljšavanju modela subvencioniranja prijevoza redovitih studenata i studenata s invaliditetom te kontinuirano radi na podizanju razine studentske subvencionirane prehrane, kao i na ujednačavanju razine kvalitete i ponude u svim objektima studentske prehrane u Hrvatskoj.

U 2011. uspješno su realizirane sve mjere koje je MZOS planirao u području poboljšanja studentskog standarda. U 2012. nastavit će se realizacija provedbenih mjera te se planira dodjela novih 2.200 državnih stipendija u nekoliko kategorija za redovite studente sveučilišnih, stručnih i poslijediplomskih studija. Također, nastavit će se sufinanciranje prijevoza redovitih studenata u Osijeku, Splitu i Rijeci te prijevoz studenata s invaliditetom. U 2012. godini MZOS će sufinancirati studentsku prehranu za oko 115.000 redovitih studenata u Hrvatskoj, smještaj u studentskim i učeničkim domovima za oko 12.000 redovitih studenata te dodijeliti subvenciju za oko 6.000 studenata u privatnom smještaju.

4.2.4 POLJOPRIVREDNI SEKTOR

Poljoprivredno zemljište

Cilj politike poljoprivrednog zemljišta je okrupnjavanje poljoprivrednih posjeda koje poljoprivredna gospodarstva koriste za poljoprivrednu proizvodnju. Poljoprivredna gospodarstva u RH okrupnjavaju poljoprivredne posjede uglavnom kupovinom ili zakupljivanjem poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države ili u privatnom vlasništvu.

Zakon o poljoprivrednom zemljištu kao posebni propis uz supsidijarnu primjenu općih propisa o nekretninama uređuje raspolaganje poljoprivrednim zemljišta u vlasništvu države putem prodaje, zakupa i dugogodišnjeg zakupa koje se provodi u dvije faze i to kako slijedi:

1. Jedinice lokalne samouprave (u daljnjem tekstu: JLS) izrađuju i donose programe raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države (u daljnjem tekstu: program) uz suglasnost Ministarstva poljoprivrede. Programima se površine

populacijske/obiteljske politike ostvarivi, odnosno stabilni. U slučajevima povećanih izlaganja rizicima socijalnog siromaštva cijele obitelji kao posljedica gubitka zaposlenja, dugotrajne nezaposlenosti, gubitka stambene sigurnosti, pada ili izostanka drugih prihoda i slično, odnosno trajnije neizvjesnosti socijalne sigurnosti i roditeljske/obiteljske strukture reagiraju na opisani način – padom stvaranja novog potomstva, što je demografsko obilježje mediteranskih država (s izuzetkom Francuske) i postsocijalističkih tranzicijskih država.

poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države određuju za prodaju, zakup, dugogodišnji zakup, ostale namjene i povrat;

2. Sukladno programima, JLS provode javne natječaje za prodaju i zakup poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države uz suglasnost Ministarstva poljoprivrede, dok Povjerenstvo za dugogodišnji zakup poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države i ribnjaka provodi javne natječaje za dugogodišnji zakup poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države i ribnjaka.

472 JLS od ukupno 547 JLS u RH na svom području imaju poljoprivredno zemljište u vlasništvu države. Uz suglasnost Ministarstva poljoprivrede 383 JLS su donijele svoje programe kojima je ukupno obuhvaćeno 546.541 ha poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države. Svoje programe uglavnom nisu izradile one JLS koje na svom području imaju vrlo usitnjene i dislocirane površine poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države kojeg karakteriziraju nesređeni imovinsko pravni odnosi, ili su površine poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države obuhvaćene šumskogospodarskim osnovama.

U skladu sa programima, ukupno je raspolagano sa 263.532 ha poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države što je 48% od ukupnog poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države koje je popisano u programima. Radi nesređenih imovinsko-pravnih odnosa na poljoprivrednom zemljištu vlasništvu države, ono zemljište koje je programima planirano za prodaju i povrat do sređivanja imovinsko-pravnih odnosa davano je u zakup.

Raspolaganje poljoprivrednim zemljišta u privatnom vlasništvu je uređeno općim propisima o nekretninama te ga karakteriziraju isključivo tržišni uvjeti. Naime, sklapanje kupoprodajnih ugovora, ugovora o zakupu i drugih pravnih dokumenata koji su temelj za stjecanje i/ili korištenje poljoprivrednog zemljišta u privatnom vlasništvu ovisi isključivo o uvjetima koje postavi prodavatelj, odnosno zakupodavatelj u slučaju prodaje i zakupa, odnosno o volji potencijalnog kupca ili zakupca da uvjete koje je postavio prodavatelj ili zakupodavatelj prihvati. Neznatno je okrupnjavanje poljoprivrednih posjeda koje poljoprivredna gospodarstva ostvaruju korištenjem poljoprivrednog zemljišta u privatnom vlasništvu što je posljedica činjenice da je isto vrlo usitnjeno sa uglavnom nesređenim imovinsko-pravnim odnosima.

U tijeku je ustrojavanje Agencije za poljoprivredno zemljište (u daljnjem tekstu: Agencija) koja preuzima poslove raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države. Agencija će organizirati bržu i efikasniju provedbu raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države što će znatno pridonijeti ubrzanom okrupnjavanju poljoprivrednih posjeda što i jest cilj politike poljoprivrednog zemljišta. Pritom, Agencija ima i mogućnost kupovine poljoprivrednog zemljišta po tržišnim uvjetima te usmjeravanja istog putem prodaje, zakupa ili zamjene prema poljoprivrednim gospodarstvima, odnosno okrupnjavanju poljoprivrednih posjeda.

Uređenje tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda i uspostava tržišnog cjenovnog informacijskog sustava za tržište poljoprivrednih proizvoda

Uređenje tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda te usklađenje s okvirima EU sustava provodi se od 2009. godine i donošenja Zakona o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda (NN 149/2009, 22/2011). U međuvremenu izrađeni su nužni podzakonski akti u području proizvodnih ograničenja (šećer, mlijeko) te trgovinskih mehanizama. Isto tako u primjeni su mjere uređenje tržišta po pojedinim ključnim sektorima kao što su sektori: govedeg mesa, mlijeka, svinjskog mesa, žitarica, voća i povrća, šećera, vina, maslina i maslinova ulja. Ovim

aktima prenijeti su elementi EU sustava u hrvatsko zakonodavstvo, a kroz njihovu primjenu i na hrvatsko tržište poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.

U skladu sa zakonodavstvom EU, države članice imaju obvezu uspostaviti tržišne cjenovne informacijske sustave. Tijekom 2011., u Odjelu za poljoprivredne informacije u okviru tržišnog cjenovnog sustava u poljoprivredi (TISUP) MP, uspostavljeno je praćenje cijena i količina poljoprivrednih proizvoda određenih grupa proizvoda⁶⁸ na domaćem reprezentativnom tržištu, u skladu s regulativama EU te je provedena revizija sustava cjenovnog izvješćivanja i dobiveno je pozitivno revizijsko izvješće.

Državne potpore u poljoprivredi

Glavnina državne financijske potpore u poljoprivredi provodi se u skladu s odredbama Zakona o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju⁶⁹. U studenom 2011. stupile su na snagu njegove izmjene i dopune⁷⁰ u koje su ugrađeni rezultati pregovora u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Najvažniji rezultati pregovora odnose se na financijski paket potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju, koji će Hrvatskoj biti na raspolaganju nakon ulaska u EU. Sredinom 2011. donesen je Pravilnik o načinu prijavljivanja i izvještavanja o državnim potporama poljoprivredi i ruralnom razvoju⁷¹. Usporedno sa zakonodavnim usklađivanjem s pravnom stečevinom EU, intenzivirano je jačanje upravnih kapaciteta Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju te poljoprivredne inspekcije.

Od početka 2010. na snazi je Zakon o trošarinama⁷² kojim se uređuje korištenje plinskih ulja za namjene u poljoprivredi i ribarstvu po povlaštenim poreznim uvjetima i to bez plaćanja trošarine. Zakonom o poljoprivredi⁷³ utvrđen je okvir za prava na potrošnju plinskih ulja po povlaštenim uvjetima, a Pravilnikom o primjeni Zakona o trošarinama što se odnosi na plinsko ulje obojano plavom bojom za namjene u poljoprivredi, ribolovu i akvakulturi⁷⁴ uređeni su uvjeti za ostvarivanje tog prava. Sukladno podacima o utrošenim količinama plinskog ulja obojanog plavom bojom za namjene u poljoprivredi i ribarstvu u 2010. godini porezno oslobođenje, kao oblik neizravne subvencije korisnicima u poljoprivredi i ribarstvu, iznosilo je nešto više od 382 milijuna kuna, a u 2011. gotovo 405,5 milijuna kuna. Obzirom da se ova mjera namjerava primjenjivati i nakon ulaska Hrvatske u EU cilj je uspostaviti sustav koji će zadovoljiti uvjete iz zakonodavstva EU.

Sustav poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka

Uspostava Sustava poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka (FADN)⁷⁵ proizlazi iz Zakona o poljoprivredi⁷⁶. U srpnju 2011. objavljen je novi Pravilnik o sustavu poljoprivrednih

⁶⁸ govedih trupova, svježeg sirovog mlijeka i mliječnih proizvoda, žitarica i uljarica, šećera, i agrarnih *inputa* (gotove stočne hrane)

⁶⁹ Narodne novine, broj 92/2010, 127/2010, 124/2011

⁷⁰ Narodne novine, broj 124/2011

⁷¹ Narodne novine, broj 76/2011

⁷² Narodne novine, broj 83/2009

⁷³ Narodne novine, broj 52/2009

⁷⁴ Narodne novine, broj 1/2010, 44/2010, 65/2010, 78/2010, 131/2010, 144/2010, 4/2011 i 44/2011

⁷⁵ *Farm Accountancy Data Network* – FADN je sustav utemeljen u svrhu prikupljanju knjigovodstvenih podataka (proizvodnih, ekonomskih i financijskih) na uzorku komercijalnih poljoprivrednih gospodarstava, radi utvrđivanja razine dohotka i analize poslovanja poljoprivrednih gospodarstava u državama članicama EU

⁷⁶ Narodne novine, broj 149/2009

knjigovodstvenih podataka⁷⁷ kojim se detaljnije propisuju način i uvjeti za uspostavu FADN sustava u Hrvatskoj. Poslove prikupljanja poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka putem godišnjeg FADN istraživanja provodi Javna poljoprivredna savjetodavna služba u sklopu Hrvatske poljoprivredne komore. U 2011., FADN pilot istraživanje za računovodstvenu 2010. godinu provedeno je u 21 županiji na uzorku od 510 poljoprivrednih gospodarstava. Planirani broj gospodarstava za istraživanje u 2012. godini je 777, a za 2013. planira se dostizanje reprezentativnog uzorka od oko 1.250 poljoprivrednih gospodarstava.

Ruralni razvitak

Zbog kratkog razdoblja primjene nakon pristupanja Hrvatske u EU (druga polovica 2013.) i kao rezultat pregovora u poglavlju 11 – Poljoprivreda i ruralni razvitak, Hrvatska će započeti provoditi EAFRD tek od početka idućeg programskog i financijskog razdoblja 2014.-2020. Do završetka važećeg EU programskog razdoblja 2007.-2013., od mjera ruralnog razvoja provodit će se mjere prema IPARD programu, potpora za osiguranje od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi, potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potpora dohotku poljoprivrednih gospodarstava (samo u 2012.), potpora za ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju i potpora za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi. IPARD programom su u programskom razdoblju 2007.-2013. osigurana sredstva u ukupnom iznosu od 184,4 milijuna eura (1,3 milijarde kuna) (75% EU i 25% HR).

Fitosanitarno područje

Završen je proces uspostave Fitosanitarnog upisnika i sustava biljnih putovnica. Tijekom 2011. radilo se na unaprjeđenju i ubrzanju postupka registracije i re-registracije sredstava za zaštitu bilja (SZB) prema jedinstvenim načelima EU. U 2012. nastavit će se nadogradnja Fitosanitarnog informacijskog sustava, njegova integracija s Upisnikom poljoprivrednih gospodarstava, s Carinskim IS, s IS Zavoda za zaštitu bilja te povezivanje šifrnika Subjekata s centralnom evidencijom u Poreznoj upravi. Radi stupanja na snagu novih propisa EU u fitosanitarnom području, u 2012. napraviti će se revizija postojeće Fitosanitarne strategije. Do kraja 2012. pripremit će se Višegodišnji nacionalni akcijski plan za smanjenje rizika i djelovanja pesticida na zdravlje ljudi, životinja i okoliš i proslijediti Vladi RH na usvajanje.

U 2011. fitosanitarna inspekcija nastavila je s provođenjem kontinuiranog fitosanitarnog nadzora posjednika bilja koji su upisani u Fito upisnik i koji su dobili ovlaštenje za izdavanje biljnih putovnica te je započela s obavljanjem fitosanitarnog nadzora na tržištu svog poljoprivrednog sadnog materijala iz domaće proizvodnje i iz uvoza. Započela je i izgradnja objekta za potrebe fitosanitarne, veterinarske i sanitarne inspekcije na dugoročnom graničnom prijelazu Zračna Luka Zagreb te izgradnja objekta za potrebe fitosanitarne i veterinarske inspekcije na dugoročnom graničnom prijelazu Stara Gradiška.

Sigurnost i kakvoća hrane

Ministarstvo poljoprivrede koordinira provođenje službenih kontrola hrane i hrane za životinje. U ovom području tijekom 2011. izrađen je Višegodišnji nacionalni plan službenih kontrola RH 2011.-2015. te Plan potrebnih službenih kontrola hrane neживotinjskog podrijetla u odnosu na prisutnost mikotoksina 2011.-2013. U 2012. godini planirana je izrada jedinstvenog plana službenih kontrola vezano uz uzimanje uzoraka hrane na mikrobiološke

⁷⁷ Narodne novine, broj 89/2011

kriterije. Organizirane su tri revizije koje je proveo Ured za hranu i veterinarstvo Europske komisije (*Food and Veterinary Office - FVO*). S ciljem uspostave sustava ovlaštenih službenih i referentnih laboratorija za hranu i hranu za životinje, ovlašteno je trenutno 15 službenih i 3 referentna laboratorija. Ministarstvo poljoprivrede djeluje i kao nacionalna kontakt točka koja koordinira nacionalnim sustavom brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje. U području označavanja i kakvoće hrane, u 2011. godini nastavljeno je usklađivanje s relevantnim propisima EU. U kolovozu 2011. objavljeno je 7. izdanje Vodiča za označavanje, reklamiranje i prezentiranje hrane s Dodatkom 7 o označavanju goveđeg mesa.

Nadalje, u području politike kvalitete u 2011. nastavljeno je usklađivanje s relevantnim propisima EU, u izradi je novi Zakon o oznakama izvornosti, oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama tradicionalnog ugleda poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, a nakon toga donijet će se i provedbeni propisi. Isto tako, u tijeku je izrada Vodiča za registraciju oznaka izvornosti i oznaka zemljopisnog podrijetla poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

U okviru pristupanja RH u EU, nastavlja se proces uspostave HR RASFF sustava u smislu dovršavanja, a kasnije, planiranog održavanja web-aplikacije HR RASFF ICT, održavanja informatičke i komunikacijske opreme, edukacije osoba koje sudjeluju u HR RASFF sustavu, uključujući osobe koje provode službene kontrole. Također, planirano je unapređenje funkcioniranja HR RASFF ICT sustava u odnosu na prikupljanje podataka ispitanih uzoraka uzetih tijekom provođenja službenih kontrola, njihovog objedinjavanja u završna izvješća, a koja će služiti kao temelj za analizu rizika na području RH. Unapređenje funkcioniranja HR RASFF sustava ima za krajnji cilj pravovremeno poduzimanje aktivnosti i mjera te povećanje učinkovitosti organizacije službenih kontrola i cjelokupnog sustava sigurnosti hrane i hrane za životinje, a posljedično, i povećanje razine zaštite zdravlja ljudi sprječavanjem pojave bolesti ili širenja bolesti koje potječu od hrane ili hrane za životinje.

Veterinarstvo

Tijekom 2011. nastavljeno je s veterinarskim pregledima gospodarstava u svrhu informiranja i educiranja posjednika životinja o obvezama ispunjavanja zahtjeva veterinarskih propisa koji su preduvjet za korištenje potpore u poljoprivredi. Također, nastavljeno je i sa sklapanjem Ugovora o povjeravanju poslova službenih kontrola akreditiranim veterinarskim organizacijama. Ministarstvo poljoprivrede provodi i programe ranog otkrivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja bolesti i potvrđivanja statusa stada službeno slobodnih od bolesti u svrhu certificiranja zdravstvenog statusa životinja pri stavljanju u promet na unutarnje tržište EU i treće zemlje, čime se jača konkurentnost stočarske proizvodnje u RH. U 2011., Ministarstvo je započelo provođenje preuzete obveze za omogućavanje stavljanja na tržište centralno odobrenih veterinarsko-medicinskih proizvoda od strane EU. Također, u 2011. intenzivno se radilo na izradi Središnjeg veterinarskog informacijskog sustava (SVIS-a) definiranog prema Zakonu o veterinarstvu⁷⁸, kao objedinjenog sustava upisnika, registara i računalnih programa, a čija je zadaća pružanje učinkovitog pristupa informacijama i potpora pravodobnom donošenju odluka te učinkovitim upravljanju u svim segmentima veterinarske službe. Puna primjena SVIS-a očekuje se tijekom 2012.

⁷⁸ Narodne novine, broj 41/2007, 55/2011

Ribarstvo

U području ribarstva, od planiranog prošlogodišnjim PEP-om, u 2011. ostvarene su sve mjere i ciljevi osim opremanja plovila duljine 15-18 metara uređajima za praćenje plovila⁷⁹ i izrade Operativnog programa za provođenje strukturnih mjera u ribarstvu. U 2011. izrađen je Nacionalni program prikupljanja podataka na području održivog upravljanja bio-resursima mora.

Za uspostavu sustava strukturnih mjera u području ribarstva tijekom 2012. planirana je finalizacija izrade Nacionalnog strateškog plana i Operativnog programa, u svrhu identificiranja mjera koje će se financirati u sektoru ribarstva. U pogledu jačanja nadzora i kontrole na moru, u razdoblju 2012.-2014. predviđa se jačati kapacitete inspekcije, te povezivati različite službe koje obavljaju kontrolu sukladno Zakonu o morskom ribarstvu⁸⁰. Obzirom na obveze članstva u EU, tijekom slijedećeg trogodišnjeg razdoblja značajni resursi planiraju se usmjeriti na pitanja usklađivanja ribolovnog napora s raspoloživim resursima te uspostave sustava automatske identifikacije (AIS) nad svim ribarskim plovilima preko 15 metara duljine.

4.2.5 REFORMA JAVNE UPRAVE

Tijekom 2011. nastavljena je provedba Strategije reforme državne uprave za razdoblje 2008.-2011., kao okvira za modernizaciju i racionalizaciju državne uprave te su započete pripreme za izradu novog strateškog dokumenta. Provedba procesa decentralizacije, utvrđenog "Smjernicama i načelima za funkcionalnu i fiskalnu decentralizaciju i teritorijalni preustroj", nastavljena je prikupljanjem i ažuriranjem podataka i izradom preliminarnih analiza, kao temelja za izradu modela novog teritorijalnog ustrojstva i funkcionalne i fiskalne decentralizacije.

U 2011. godini, od ukupno 62 posebna zakona koje je potrebno uskladiti sa Zakonom o općem upravnom postupku⁸¹, usklađena su 53 posebna zakona, a još 9 posebnih zakona je u fazi usklađivanja, tako da je taj proces u završnoj fazi.

Postupak racionalizacije državne uprave nastavljen je Uredbom o načelima za unutarnje ustrojstvo tijela državne uprave⁸² te Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave⁸³. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima⁸⁴, koji je stupio na snagu u svibnju 2011. i provedbenim propisima donesenim temeljem toga Zakona, poboljšana je sustav ocjenjivanja, povećana mobilnost državnih službenika, pojačana odgovornost državnih službenika i uvedena mogućnost stručnog osposobljavanja u državnim tijelima bez zasnivanja radnog odnosa. U 2011. godini s radom je započela Državna škola za javnu upravu.

⁷⁹ Plovila nisu opremljena s uređajima za praćenje jer su na Javni natječaj za nabavku istih pristigle žalbe na provođenje procesa Javne nabave, te je isti u procesu konačne odluke na Državnom povjerenstvu za javne nabave. Ovisno o odluci Državnog povjerenstva, izvršit će se potrebne daljnje radnje po pitanju provedbe ove mjere.

⁸⁰ Narodne novine, broj 56/2010 i 55/2011

⁸¹ Narodne novine, broj 47/2009

⁸² Narodne novine, broj 154/2011

⁸³ Narodne novine, broj 150/2011

⁸⁴ Narodne novine, broj 49/2011

Donesen je novi Zakon o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe⁸⁵. Zakonom je predviđeno smanjenje sredstava koja se osiguravaju u državnom proračunu za redovito godišnje financiranje političkih stranaka, sa dosadašnjih 0,056% tekućih izdataka proračuna iz prethodne godine, na 0,05% ostvarenih rashoda poslovanja iz prethodno objavljenog godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna, što predstavlja smanjenje, odnosno uštedu za otprilike 10% u odnosu na dosadašnja sredstva. Zakonom su također smanjeni iznosi donacija koje fizičke i pravne osobe mogu donirati političkim strankama tijekom godine te su utvrđeni maksimalni iznosi troškova izborne promidžbe.

Donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama⁸⁶, kojim je proširen krug tijela javne vlasti, te je propisano uvođenje testa javnog interesa i proporcionalnosti u slučaju uskrate informacija.

Radi uspostave kvalitetnog i učinkovitog sustava centraliziranog obračuna plaća i upravljanja ljudskim potencijalima, donesen je Zakon o Registru zaposlenih u javnom sektoru⁸⁷ te je uspostavljen Registar u koji je do 30. prosinca 2011. upisano 227.127 zaposlenih od ukupno otprilike 230.000 zaposlenih u 2.227 institucija.

Tijekom 2011., u okviru razvoja elektroničke uprave, nastavljena je provedba aktivnosti predviđenih Strategijom razvoja elektroničke uprave za razdoblje 2009.-2012., s uspostavom interoperabilnosti kao jednim od glavnih ciljeva.

Započete su pripreme za izradu nove Strategije reforme državne uprave, čije se dovršenje planira u trećem tromjesečju 2012. Radi usklađivanja s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima⁸⁸, u tijeku je priprema nacрта izmjena i dopuna Uredbe o oblicima, načinima i uvjetima izobrazbe državnih službenika, Uredbe o ustrojstvu i načinu rada Odbora za državnu službu i Uredbe o postupku, načinu polaganja i Programu državnog stručnog ispita. Zakonom o plaćama u javnom sektoru uredit će se plaće i druga materijalna prava svih zaposlenih u javnom sektoru, sustav praćenja plaća, osnove klasifikacijskog sustava, sustava ocjenjivanja, napredovanja i promicanja javnih službenika, kao i druga pitanja od značaja za sustav plaća u javnom sektoru. Planirano je nacrt prijedloga zakona uputiti u proceduru Vladi u trećem tromjesečju 2012., a nacрте provedbenih propisa uz zakon u četvrtom tromjesečju 2012. Tijekom 2012. planira se nastavak unosa te ažuriranja podataka u Registar zaposlenih u javnom sektoru te aktivnosti vezanih uz nadogradnju aplikacije Registra.

U nadolazećem razdoblju nastavit će se provedba aktivnosti pripreme reforme lokalne i područne (regionalne) samouprave, s ciljem osiguranja optimalnih modela organizacije i financiranja javnih poslova.

U razdoblju 2012.-2014., u području razvoja elektroničke uprave, naglasak će biti na provedbi ciljeva dokumenta Europske komisije "*eGovernment Action plan 2011.-2015.*" Hrvatska je, sudjelovanjem u provedbi Digitalne agende za Europu, preuzela obvezu omogućiti integraciju hrvatske javne uprave u jedinstveni europski upravni prostor do 2020.

Obzirom da se odustalo od provedbe Operativnog programa: „Razvoj upravnih kapaciteta 2012.–2013. (OP RUK)” za šestomjesečno razdoblje članstva RH u Europskoj uniji, tijekom

⁸⁵ Narodne novine, broj 24/2011 i 61/2011

⁸⁶ Narodne novine, broj 144/2010 i 77/2011

⁸⁷ Narodne novine, broj 34/2011

⁸⁸ Narodne novine, broj 49/2011

2012. započet će pripreme za izradu Operativnog programa: "Razvoj upravnih kapaciteta 2014.–2020." Ministarstvo uprave nastavit će, u okviru programa pretprijetne pomoći IPA (komponenta I) te instrumenta Prijelazna sredstva, razvijati projekte u skladu s odrednicama Strategije reforme državne uprave (SARS).

4.2.6 OSTALE REFORME

4.2.6.1 Razvoj društva temeljenog na znanju

Sustavno se i aktivno provode mjere za poticanje znanja i izvrsnosti te se radi na održivoj kvaliteti obrazovnog sustava i sustava znanosti i istraživanja, kako bi se odgovorilo potrebama tržišta rada, razvoja gospodarstva i društva u cjelini. Slijedom toga, prate se, vrjednuju i samovrjednuju sve razine odgoja i obrazovanja, razvija se kvaliteta, a osobita se pozornost posvećuje prilagođavanju strukovnog obrazovanja potrebama gospodarstva i tržišta rada, osiguranju kvalitete visokog obrazovanja te razvijanju i jačanju sustava obrazovanja odraslih, širenjem broja programa i ustanova.

Nastavlja se razvoj završnih ispita u osnovnoj školi (2011.-2015.), provodi se državna matura, a zamjetna je bolja uspješnost završavanja stručnih i sveučilišnih studija. Također, radi nastavka osiguranja kvalitete i usporedivosti na europskoj razini, provedene su PIRLS i TIMMS provjere kao i predtestiranja učenika/ica za ESLC provjere te se nastavlja s TALIS programom, a Hrvatska će i u 2012. sudjelovati u PISA provjeri znanja i vještina. Posebna se pozornost posvećuje stručnom usavršavanju učitelja i nastavnika matematike, prirodoslovlja te tehničkih znanosti.

Vodeći računa o racionalizaciji, demografskoj projekciji i regionalnim potrebama donesena su dva dokumenta - *Mreža osnovnih i srednjih škola, učeničkih domova i programa obrazovanja i Mreža učilišta i studijskih programa*. *Mrežom osnovnih i srednjih škola, učeničkih domova i programa obrazovanja* utvrđuju se postojeće školske ustanove i područja na kojima se mogu osnovati nove školske ustanove ili uvesti novi obrazovni programi. Radi se o racionalizaciji ustanova i programa, uz uvažavanje načela jednake dostupnosti svim građanima, a u skladu s razvojnim potrebama društva. Naglasak je na jačanju kvalitete i ujednačavanja obrazovnih postignuća učenika koji pripadaju različitim socijalnim skupinama i obrazuju se u različitim sredinama, kao i na racionalnom ustroju upisnih područja za pojedine sektore u odnosu na postojeće gospodarske kapacitete i planove gospodarskoga razvoja određenih područja. *Mreža učilišta i studijskih programa* strateški je dokument donesen u listopadu 2011. u kojem se definiraju statistički i drugi pokazatelji, kao temelj za planiranje razvoja visokih učilišta i studijskih programa. Dodana vrijednost dokumenta je niz kvalitativnih kriterija na kojima bi ubuduće trebalo temeljiti odluke o osnivanju novih visokih učilišta i pokretanju novih studijskih programa.

U sljedećem razdoblju planira se dovršetak rada na *Hrvatskom kvalifikacijskom okviru*, čime će se pridonijeti uređenju sustava cjeloživotnoga učenja, a dovršetkom nastavnih kurikuluma stvorit će se bolja mobilnost kompetencija na hrvatskom i međunarodnom području, jer će se obrazovni i studijski programi uskladiti s kriterijima i pokazateljima zapošljivosti pojedinih struka. Hrvatska je u 2011. postala punopravna članica Programa cjeloživotnog učenja Europske unije te članica *Eurydice* mreže.

Agencija za znanost i visoko obrazovanje je u listopadu 2011., prva u regiji, postala punopravnom članicom Europske mreže agencija za osiguravanje kvalitete u visokome obrazovanju (ENQA). Poticanje rasprave o integraciji sveučilišta, vanjsko vrjednovanje visokih učilišta i studijskih programa⁸⁹, osnaživanje mobilnosti studenata, nastavnika i znanstvenog osoblja, kao i prijedlog reforme sustava financiranja visokog obrazovanja samo su neke od važnijih aktivnosti u nacionalnom visokom obrazovanju koje se kontinuirano provode i usklađuju s pozitivnim europskim trendovima.

U proteklom razdoblju, Poslovno-inovacijska agencija RH – BICRO i Hrvatski institut za tehnologiju – HIT proveli su niz inicijalnih aktivnosti vezanih uz stvaranje boljih uvjeta za razvoj u području znanosti, istraživanja i tehnologija, posebice povezivanja poslovnog, javnog i privatnog sa znanstveno-istraživačkim sektorom radi komercijalizacije istraživačkih rezultata (programi: UKF, TEST, RAZUM, TEHCRO, POC, IRCRO, EUREKA). U tijeku je restrukturiranje BICRO-a u javnu ustanovu nadležnu za cjelokupan sektor javnih programa za poticanje inovacija i tehnološkog sektora. U siječnju 2011. odobren je projekt izgradnje i pokretanja *Inkubacijskog centra za bioznanosti i komercijalizaciju tehnologije (BICRO BIOCENTAR)*, u suradnji BICRO-a, Sveučilišta u Zagrebu i Grada Zagreba. Nastavlja se s provedbom projekata u okviru *Fonda za ulaganje u znanost i inovacije*, kao i sa suradnjom na razini instituta i sveučilišnih centara za transfer tehnologije.

U sljedećem razdoblju i dalje će se poticati znanstvena izvrsnost i umrežavanje postojećih znanstvenih kapaciteta te jačati tehnološka infrastruktura, a koordiniranjem i konsolidiranjem mjera i instrumenata inovacijskoga sustava, u intenzivnijoj suradnji s drugim tijelima državne uprave, povećat će se doprinos znanstvenog sustava gospodarskoj konkurentnosti RH. Nastavit će se postupak vrjednovanja i reakreditacije znanstvenih organizacija radi stvaranja preduvjeta za uvođenje novog načina financiranja znanstvenog sustava, a što će za cilj imati jačanje kvalitete u znanosti u cjelini.

4.2.6.2 Reforma zdravstva

Nastavlja se trend smanjenja troškova u zdravstvu. Kroz dvije preraspodjele sredstava državnog proračuna planirani rashodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) smanjeni su za 128 milijuna kuna zahvaljujući ostvarenim uštedama koje su prikazane u tablici koja slijedi.

Tablica 10: Smanjenje troškova u zdravstvenom sustavu

Pokazatelj	I. - IX. 2010.	I. - IX. 2011.	Razlika
Lijekovi na recepte	2.376.347.041	2.262.300.646	-114.046.395
Naknade za bolovanja	821.984.467	771.555.760	-50.428.707
Troškovi poslovanja HZZO-a	302.073.536	258.833.632	-43.239.904

Izvor: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO)

U proteklom razdoblju uklonjen je akumulirani dug i troškovi su stavljeni pod kontrolu, smanjena je visoka stopa bolovanja i duge liste čekanja te je započet proces završetka stare medicinske opreme i izgradnja novih, kao i dovršenje započetih zdravstvenih objekata.

⁸⁹ Inicijalna akreditacija za izvođenje studijskog programa, sukladno Zakonu o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, obuhvaća postupak vanjskog vrjednovanja novih studijskih programa kako bi se utvrdilo ispunjava li nužne uvjete i standarde u postupku u kojem se donosi akreditacijska preporuka Agencije za znanost i visoko obrazovanje radi izdavanja dopusnice za izvođenje studijskih programa. Zahtjev se podnosi Ministarstvu godinu dana prije početka akademske godine u kojoj će započeti provedba studijskog programa.

Do sada su pokrenuti otvoreni postupci nabave ili sklopljeni ugovori za nabavu medicinske opreme u iznosu od 426 milijuna kuna. Započet je projekt usmjeren na izradu "master plana" zdravstvenih ustanova i strategije ljudskih resursa za sektor zdravstva s planom ulaganja u ljudske potencijale u zdravstvu. Pri tome će se osobita pozornost posvetiti jačanju kapaciteta jednodnevnog liječenja i dnevnih bolnica čime će se smanjiti troškove skrbi i povećati zadovoljstvo pacijenata zdravstvenim sustavom.

Uvođenjem modela plaćanja usluga akutnog bolničkog liječenja prema dijagnostičko terapijskim skupinama (DTS), smanjen je prosječan broj dana bolničkog liječenja te je poboljšana kvaliteta liječenja. Promijenjen je način naplate troškova liječenja nastalih ozljeda u prometnim nezgodama što je ranije generiralo velike gubitke. Uveden je novi način financiranja djelatnosti opće/obiteljske medicine, zdravstvene zaštite predškolske djece, zdravstvene zaštite žena i dentalne zdravstvene zaštite, koji podrazumijeva mješoviti model plaćanja zdravstvene zaštite, a koji uključuje iznos prema broju opredijeljenih osiguranih osoba, plaćanje izvršenih dijagnostičko-terapijskih postupaka (DTP), te iznos za sudjelovanje u radu centra opće/dentalne medicine i provođenje preventivnih programa.

Od 24. siječnja 2011. u rad bez papirnatih recepata i uputnica za medicinsko-biokemijski laboratorij (e-recept, e-uputnica za laboratorij) uključile su se sve ordinacije primarne zdravstvene zaštite, ljekarne i laboratoriji. Projekt obuhvaća ukupno 6.004 zdravstvene jedinice na cijelom teritoriju RH.

Proveden je proces decentralizacije sustava primarne zdravstvene zaštite te uvođenje sustava koncesija. Izmjenama Zakona o zdravstvenoj zaštiti 2011. stvoren je temelj za donošenje mreže postelja palijativne skrbi. Posteljni kapaciteti utvrđeni su Mrežom javne zdravstvene službe i u ovom trenutku ih ima ukupno 121, što je 0,54% ukupnih posteljnih kapaciteta, odnosno 1,9% kroničnih postelja.

Doneseni su novi pravilnici kojima se regulira tržište ortopedskih i drugih pomagala (Pravilnik o mjerilima za određivanje cijena ortopedskih i drugih pomagala i Pravilnik o mjerilima za stavljanje ortopedskih i drugih pomagala na popis pomagala HZZO-a). Izrađen je novi Pravilnik o ortopedskim i drugim pomagalima s novim Popisom ortopedskih i drugih pomagala kojima se utvrđuju uvjeti i način ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomagala, te je uveden ISO 9999 standard. Novim Pravilnikom cijene većine ortopedskih pomagala su smanjene za 5%.

Usprkos većeg broja inovativnih lijekova na listama HZZO-a, zahvaljujući snižavanju cijena lijekova ukupna potrošnja za lijekove na recept značajno je smanjena. Rok plaćanja skraćen je za 140 dana, a duga za lijekove na recept više nema. Posebno ističemo da je godišnji porast potrošnje lijekova u Hrvatskoj kao i u zemljama EU 8-10%.

Poboljšanje kontrole rashoda postignuto je i boljom kontrolom opravdanosti bolovanja. Uspostavljena je prethodna (*ex-ante*) kontrola rashoda u primarnoj zdravstvenoj zaštiti uz od ranije postojeću naknadnu (*ex-post*) kontrolu. Zahvaljujući navedenom značajno su smanjeni rashodi za bolovanja. Prosječan broj dnevno odsutnih radnika s posla je s 61.322 (2007. godina) smanjen na 46.615 (2011. godina).

Tijekom 2012. nastavit će se s ulaganjem u izgradnju kliničkih bolničkih centara i općih bolnica te će se nastaviti postupak znavljanja medicinske opreme u bolničkim ustanovama. Do polovice 2012. bit će pušten u funkciju sustav elektronskog naručivanja i e-zdravstveni

karton. Do kraja 2013. planiran je završetak procesa informatizacije zdravstvenog sustava informatizacijom bolnica te povezivanjem svih bolnica s ordinacijama primarne zdravstvene zaštite u jedinstven zdravstveno-informatički sustav uz širenje telemedicinskih usluga i na druga područja te posebno u hitnu medicinsku službu.

Do polovice 2012. bit će osnovani zavodi za hitnu medicinu u svim županijama. Usporedno s početkom rada županijskih zavoda za hitnu medicinu, u sve domove zdravlja uvest će se centri obiteljske medicine čime će se povećati dostupnost zdravstvene zaštite na primarnoj razini, a kućne posjete učiniti jednako dostupnim svim pacijentima.

Tijekom 2012. u cijelosti će se ustrojiti sustav palijativne skrbi na svim razinama zdravstvene zaštite. Provest će se posebna edukacija za pristup umirućim bolesnicima. Nastavit će se rad na usavršavanju kriterija za uvrštenje lijekova na osnovnu listu lijekova te na taj način omogućiti i njezino daljnje proširenje.

4.2.6.3 Reforma pravosuđa

Sukladno Programu gospodarskog oporavka Vlade RH, poboljšanje vladavine prava, zaštite vjerovnika i poštivanje ugovora jedna je od mjera koju treba provesti s ciljem postizanja pozitivne investicijske klime, a time i jačanja konkurentnosti hrvatskog gospodarstva za inozemna ulaganja. Poticanjem sudbene vlasti na učinkovitu provedbu stečajnog zakona, uvođenjem radnih sudova, smanjenjem trajanja sudskih postupaka posebno u dijelu naplate potraživanja te usmjeravanje stranaka u postupcima trgovačkog sudovanja na alternativne metode rješavanja sporova doprinijet će ispunjenju ovog cilja, kao i učinkovite mjere borbe protiv korupcije na svim razinama društva.

Strategija reforme pravosuđa za razdoblje 2011.-2015. odražava srednjoročne pretpostavke i smjernice pravosudnog sustava RH u odnosu na ranije navedeno te na skorašnje punopravno članstvo u EU. Provedba Strategije kontinuirano se prati kroz ispunjenje mjera Akcijskog plana za 2011. (ispunjenost 98%), a tijekom srpnja 2011. započela je izrada Akcijskog plana za 2012.

Tijekom 2011. Pravosudna akademija, u čijem sastavu je i Državna škola za pravosudne dužnosnike, nastavila je s programima kontinuirane edukacije pravosudnih dužnosnika te upisom vježbenika u edukacijski program za dužnosnička mjesta. Za razdoblje 2012.-2013. predviđena je provedba projekta financiranog sredstvima EU kojemu je cilj daljnja profesionalizacija Pravosudne akademije te time jačanje učinkovitosti pravosudnog sustava.

Racionalizacija mreže sudova i državnih odvjetništava kontinuirano se provodi, kako kroz dodatne izmjene zakonodavnog okvira⁹⁰, tako i kroz provedbu fizičkog spajanja pravosudnih tijela⁹¹. U cilju provedbe cjelovitog postupka racionalizacije mreže sudova u veljači 2011. usvojen je Plan ulaganja u infrastrukturu za razdoblje 2011.-2019. kojim su utvrđeni kratkoročni, srednjoročni i dugoročni prioriteti provedbe racionalizacije. Provedba ovih zakona financira se sredstvima državnog proračuna te drugim izvorima financiranja⁹².

⁹⁰ Zakon o područjima i sjedištima sudova (Narodne novine, broj 84/2011), Zakon o područjima i sjedištima državnih odvjetništava (Narodne novine, broj 84/2011)

⁹¹ U dosadašnjem razdoblju racionalizacija je i fizički završena za sva županijska državna odvjetništva, 15 općinskih državnih odvjetništava, 20 općinskih sudova i 9 prekršajnih sudova.

⁹² Sredstva pretpripravnog instrumenta pomoći IPA, sredstva kredita Međunarodne banke za obnovu i razvoj.

Planirana ulaganja u zgrade pojedinih pravosudnih tijela te relevantni vremenski obuhvat detaljno su prikazani u Matrici provedbenih mjera.

Jedna od mjera povećanja učinkovitosti pravosudnog sustava je i uspostava jedinstvenog sustava praćenja predmeta, kako na sudovima tako i u mreži državnih odvjetništava. Sustav jedinstvenog praćenja predmeta na sudovima (ICMS) je tijekom 2011. unaprijeđen, dok se njegovo uvođenje na preostale općinske sudove planira do kraja 2013., a tijekom 2014. i njegova potpuna prilagodba odredbama Zakona o kaznenom postupku (ZKP)⁹³. Što se tiče sustava upravljanja predmetima u sustavu državnih odvjetništava, u srpnju 2011. započela je njegova dorada (sukladno odredbama ZKP-a te druga unapređenja), nakon čega se do sredine 2013. planira njegovo uvođenje na sva državna odvjetništva u Hrvatskoj.

Tijekom 2011. godine završila je priprema pravosudnog sustava za cjelovitu primjenu odredbi Zakona o kaznenom postupku, te je uz permanentne edukativne aktivnosti provedeno i opremanje državnih odvjetništava nužnom opremom. Također, kontinuirano se provode mjere Akcijskog plana za razvoj probacije za razdoblje 2010.-2014., mjere Akcijskog plana uz Strategiju reforme suzbijanja korupcije te mjere Akcijskog plana za unaprjeđenje zatvorskog sustava za razdoblje 2011.-2014.

U proteklom razdoblju donesene su zakonodavne promjene na području ovršnog postupka koje bi trebale dovesti do uspostave uspješne i učinkovite ovrhe⁹⁴, odnosno, u dijelu upravnog sudovanja⁹⁵, do veće pravne sigurnost i bolje zaštite prava stranaka. Konačna implementacija usvojenih zakonodavnih reformi očekuje se u narednom razdoblju te u tom smislu treba napomenuti važnost 2012. kao početka primjene tih novih zakonodavnih mjera.

Za razdoblje 2012.-2014. planirana je kontinuirana provedba svih donesenih strategija i akcijskih planova te praćenje njihove provedbe. Poseban naglasak usmjeren je na prilagodbu pravosudnog sustava izazovima punopravnog članstva u EU, prvenstveno jačanjem administrativnih kapaciteta pravosudnih dužnosnika i državnih službenika u sustavu. U tom smislu, nastaviti će se i sa ulaganjima u infrastrukturu kako bi se planirani proces racionalizacije mreže pravosudnih tijela dovršio do 2019. Jedna od planiranih mjera je i implementacija Europske povelje za ljudska prava i temeljne slobode u zatvorskom sustavu što će se postići ulaganjima u smještajne kapacitete⁹⁶ te ulaganjima u edukaciju službenika zatvorskog i probacijskog sustava.

4.2.6.4 Zaštita okoliša

Sustav trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova

Utvrđeni su rokovi i uvjeti uspostave pravnog i institucionalnog okvira, kako bi se mogao primjenjivati sustav trgovanja emisijskim jedinicama za postrojenja od 1. siječnja 2013. i zrakoplovne djelatnosti od 1. siječnja 2014. Za razdoblje 2013.-2020., usvojen je postotak ograničenja emisija stakleničkih plinova za sektore koji nisu uključeni u sustav trgovanja

⁹³ Narodne novine, broj 121/2011 – pročišćeni tekst

⁹⁴ Ovršni zakon (Narodne novine, broj 139/2010, 125/2011, 150/2011) Uredba o izmjenama Ovršnog zakona (Narodne novine broj 154/2011)

⁹⁵ Zakon o upravnim sporovima (Narodne novine, broj 20/2010) stupio je na snagu 1.1.2012. Tijekom 2011. ostvarene su pretpostavke za rad Upravnih sudova u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Osijeku te su po provedenom natječaju do 31. prosinca 2011. imenovan je 21 upravni sudac.

⁹⁶ Sredstvima kredita Razvojne banke Vijeća Europe planirano je financiranje dogradnje i obnove Zatvora u Zagrebu od 2012. godine, a od 2013. godine Kaznionice i zatvora u Šibeniku.

emisijama (poljoprivreda, usluge, promet, kućanstva, mala industrijska postrojenja, Hrvatska +11% u 2020. u odnosu na razinu iz 2005.), što će se provoditi određivanjem godišnjih alokacija koje se neće smjeti prekoračiti. Operateri postrojenja imaju obvezu praćenja i izvješćivanja o emisijama stakleničkih plinova iz postrojenja od 1. siječnja 2010.

Novi Zakon o zaštiti zraka⁹⁷ usvojen je u listopadu 2011. Njime je pravna stečevina EU vezana za tvari koje oštećuju ozonski sloj i fluorirane stakleničke plinove djelomično prenesena u hrvatsko zakonodavstvo. Usklađivanje s pravnom stečevinom iz područja zaštite klime usvojene nakon lipnja 2008. završit će se u potpunosti donošenjem odgovarajućih provedbenih propisa temeljem novog Zakona o zaštiti zraka. Kao jednu od prioritetnih aktivnosti potrebno je uspostaviti institucionalni okvir za provedbu dražbi u okviru sustava traganja emisijskim jedincama stakleničkih plinova.

Zaštita zraka

U području kvalitete zraka, tijekom 2012. nastavit će se praćenje provedbe mjera iz Plana zaštite i poboljšanja kakvoće zraka za razdoblje 2008.-2011. Također, nastavit će se nadogradnja državne mreže za praćenje kvalitete zraka uspostavom dodatne mjerne postaje u Slavonskom Brodu radi praćenja prekograničnog prijenosa onečišćenja zraka, te uspostavom praćenja lebdećih čestica PM 2,5 u Republici Hrvatskoj radi određivanja pokazatelja prosječne izloženosti i ciljanog smanjenja izloženosti. U 2012. izradit će se nova procjena kvalitete zraka prema kriterijima iz Direktive 2008/50/EZ, odnosno temeljem novog Zakona o zaštiti zraka⁹⁸ obavit će se revizija podjele Hrvatske na zone i aglomeracije prema ustanovljenim kategorijama kvalitete zraka.

U sklopu projekta „Podrška izradi nacionalnog akcijskog plana za smanjenje lebdećih čestica (PM 10) i dušikovih oksida NOx u Republici Hrvatskoj“ za odabrana naseljena područja (gradovi Kutina, Sisak, Split) u kojima dolazi do prekoračenja graničnih vrijednosti PM 10 i NOx, u 2012. izradit će se okvirni akcijski planovi, temeljem kojih će se pristupiti izradi Nacionalnog akcijskog plana za smanjenje koncentracija PM i NOx u vanjskom zraku kao sastavnog dijela novog Plana zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena 2012.-2017. u RH.

Agencija za zaštitu okoliša

Agencija za zaštitu okoliša (AZO) će u razdoblju 2012.–2014. nastaviti započete aktivnosti na uspostavi, vođenju i održavanju nacionalnog Informacijskog sustava zaštite okoliša (ISZO) kroz uključivanje postojećih baza AZO i suradničkih ustanova u jedinstveni informacijski sustav prema standardima informacijskog sustava Europske agencije za okoliš – *Shared Environmental Information System (SEIS)*. U okviru aktivnosti AZO vezanih uz baze podataka provode se završne pripreme na Registru emisija stakleničkih plinova (GHG registar) za početak trgovanja emisijama u sustavu EU ETS (koja u Hrvatskoj počinje s 1. siječnjem 2013.).

Tijekom 2012. godine očekuje se objava Nacionalne liste pokazatelja (NLP) u Narodnim novinama. Revidirana NLP sadrži 245 podatkovnih tablica za izradu pokazatelja u cilju praćenja stanja okoliša i izrade Izvješća o stanju okoliša na državnoj razini. NLP je također i jedna od podloga za nadogradnju ISZO-a.

⁹⁷ Narodne novine, broj 130/2011, 153/2009, 130/2011

⁹⁸ Narodne novine, broj 130/2011

Gospodarenje otpadom

Nastavljene su aktivnosti na sanaciji i zatvaranju postojećih odlagališta komunalnog otpada. Od 299 odlagališta sanirano je ukupno 102. Građevinski radovi na izgradnji centra za gospodarenje otpadom (CGO) Bikarac u Šibensko-kninskoj županiji su završili. Provedba ugovora za nabavu opreme za CGO Bikarac završit će početkom 2012., a ugovori za građevinske radove na sanaciji odlagališta Pirovac i nadzor građevinskih radova završit će u lipnju 2012. U 2012. godini, kroz sredstava FZOEU-a, planira se izrada projektne aplikacije za EU fondove za drugu fazu projekta Bikarac. U okviru programa IPA, u prosincu 2011. potpisani su ugovori s izvođačima radova na izgradnji CGO-a Kaštijun u Istarskoj županiji i Mariščina u Primorsko-goranskoj županiji, a početak samih građevinskih radova očekuje su drugoj polovici 2012. U pripremi su i daljnji projekti izgradnje CGO-a te sanacije odlagališta otpada i lokacija visoko onečišćenih otpadom koji će se sufinancirati sredstvima strukturnih instrumenata EU. U 2012. godini nastavit će se proces usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s novom pravnom stečevinom EU.

Upravljanje i zaštita voda i mora

Provode se aktivnosti u cilju unaprjeđenja sustava integralnog upravljanja vodama. Na temelju Zakona o vodama⁹⁹ donijet će se podzakonski akt kojim će se uspostaviti uslužna područja i odrediti njihove granice, odnosno na temelju kojega će se provesti reforma vodnokomunalnog sektora. Donošenje Odluke o određivanju ranjivih područja, koje je bilo predviđeno do kraja studenog 2011., očekuje se tijekom 2012. na temelju rezultata studije „Određivanje zona ranjivih na nitrata i ekonomski utjecaj implementacije Nitratne direktive u Republici Hrvatskoj“, koji će biti podloga za konačno utvrđivanje ranjivih područja.

Izrada konačnog Nacrta Plana upravljanja vodnim područjima (PUVP) uslijedit će nakon usvajanja Odluke o određivanju ranjivih područja i provedbe Strateške procjene utjecaja PUVP-a na okoliš. Iz državnog proračuna, sredstava Hrvatskih voda, darovnica, zajmova i pomoći EU za razdoblje 2012.-2014. predviđeno je ulaganje u sljedeće sektore: navodnjavanje i zaštita od štetnog djelovanja voda, razvoj sustava javne vodoopskrbe, javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

U području zaštite mora i morskog okoliša, tijekom 2011. provodio se Program praćenja kakvoće mora na plažama u Hrvatskoj, a njegova provedba nastavit će se i tijekom 2012. Izrađena je „Početna procjena stanja i pritiska na morski okoliš hrvatskog dijela Jadrana“, a do kraja 2012. izradit će se daljnji strateški dokumenti za uspostavu okvira za provedbu Okvirne direktive o morskoj strategiji. U 2012. započet će druga faza Projekta jačanja nadzora kakvoće priobalnih voda u okviru Projekta zaštite od onečišćenja voda u priobalnom području – II faza, koja je u provedbi od 2010. do 2014. (zajam IBRD). Očekuje se i odluka Vlade RH o osnivanju Referentnog centra za more – koji će djelovati kao podrška Agenciji za zaštitu okoliša u smislu prikupljanja, i analize podataka o praćenju stanja okoliša uključujući i pokazatelja s Nacionalne liste pokazatelja iz tematskog područja more.

Zaštita prirode

U razdoblju 2012.-2014., prioriteti su dovršavanje usklađivanja zakonodavstva s pravnom stečevinom EU te jačanje administrativnih kapaciteta. Tijekom 2012. planira se provesti

⁹⁹ Narodne novine, broj 153/2009 i 130/2011

daljnji rad na definiranju prijedloga ekološke mreže NATURA 2000 i potrebnih mjera za njeno očuvanje. U razdoblju 2012.-2014. izradit će se Uredba o ekološki značajnim područjima Europske unije NATURA 2000. U 2012. donijet će se novi Zakon o zaštiti prirode, planirano je usklađivanje s novim propisom vezano za prekogranični promet i trgovinu zaštićenim vrstama (*eng. suspension regulation*) koji se odnosi na zabranu uvoza ugroženih vrsta. Nastavit će se s aktivnostima proglašavanja novih zaštićenih područja, poboljšanjem posjetiteljske infrastrukture u zaštićenim područjima, te izradom preostalih planova upravljanja nacionalnim parkovima i parkovima prirode.

Industrijsko onečišćenje i upravljanje rizicima

Tijekom razdoblja 2012.-2014. nastavit će se aktivnosti u provođenju postupaka utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (IPPC okolišna dozvola) za nova i postojeća postrojenja, te će se donijeti novi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti okoliša te prateći podzakonski akti radi usklađivanja s pravnom stečevinom EU.

Opasne kemikalije i biocidi

S ciljem što uspješnije implementacije kemijske sigurnosti u području opasnih kemikalija i biocida, tijekom 2012. nastavit će se s provođenjem projekata usmjerenih na jačanje pravnog i institucionalnog okvira za zaštitu od opasnih kemikalija, jačanje kapaciteta za registraciju biocida te nastavak rada na započetim projektima (IPA 2007 Kemijska sigurnost, G2G Matra biocidi), kao i projekt Sinergija tri konvencije: Baselska, Stockholmska i Rotterdamska koji se provodi u suradnji s Regionalnim centrom za Bazelsku konvenciju u Bratislavi. U području legislative kemikalija prate se nove izmjene Uredbi REACH (registracija, ocjenjivanje, odobravanje i ograničavanje kemikalija), Uredbe CLP (klasifikacija, označavanje, obilježavanje), te uvoza i izvoza opasnih kemikalija, pa se time sustavno nastavlja s usklađivanjem s europskim zakonodavstvom.

U području biocidnih pripravaka tijekom 2012. planira se donošenje Pravilnika o dopunama Pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari koje nisu dopuštene u biocidnim pripravcima, Pravilnika o dopunama Pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari dopuštenih u biocidnim pripravcima, te Popis biocidnih pripravaka koji imaju odobrenje za stavljanje na tržište RH, kao i pripreme za preuzimanje Uredbe o biocidima koja stupa na snagu u EU 2013.

Genetski modificirani organizmi

Tijekom 2011. donijete su izmjene i dopune Uredbe o razini genetski modificiranih organizama u proizvodima ispod koje proizvodi na tržištu ne moraju biti označeni kao GMO proizvodi. Laboratorij Hrvatskog centra za selo i poljoprivredu postao je član Europske mreže laboratorija za GMO. U 2012. planira se donijeti Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o razini genetski modificiranih organizama u proizvodima ispod koje proizvodi koji se stavljaju na tržište ne moraju biti označeni kao proizvodi koji sadrže genetski modificirane organizme. Tijekom 2012. predviđa se nastavak relevantnih edukacijskih aktivnosti te imenovanje nacionalnog referalnog laboratorija za ispitivanje prisutnosti GMO u hrani, sjemenu i proizvodima. U 2012. planira se započeti s ovlašćivanjem pravnih osoba za obavljanje procjene rizika u svrhu stavljanja na tržište GMO-a.

Buka

Tijekom 2011. nastavilo se s postupkom ovlaštivanja pravnih osoba za obavljanje stručnih poslova zaštite od buke i s provedbom stručnih ispita u području zaštite od buke, te s izradom strateških karata buke i akcijskih planova. Projekt „Tehnička pomoć za izradu Nacionalne strategije zaštite od buke za Republiku Hrvatsku“ započeo je 10. listopada 2011.¹⁰⁰ Planira se i izrada Nacionalne strategije zaštite od buke s ciljem usklađivanja s pravnom stečevinom EU.

Šumarstvo

U području šumarstva, tijekom 2011. nastavljeno je opremanje laboratorija za fizikalno-kemijska ispitivanja u kojem će se obavljati analize za potrebe praćenja oštećenosti šumskih ekosustava. U razdoblju 2012.–2014. nastavlja se provedba trajnog nadzora nad šumama kroz Program mjera za prikupljanje podataka i uspostavu Registra oštećenosti šuma, te Registar šumskih požara.

¹⁰⁰ Glavni korisnik projekta je Ministarstvo zdravlja uz partnere Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Agencija za zaštitu okoliša i Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

5. MATRICA PROVEDBENIH MJERA

5.1. SEKTOR PODUZETNIŠTVA I RESTRUKTURIRANJE		
5.1.1. Tržišno natjecanje i državne potpore		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Prilagodba režima zaštite tržišnog natjecanja uvjetima članstva u EU	<ul style="list-style-type: none"> Upućivanje na VRH prijedloga uvođenja analize učinka propisa na tržišno natjecanje 	III. tromjesečje 2012.
Prilagodba sustava državnih potpora uvjetima članstva u EU	<ul style="list-style-type: none"> Uspostava kontakta točke za savjetovanje o pravilima o državnim potporama u kontekstu projekata strukturnih fondova 	III. tromjesečje 2012.
5.1.2. Privatizacija		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Stvaranje dugoročno održivog sustava upravljanja državnom imovinom u skladu sa zakonskim propisima i pozitivnim stečevinama Europske unije	<ul style="list-style-type: none"> Izrada dokumentata upravljanja državnom imovinom sukladno zakonu (Strategija i Plan upravljanja) 	IV. tromjesečje 2012.
Efikasno upravljanje državnom imovinom	<ul style="list-style-type: none"> Izrada registra državne imovine (formiranje registra nekretnina te prijenos dionica i poslovnih udjela sukladno zakonu) 	IV. tromjesečje 2012.
Smanjenje broja trgovačkih društava u portfelju čije su dionice i poslovni udjeli u vlasništvu RH	<ul style="list-style-type: none"> Prodaja trgovačkih društava sukladno odredbama zakona, Strategije i Plana 	Kontinuirano
Učinkovito upravljanje nekretninama u vlasništvu RH kako bi se podigao nivo iskorištenosti, uspostavilo racionalno korištenje uz ekonomski rast i maksimiziranje prihoda	<ul style="list-style-type: none"> Upravljanje i raspolaganje nekretninama sukladno odredbama zakona, Strategije i Plana 	Kontinuirano
5.1.3. Restrukturiranje željeznice		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Usklađivanje zakonodavstva s pravnom stečevinom EU	<ul style="list-style-type: none"> Izrada podzakonskih akata Osnivanje neovisnog tijela za istraživanje nesreća u prometu 	Kontinuirano 2012.
Liberalizacija željezničkog transportnog tržišta	<ul style="list-style-type: none"> Izrada izvješća o mreži Dodjela trase operaterima Funkcioniranje Agencije za regulaciju tržišta željezničkih usluga Funkcioniranje Agencije za sigurnost željezničkog prometa 	Kontinuirano
Restrukturiranje i modernizacija željezničkih kompanija	<ul style="list-style-type: none"> Priprema i definiranje indikatora restrukturiranja Izrada Plana restrukturiranja za društva HŽ Grupe 	Kontinuirano 2012.
Provedba Nacionalnog programa željezničke infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> Izrada godišnjih planova održavanja i modernizacije 	Kontinuirano
5.1.4. Restrukturiranje brodogradnje		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Privatizacija i restrukturiranje u svrhu osiguranja preduvjeta za dugoročno održivo poslovanje brodogradilišta pod uvjetima kompatibilnima s politikom EU i pravilima o državnim potporama u sektoru brodogradnje	<ul style="list-style-type: none"> Dovršenje procesa privatizacije brodogradilišta (ovisno o prihvaćanju zadanih uvjeta od strane investitora) i potpisivanje ugovora o privatizaciji Provedba programa restrukturiranja (ovisno o dovršenju privatizacije i odobrenju konačnih verzija ugovora o privatizaciji i Programa restrukturiranja od strane AZTN-a i EK) 	2012. Od završetka privatizacije kontinuirano (5 godina) 2012.-2017.
5.1.5. Energetika		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Uspostava sustava koji je usklađen s praksom EU	<ul style="list-style-type: none"> Harmonizacija s trećim paketom energetske zakonodavstva EU Prilagodba unutarnjeg tržišta uvjetima u Europi Prilagodba infrastrukture potrebama tržišta Poticanje investicija u sektoru energetike Naftni derivati - povećanje rezervi nafte i naftnih derivata na razinu od 90 dana i vadenje goriva prema standardima EU 	2012. 2013. - kontinuirano Kontinuirano 31. srpnja 2012.
5.1.6. Malo i srednje poduzetništvo		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Konkurentnost i inovacije	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje konkurentnosti malog gospodarstva Inovacije i novi proizvodi Poticanje brzo rastućih subjekata malog gospodarstva Poduzetništvo žena Poduzetništvo mladih, početnika i osoba s invaliditetom Poduzetništvo u kulturi i kulturnim industrijama Klasteri Razvoj obrtništva Razvoj zadrugarstva Primjena novih tehnologija i tehnoloških postupaka Uvođenje EU normi Povezivanje MSP i R&D Marketing i promidžba subjekata malog gospodarstva Promidžba poduzetništva Koordinacija aktivnosti na projektu e-Hrvatska, širenju e-trgovine i e-poslovanja, javni portali za malo gospodarstvo 	2012.
Poboljšanje financiranja	<ul style="list-style-type: none"> Povoljno kreditiranje Financijski instrumenti za regionalni razvoj poduzetništva Jamstva Razvoj fondovske industrije EU projekti i darovnice za MSP, korištenje EU programa za Konkurentnost i inovacije CIP 	2012.

Razvoj poduzetničke potporne infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje razvoja Hrvatske agencije za malo gospodarstvo Poticanje regionalnih razvojnih agencija Izobrazba i razvoj mreže konzultanata Podrška razvoju regionalnih razvojnih agencija, poduzetničkih centara, tehnoloških parkova i inkubatora 	2012.
Cjeloživotno obrazovanje za poduzetništvo	<ul style="list-style-type: none"> Projekt nacionalnog programa obrazovanja za poduzetništvo u formalnom i neformalnom obrazovanju Regionalni centar za poduzetničko učenje zemalja jugoistočne Europe (SEECEL) Studentski poduzetnički inkubatori Obrazovanje za obrtništvo i zadržarstvo Dječji tjedan poduzetništva Sufinanciranje sveučilišta sa specijalističkim programima za poduzetništvo Učenička zadruga i učeničko poduzeće 	2012.
Jačanje stručnosti i kapaciteta za EU	<ul style="list-style-type: none"> Provedba projekata financiranih iz EU IPA sredstava temeljem Operativnog programa za regionalnu konkurentnost, sastavnica IIIc 	2012.
Malo i srednje poduzetništvo u turizmu		
Poticanje razvoja turizma	<ul style="list-style-type: none"> Program razvoja novih proizvoda održivog turizma Programi subvencioniranja kreditnih programa u turizmu Program poticanja razvoja turizma na turistički nerazvijenim područjima Program unapređenja ponude turističkog sektora 	Kontinuirano
5.1.7. Javno-privatno partnerstvo		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Veća razina kvalitete javne infrastrukture i javnih usluga	<ul style="list-style-type: none"> Edukacija sudionika u postupcima pripreme i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva 	Kontinuirano
Povećanje kvalitete odobrenih projekata realiziranih po modelu javno-privatnog partnerstva	<ul style="list-style-type: none"> Suradnja Agencije za javno-privatno partnerstvo i Ministarstva financija na aktivnostima odobravanja i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva 	Kontinuirano
Provedba prekograničnih projekata po modelu javno-privatnog partnerstva	<ul style="list-style-type: none"> Koodinacija razmjene znanja i stručnosti u području javno-privatnog partnerstva u zemljama članicama SEECP-a 	Kontinuirano
Povećanje transparentnosti i efikasnosti nadzora	<ul style="list-style-type: none"> Provedba Uredbe o nadzoru provedbe projekata javno-privatnog partnerstva Provedba Uredbe o kriterijima ocjene i odobravanja projekata javno-privatnog partnerstva 	Kontinuirano Kontinuirano
5.2. FINANCIJSKI SEKTOR		
5.2.1. Bankovni sektor		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Daljnji razvoj i unaprjeđenje bonitetne regulative i bankarskog sustava	<ul style="list-style-type: none"> Praćenje EU zakonodavstva 	Kontinuirano
Ustroj nadzornog tijela, razvoj ljudskih potencijala	<ul style="list-style-type: none"> Prezentacije za banke, kreditne unije i štedne banke vezano uz nove propise koji su se usvojili u 2011. godini i koji će se provoditi od 2012. godine i dalje Edukacija supervizora vezano uz nove propise i bankovne rizike Unaprjeđenje sustava bonitetnog izvješćivanja banaka 	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano
5.2.2. Nebankovni sektor		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Daljnji razvoj i unaprjeđenje nebankovnog sustava	<ul style="list-style-type: none"> Praćenje zakonodavstva pravne stečevine EU i usklađivanje po potrebi Nadziranje subjekata - nadzor na osnovi rizika Edukacija javnosti i investitora 	Kontinuirano 2012.-2013. Kontinuirano
5.3. TRŽIŠTE RADA		
5.3.1. Poticanje zapošljavanja		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Povećanje zaposlenosti i zapošljivosti usklađivanjem ponude i potražnje na tržištu rada	<ul style="list-style-type: none"> Analiza i neovisna evaluacija godišnjih planova poticanja zapošljavanja 	Kontinuirano
Mjere aktivne politike zapošljavanja usmjeriti na osobito osjetljive skupine na tržištu rada (mladi i dugotrajno nezaposleni)	<ul style="list-style-type: none"> Nastavak provedbe Nacionalnog plana poticanja zapošljavanja 2011.- 2012. 	2012.
5.3.2. Sustav socijalne sigurnosti		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Podizanje kvalitete usluga socijalne skrbi	<ul style="list-style-type: none"> Praćenje i provedba novog Zakona o socijalnoj skrbi Daljnja implementacija informatičkog sustava socijalne skrbi 	2012.-2014. 2012.-2014.
Deinstitucionalizacija sustava socijalne skrbi	<ul style="list-style-type: none"> Provedba Nacionalnog plana deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2011.-2016. (2018.) Planiranje mreže socijalnih usluga na nivou svih županija u RH Razvoj alternativnih smještajnih kapaciteta kao što su udomiteljske obitelji, obiteljski domovi i stambene zajednice za organizirano stanovanje uz podršku Transformacije ustanova socijalne skrbi i razvoj mreže izvaninstitucionalnih usluga 	2012.-2014. 2013. 2013. 2016.
Sustavna zaštita majčinstva i unaprjeđenje obiteljskih potpora	<ul style="list-style-type: none"> Osiguravanje prava roditelja i njemu izjednačene osobe koja brine o djetetu na vremenske i novčane potpore u svrhu u zaštite materinstva, njege novorođenog djeteta i njegova podizanja te usklađenja obiteljskog i poslovnog života u skladu sa Zakonom o roditeljskim potporama Osiguravanje prava na doplatku za djecu koji se stječe i ostvaruje ovisno o visini ukupnog dohotka članova kućanstva i drugim uvjetima reguliranim Zakonom o doplatku za djecu 	2012.-2014.

Sustavna zaštita prava i interesa djece i osjetljivih skupina te usklađivanje s međunarodnim standardima	<ul style="list-style-type: none"> Izrada i donošenje Nacionalne strategije zaštite djece od zlostavljanja i zanemarivanja Izrada i donošenje Protokola o postupanju u slučaju grubog zanemarivanja dužnosti zbrinjavanja ili odgoja djeteta od strane roditelja, posvojitelja, skrbnika ili druge osobe Izrada Nacionalnog plana protiv seksualnog iskorištavanja djece Pokretanje postupka za potpisivanje i potvrđivanje Konvencije o zaštiti djece i suradnji u svezi s međunarodnim posvojenjem (Haška konvencija iz 1993. godine) 	2012. 2012. 2012. 2012.
Priprema i provedba pretpripravnih i pristupnih aktivnosti na području socijalnog uključivanja	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje pružatelja socijalnih usluga na bolju iskoristivost pretpripravnih fondova Europske unije i snažniju ulogu u budućem korištenju strukturnih fondova, kao i programa Europske unije Jačanje kapaciteta pružatelja socijalnih usluga za provođenje projekata financiranih iz IPA-e, strukturnih fondova, te programa Europske unije 	2012. - kontinuirano
Poboljšanje studentskog standarda i dostupnost visokog obrazovanja većem broju studenata u RH	<ul style="list-style-type: none"> Stipendiranje redovitih studenata kroz dodjelu državnih stipendija redovitim studentima sveučilišnih, stručnih i poslijediplomskih studija Subvencioniranje prijevoza redovitih studenata i studenata s invaliditetom, subvencioniranje prehrane i smještaja studenata u studentskim i učeničkim domovima u RH 	2012. - kontinuirano
5.4. POLJOPRIVREDNI SEKTOR		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Povećanje konkurentnosti i prilagodba tržišnim standardima EU	<ul style="list-style-type: none"> Učinkovitija raspodjela ukupnih proračunskih sredstava za potpore u sektoru između I. stupa (tržišno-cjenovne potpore) i II. stupa (ruralni razvoj) 	Kontinuirano
Uspostava Središnjeg veterinarskog informacijskog sustava	<ul style="list-style-type: none"> Završetak izrada cjelokupne baze podataka Stavljanje SVIS-a u punu operativnost 	Kontinuirano
Uspostava Fitosanitarnog informacijskog sustava	<ul style="list-style-type: none"> Nadogradnja modula za cjelovitu podršku fitosanitarnom području 	Kontinuirano do 2015.
Suzbijanje pojave i sprječavanje širenja zaraznih bolesti životinja	<ul style="list-style-type: none"> Nastavak provođenja veterinarskih pregleda gospodarstva Osnivanje i opremanje kriznih stožera Provedba programa nadziranja, kontrole i iskorjenjivanja bolesti životinja koje su od interesa za EU, uključujući zoonoze Sakupljanje i neškodljivo uništavanje lešina 	Kontinuirano
Jedinstveni sustav označavanja životinja	<ul style="list-style-type: none"> Provedba označavanja životinja Ažurno vođenje Jedinstvenog registra domaćih životinja 	Kontinuirano
Povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, očuvanje i unaprjeđenje okoliša i biološke raznolikosti te poboljšanje uvjeta življenja na ruralnim prostorima	<ul style="list-style-type: none"> Izrada Nacionalnog strateškog plana i Programa ruralnog razvoja Provedba mjera ruralnog razvoja iz sredstava Instrumenta za pretpripravnu pomoć - IPA V. komponenta IPARD 2010.-2013.: Investiranje u poljoprivredna gospodarstva u svrhu restrukturiranja i dostizanja standarda EU, Investiranje u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda radi restrukturiranja i dostizanja standarda EU, Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture, Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti, Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja (LEADER), Tehnička pomoć Provedba mjera ruralnog razvoja iz sredstava državnog proračuna: potporu za osiguranje od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi, potporu za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potporu dohotku poljoprivrednih gospodarstava (samo u 2012. godini), potporu za ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju i potporu za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi 	2013. 31. prosinac 2013. Do kraja 2013.
Unaprjeđenje stanja prehrambeno-prerađivačkog sektora RH	<ul style="list-style-type: none"> Izrada Strategije razvoja prehrambeno-prerađivačke industrije Donošenje Nacionalnog operativnog programa potpora prehrambeno-prerađivačkom sektoru 	2012. 2012.-2014.
Okrupnjavanje prosječnog poljoprivrednog posjeda	<ul style="list-style-type: none"> Program okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj 2009.-2021. 	Kontinuirano do 2021.
Uspostava strukturnih mjera u ribarstvu	<ul style="list-style-type: none"> Izrada konačnog teksta Nacionalnog strateškog plana Izrada Operativnog programa Provedba mjera sukladno EFF-u 	2012.-2014.
Nadzor i kontrola ribolovnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Uspostava mehanizma automatske identifikacije (AIS) - instaliranje uređaja na ribarska plovila 	2012.-2014.
Daljnje jačanje ribarske inspeksijske službe	<ul style="list-style-type: none"> Opremanje inspeksijske službe 	2012.-2014.
Jačanje inspeksijske službe	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja i opremanje dugoročnih graničnih veterinarskih i fitosanitarnih prijelaza 	2012.-2013.
5.5. REFORMA JAVNE UPRAVE		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Poboljšanje efikasnosti i racionalnosti te smanjivanje troškova upravnog aparata	<ul style="list-style-type: none"> Unapređenje i provođenje Strategije reforme državne uprave Izrada nove Strategije reforme državne uprave Prilagodba sustava javnih agencija u skladu sa standardima EU Provedba teritorijalnog preustroja i decentralizacije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave 	2012.- 2013. 2012. 2012. Kontinuirano
Jedinstvena primjena novog Zakona o općem upravnom postupku (ZUP) te kvalitetnija zaštita prava građana u upravnom postupku	<ul style="list-style-type: none"> Utvrđivanje Metodologije izvješćivanja radi praćenja provedbe ZUP-a te daljnje unapređivanje upravnih kapaciteta Ministarstva uprave u vezi s provedbom ZUP-a Usklađenje postupovnih zakona i podzakonskih akata sa ZUP-om te provođenje edukacije službenika za primjenu ZUP-a 	2012. 2012.- 2013.

Veća motiviranost službenika za kvalitetni rad te smanjenje odljeva kvalitetnog kadra iz državne službe	<ul style="list-style-type: none"> Provedba Akcijskog plana za provedbu Strategije razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi za razdoblje 2010.-2013. te izrada nove Strategije razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi i Akcijskog plana za razdoblje 2014.-2016. Uređivanje pitanja plaća u javnom sektoru donošenjem zakonske i podzakonske regulative Nastavak izobrazbe u Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika te u Državnoj školi za javnu upravu 	<p>2012.-2013.</p> <p>2012.</p> <p>Kontinuirano</p>
Optimalna iskorištenost sredstava iz Strukturnih fondova EU	<ul style="list-style-type: none"> Priprema upravljačkog tijela Operativnog programa: Razvoj upravnih kapaciteta za korištenje sredstava iz Strukturnih fondova EU 	Kontinuirano
Uspostava informatički podržanog središnjeg Registra državnih službenika	<ul style="list-style-type: none"> Objedinjavanje podataka o zaposlenima u javnom sektoru (uključujući zaposlene u državnoj upravi) u Registru zaposlenih u javnom sektoru 	2012.
Poboljšanje koordinacije tijela državne uprave u planiranju i provedbi informatizacije	<ul style="list-style-type: none"> Provedba Odluke Vlade RH o utvrđivanju ciljeva razvoja elektroničke uprave za razdoblje 2011.- 2015. 	2012.-2015.
5.6. OSTALE REFORME		
5.6.1. Razvoj društva temeljenog na znanju		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Razvijati kvalitetu primarnog i sekundarnog obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> Povećati broj djece i mladih uključenih u odgojno-obrazovni sustav Izraditi i implementirati predmetne i međupredmetne kurikulume Realizirati državne pedagoške standarde prema koeficijentu izvodljivosti Razvijati Hrvatski kvalifikacijski okvir Povećati broj uključenih u programe obrazovanja odraslih u skladu sa zahtjevima gospodarstva Razvijati sustav osiguranja kvalitete 	<p>Kontinuirano</p> <p>2012. - kontinuirano</p> <p>Kontinuirano</p> <p>2012.</p> <p>Kontinuirano</p> <p>Kontinuirano</p>
Nastaviti s implementacijom Bolonjskog procesa	<ul style="list-style-type: none"> Razvijati stručne i sveučilišne studijske programe sukladno zahtjevima gospodarstva i tržišta rada Jačati suradnju sustava visokog obrazovanja i privatnog sektora Poticati i jačati integraciju sveučilišta Razvijati sustav osiguranja kvalitete 	Kontinuirano
Jačati povezivanje znanosti i istraživanja radi razvoja gospodarstva	<ul style="list-style-type: none"> Poticati razvoj tehnološke i znanstvene infrastrukture Poticati komercijalizaciju istraživačkih rezultata, kao i transfer znanja i tehnologija, radi gospodarskog razvoja Umrežavanje postojećih znanstvenih kapaciteta 	Kontinuirano
5.6.2. Reforma zdravstva		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Daljnja financijska stabilizacija sustava zdravstva	<ul style="list-style-type: none"> Izrada i implementacija "Master plana" zdravstvenih ustanova Reorganizacija bolničkog sustava ("outsourcing" nezdravstvenih djelatnosti) Izrada Nacionalnog preventivnog programa koji će biti usmjeren na prevenciju kardiovaskularnih bolesti i dijabetesa Kontrola rashoda za bolovanje 	<p>2012.-2014.</p> <p>2012.-2015.</p> <p>2012.</p> <p>Kontinuirano</p>
Jačanje sustava kontrole rashoda zdravstvenog sustava	<ul style="list-style-type: none"> Informatizacija primarne zdravstvene zaštite Nastavak informatizacije bolnica 	<p>2012.</p> <p>2012.-2014.</p>
Poboljšanje dostupnosti zdravstvene zaštite	<ul style="list-style-type: none"> Nabava medicinske opreme i uređenja prostora u bolnicama Reorganizacija hitne medicinske pomoći i izgradnja objedinjenih hitnih bolničkih prijema 	<p>2012.-2014.</p> <p>2012.-2013.</p>
5.6.3. Reforma pravosuđa		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Jačanje neovisnosti pravosuđa	<ul style="list-style-type: none"> Selekcija i edukacija polaznika Državne škole za pravosudne dužnosnike 	Kontinuirano
Podizanje učinkovitosti pravosudnog sustava	<ul style="list-style-type: none"> Provedba aktivnosti za uspostavu učinkovitog dvostupanjskog upravnog sudovanja Provedba aktivnosti za uspostavu učinkovitijeg sustava ovrhe Provedba aktivnosti za punu uspostavu probacijskog sustava Daljnja racionalizacija općinskih i prekršajnih sudova te državnih odvjetništva i Racionalizacija mreže županijskih i trgovačkih sudova Uvođenje ICMSa i CTsa na sudove i državna odvjetništva Daljnje jačanje besplatne pravne pomoći Izgradnja Trga pravde u Zagrebu i Splitu Jačanje administrativnih i smještajnih kapaciteta zatvorskog sustava Dogradnja i adaptacija Općinskog suda u Karlovcu Dogradnja i adaptacija zgrade DORH/USKOK Zagreb Adaptacija zgrade Općinskog državnog odvjetništva u Puli Rekonstrukcija i adaptacija zgrade Općinskog suda u Daruvaru Dogradnja i adaptacija zgrade Općinskog suda u Virovitici Dogradnja i adaptacija zgrade Općinskog suda u Slatini Rekonstrukcija i dogradnja Županijskog suda u Osijeku i Sisku te Općinskih sudova u Ivanić Gradu, Benkovcu i Valpovu Nabava računalne opreme za pravosudna tijela 	<p>Kontinuirano</p> <p>Kontinuirano</p> <p>2014.</p> <p>2014.</p> <p>Kontinuirano do 2019.</p> <p>2013.</p> <p>2012.</p> <p>Kontinuirano</p> <p>Kontinuirano</p> <p>2014.</p> <p>2013.</p> <p>2013.</p> <p>2014.</p> <p>2014.</p> <p>2014.</p> <p>2014.</p> <p>2014.</p> <p>2014.</p> <p>Kontinuirano</p>
Suzbijanje korupcije	<ul style="list-style-type: none"> Provedba Akcijskog plana uz Strategiju suzbijanja korupcije 	Kontinuirano

5.6.4. Zaštita okoliša		
CILJ POLITIKE	PROVEDBENE MJERE	VRIJEME
Uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom	<ul style="list-style-type: none"> Daljnji razvoj informacijskog sustava za gospodarenje otpadom (ISGO) Unaprjeđenje izvješćivanja o otpadu - projekt "Improving waste reporting in Croatia" Unaprjeđenje izvješćivanja o biorazgradivom otpadu - projekt u prijavi "Environmentally sustainable and economical sound approach to municipal solid waste disposal practices in SEE countries" Izgradnja županijskih/regionalnih centara za gospodarenje otpadom Sanacija odlagališta komunalnog otpada i "crnih točaka" uz prenamjenu, nastavak korištenja ili zatvaranje Unaprjeđenje sustava nacionalnog i međunarodnog izvješćivanja tematskog područja gospodarenje otpadom 	<p>2012.-2014., kontinuirano</p> <p>2012.</p> <p>2012.</p> <p>Kontinuirano</p> <p>Kontinuirano</p> <p>2012.-2014., kontinuirano</p>
Unaprjeđenje cjelovitog sustava upravljanja kvalitetom zraka te uspostavljanje uvjeta za sustavno rješavanje problema vezanih uz klimatske promjene	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj i nadogradnja Informacijskog sustava kakvoće zraka (ISKZ) kao dijela ISZO Vođenje Registra emisija stakleničkih plinova Vođenje sustava za EU ETS trgovanje (ugovoranje i otvaranje korisničkih računa, uspostava sustav naplate, izrada uputa i sl.) Priključenje na EU ETS sustav i trgovanje emisijskim jedinicama u okviru EU ETS sustava nakon priključenja RH EU Plan zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena 2012.-2017. u RH Uspostava praćenja lebdećih čestica PM2,5 radi određivanja indikatora prosječne izloženosti te nacionalnog cilja smanjenja izloženosti. (Pripreme aktivnosti 2012.; početak <i>monitoringa</i> 2013.) EU projekt "Modernizacija mreža za praćenje kakvoće zraka na državnoj i lokalnoj razini" - priprema i provedba projekta kroz strukturne fondove EU Osposobljavanje za izvješćivanje prema Direktivi o kakvoći okolnog zraka u sklopu projekta G2G projekta "Implementacija CAFE direktive u RH" Uključivanje zrakoplovne djelatnosti u sustav Izvješćivanja o emisijama stakleničkih plinova i tonskih kilometara (izrada plana praćenja, praćenje emisija, izrada izvještaja o emisijama) Procjena kvalitete zraka prema kriterijima nove Direktive o kvaliteti zraka i čistom zraku za Europu 2008/50/EZ te revizija podjele teritorija RH na zone i aglomeracije područja prema kategorijama kvalitete zraka. Određivanje zona i aglomeracija gdje dolazi do prekoračenja graničnih vrijednosti PM10 zbog utjecaja zimskog soljenja cesta i iz prirodnih izvora. Nadogradnja državne mreže za praćenje kvalitete zraka uspostavom dodatne mjerne postaje u Slavanskom Brodu Uspostava institucionalnog okvira za provedbu dražbi u sustav trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova Puna primjena trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova za operatore zrakoplova Godišnji izvještaj o kvaliteti zraka u ustanovljenim zonama i aglomeracijama na teritoriju države Donošenje Plana djelovanja za smanjenje onečišćenja zraka prizemnim ozonom u zonama i aglomeracijama u Republici Hrvatskoj u kojima dolazi do prekoračenja ciljnih vrijednosti Izrada Nacionalnog plana za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima Izvješće o provedbi Plana zaštite i poboljšanja kakvoće zraka za razdoblje 2008. - 2011. Izrada nacrtu Plana zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena za razdoblje 2012. - 2017. u Republici Hrvatskoj Izrada Programa praćenja kvalitete tekućih naftnih goriva za 2013. godinu Izrada Inventara stakleničkih plinova 	<p>Kontinuirano</p> <p>Kontinuirano</p> <p>2012.</p> <p>2013.</p> <p>2012.</p> <p>2012.</p> <p>2012.-2013., kontinuirano</p> <p>2012.</p> <p>2012.-2013.</p> <p>2012.</p> <p>2012.</p> <p>2013.</p> <p>2014.</p> <p>2012.- kontinuirano</p> <p>2012.</p> <p>2013.</p> <p>2012.</p> <p>2012.</p> <p>2012.- kontinuirano</p>
Integriranje ciljeva zaštite okoliša pri planiranju i provedbi ostalih sektorskih politika u cilju promicanja održivog razvitka	<ul style="list-style-type: none"> Međunarodno izvješćivanje prema preuzetim obvezama i izvješćivanje prema RH u skladu s nacionalnim propisima i međunarodnim obvezama Vođenje Informacijskog sustava zaštite okoliša (ISZO) prema Programu vođenja informacijskog sustava zaštite okoliša RH za razdoblje 2009. - 2012. Izrada programa vođenja Informacijskog sustava zaštite okoliša (ISZO) za razdoblje 2013. - 2016. Implementacija, nadzor i certifikacija sustava informacijske sigurnosti prema standardu ISO 27001 : 2005 (Agencija) Vođenje i održavanje baze podataka o projektima iz područja zaštite okoliša Uspostava referentnih centara Agencije za pojedina tematska područja Revizija nacionalne liste pokazatelja (NLP) i njena objava u NN po očitovanju MZOP Izrada Izvješća o stanju okoliša u RH za 2009. - 2012. Izrada daljnjih smjernica za provođenje postupaka PUO i SPUO IPA 2010 - Jačanje kapaciteta za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš na regionalnoj i lokalnoj razini 	<p>Kontinuirano</p> <p>2012. - kontinuirano</p> <p>2012.</p> <p>2012. - 2014., kontinuirano</p> <p>Kontinuirano</p> <p>Kontinuirano</p> <p>2012.</p> <p>2012.-2014., kontinuirano</p> <p>Kontinuirano</p> <p>2012. - 2013.</p>

Uspostava sustava kontrole industrijskog onečišćenja	<ul style="list-style-type: none"> Nastavak razvoja i nadogradnje Registra onečišćenja okoliša (ROO) te Registra postrojenja u kojima je utvrđena prisutnost opasnih tvari (RPOT) unutar Informacijskog sustava postrojenja i emisija (ISPE) kao dijela ISZO Izvršavanje prema podacima iz baza ROO i RPOT 	2012.- kontinuirano Kontinuirano
Jačanje regionalnih kapaciteta za provedbu IPPC direktive	<ul style="list-style-type: none"> Osnivanje regionalnih centara za provedbu IPPC direktive 	2012. - 2013.
Unaprjeđenje sustava integralnog upravljanja vodama	<ul style="list-style-type: none"> Izrada i donošenje Plana upravljanja vodnim područjima (PUVP) za prvi planski ciklus (2012.-2015.) Praćenje provedbe PUVP-a (2012.-2015.) i priprema izrade PUVP-a za drugi planski ciklus (2016.-2021.) Razvoj i uspostava Informacijskog sustava voda koji se odnosi na izvješćivanje o kakvoći, količini i korištenju voda te otpadnim vodama sukladno WISE (<i>Water Information System for Europe</i>) zahtjevima i povezivanje u Informacijski sustav zaštite okoliša (ISZO) Osposobljavanje za uspostavu izvješćivanja u okviru G2G projekta "Izvješćivanje prema Okvirnoj direktivi i Direktivi o komunalnim otpadnim vodama" 	2012. 2013. Kontinuirano 2012.
Razvoj sustava javne vodoopskrbe i odvodnje	<ul style="list-style-type: none"> Restrukturiranje vodnokomunalnog sektora kroz promjenu ustroja i jačanje administrativnih kapaciteta na nacionalnom, područnom/regionalnom te lokalnom nivou Unaprjeđenje sustava zaštite voda osobito na pripremi i provedbi infrastrukturnih projekata za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda; ulaganje u rekonstrukciju postojećih i gradnja novih građevina javne odvodnje Smanjenje gubitaka u postojećim sustavima javne vodoopskrbe i povećanje stupnja priključenosti na sustave javne vodoopskrbe (regionalni vodoopskrbni sustavi) uz uključivanje malih vodoopskrbnih sustava, koji nisu u sustavu kontrole, na sustave javne vodoopskrbe u svrhu osiguranja zdravstvene ispravnosti vode za piće, ulaganje u rekonstrukciju postojećih i gradnja novih građevina javne vodoopskrbe 	2012. Kontinuirano Kontinuirano
Razvoj sustava zaštite od štetnog djelovanja voda i sustava za navodnjavanje	<ul style="list-style-type: none"> Veće investiranje u gradnju regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju Povećanje poljoprivrednih površina obuhvaćenih sustavima za navodnjavanje sanacijom i rekonstrukcijom postojećih i izgradnjom novih sustava za navodnjavanje 	Kontinuirano Kontinuirano
Zaštita mora i morskog okoliša	<ul style="list-style-type: none"> Izrada godišnjeg Nacionalnog izvješća o monitoringu Jadrana Izrada godišnjeg izvješća, brošure i karte o kakvoći mora na plažama Uspostava i održavanje nacionalne Baze podataka za unos, obradu, valorizaciju podataka o kakvoći mora za kupanje, izvješćivanje i informiranje javnosti Izrada provedbenog propisa o uspostavi okvira za djelovanje RH u zaštiti morskog okoliša Izrada procjene stanja i pritisaka na morski okoliš Utvrđivanje dobrog stanja morskog okoliša Određivanje skupa ciljeva i s njima povezanih pokazatelja Uspostava i daljnji razvoj Informacijskog sustava More; Baza podataka i pokazatelja stanja morskog okoliša, marikulture i ribarstva; izvješća o stanju mora; dogradnja informatičke podrške za potrebe provedbe Okvirne direktive o morskoj strategiji, odnosno nacionalnog provedbenog akta Prilagodavanje softverske podrške i podataka modeliranja i monitoringa mora iz I faze Projekta zaštite od onečišćenja voda na priobalnom području za korištenje stručnim institucijama i zainteresiranoj javnosti Jačanje sustava nadzora kakvoće priobalnih voda (Projekt zaštite od onečišćenja na priobalnom području) II faza 	2012. 2012. 2012.- kontinuirano 2012. 2012. 2012. 2012. 2012.- koninuirano 2014. 2012.
Unaprjeđenje sustava zaštite prirode	<ul style="list-style-type: none"> Usklađivanje sa sustavom međunarodnog izvješćivanja Priprema za uspostavu sustava za izvješćivanje prema HaBiDes sustavu Daljnji razvoj informacijskog sustava biološke raznolikosti (ISBR) Pripreme aktivnosti za praćenje stanja genetički preinačenih organizama u RH 	Kontinuirano 2012. Kontinuirano 2012.- kontinuirano
Zaštita prirodnih vrijednosti	<ul style="list-style-type: none"> Izvršavanje EEA o zaštićenim područja (CDDA) 	Kontinuirano
Ojačati sustav upravljanja i nadzora u zaštiti prirode	<ul style="list-style-type: none"> Administrativno jačanje institucija zaštite prirode na državnom i regionalnom nivou, uključujući i inspeksijsku službu Izrada i usvajanje novih te revizija postojećih provedbenih propisa temeljem Zakona o zaštiti prirode te u cilju usklađivanja s pravnom stečevinom EU (uključujući i novi okolišni <i>aquis</i>) Integracija odrednica zaštite prirode u strateške, planske i programske dokumente drugih sektora 	Kontinuirano

Osigurati povoljno stanje očuvanosti vrsta i staništa te postići optimalan model (očuvanja) korištenja zaštićenih područja i N2000 područja	<ul style="list-style-type: none"> • Zaštita novih područja, revizija postojećih, razvoj sustava zaštićenih područja, revizija i digitalizacija granica zaštićenih područja • Upravljanje područjima ekološke mreže Republike Hrvatske, uspostava europske ekološke mreže „NATURA 2000“, izrada okvira upravljanja i uspostava praćenja stanja (<i>monitoring</i>) • Provedba planova upravljanja za vuka i risa <p>Međunarodna suradnja u području zaštite prirode (provedba projekata):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekt integracije u ekološku mrežu EU NATURA 2000 (Zajam Svjetske banke) • Izrada faunističke i speleološke baze podataka (CRO fauna i CRO speleo) kao dio Informacijskog sustava zaštite prirode (IPA TAF 2007) • Jačanje kapaciteta za pripremu planova upravljanja i jačanje inspekcije zaštite prirode za predložena NATURA 2000 područja (IPA TAIB 2009) • Uspostavljanje baze stanišnih tipova (CRO Habitats) kao dijela Informacijskog sustava zaštite prirode (ISZP)“ (IPA Framework Contract Beneficiaries 2009) 	Kontinuirano 2012. - kontinuirano Kontinuirano 2012. - 2016. 2012. 2012. - 2013. 2012. - 2013.
Učinkovito i usklađeno provođenje nacionalne politike na području kemijske sigurnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Sudjelovanje u projektu "Kemijska sigurnost – jačanje pravnog i institucionalnog okvira za zaštitu od opasnih kemikalija" 	2012.
Uspostava pravnog okvira na području kemijske sigurnosti u RH	<ul style="list-style-type: none"> • Transponiranje EU zakonodavstva u hrvatsko zakonodavstvo • Provođenje projekta IPA 2007 "Kemijska sigurnost"; ECHA IPA projekta; • MATRA projekt • Projekt „Sinergija tri konvencije (Stockholmska, Bazelska i Rotterdamska) s Regionalnim centrom za Bazelsku konvenciju u Bratislavi 	Kontinuirano
Zaštita zdravlja ljudi i zaštita okoliša od posrednih i neposrednih učinaka kemikalija	<ul style="list-style-type: none"> • Implementiranje odredaba zakonodavstva na području kemikalija i biocida • Inspekcijski nadzori 	Kontinuirano
Uspostava pravnog okvira na području zaštite od buke	<p>Izrada Nacionalne strategije zaštite od buke i okvira za program zaštite od buke - projekt "Jačanje kapaciteta za provedbu okolišnog <i>acquis</i>-a na područjima</p> <ul style="list-style-type: none"> • gospodarenja otpadom, integriranog sprječavanja i kontrole onečišćenja te zaštite od buke" - komponenta "Tehnička pomoć za razvoj nacionalne strategije za zaštitu od buke u RH" 	2012.
Zaštita zdravlja ljudi i zaštita okoliša od posrednih i neposrednih učinaka buke	<ul style="list-style-type: none"> • Implementiranje odredaba zakonodavstva na području mjera zaštite od buke • Inspekcijski nadzori 	Kontinuirano
Uspostava zakonodavnog okvira u području GMO-a	<ul style="list-style-type: none"> • Transponiranje odredaba EU zakonodavstva u zakonodavstvo RH • Imenovanje nacionalnog referalnog laboratorija za detekciju GMO • Ovlašćivanje pravnih osoba zaduženih za obavljanje procjene rizika u svrhu stavljanja na tržište GMO-a ili proizvoda koji sadrže i/ili se sastoje ili potječu od GMO-a 	I. i III. tromjesečje 2012. II. tromjesečje 2012. I. tromjesečje 2012.
Zaštita zdravlja ljudi i zaštita okoliša od posrednih i neposrednih te kumulativnih učinaka GMO-a	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba odredaba zakonodavstva na području GMO-a • Provođenje službenih kontrola (nadzori, monitorinzi) 	Kontinuirano
Uspostava sustava trajnog nadzora nad šumama	<ul style="list-style-type: none"> • Program mjera za prikupljanje podataka i uspostavu registra oštećenosti šuma • Ustrojavanje i vođenje jedinstvenog informacijskog sustava i registra o šumskim požarima 	Kontinuirano

Prilog I. Procjena fiskalnih učinaka strukturnih reformi

	2011.	2012.	2013.	2014.
UKUPNA PROCJENA FISKALNIH UČINAKA GLAVNIH PROVEDBENIH MJERA				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-1.105.335.875	1.154.776.140	497.651.145	263.307.757
B1. Izravni učinak na prihode	319.115.855	168.523.413	-122.185.343	128.920.655
B2. Izravni učinak na rashode	1.424.451.730	-986.252.727	-619.836.488	-134.387.102

I. SEKTOR PODUZETNIŠTVA				
Ukupno (1+2+3+4)				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-236.557.918	86.753.280	-596.639	-2.480.269
B1. Izravni učinak na prihode	11.795.940	20.872.367	-21.905.029	-1.031.479
B2. Izravni učinak na rashode	248.353.858	-65.880.913	-21.308.390	1.448.790

1. Tržišno natjecanje i državne potpore

Provođenje upravnih i stručnih poslova u vezi sa zaštitom tržišnog natjecanja te poslova odobravanja, nadzora provedbe i povrata općih i posebnih državnih potpora, u okviru redovnog rada AZTN-a

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-508.669	-589.872	0	-38.000
B1. Izravni učinak na prihode	-383.099	3.978.751	-7.523.230	0
B2. Izravni učinak na rashode	125.570	4.568.623	-7.523.230	38.000

Napomena: Aktivnosti AZTN-a djelomično se financiraju iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.

2. Restrukturiranje željeznice

Ukupno				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	370.670.519	547.417.239	228.080.710	82.575.861
B1. Izravni učinak na prihode	88.106.005	9.171.063	231.562.021	91.623.229
B2. Izravni učinak na rashode	-282.564.514	-538.246.176	3.481.311	9.047.368

Subvencije

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	107.429.264	284.700.000	-9.000.000	-3.000.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-107.429.264	-284.700.000	9.000.000	3.000.000

Ulaganja u modernizaciju

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	267.055.237	268.917.239	231.700.710	85.375.861
B1. Izravni učinak na prihode	91.479.778	7.471.063	233.262.021	91.623.229
B2. Izravni učinak na rashode	-175.575.459	-261.446.176	1.561.311	6.247.368

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU.

MPPI, reforme, zakonodavstvo, studije

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-3.813.982	-6.200.000	5.380.000	200.000
B1. Izravni učinak na prihode	-3.373.773	1.700.000	-1.700.000	0
B2. Izravni učinak na rashode	440.209	7.900.000	-7.080.000	-200.000

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU.

3. Malo i srednje poduzetništvo

Ukupno				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-235.799.249	87.503.152	-436.639	-2.442.269
B1. Izravni učinak na prihode	12.179.039	16.893.616	-14.381.799	-1.031.479
B2. Izravni učinak na rashode	247.978.288	-70.609.536	-13.945.160	1.410.790

Cjeloživotno obrazovanje u poduzetništvu

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	2.088.800	-4.883.000	0	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-2.088.800	4.883.000	0	0

Konkurentnost i inovacije

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	20.916.377	-33.705.067	-4.092.430	-769.225
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-20.916.377	33.705.067	4.092.430	769.225

Poboljšanje financiranja

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-187.894.483	102.594.483	0	-2.000.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	187.894.483	-102.594.483	0	2.000.000

Razvoj poduzetničke potporne infrastrukture

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	9.340.846	20.934.721	-47.611	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-9.340.846	-20.934.721	47.611	0

EU projekti za SME i jačanje stručnosti i kapaciteta za EU

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-6.704.002	1.160.120	4.140.041	1.743.790
B1. Izravni učinak na prihode	12.179.039	16.893.616	-14.381.799	-1.031.479
B2. Izravni učinak na rashode	18.883.041	15.733.496	-18.521.840	-2.775.269

Napomena: Mjera se djelomično financiraju iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.

Poticanje razvoja turizma

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-73.546.787	1.401.895	-436.639	-1.416.834
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	73.546.787	-1.401.895	436.639	1.416.834

4. Javno-privatno partnerstvo**Ukupno**

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-250.000	-160.000	-160.000	0
B1. Izravni učinak na prihode	0	0	0	0
B2. Izravni učinak na rashode	250.000	160.000	160.000	0

Edukacija sudionika u postupcima pripreme i provedbe projekata JPP-a

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-100.000	-100.000	-100.000	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	100.000	100.000	100.000	0

Koordinacija razmjene znanja i stručnosti u području JPP-a u zemljama članicama SEECp-a

A. Provedba	X			
B. Neto izravni učinak na proračun	-100.000	-10.000	-10.000	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	100.000	10.000	10.000	0

Provedba Uredbe o kriterijima ocjene i odobravanja projekata javno-privatnog partnerstva

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-50.000	0	0	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	50.000	0	0	0

Provedba Uredbe o nadzoru provedbe projekata JPP-a

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	0	-50.000	-50.000	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	0	50.000	50.000	0

II. TRŽIŠTE RADA				
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-28.733.548	-56.517.330	163.077.867	129.108.811
B1. Izravni učinak na prihode	-49.000.000	53.000.000	58.000.000	62.000.000
B2. Izravni učinak na rashode	-20.266.452	109.517.330	-105.077.867	-67.108.811
1. Aktivna politika zapošljavanja				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-100.402.900	-77.397.100	-93.603.093	-113.905.627
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	100.402.900	77.397.100	93.603.093	113.905.627
2. Prava za vrijeme nezaposlenosti				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	65.445.000	-13.845.000	108.400.000	100.000.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-65.445.000	13.845.000	-108.400.000	-100.000.000
3. Podizanje dobne granice i izmjena načina određivanja prijevremene starosne mirovine				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-59.000.000	58.000.000	143.000.000	142.000.000
B1. Izravni učinak na prihode	-49.000.000	53.000.000	58.000.000	62.000.000
B2. Izravni učinak na rashode	10.000.000	-5.000.000	-85.000.000	-80.000.000
4. Provedba propisa u svrhu zaštite majčinstva i potpora obitelji				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	36.718.590	3.725.378	0	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-36.718.590	-3.725.378	0	0
5. Stipendiranje redovitih studenata				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	10.760.000	-19.600.000	68.260	1.391.740
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-10.760.000	19.600.000	-68.260	-1.391.740
6. Subvencioniranje smještaja i prehrane studenata				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	18.973.347	-7.952.908	5.212.700	-377.302
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-18.973.347	7.952.908	-5.212.700	377.302
7. Informatizacija i održavanje sustava socijalne skrbi				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-1.227.585	552.300	0	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	1.227.585	-552.300	0	0
III. POLJOPRIVREDA				
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8)				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	4.908.435	720.859.167	-61.504.407	31.006.479
B1. Izravni učinak na prihode	126.441.076	36.140.315	-109.157.495	540
B2. Izravni učinak na rashode	121.532.641	-684.718.853	-47.653.088	-31.005.939
1. Državne potpore u poljoprivredi i ruralnom razvoju				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	109.154.329	693.125.912	-37.857.011	31.006.479
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-109.154.329	-693.125.912	37.857.011	-31.006.479

2. Uspostava tržišnog cjenovnog informacijskog sustava za tržište poljoprivrednih proizvoda					
A. Provedba					
B. Neto izravni učinak na proračun	-13.717	55.500	-117.200	0	
B1. Izravni učinak na prihode					
B2. Izravni učinak na rashode	13.717	-55.500	117.200	0	
3. Uspostava Sustava poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka (FADN)					
A. Provedba					
B. Neto izravni učinak na proračun	-42.809	-24.584	-1.344.500	0	
B1. Izravni učinak na prihode					
B2. Izravni učinak na rashode	42.809	24.584	1.344.500	0	
4. Izgradnja i opremanje dugoročnih graničnih fitosanitarnih i veterinarskih prijelaza					
A. Provedba					
B. Neto izravni učinak na proračun	-15.120.602	7.555.672	7.685.111	0	
B1. Izravni učinak na prihode	45.361.808	-19.299.113	-32.113.866	540	
B2. Izravni učinak na rashode	60.482.410	-26.854.785	-39.798.977	540	
Napomena: Izgradnja i opremanje dugoročnih graničnih fitosanitarnih i veterinarskih prijelaza djelomično se financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.					
5. Provedba programa IPARD					
A. Provedba					X
B. Neto izravni učinak na proračun	-65.500.215	-18.635.307	24.441.667	0	
B1. Izravni učinak na prihode	75.000.000	56.250.000	-65.146.725	0	
B2. Izravni učinak na rashode	140.500.215	74.885.307	-89.588.392	0	
Napomena: IPARD se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.					
6. Provedba projekta Svjetske banke za usklađivanje poljoprivrednog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU					
A. Provedba		X			
B. Neto izravni učinak na proračun	-45.131.332	47.125.500			
B1. Izravni učinak na prihode					
B2. Izravni učinak na rashode	45.131.332	-47.125.500			
7. Veterinarstvo					
A. Provedba					
B. Neto izravni učinak na proračun	18.838.149	-5.530.916	-57.255.113	0	
B1. Izravni učinak na prihode					
B2. Izravni učinak na rashode	-18.838.149	5.530.916	57.255.113	0	
8. Strukturne mjere u ribarstvu					
A. Provedba					
B. Neto izravni učinak na proračun	2.724.633	-2.812.610	2.942.639	0	
B1. Izravni učinak na prihode	6.079.268	-810.573	-11.896.904	0	
B2. Izravni učinak na rashode	3.354.635	2.002.038	-14.839.543	0	
Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.					

IV. REFORMA JAVNE UPRAVE

Ukupno (1+2+3)

A. Provedba					
B. Neto izravni učinak na proračun	-764.500	-848.325	610.475	440.275	
B1. Izravni učinak na prihode	0	10.382.925	-352.275	-3.962.475	
B2. Izravni učinak na rashode	764.500	11.231.250	-962.750	-4.402.750	

1. Provedba aktivnosti vezanih uz elektroničku upravu

A. Provedba					
B. Neto izravni učinak na proračun	-764.500	-28.000	613.000		
B1. Izravni učinak na prihode					
B2. Izravni učinak na rashode	764.500	28.000	-613.000		

2. Priprema upravljačkog tijela Operativnog programa: Razvoj upravnih kapaciteta za korištenje sredstava iz Strukturnih fondova EU

A. Provedba		X	X		
B. Neto izravni učinak na proračun		-300.000	37.500		
B1. Izravni učinak na prihode		5.700.000	-712.500		
B2. Izravni učinak na rashode		6.000.000	-750.000		

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.

3. Usklađivanje postupovnih zakona i podzakonskih akata s novim ZUP-om te provođenje edukacije službenika za primjenu ZUP-a

A. Provedba		X		
B. Neto izravni učinak na proračun		-520.325	-40.025	440.275
B1. Izravni učinak na prihode		4.682.925	360.225	-3.962.475
B2. Izravni učinak na rashode		5.203.250	400.250	-4.402.750

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.

V. RAZVOJ DRUŠTVA TEMELJENOG NA ZNANJU

Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11)

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	91.076.267	-6.843.253	86.828	-13.562.221
B1. Izravni učinak na prihode	80.769.680	21.290.052	-70.029.912	7.752.934
B2. Izravni učinak na rashode	-10.306.587	28.133.305	-70.116.740	21.315.155

1. Razvoj odgoja i obrazovanja

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-8.074.014	-915.986	-1.178.000	-1.270.000
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	8.074.014	915.986	1.178.000	1.270.000

2. Izrada Nacionalnog kurikuluma za predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-677.944	521.021	0	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	677.944	-521.021	0	0

3. Nacionalni ispiti i državna matura

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	14.294.965	557.519	36.766	0
B1. Izravni učinak na prihode	12.857.604	3.000.000	5.858.889	3.000.000
B2. Izravni učinak na rashode	-1.437.361	2.442.481	5.822.123	3.000.000

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.

4. Primjena državnih pedagoških standarda prema koeficijentu izvodljivosti

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	7.180.788	40.725	0	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-7.180.788	-40.725	0	0

5. Razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-263.852	20.837	0	0
B1. Izravni učinak na prihode	15.552.896	30.401.077	-54.163.777	6.935.719
B2. Izravni učinak na rashode	15.816.748	30.380.240	-54.163.777	6.935.719

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.

6. Jačanje kvalitete obrazovanja odraslih

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	800.082	14.073	10.781	-478.492
B1. Izravni učinak na prihode	22.014.150	-15.449.133	-9.618.693	971.473
B2. Izravni učinak na rashode	21.214.068	-15.463.206	-9.629.474	1.449.965

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.

7. Razvoj sustava osiguranja kvalitete

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	203.479	223.508	0	0
B1. Izravni učinak na prihode	12.699.714	-9.860.938	577.969	-6.254.258
B2. Izravni učinak na rashode	12.496.235	-10.084.446	577.969	-6.254.258

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.

8. Nastavak implementacije Bolonjskog procesa

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	50.964	-1.040.069	0	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-50.964	1.040.069	0	0

9. Jačanje potencijala u znanosti i tehnologijama

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	19.689.518	-3.833.934	450.000	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-19.689.518	3.833.934	-450.000	0

10. Razvoj znanstvene i tehnološkijske infrastrukture

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-1.198.689	4.661.685	-1.223.427	-3.766.764
B1. Izravni učinak na prihode	17.645.316	13.199.046	-12.684.300	3.100.000
B2. Izravni učinak na rashode	18.844.005	8.537.361	-11.460.873	6.866.764

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.

11. Komercijalizacija istraživačkih rezultata

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	59.070.970	-7.092.632	1.990.708	-8.046.965
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-59.070.970	7.092.632	-1.990.708	8.046.965

Napomena: Mjera se djelomično financira iz IBRD sredstva.

VI. REFORMA ZDRAVSTVA**Ukupno (1+2+3+4+5)**

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-93.703.263	27.036.458	-44.705.091	31.456.972
B1. Izravni učinak na prihode	0	0	0	0
B2. Izravni učinak na rashode	93.703.263	-27.036.458	44.705.091	-31.456.972

1. Smanjenje rashoda za bolovanja

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-8.074.171	141.574.171	0	0
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	8.074.171	-141.574.171	0	0

2. Informatizacija primarne zdravstvene zaštite

A. Provedba		X		
B. Neto izravni učinak na proračun	406.721	-51.355.333		
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	-406.721	51.355.333		

3. Nabava medicinske opreme i uređenje prostora u bolnicama

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-51.613.466	-14.273.223	2.426.459	-40.444.557
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	51.613.466	14.273.223	-2.426.459	40.444.557

Napomena: Sredstva za nabavu medicinske opreme osiguravaju se u MZ.

4. Reorganizacija hitne medicinske pomoći

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-33.119.432	-48.323.575	-45.993.407	72.448.749
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	33.119.432	48.323.575	45.993.407	-72.448.749

5. Akreditacija bolnica

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-1.302.915	-585.582	-1.138.143	-547.220
B1. Izravni učinak na prihode				
B2. Izravni učinak na rashode	1.302.915	585.582	1.138.143	547.220

VII. REFORMA PRAVOSUDA				
Ukupno (1+2)				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-40.157.454	45.270.739	-20.322.273	-34.159.866
B1. Izravni učinak na prihode	14.783.531	4.647.273	11.036.500	-11.657.000
B2. Izravni učinak na rashode	54.940.985	-40.623.466	31.358.773	22.502.866

1. Reforma pravosuđa

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-33.789.763	41.582.946	-23.287.273	-33.830.366
B1. Izravni učinak na prihode	14.708.548	7.831.616	20.190.000	-11.657.000
B2. Izravni učinak na rashode	48.498.311	-33.751.330	43.477.273	22.173.366

Napomena: Reforma pravosuđa djelomično se financira iz sredstava pomoći EU i donacija međunarodnih organizacija, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1. Dio planiranih sredstava iskazanih u B2 osiguran je sredstvima zajma Svjetske banke namjenjen za financiranje Projekta potpora razvoju pravosudnog sektora. Odstupanje procjene plana sredstava za 2014. godinu u odnosu na 2013. godinu odnosi se na plan sredstava kredita koja se planiraju ostvariti od Europske banke za razvoj namijenjen za izgradnju zatvora u Šibeniku i adaptaciju zatvora u Zagrebu. Postupak zaključivanja Ugovora o kreditu između Europske razvojne banke i RH je u tijeku.

2. Suzbijanje korupcije

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-6.367.691	3.687.793	2.965.000	-329.500
B1. Izravni učinak na prihode	74.983	-3.184.343	-9.153.500	0
B2. Izravni učinak na rashode	6.442.674	-6.872.136	-12.118.500	329.500

Napomena: Reforma pravosuđa u dijelu suzbijanja korupcije djelomično se financira iz sredstava pomoći EU i donacija međunarodnih organizacija, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1, te zajmom Svjetske banke.

VIII. ZAŠTITA OKOLIŠA				
UKUPNO (1+2+3+4+5+6+7+8+9)				
A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-801.403.894	339.065.404	461.004.385	121.497.576
B1. Izravni učinak na prihode	134.325.629	22.190.481	10.222.868	75.818.135
B2. Izravni učinak na rashode	935.729.523	-316.874.923	-450.781.517	-45.679.441

1. Integriranje ciljeva zaštite okoliša pri planiranju i provedbi ostalih sektorskih politika u cilju promicanja održivog razvitka

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	1.548.300	-3.775.008	-73.292	298.000
B1. Izravni učinak na prihode	0	3.663.000	0	0
B2. Izravni učinak na rashode	-1.548.300	7.438.008	73.292	-298.000

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.

2. Kakvoća zraka i zaštita klime

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	941.686	-1.530.000	-300.000	0
B1. Izravni učinak na prihode	-1.681.071	0	0	0
B2. Izravni učinak na rashode	-2.622.757	1.530.000	300.000	0

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.

3. Gospodarenje otpadom

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	0	0	0	0
B1. Izravni učinak na prihode	31.590.965	37.785.876	42.699.970	77.947.045
B2. Izravni učinak na rashode	31.590.965	37.785.876	42.699.970	77.947.045

Napomena: Mjera se financira iz sredstava pomoći EU.

4. Upravljanje vodama

A. Provedba				
B. Neto izravni učinak na proračun	-794.624.580	363.642.970	466.078.086	122.071.190
B1. Izravni učinak na prihode	98.897.131	-27.163.606	-30.248.109	-2.128.910
B2. Izravni učinak na rashode	893.521.711	-390.806.576	-496.326.195	-124.200.100

Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.

5. Zaštita mora i morskog okoliša					
A. Provedba					
B. Neto izravni učinak na proračun	-17.713	-4.550.000	-8.330.000	3.250.000	
B1. Izravni učinak na prihode					
B2. Izravni učinak na rashode	17.713	4.550.000	8.330.000	-3.250.000	
6. Zaštita prirode					
A. Provedba					
B. Neto izravni učinak na proračun	-9.469.704	-13.403.238	3.684.361	-4.121.614	
B1. Izravni učinak na prihode	5.284.796	1.772.217	696.337	0	
B2. Izravni učinak na rashode	14.754.500	15.175.455	-2.988.024	4.121.614	
Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.					
7. Uspostava sustava kontrole industrijskog onečišćenja					
A. Provedba					
B. Neto izravni učinak na proračun	-32.000	-448.000	-30.000	0	
B1. Izravni učinak na prihode	0	3.580.200	0	0	
B2. Izravni učinak na rashode	32.000	4.028.200	30.000	0	
Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.					
8. Kemikalije i GMO					
A. Provedba					
B. Neto izravni učinak na proračun	385.117	-1.096.320	475.280	0	
B1. Izravni učinak na prihode	233.808	2.552.794	-2.925.330	0	
B2. Izravni učinak na rashode	-151.309	3.649.114	-3.400.610	0	
Napomena: Mjera se djelomično financira iz sredstava pomoći EU, čiji je učinak na prihode prikazan u retku B1.					
9. Šumarstvo					
A. Provedba					
B. Neto izravni učinak na proračun	-135.000	225.000	-500.050	0	
B1. Izravni učinak na prihode					
B2. Izravni učinak na rashode	135.000	-225.000	500.050	0	

Prilog II. Statistički dodatak

Tablica 1a: Makroekonomski izgledi

							Hrvatska
Postoci, osim ako nije drugačije naznačeno	ESA	2010.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
		Razina (mlrd EUR)	Godišnje stope promjene				
1. Realni BDP prema tržišnim cijenama	B1* ^g	45,455	-1,2	0,4	0,8	1,5	2,5
2. Nominalni BDP prema tržišnim cijenama	B1* ^g	45,917	-0,2	2,7	2,0	3,7	4,9
Komponente realnog BDP-a							
3. Izdaci za potrošnju kućanstava	P3	25,262	-0,9	0,3	-0,3	0,7	1,3
4. Izdaci za potrošnju države	P3	9,808	-0,8	-0,1	-2,4	-2,0	-0,8
5. Bruto investicije u fiksni kapital	P51	10,156	-11,3	-7,3	7,4	3,2	4,6
6. Promjene zaliha i neto nabava vrijednosti	P52+P53	0,821	-18,1	21,0	4,7	2,3	5,8
7. Izvoz dobara i usluga	P6	17,276	6,0	-1,7	1,1	3,8	4,8
8. Uvoz dobara i usluga	P7	17,868	-1,3	-5,4	1,5	2,1	3,2
Doprinos realnom rastu BDP-a							
9. Finalna domaća potražnja		45,2	-3,4	-1,4	0,8	0,7	1,6
10. Promjene zaliha i neto nabava vrijednosti	P52+P53	0,8	-0,4	0,4	0,1	0,0	0,1
11. Vanjski saldo dobara / usluga	B11	-0,6	2,6	1,4	-0,1	0,7	0,7

Izvor: DZS, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 1b: Kretanje cijena

Postotne promjene, godišnji prosjeci	ESA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1. BDP deflator		1,0	2,3	1,3	2,2	2,4
2. Deflator potrošnje kućanstava		1,1	2,4	2,4	2,5	2,4
3. HICP		-	-	-	-	-
4. Promjena nacionalnog CPI-a		1,1	2,3	2,4	2,5	2,4
5. Deflator državne potrošnje		0,7	1,7	-2,4	1,4	1,9
6. Deflator investicija		-2,2	0,8	1,9	2,1	2,3
7. Deflator izvoznih cijena (dobra i usluge)		1,9	5,8	1,3	1,7	2,1
8. Deflator uvoznih cijena (dobra i usluge)		-0,2	4,8	1,1	1,6	1,9

Izvor: DZS, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 1c: Kretanja na tržištu rada

	ESA	2010.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
		Razina	Razina/Postotne godišnje promjene				
1. Stanovništvo (tisuće)			4417,8	4417,8	4417,8	4417,8	4417,8
2. Stanovništvo (stopa rasta u %)			-0,26	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Stanovništvo u radno sposobnoj dobi (broj osoba)[1]			2758,0	2751,1	2744,8	2739,3	2733,8
4. Stopa participacije radne snage			63,4	62,6	62,4	62,6	62,8
5. Zaposlenost, broj zaposlenih [2]			1541,3	1492,8	1473,0	1474,5	1486,3
6. Zaposlenost, radni sati [3]			n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
7. Zaposlenost (stopa rasta u %)			-4,0	-3,1	-1,3	0,1	0,8
8. Zaposlenost u javnom sektoru (broj zaposlenih)			n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
9. Zaposlenost u javnom sektoru (rast u %)			-	-	-	-	-
10. Stopa nezaposlenosti [4]			11,8	13,3	14,0	14,0	13,4
11. Produktivnost rada, broj zaposlenih [5]		214.888	2,9	3,6	2,1	1,4	1,6
12. Produktivnost rada, radni sati [6]			n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
13. Naknade zaposlenima	D1	156.935.768.618	-4,1	-0,1	-1,7	1,5	3,9

Izvor: DZS, MFIN

[1] Dobna skupina od 15 do 64 godine

[2] Zaposleno stanovništvo, domaći koncept definicije nacionalnih računa

[3] Definicija nacionalnih računa

[4] Definicija usklađena s EUROSTAT-om, razine

[5] Realni BDP po zaposlenoj osobi

[6] Realni BDP po radnom satu

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 1d: Saldo pojedinih sektora

U postotku BDP-a	ESA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1. Neto pozajmljivanje / zaduživanje prema ostatku svijeta	B.9	-1,1	0,3	0,1	0,8	1,6
<i>od čega:</i>						
- Saldo dobara i usluga		-0,2	1,7	1,6	2,3	3,0
- Saldo primarnih dohodaka i tekućih transfera		-1,0	-1,5	-1,6	-1,8	-1,9
- Kapitalni račun		0,1	0,0	0,1	0,3	0,5
2. Neto pozajmljivanje / zaduživanje privatnog sektora	B.9/ EDP B.9	3,8	5,8	3,9	4,1	4,2
3. Neto pozajmljivanje / zaduživanje opće države		-4,9	-5,5	-3,8	-3,3	-2,6
4. Statistička diskrepancija		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Izvor: HNB, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 1e: BDP, investicije i bruto dodana vrijednost

	ESA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
BDP i investicije						
Razina BDP-a u tekućim tržišnim cijenama (u domaćoj valuti)	B1g	334,6	343,4	350,5	363,4	381,0
Udio investicija (% BDP-a)		21,6	19,7	21,1	21,5	21,9
Rast bruto dodane vrijednosti, postotne promjene u stalnim cijenama						
1. Poljoprivreda		-0,2	1,5	1,3	1,9	2,0
2. Industrija (izuzev građevinarstva)		-1,6	-0,6	2,9	2,5	3,3
3. Građevinarstvo		-16,4	-9,4	1,6	2,1	2,2
4. Usluge		-0,4	1,3	-0,4	0,9	2,1

Izvor: DZS, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 1f: Kretanja u međunarodnom sektoru

Milijarde eura ukoliko nije drukčije naznačeno		2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1. Tekući račun platne bilance (%BDP)	% BDP-a	-1,2	0,2	0,0	0,5	1,1
2. Izvoz dobara	HRK ili EUR	9.102	9.090	9.286	9.986	10.885
3. Uvoz dobara	HRK ili EUR	15.054	14.640	14.941	15.472	16.274
4. Trgovinski saldo	HRK ili EUR	-5.952	-5.550	-5.655	-5.485	-5.388
5. Izvoz usluga	HRK ili EUR	8.490	8.840	8.977	9.268	9.736
6. Uvoz usluga	HRK ili EUR	2.603	2.485	2.565	2.672	2.813
7. Saldo usluga	HRK ili EUR	5.886	6.355	6.411	6.596	6.923
8. Inozemni neto primici od kamata	HRK ili EUR	-1.327	-1.440	-1.497	-1.557	-1.608
9. Ostali neto primici iz inozemstva	HRK ili EUR	-230	-290	-336	-418	-505
10. Tekući transferi	HRK ili EUR	1.088	1.037	1.089	1.096	1.123
11. <i>Od kojih iz EU</i>	HRK ili EUR	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
12. Saldo tekućeg računa	HRK ili EUR	-535	113	13	232	544
13. Račun kapitalnih i financijskih transakcija	HRK ili EUR	1.264	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
14. Inozemna izravna ulaganja	HRK ili EUR	341	969	588	706	773
15. Međunarodne pričuve	HRK ili EUR	10.660	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
16. Inozemni dug	HRK ili EUR	46.496	45.827	47.032	47.730	48.645
17. <i>Od čega: javni</i>	HRK ili EUR	13.998	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
18. <i>Od čega denominiran u stranoj valuti</i>	HRK ili EUR	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
19. <i>Od čega otplate</i>	HRK ili EUR	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
20. Devizni tečaj prema euru (kraj godine)	HRK ili EUR	7,39	7,53	7,50	7,51	7,51
21. Devizni tečaj prema euru (godišnji prosjek)	HRK ili EUR	7,29	7,43	7,47	7,48	7,48
22. Neto inozemna štednja	% BDP-a	-	-	-	-	-
23. Domaća privatna štednja	% BDP-a	-	-	-	-	-
24. Domaće privatne investicije	% BDP-a	-	-	-	-	-
25. Domaća javna štednja	% BDP-a	-	-	-	-	-
26. Domaće javne investicije	% BDP-a	-	-	-	-	-

Izvor: HNB, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 1g: Pokazatelji održivosti

		2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
1. Saldo tekućeg računa	% BDP-a	-7,2	-8,8	-5,2	-1,2	0,2
2. Neto međunarodna investicijska pozicija	% BDP-a	-92,6	-73,2	-85,4	-92,4	-88,7
3. Tržišni udio izvoza	%, godišnja promjena	-5,1	-7,5	2,6	15,0	-8,6
4. Realni efektivni tečaj	%, godišnja promjena	-1,2	-4,3	-0,7	1,6	2,5
5. Nominalni jedinični troškovi rada	%, godišnja promjena	4,4	7,4	4,8	-3,6	-0,3
6. Krediti privatnom sektoru Private sector credit flow	% BDP-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Dug privatnog sektora	% BDP-a	1,9	3,7	1,8	-0,1	-0,4
8. Dug opće države	% BDP-a	32,9	29,2	35,1	41,3	44,9

Izvor: HNB; MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 2: Proračun opće države

Hrvatska

	ESA kod	2010.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
		Razina (milijarde HRK)	% BDP-a				
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (B9) po sektorima							
1. Opća država	S13	-16,402	-4,9	-5,5	-3,8	-3,3	-2,6
2. Središnja država	S1311	-16,370	-4,9	-5,3	-3,6	-3,0	-2,4
3. Vlasti država	S1312	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Lokalna država	S1313	-0,032	0,0	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2
5. Fondovi soc. osiguranja	S1314	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opća država (S13)							
6. Ukupni prihodi	TR	123,715	37,0	35,8	35,7	35,1	34,6
7. Ukupni rashodi ¹	TE	140,118	41,9	41,4	39,5	38,4	37,2
8. Neto pozajmljivanje / zaduživanje	EDP.B9	-16,402	-4,9	-5,5	-3,8	-3,3	-2,6
9. Rashodi za kamate	EDP.D41 uklj. FISIM	6,659	2,0	2,2	2,3	2,0	1,8
10. Primarni saldo ²		-9,743	-2,9	-3,4	-1,5	-1,3	-0,8
11. Jednokratne i ostale privremene mjere [3]		0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stavke prihoda							
12. Ukupni porezi (12 = 12a+12b+12c)		71,399	21,3	20,2	20,9	20,7	20,3
12a. Porezi na proizvodnju i uvoz	D2	53,087	15,9	15,8	15,8	15,8	15,4
12b. Tekući porezi na dohodak i bogatstvo	D5	18,309	5,5	4,5	5,1	5,0	4,9
12c. Porezi na kapital	D91	0,003	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
13. Socijalni doprinosi	D61	39,330	11,8	11,6	10,9	10,3	10,2
14. Prihodi od imovine	D4	1,415	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
15. Ostalo (15 = 16 - (12+13+14)) [4]		11,571	3,5	3,6	3,6	3,7	3,8
16. = 6. Ukupni prihodi	TR	123,715	37,0	35,8	35,7	35,1	34,6
p.m.: Porezno opterećenje (D2+D5+D61+D91-D995) [5]		110,729	33,1	31,9	31,8	31,1	30,5
Odabrane stavke rashoda							
16. Zajednička potrošnja	P32	0,000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
17. Ukupne socijalne naknade	D62 + D63	69,630	20,8	19,9	19,1	18,5	17,8
17a. Socijalne naknade u naravi	P31 = D63	11,971	3,6	3,3	3,0	2,9	2,9
17b. Socijalne naknade osim u naravi	D62	57,659	17,2	16,6	16,1	15,6	15,0
18 = 9. Kamate (uklj. FISIM)	EDP.D41 + FISIM	6,659	2,0	2,2	2,3	2,0	1,8
19. Subvencije	D3	7,881	2,4	2,1	1,9	1,9	1,8

20. Bruto investicije u fiksni kapital	P51	4,425	1,3	1,9	1,6	1,6	1,5
21. Ostalo(21 = 22-(16+17+18+19+20) [6])		51,523	15,4	15,3	14,6	14,3	14,2
22. Ukupni rashodi	TE [1]	140,118	41,9	41,4	39,5	38,4	37,2
p.m. Naknade zaposlenima	D1	34,98683	10,5	10,4	9,7	9,5	9,0

Izvor: MFIN

1 Prilagođeno za sljedeći tijek koji se odnosi na tijekove od swap operacija, tako da je TP-TR=EDP.B9.

2 Primarna bilanca izračunava se kao (EDP.B9, stavka 8) plus (EDP D41 + FISIM koji se knjiži kao intermedijarna potrošnja, stavka 9).

3 Znak + označava jednokratne mjere za smanjenje deficita

4 P.11+P.12+P.131+D.39+D.7+D.9 (osim D.91).

5 Uključujući one poreze koje prikuplja EU i uključujući prilagodbu za neprikupljene poreze i socijalne doprinose (D995), prema potrebi.

6 D.29+D4 (osim D.41)+ D.5+D.7+D.9+P.52+P.53+K.2+D.8.

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, a crvenom planirane i projicirane vrijednosti.

Table 3: Rashodi opće države po funkciji

% BDP-a	stavka COFOG-a	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1. Opće javne usluge	1	4,8	-	-	-	-
2. Obrana	2	1,4	-	-	-	-
3. Javni red i sigurnost	3	2,4	-	-	-	-
4. Ekonomski poslovi	4	4,8	-	-	-	-
5. Zaštita okoliša	5	0,3	-	-	-	-
6. Usluge unapređenja stanovanja i zajednice	6	1,2	-	-	-	-
7. Zdravstvo	7	6,2	-	-	-	-
8. Rekreacija, kultura i religija	8	1,2	-	-	-	-
9. Obrazovanje	9	4,2	-	-	-	-
10. Socijalna zaštita	10	14,6	-	-	-	-
11. Ukupni rashodi (stavka 7 = 22 u Tablici 2)	TE	41,9	41,4	39,5	38,4	37,2

Izvor: MFIN**Napomena:** Crnom su bojom ispisana ostvarenja, a crvenom planirane i projicirane vrijednosti.

Tablica 4: Dug opće države

Hrvatska

% BDP-a	ESA kod	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1. Razina ukupnog duga (1)		41,3	44,9	47,2	48,9	49,4
2. Promjena ukupnog duga		6,1	3,6	2,4	1,7	0,5
Doprinosi promjeni ukupnog duga						
3. Primarna bilanca (2)		2,9	3,4	1,5	1,3	0,8
4. Rashodi za kamate (3)	EDP D.41	2,0	2,2	2,3	2,0	1,8
5. Usklađivanje stanja i tijeka		1,2	-1,9	-1,5	-1,6	-2,1
<i>od čega:</i>						
- Razlike obračunskog i novčanog principa (4)		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Neto akumulacija financijske imovine (5)		0,4	0,1	-0,1	0,3	0,4
<i>od čega:</i>						
- Privatizacijski prihodi		0,0	0,1	0,6	0,2	0,2
- Efekti promjene vrijednosti i ostali [6]		0,7	-1,0	-0,5	-0,2	-0,2
p.m. implicitna kamatna stopa na dug (7)		5,7	5,4	5,3	4,3	3,9
Ostale relevantne varijable						
6. Likvidna financijska imovina (8)		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Neto financijski dug (7 = 1 - 6)		41,3	44,9	47,2	48,9	49,4

Izvor: MFIN

1 Kao što je definirano u Regulativi 3605/93 (ne prema ESA konceptu).

2 Cf. stavka 10 u Tablici 2.

3 Cf. stavka 9 u Tablici 2.

4 Razlike koje se odnose na rashode za kamate, ostali rashodi i prihodi mogu biti pobliže označeni prema potrebi.

5 Tekuća imovina, assets on third countries, javna poduzeća i razlika između imovine koja kotira i one koja ne kotira mogu

biti pobliže označeni prema potrebi.

6 Promjene izazvane kretanjima deviznog tečaja i operacijama na sekundarnom tržištu mogu biti pobliže označene prema potrebi.

7 Procjenjeno prema rashodima za kamate (uključujući FISIM evidentiran kao potrošnja) podijeljeno sa stanjem duga prethodne godine.

8 AF1, AF2, AF3 (konsolidirano prema tržišnoj vrijednosti, AF5 (ako kotira na burzi; uključujući udjele u uzajamnim fondovima).

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, a crvenom planirane i projicirane vrijednosti.

Tablica 5: Ciklička kretanja

% BDP-a	ESA kod	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1. Realni rast BDP-a (%)	B1g	-1,2	0,4	0,8	1,5	2,5
2. Neto pozajmljivanje opće države	EDP.B.9	-4,9	-5,5	-3,8	-3,3	-2,6
3. Rashodi za kamate	EDP.D.41	2,0	2,2	2,3	2,0	1,8
4. Jednokratne i druge privremene mjere						
5. Potencijalni rast BDP-a (%) ¹		-1,6	-0,6	0,6	1,6	2,1
Doprinosi:		-	-	-	-	-
- rad		-	-	-	-	-
- kapital		-	-	-	-	-
-ukupna proizvodnost faktora		-	-	-	-	-
6. Jaz domaćeg proizvoda		-1,3	-0,3	-0,2	-0,2	0,1
7. Ciklička komponenta proračuna		-0,4	0,0	-0,1	-0,1	0,0
8. Ciklički prilagođen saldo (2-7)		-4,5	-5,5	-3,7	-3,2	-2,6
9. Ciklički prilagođen primarni saldo (8+3)		-2,5	-3,3	-1,4	-1,2	-0,8
10. Strukturni saldo (8-4)		-4,5	-5,5	-3,7	-3,2	-2,6

Izvor: MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Tablica 6: Odstupanje od prethodne verzije Prepristupnog programa

Hrvatska					
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1. Realni rast BDP-a (% godišnja promjena)					
Prethodna verzija	-1,6	1,5	2,0	2,5	
Posljednja verzija	-1,2	0,4	0,8	1,5	2,5
Razlika (postotni bodovi)	0,4	-1,1	-1,2	-1,0	2,5
2. Neto pozajmljivanje/zaduživanje opće države (% BDP-a)					
Prethodna verzija	-5,2	-5,6	-3,9	-2,4	
Posljednja verzija	-4,9	-5,5	-3,8	-3,3	-2,6
Razlika	0,3	0,0	0,1	-0,9	-2,6
3. Bruto javni dug (% BDP-a)					
Prethodna verzija	41,6	44,2	46,3	46,7	
Posljednja verzija	41,3	44,9	47,2	48,9	49,4
Razlika	-0,3	0,7	0,9	2,2	49,4

Izvor: MFIN

Napomena:

Makro-crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

Fiskus-crnom su bojom ispisana ostvarenja, a crvenom planirane te projicirane vrijednosti.

Tablica 7: Dugoročna održivost javnih financija

% BDP-a	2007	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Ukupni rashodi ^[1]	42,2	41,9	39,2	40,2	41,1	42,3	
od čega:							
- Starosni rashodi ^[2]	15,2	15,3	14,6	15,3	16,2	17,9	
- Rashodi za mirovine ^[3]	9,4	8,9	8,8	8,3	8,2	8,7	
- Mirovine na temelju socijalnog osiguranja	-	-	-	-	-	-	
- Starosne i prijevremene mirovine	-	-	-	-	-	-	
- Ostala mirovinska primanja (invalidska, mirovine nadživjelih)	-	-	-	-	-	-	
- Radničke mirovine (ukoliko sadržane u općoj državi)	-	-	-	-	-	-	
- Zdravstvo	5,8	6,4	5,8	7,0	8,0	9,2	
- Dugoročna zdravstvena zaštita (ranije bilo uključeno u Zdravstvo)	-	-	-	-	-	-	
Rashodi za obrazovanje	-	-	-	-	-	-	
Ostali starosni rashodi	-	-	-	-	-	-	
Rashodi za kamate	1,8	2,0	2,5	2,8	3,1	3,4	
Ukupni prihodi	39,8	37,0	35,6	35,6	35,6	35,6	
<i>od čega: prihod od imovine</i>	-	-	-	-	-	-	
<i>od čega: od doprinosa za mirovine (ili socijalnih doprinosa)</i>	5,8	5,7	5,2	5,2	5,2	5,2	
Rezervni fond sredstava za mirovine	-	-	-	-	-	-	
<i>od čega: imovina konsolidiranog javnog mirovinskog fonda (osim državnih obveza)</i>	-	-	-	-	-	-	
Pretpostavke							
Stopa rasta produktivnosti rada	3,2	2,9	3,1	2,2	1,1	1,1	
Stopa rasta realnog BDP-a	5,1	-1,2	3,2	1,2	0,3	0,2	
Stope participacije muškaraca (između 20 i 64 godine) ^[4]	70,1	67,2	70,8	71,0	70,3	71,2	
Stope participacije žena (između 20 i 64 godine) ^[4]	56,5	55,9	57,5	57,7	57,2	57,9	
Ukupne stope participacije (između 20 i 64 godine) ^[4]	63,2	61,5	64,1	64,3	63,7	64,5	
Stopa nezaposlenosti	9,8	12,1	7,0	7,0	7,0	7,0	
Omjer populacije sa 65 i više godina i ukupne populacije	16,7	16,8	19,6	22,6	24,7	27,3	

Izvor: DZS, MFIN

[1] Ukupni rashodi prema ESA 95 metodologiji

[2] Rashodi za mirovine i zdravstvo

[3] Ukupne javne mirovine osim mirovina branitelja

[4] Između 15. i 64. godine

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, a crvenom projicirane vrijednosti. Projekcije se temelje na projekcijama stanovništva za razdoblje 2005.-2050., koje je Državni zavod za statistiku objavio 2006. godine i ne uključuju projekcije do 2060.

Tablica 8: Osnovne pretpostavke za međunarodno ekonomsko okruženje [1]

Hrvatska

		2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Kratkoročne kamatne stope [1]	Godišnji prosjek	-	-	-	-	-
Dugoročne kamatne stope	Godišnji prosjek	-	-	-	-	-
Devizni tečaj USD/EUR	Godišnji prosjek	1,32	1,39	1,34	1,35	1,35
Nominalni efektivni devizni tečaj, indeks, 2005.=100	Godišnji prosjek	98,2	100,3	101,2	101,4	101,5
Devizni tečaj HRK/EUR	Godišnji prosjek	7,29	7,43	7,47	7,48	7,48
Rast svjetskog BDP-a, u %	Godišnji prosjek	5,2	3,8	3,3	3,9	-
Rast BDP-a EU, u %	Godišnji prosjek	2,0	1,6	-0,1	1,2	-
Rast relevantnih inozemnih tržišta	Godišnji prosjek	-	-	-	-	-
Obujam svjetskog uvoza, isključujući EU	Godišnji prosjek	-	-	-	-	-
Cijene nafte (Brent, USD po barelu)	Godišnji prosjek	79,03	104,23	99,09	95,55	-

[1] Ukoliko je potrebno, isključivo tehnička pretpostavka.

Izvor: MMF, HNB, MFIN

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, plavom ocijenjene vrijednosti (kompozit ostvarenja i projiciranih vrijednosti), a crvenom projicirane vrijednosti.

[1] Ova tablica bi trebala biti uključena u sam Program, u suprotnom, pretpostavke bi trebale biti dostavljene Vijeću i Komisiji zajedno s Programom.

Prilog III. Matrica uspješnosti u provođenju reformi iz PEP-a 2011.-2013.

Matrica uspješnosti u provođenju reformi iz PEP-a 2011.-2013. prikazuje ostvarenje mjera koje su se prema prošlogodišnjem PEP-u trebale provesti u 2011. godini.

GLAVNE MJERE PREVIĐENE U PEP-u 2011.-2013.	PRIHVAĆENO (DA/NE)	DATUM	KOMENTARI
SEKTOR PODUZETNIŠTVA			
Tržišno natjecanje i državne potpore			
Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću u sektoru transporta Donošenje Uredbe o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila Donošenje Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma o osiguranju Donošenje Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta	Da	siječanj-srpanj 2011.	Uredba o skupnom izuzeću u sektoru transporta preimenovana je u Uredbu o skupnom izuzeću u sektoru prometa; Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje u Uredbu o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma između poduzetnika; Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije u Uredbu o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma između poduzetnika; a Uredba o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta u Uredbu o načinima i kriterijima utvrđivanja mjerodavnog tržišta. U siječnju 2011., uz spomenute uredbe, donesena je i Uredba o sporazumima male vrijednosti.
Edukacija na području tržišnog natjecanja za djelatnike AZTN-a, ostala regulatorna tijela i sudstvo (kroz <i>twinning</i> projekt IPA 2007) Širenje svijesti među akademskom zajednicom, lokalnom poslovnom zajednicom, tijelima lokalne vlasti i širom javnošću (kroz <i>CroCompete</i> projekt IPA 2007) Edukacija na području državnih potpora među davateljima potpora na središnjoj i lokalnim razinama, uključujući pripremu za korištenje strukturnih fondova, kroz <i>twinning</i> projekt i <i>CroCompete</i> projekt iz programa IPA 2007	Da	siječanj-prosinac 2011.	<i>CroCompete</i> projekt uspješno je dovršen: educirano je više od 500 studenata i 450 predstavnika poslovne zajednice i lokalnih tijela vlasti. Kroz <i>twinning</i> projekt održano je niz seminara za djelatnike Agencije i davatelje potpora; <i>twinning</i> aktivnosti nastavljaju se do ožujka 2012.
Dovršetak postupka odobravanja državnih potpora za hrvatska brodogradilišta	Da	srpanj-listopad 2011.	Agencija je u razdoblju srpnj - listopad 2011. donijela rješenja kojima okončava postupke ocjene programa restrukturiranja za pojedina brodogradilišta (Brodosplit, Brodotrogir, Kraljevica i 3. Maj).
Donošenje pravila o državnim potporama sukladno postupku propisanom Uredbom o državnim potporama	Da	Kontinuirano	Tijekom 2011. donesene su 3 odluke o objavljivanju pravila o državnim potporama (Odluka o dopunama Odluke o objavljivanju pravila o potporama za usavršavanje, Odluka o dopunama Odluke o objavljivanju pravila o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje i Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama koja se odnose na brzi razvoj širokopoljnih mreža).
Privatizacija			
Transformacija HFP-a, uvođenje novih modela privatizacije te priprema društava za prodaju u većinskom vlasništvu	Da	travanj 2011.	Dana 1. travnja 2011. osnovana je Agencija za upravljanje državnim imovinom. Donesen je Zakon o upravljanju državnim imovinom.
Privatizacija pet brodogradilišta i jednog društva kćeri (objava drugog kruga natječaja)	Da/Ne		
Intenziviranje aktivnosti na objavi javnih natječaja u cilju privatizacije društava iz portfelja RH	Da	srpanj 2010. - ožujak 2011.	Privatizacija 100 trgovačkih društava u manjinskom vlasništvu (69 društava prodano na burzi, 29 društava završilo stečajni ili likvidacijski postupak i 2 društva prodana zaposlenicima pod posebnim uvjetima). Objavljeni su natječaji za izbor stručnih članova nadzornih odbora u trgovačkim društvima u kojima RH ima većinski udjel, a u cilju ubrzanja privatizacije. Promjene članova su u tijeku.
Nastavak privatizacije Hrvatskih željeznica	Ne		Nije više u nadležnosti AUDIO-a.
Donošenje strategije Vlade RH o privatizaciji društava u državnom vlasništvu, uz izradu Popisa društava za moguću privatizaciju i Plana privatizacije društava u državnom vlasništvu	Ne	2012.	Zbog preustroja HFP-a, osnivanja AUDIO-a, institucionalnih promjena te promjene zakonskih okvira, Strategija Vlade o privatizaciji društava u državnom vlasništvu nije donesena već je izrađen Nacr Strategije upravljanja državnim imovinom. Nacr Strategije upravljanja državnim imovinom napravljen je sukladno Zakonu o upravljanju državnim imovinom te se planira donošenje Strategije tijekom 2012. od strane Hrvatskog sabora.
Izrada Izvješća Vlade RH o godišnjem izvršenju plana privatizacije društava u državnom vlasništvu	Ne	IV. tromjesečje 2011.	S obzirom da nije usvojena Strategija Vlade o privatizaciji društava u državnom vlasništvu nije niti izrađen Izvještaj o godišnjem planu izvršenja. Nakon donošenja Strategije upravljanja državnim imovinom, izradit će se Plan upravljanja državnim imovinom te će se, sukladno tome, izrađivati Izvješće o provedbi plana upravljanja, a sve sukladno Zakonu o upravljanju državnim imovinom.

Restrukturiranje željeznice			
Izrada podzakonskih akata	Da	2011.	Kontinuirane aktivnosti. U 2010. izrađeno je 4, a u 2011. još 3 nova pravilnika iz područja sigurnosti željezničkog prometa.
Izrada izvješća o mreži	Da	2011.	Svake godine izrađuje se novo Izvješće o mreži (zakonska odredba). Pred dovršetkom je izrada Izvješća o mreži za 2012.
Dodjela trasa operaterima	Da	2011.	Kontinuirane aktivnosti. Trenutno prisutna dva operatera: HŽ Cargo i HŽ Putnički prijevoz.
Uspostava Agencije za sigurnost željezničkog prometa	Da	2011.	Imenovan ravnatelj i zaposleno dvoje djelatnika.
Izrada Plana restrukturiranja za društva HŽ Grupe	Ne	2012.	Pred dovršetkom je natječajni postupak za izbor konzultanata za izradu cjelovitog Plana restrukturiranja za sva društva HŽ Grupe.
Izrada godišnjih planova održavanja i modernizacije	Da	2011.	Kontinuirane aktivnosti. Planiranje se provodi u okviru godišnjih Planova poslovanja, koje donose željeznička društva.
Restrukturiranje brodogradnje			
Objava javnog poziva za privatizaciju društava iz sektora brodograđevne industrije	Da	2011.	15. veljače 2010. objavljen je natječaj za svih pet brodograđilišta. Za Kraljevicu je raspisan novi natječaj 3. studenog 2010. Za 3. Maj raspisan je novi natječaj 24. siječnja 2011. U tijeku su pregovori s investitorima.
Provedba programa restrukturiranja (ovisno o rezultatima natječaja)	Ne	2012.- 2017.	Puna provedba Programa restrukturiranja započinje nakon privatizacije i traje kontinuirano do kraja razdoblja restrukturiranja.
Energetika			
Usklađivanje s trećim paketom energetskih zakona EU Prilagodba unutarnjeg tržišta uvjetima u Europi Prilagodba infrastrukture potrebama tržišta Naftni derivati - praćenje rezervi nafte i naftnih derivata na razini EU i vadenje goriva prema standardima EU	Da	U tijeku / Kontinuirano	Tijekom 2012. očekuje se da će biti doneseni svi potrebni zakoni koji će omogućiti implementaciju trećeg paketa. U području naftnih derivata, HANDA, sukladno planovima, nastavlja svoje aktivnosti. Nastavlja se s radom na zakonodavnom okviru vezanom uz obnovljive izvore energije i energetske učinkovitosti. Također, tijekom 2012. započet će provedba IPA projekata, posebno projekata koji su vezani za treći energetski paket, odnosno tržište energenata i sigurnost opskrbe energentima. Nastavljaju se radnje vezane uz pripremu provedbe infrastrukturnih projekata financiranih iz sredstava WEBIF-a.
Malo i srednje poduzetništvo			
Jačanje konkurentnosti malog gospodarstva Inovacije i novi proizvodi Poticanje brzo rastućih subjekata malog gospodarstva Poduzetništvo žena Poduzetništvo mladih, početnika i osoba s invaliditetom Poduzetništvo u kulturi i kulturnim industrijama Klasteri Razvoj obrtništva Razvoj zadrugarstva Primjena novih tehnologija i tehnoloških postupaka Uvođenje EU normi Povezivanje MSP i R&D Marketing i promidžba malog gospodarstva Koordinacija aktivnosti na širenju e-trgovine i e-poslovanja, javni portali za malo gospodarstvo Promidžba poduzetništva	Da	Kontinuirano	Mjere su se provodile u 2011. na temelju Programa poticanja malog i srednjeg poduzetništva 2008.-2012. Vlade RH. Provedbeni akt Programa je godišnji Operativni plan poticanja malog i srednjeg poduzetništva za tekuću proračunsku godinu. U 2011. Operativni plan donesen je 17. veljače 2011. Poticajni sustav temelji se na Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva (NN, broj 29/02 i 63/07), usvojenom planu i projekciji Proračuna, zakonodavstvu koje uređuje osnivanje subjekata malog gospodarstva (trgovačka društva, obrti, zadruge, profitne ustanove i drugi subjekti malog i srednjeg poduzetništva), te Zakonu o državnim potporama (NN, broj 140/05) i podzakonskim aktima o državnim potporama. Vlada RH je 30. lipnja 2008. donijela Odluku o strateškom i institucionalnom okviru za korištenje strukturnih instrumenata EU u RH. Odlukom se utvrđuju strukturni instrumenti EU, strateški dokumenti RH za korištenje strukturnih instrumenata, tijela nadležna za koordinaciju strukturnih instrumenata, ovjeravanje plaćanja iz strukturnih elemenata i reviziju, te tijela nadležna za pripremu i upravljanje pojedinim strateškim dokumentima.
Povoljno kreditiranje Financijski instrumenti za regionalni razvoj poduzetništva i alternativni izvori financiranja MSP EU projekti i darovnice za MSP Korištenje EU programa za Konkurentnost i inovacije CIP Jamstva	Da	Kontinuirano	Strateški dokumenti za korištenje strukturnih instrumenata EU, a koje će RH usuglašavati s Europskom komisijom jesu: Nacionalni strateški referentni okvir i Operativni programi. U Hrvatskoj je za potrebe korištenja strukturnih instrumenata utvrđeno 15 operativnih programa. Stupanjem na snagu Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (NN 150/11), Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva prestalo je s radom, a njegove poslove preuzimaju Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo poduzetništva i obrta te Ministarstvo rada i mirovinskog sustava. Ministarstvo poduzetništva i obrta ustrojeno je kao krovna institucija za malo i srednje poduzetništvo. Kako je Operativni program za regionalnu konkurentnost bio u nadležnosti Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva učiniti će se potrebne organizacijske i ustrojbene promjene za upravljačku i operativnu strukturu IPA sukladno navedenom novom Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih tijela državne uprave.
Poticanje razvoja Hrvatske agencije za malo gospodarstvo Poticanje regionalnih razvojnih agencija Izobrazba i razvoj mreže konzultanata Podrška razvoju poduzetničkih centara, tehnoloških parkova i inkubatora	Da	Kontinuirano	
Projekt nacionalnog programa obrazovanja za poduzetništvo u formalnom i neformalnom obrazovanju Regionalni centar za poduzetničko učenje zemalja jugoistočne Europe (SEECEL) Studentski poduzetnički inkubatori Obrazovanje za obrtništvo i zadrugarstvo Dječji tjedan poduzetništva Sufinanciranje sveučilišta sa specijalističkim programima za poduzetništvo Učenička zadruga i učeničko poduzeće	Da	Kontinuirano	
Provedba projekata financiranih iz EU IPA sredstava temeljem Operativnog programa za regionalnu konkurentnost, sastavnica IIIc	Da	Kontinuirano	

Malo i srednje poduzetništvo u turizmu			
Obnova, valorizacija i revitalizacija kulturne, tradicijske i prirodne baštine kao novog turističkog proizvoda	Da	Kontinuirano	Mjere su se provodile u 2011. kontinuirano na temelju Programa poticanja malog i srednjeg poduzetništva 2008. - 2012. Vlade RH. Poticajni sustav temelji se na Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva (NN, broj 29/02 i 63/07), usvojenom planu i projekciji proračuna, zakonodavstvu koje uređuje osnivanje subjekata malog gospodarstva (trgovačka društva, obrti, zadruge, profitne ustanove i drugi subjekti malog i srednjeg poduzetništva), Zakonu o državnim potporama (NN, broj 140/05) i podzakonskim aktima o državnim potporama, te Zakonu o pružanju usluga u turizmu (NN, broj 68/07 i 88/10). Svi navedeni Programi (osim Programa obuke kadrova u turizmu i Poticanja manifestacija u turizmu) nastavit će se poticati kontinuirano tijekom 2012. u sklopu novih provedbenih mjera.
Selektivni oblici turizma na kontinentu	Da	Kontinuirano	
Selektivni oblici turizma na moru	Da	Kontinuirano	
Poticanje seoskog turizma	Da	Kontinuirano	
Program obrazovanja i obuke kadrova u turizmu	Da	2011.	
Program poticanja stvaranja novih turističkih proizvoda i upravljanja destinacijom	Da	Kontinuirano	
Program poticanja u turizmu - Poticaj za uspjeh	Da	Kontinuirano	
Program sufinanciranja ulaganja u turističku infrastrukturu	Da	Kontinuirano	
Projekt sufinanciranja hotelske i ugostiteljske industrije	Da	Kontinuirano	
Subvencioniranje programa kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva u turizmu	Da	Kontinuirano	
Poticanje manifestacija u turizmu	Da	2011.	
Poticanje izrade izvornih hrvatskih turističkih suvenira	Ne	I. tromjesečje 2011.	Program se nije nastavio tijekom 2011. jer je ocijenjeno da je polučio rezultate. Sredstva su prebačena na druge Programe.
Poticanje razvoja turističkih tematskih puteva	Ne		Program se nije nastavio tijekom 2011. god. radi pomanjkanja interesa za taj program. Sredstva su prebačena na druge Programe.
Poticanje plasmana ekoloških proizvoda u turizmu	Ne		Program se nije nastavio tijekom 2011. iz razloga što nitko od potencijalnih korisnika programa nije zadovoljio kriterije. Interes za Program i odziv na natječaj bili su manji od očekivanog.
Javno-privatno partnerstvo			
Edukacija zaposlenika Agencije za javno-privatno partnerstvo	Da	Kontinuirano	Tijekom 2011. zaposlenici AJPP-a sudjelovali su na četiri radionice organizirane od strane SIGMA-e vezane uz pravna i financijska pitanja pripreme i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva. Osim SIGME, kontinuirano se tijekom 2011. provodio interni program izobrazbe za pojedine teme od važnosti za javno-privatno partnerstvo. Tijekom prvog tromjesečja 2011. ustrojen je Registar ugovora javno-privatnog partnerstva, te su od prosinca 2011. podaci u registru dostupni i vanjskim korisnicima. AJPP, kao aktivni član radnih skupina EPEC-a (<i>European PPP Expertise Center</i>), sudjelovala je u izučavanju europskih praktičnih iskustava vezno uz JPP. Rezultat jednog od radnih skupina je i izrada priručnika "Using EU funds in PPPs - explaining how and starting the discussion on the future", koji je objavljen u svibnju 2011. na stranicama EPEC-a.
Ustrojavanje Registra ugovora o javno-privatnom partnerstvu	Da	I. tromjesečje 2011.	
Znanstvena analiza praktičnih iskustava	Da	Kontinuirano	
Edukacija sudionika u postupcima pripreme i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva	Da	Kontinuirano	Tijekom 2011. ustrojen je sustav izobrazbe o postupcima pripreme i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva te je 9. i 10. studenog 2011. održan prvi ciklus seminara "Projektne ciklus JPP-a" za tijela javnog sektora, koja su nadležna za pripremu i provedbu projekata javno-privatnog partnerstva.
Provedba Uredbe o kriterijima ocjene i odobravanja projekata javno-privatnog partnerstva	Da	Kontinuirano	U 2011. odobrena su četiri prijedloga projekta JPP-a, od kojih je za dva projekta odobrena i dokumentacija za nadmetanje.
Provedba Uredbe o nadzoru provedbe ugovora javno-privatnog partnerstva	Da	Kontinuirano	
Koordinacija razmjene znanja i stručnosti u području javno-privatnog partnerstva u zemljama članicama SEECP-a	Da	Kontinuirano	Održana je dvodnevna međunarodna konferencija "Jačanje kapaciteta za javno-privatno partnerstvo" u veljači 2011. te je otvorena Internet stranica SEE JPP Mreže u okviru Internet stranice Agencije za JPP.
FINANCIJSKI SEKTOR			
Bankovni sektor			
Daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom EU	Da	Prosinac 2010.	Pripremljeni nacrti Zakona o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata i Zakona o financijskom osiguranju, kojima će se tijekom 2012. dovršiti transponiranje Direktive 2009/44. Pripreme za izmjene Direktive o kapitalnim zahtjevima (CRR/CRD IV).
Praćenje zakonodavstva EU	Da	Kontinuirano	
Prezentacije za banke, kreditne unije i štedne banke vezano uz nove propise koji su se usvojili u 2011. godini i koji će se provoditi od 2012. godine i dalje.	Da	Kontinuirano	Održane prezentacije u drugoj polovici 2011. vezano uz izvješćivanje temeljem izmjena Zakona o kreditnim institucijama i relevantnih podzakonskih propisa. Izrada skladišta podataka koje podržava prikupljanje podataka za bonitetno izvješćivanje.
Unaprjedenje sustava bonitetnog izvješćivanja banaka (FINREP, COREP)	Da	Kontinuirano	
Nebankovni sektor			
Praćenje zakonodavstva pravne stečevine EU-a i usklađivanje po potrebi	Da	Kontinuirano	
Nadziranje subjekata - nadzor na temelju procjene rizika	Da	2011.-2012.	
Edukacija javnosti i investitora	Da	Kontinuirano	

TRŽIŠTE RADA			
Poticanje zapošljavanja			
Analiza i neovisna evaluacija godišnjih planova poticanja zapošljavanja	Da	Kontinuirano	Krajem 2011. napravljena je eksterna evaluacija aktivnih mjera politike zapošljavanja koje je provodio Hrvatski zavod za zapošljavanje u 2009. i 2010. godini.
Donošenje novog Nacionalnog plana poticanja zapošljavanja 2011.-2012.	Da	2012.	U veljači 2011. Vlada RH usvojila je Nacionalni plan poticanja zapošljavanja za 2011.-2012. U 2011. u mjerama aktivne politike sudjelovalo je 33.972 osoba, što je u odnosu na 2010., kada ih je sudjelovalo 13.088, povećanje za 160%.
Sustav socijalne sigurnosti			
Prijedlog racionalizacije socijalnih naknada, definiranje jedinstvenog pojma obitelji (kućanstvo), utvrđivanje jedinstvene metodologije određivanja imovinskog cenzusa i prijedlog visine cenzusa za ostvarivanje socijalnih naknada; prijedlog izmjene pojedinih zakonskih propisa Donošenje novog Zakona o socijalnoj skrbi	Da	svibanj 2011.	Izvršeno u sklopu novog Zakona o socijalnoj skrbi.
Prijedlog administrativne racionalizacije sustava u smjeru uspostavljanja jedinstvenog mjesta za isplatu socijalnih naknada.	Da	svibanj 2011.	Zakon o socijalnoj skrbi donesen je u svibnju 2011. U sklopu Programa gospodarskog oporavka Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi izradilo je Prijedlog administrativne racionalizacije sustava socijalne skrbi u smjeru uspostavljanja jedinstvenog mjesta za isplatu socijalnih naknada. No, isto je potrebno napraviti u drugim sustavima koji u svojoj nadležnosti imaju priznavanje prava na pojedine socijalne naknade te njihovu isplatu.
Izrada i donošenje Protokola o postupanju u slučaju grubog zanemarivanja dužnosti zbrinjavanja ili odgoja djeteta od strane roditelja, posvojitelja, skrbnika ili druge osobe	U tijeku	2012.	Protokol nije donesen u planiranom roku budući da se tek novim ustrojem Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi utvrdila organizacijska struktura za nadležnost njegove izrade.
Pokretanje postupka za potpisivanje i potvrđivanje Konvencije o zaštiti djece i suradnju u svezi s međunarodnim posvojenjem (Haška konvencija iz 1993. godine)	Ne	2012.	Izrađen je Prijedlog Zakona o potvrđivanju Konvencije o zaštiti djece i suradnji u vezi s međudržavnim posvojenjem koji će se uputiti u postupak donošenja. Isto nije doneseno u planiranom roku budući da su se tek novim ustrojem Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi osigurali tehnički preduvjeti za primjenu navedene Konvencije.
Unaprjeđenje sustava obiteljskih potpora u skladu s Nacionalnom populacijskom politikom (primjena provedbenih propisa iz Nacionalne populacijske politike)	Da	2011.	U ostvarivanju mjera Nacionalne populacijske politike, nastavljeno je s primjenom Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama i Zakona o doplatku na djecu. U 2011. doneseni su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu. Također, nastavljen je rad Zaklade Hrvatska za djecu koja je započela s radom u 2009.
Nastavak rada osnovanih obiteljskih centara i podružnica obiteljskih centara	Da	2011.	U 2011. s radom su nastavili svi prethodno osnovani obiteljski centri (17), a osnovana su i dva (2) nova centra.
Osiguravanje prava roditelja i njemu izjednačene osobe koja brine o djetetu na vremenske i novčane potpore u svrhu u zaštite materинства, njege novorođenog djeteta i njegova podizanja te usklađenja obiteljskog i poslovnog života u skladu sa Zakonom o roditeljskim i roditeljskim potporama	Da	2011.	U 2011. donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama u svrhu harmonizacije s pravnom stečevinom EU.
Osiguravanje prava na doplatku za djecu koji se steže i ostvaruje ovisno o visini ukupnog dohotka članova kućanstva i drugim uvjetima reguliranim Zakonom o doplatku za djecu	Da	2011.	U 2011. donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu u svrhu harmonizacije s pravnom stečevinom EU.
Stipendiranje redovitih studenata kroz dodjelu državnih stipendija redovitim studentima sveučilišnih, stručnih i poslijediplomskih studija	Da	Kontinuirano	
Subvencioniranje prijevoza redovitih studenata i studenata s invaliditetom, subvencioniranje prehrane i smještaja studenata u studentskim i učeničkim domovima u RH	Da	Kontinuirano	
POLJOPRIVREDNI SEKTOR			
Učinkovitija raspodjela ukupnih proračunskih sredstava za potpore u sektoru	Da	Kontinuirano	Stožerni dio buduće europske politike u Hrvatskoj bit će politika ruralnog razvoja u skladu s odrednicama Zajedničke poljoprivredne politike EU (CAP).
Donošenje zakona kojim će se na cjeloviti način urediti potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju tijekom cijelog pretpripravnog razdoblja	Da	4. studeni 2011.	Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (NN 92/2010) donesen je 15. srpnja 2010. i stupio je na snagu 1. siječnja 2011. Kako bi se uzeli u obzir rezultati pregovora koji sredinom 2010. još nisu bili poznati, u studenom 2011. objavljen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (NN 124/2011).
Uspostava Središnjeg veterinarskog informacijskog sustava (SVIS-a)	U tijeku	srpanj 2012.	Projekt uspostave SVIS-a započeo je 2010. s planiranim završetkom krajem 2011. Budući da uspostava SVIS-a zahtjeva povezivanje i koordinaciju velikog broja korisnika iz različitih institucija, završetak uspostave SVIS-a planiran je do 1. srpnja 2012.

Uspostava Fitosanitarnog informacijskog sustava (FIS-a)	U tijeku	Kontinuirano do 2015.	Projekt izgradnje FIS-a počeo je u 2010. s planiranim završetkom krajem 2011. Budući da je tijekom izgradnje FIS-a u lipnju 2011. počela primjena novog paketa propisa u EU, potrebno je nadograditi sustav novim modulima te provesti integraciju s drugim informacijskim sustavima u području poljoprivrede, u cilju cjelovite podrške fitosanitarnoj službi.
Sklapanje Ugovora o povjeravanju poslova službenih kontrola kontrolnom tijelu	Da	30. lipnja 2012.	U 2011., Uprava za veterinarstvo nastavila je sa sklapanjem Ugovora o povjeravanju poslova službenih kontrola veterinarskim organizacijama koje su akreditirane u skladu s normom HR EN ISO 17020 kao kontrolna tijela s ciljem uspostave EU sukladnog sustava službenih kontrola živih životinja i životinjskih proizvoda. Tako je do kraja 2011. sklopljen Ugovor s ukupno 30 kontrolnih tijela koja upošljavaju 171 ovlaštenog veterinaru, a do 31. lipnja 2012. planirana je akreditacija i sklapanje Ugovora s još 33 veterinarske organizacije.
Osnivanje i opremanje kriznih stožera	Da	Kontinuirano	Svake godine Uprava za veterinarstvo revidira, unapređuje te izrađuje nove krizne planove koji sadrže detaljan opis i organizaciju mjera koje se provode u svrhu suzbijanja i iskorjenjivanja osobito opasnih zaraznih bolesti. U 2011. Uprava je izradila Krizni plan za zoonoze koje se prenose vektorima te je plan testiran održavanjem simulacijske vježbe izbijanja groznice riftske doline.
Sakupljanje i neškodljivo uništavanje lešina	Da	Kontinuirano	Sukladno Zakonu o veterinarstvu (članak 48. stavak 1.) životinjske lešine i nusproizvodi životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi moraju se uništiti na propisani način, kako se ne bi ugrozilo zdravlje ljudi i životinja te okoliš. U Hrvatskoj poslove utilizacije obavlja Agroproteinka d.d.
Provedba programa nadziranja, kontrole i iskorjenjivanja opasnih bolesti životinja te bolesti koje su od interesa za EU uključujući zoonoze	Da	Kontinuirano	Dijagnostičko pretraživanje životinja u svrhu nadziranja, kontrole i iskorjenjivanja opasnih bolesti životinja te bolesti koje su od interesa za EU uključujući zoonoze, provode se redovito i kontinuirano.
Provedba veterinarskog pregleda gospodarstava	Da	Kontinuirano	
Program okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta u RH 2009.-2021.	Da	Kontinuirano do 2021.	
Izrada Strategije razvoja prehrambeno-prerađivačke industrije	Ne	2012.	Aktivnosti vezane uz izradu Strategije bile su vezane na izradu, donošenje i usvajanje Strategije razvoja gospodarstva za čiju je provedbu bilo zaduženo Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, stoga se prije usvajanja tih strateških određenja nije moglo pristupiti izradi Strategiji razvoja prerađivačke industrije. Nadalje, u proračunu za 2011. nisu osigurana dostatna sredstva, stoga imenovano Povjerenstvo nije počelo s radom na izradi strategije.
Donošenje Nacionalnog operativnog programa potpora prehrambeno-prerađivačkom sektoru	Ne	2012.-2014.	Operativni program nije donesen tijekom 2011. budući je njegovo donošenje usko vezano uz donošenje Strategije razvoja prerađivačke industrije, ali i uz sredstva u državnom proračunu.
Izrada Nacionalnog strateškog plana i Programa ruralnog razvoja	Ne	2013.	Sukladno rezultatima pregovora, prije će se na novo programsko razdoblje 2014.-2020. Prilagodba zakonodavnog okvira načinjena je kroz izmjene Zakona o državnoj potpori.
Provedba mjera ruralnog razvoja iz sredstava državnog proračuna	Da	2013.	Sukladno rezultatima pregovora.
Provedba mjera ruralnog razvoja iz IPARD programa	Da	2013.	Sukladno rezultatima pregovora.
Provedba označavanja životinja	Da	Kontinuirano	
Provedba mjera sukladno EFF	Da	Kontinuirano	Sukladno rezultatima pregovora.
Opremanje ribarske inspeksijske službe	U tijeku	2012.-2013.	
Izrada Nacionalnog strateškog plana	U tijeku	2012.	
Operativni program ribarstva	Ne	2012.	Zakonska osnova za donošenje Operativnog programa ribarstva je u Zakonu o strukturnim potporama i uređenju tržišta u ribarstvu. Kako je Operativni program provedbeni dokument Nacionalnog strateškog plana, isti će se izraditi tijekom 2012. u konzultaciji s Europskom komisijom.
Nabavka uređaja za praćenje plovila	Ne	2012.	Na provedeni javni natječaj zaprimljene su žalbe, te se čeka konačna odluka Državnog povjerenstva za žalbe. Ovisno o konačnoj odluci povjerenstva poduzet će se odgovarajuće aktivnosti.
Izrada i provedba Nacionalnog programa prikupljanja podataka	Da	2011.	Izrada navedenog programa je dovršena uz tehničku pomoć kroz pretpristupni fond IPA 2009.
Izgradnja i opremanje dugoročnih graničnih veterinarskih i fitosanitarnih prijelaza	U tijeku	2011.-2012.	Izgradnja objekata za potrebe veterinarske i fitosanitarne inspekcije na graničnim prijelazima Zračna luka Zagreb, Bajakovo i Stara Gradiška započela je u 2011.

REFORMA JAVNE UPRAVE			
Prilagodba sustava javnih agencija u skladu sa standardima EU	Da	2011.	Dovršena je reorganizacija agencija utvrđena Zaključkom o reorganizaciji agencija, zavoda, fondova i drugih pravnih osoba s javnim ovlastima.
Unapređenje i provođenje Strategije reforme državne uprave	Da	2011.-2013.	Nastavljena je provedba Strategije reforme državne uprave za razdoblje 2008.-2011., kao okvira za modernizaciju i racionalizaciju državne uprave te su započete pripreme za izradu novog strateškog dokumenta za slijedeće razdoblje.
Provedba teritorijalnog preustroja i decentralizacije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	Da	Kontinuirano	Provedba procesa decentralizacije nastavljena je prikupljanjem i ažuriranjem podataka i izradom preliminarnih analiza.
Usklađenje postupovnih zakona i podzakonskih akata sa ZUP-om te provođenje edukacije službenika za primjenu ZUP-a	U tijeku	2012.-2013.	U tijeku je usklađivanje 62 posebna zakona s odredbama ZUP-a, od kojih je većina usklađena.
Provedba Akcijskog plana za provedbu Strategije razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi za razdoblje 2010.-2013.	Da	svibanj 2011.	Stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima, kojim je poboljšán sustav ocjenjivanja i povećana mobilnost državnih službenika.
Uređivanje pitanja plaća u javnom sektoru donošenjem zakonske i podzakonske regulative	U tijeku	2012.	
Nastavak izobrazbe u Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika te u Državnoj školi za javnu upravu	U tijeku	2011.	U Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika u Ministarstvu uprave nastavljen je provedba izobrazbe državnih službenika, a započela je s radom Državna škola za javnu upravu.
Priprema upravljačkog tijela Operativnog programa: Razvoj upravnih kapaciteta za korištenje sredstava iz Strukturnih fondova EU	Da	srpanj 2011.	Početkom srpnja 2011. dovršene su aktivnosti za provedbu <i>twinning</i> projekta IPA 2007 'Tehnička pomoć Upravljačkom tijelu za OP RUK', koji je bio usmjeren jačanju kapaciteta budućeg Upravljačkog tijela.
Poboljšanje zakonske regulative zaštite prava na pristup informacijama	Da	2011.	Donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama, kojim je proširen krug tijela javne vlasti, te je propisano uvođenje testa javnog interesa i proporcionalnosti u slučaju uskrate informacija.
Objedinjavanje podataka o zaposlenima u javnom sektoru	Da	2011.	Donesen je Zakon o Registru zaposlenih u javnom sektoru te je uspostavljen registar zaposlenih, a u tijeku je unos podataka.
OSTALE REFORME			
Razvoj društva temeljenog na znanju			
Povećavati broj djece i mladih uključenih u odgojno-obrazovni sustav	Da	pedagoška godina 2011./2012.	U 2011. otvoreno je 12 novih dječjih vrtića i 52 nova područna objekta postojećih dječjih vrtića te su izdane suglasnosti na 362 nova programa. U tom je razdoblju u predškolske ustanove uključeno oko 4.000 djece.
Izraditi Nacionalni okvirni kurikulum	Da	20. srpnja 2011.	Nacionalni okvirni kurikulum donesen je 20. srpnja 2011. Temeljem tog dokumenta izrađuju se predmetni/ međupredmetni kurikulumi.
Provesti državnu maturu	Da	ljetni rok (24. svibnja - 13. lipnja 2012.); jesenski rok (22. kolovoz - 7. rujna 2012.); zimski rok (13. 20. studeni 2012.)	Državna matura uspješno je provedena kao i upisi na visoka učilišta. Podignut je prag za prolaznu ocjenu u odnosu na prošlu godinu i iznosi 27%. U ljetnom je roku ispitima pristupilo 30.965 učenika/ica, a u jesenskom roku 3.730. Povećao se broj prijava učenika/ica srednjih strukovnih škola (95%). Bolji prosječni rezultat u odnosu na 2010.
Realizirati državne pedagoške standarde prema koeficijentu izvodljivosti	Da	školska godina 2011./2012.	Sustavno se prati ostvarenost koeficijenta Standarda. Broj učenika/ica u razrednim odjelima ostvaruje se sukladno koeficijentu, smanjuje se broj škola koje rade u tri smjene te je u šk.g. 2011./2012. samo 17 (2.06%) škola koje rade u tri smjene, od 873 matične škole. Svi novoizgrađeni objekti su u skladu s mjerilima DPS-a.
Povećavati broj uključenih u programe obrazovanja odraslih u skladu sa zahtjevima gospodarstva	Da	školska godina 2011./2012.	U okviru projekta "Za Hrvatsku pismenosti..." financirano je osnovno obrazovanje, odnosno osposobljavanje za 1.395 polaznika/ica.
Razvijati sustav osiguranja kvalitete	Da	školska godina 2011./2012.	Provode se nacionalni ispiti, sudjeluje u vanjskom vrjednovanju (PISA, PIRLS, TIMMS), provodi državna matura.
Razvijati stručne i sveučilišne programe sukladno zahtjevima gospodarstva i tržišta rada	Da	akademska godina 2011./2012.	Trajno se provodi akreditacija za izvođenje studijskih programa.
Poboljšati jamstva kvalitete u sustavu visokog obrazovanja	Da	akademska godina 2011./2012.	Provodi se vanjsko vrednovanje novih studijskih programa. Radi se na uvođenju Programskih ugovora.
Jačati suradnju sustava visokog obrazovanja i privatnog sektora	Da	akademska godina 2011./2012.	Povezuju se akreditirani studijski programi privatnog i javnog sektora.
Poticati i jačati integraciju sveučilišta	Da	akademska godina 2011./2012.	Proveden je niz aktivnosti, primjerice pilot projekt uvođenja programskih ugovora, međunarodna konferencija o upravljanju visokim učilištima i sveučilištima, sudjelovanje u provedbi TEMPUS projekta "ACCESS", izvršene su pripreme za IPA projekt vezano za reformu financiranja hrvatskih sveučilišta.
Provesti vanjsko vrednovanje kvalitete visokih učilišta	Da	listopad 2011.	Agencija za znanost i visoko obrazovanje postala je punopravnom članicom Europske mreže agencija za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju (ENQA).

Poticati razvoj centara izvrsnosti i znanstvene infrastrukture	Ne		Nije bilo sredstava za razvoj centara izvrsnosti. Sukladno mogućnostima, poticao se razvoj znanstvene infrastrukture.
Poticati komercijalizaciju istraživačkih rezultata, kao i transfer znanja i tehnologija, radi dugoročnog gospodarskog razvoja	Da	akademska godina 2011./2012.	Provedene su aktivnosti vezane za programe: TEHCRO, POC, IRCRO, EUREKA. Radilo se na projektu Europska poduzetnička mreža, započeo je projekt Inkubacijski centar za bioznanosti i komercijalizaciju tehnologije.
Jačati potencijale u znanosti i tehnologijama	Da	akademska godina 2011./2012.	Provode se projekti u okviru Fonda za ulaganje u znanost i inovacije.
Reforma zdravstva			
Reorganizacija bolničkog sustava ("outsourcing" nezdravstvenih djelatnosti)	U tijeku	2015.	Dio bolničkih zdravstvenih ustanova već je uveo „outsourcing“. Racionalizirani su već sada troškovi nezdravstvenog osoblja. Vrijeme provedbe do 2015.
Izrada i implementacija "Master plana" zdravstvenih ustanova	U tijeku	2014.	Započet je Projekt usmjeren na izradu "Master plana" zdravstvenih ustanova i strategije ljudskih resursa za sektor zdravstva s planom ulaganja za ljudske potencijale u zdravstvu.
Kontrola rashoda za bolovanje	U tijeku	Kontinuirano	Kontrolom opravdanosti bolovanja u primarnoj zdravstvenoj zaštiti smanjena je stopa bolovanja, a time i rashodi za bolovanja.
Završetak informatizacije primarne zdravstvene zaštite	U tijeku	lipanj 2012.	Očekuje se da bi informatizacija primarne zdravstvene zaštite mogla biti gotova do 1. lipnja 2012. 2011. godine implementirana je primjena e-Recepta u ljekarnama i ordinacijama opće/obiteljske medicine te e-Uputnica u ordinacijama opće/obiteljske medicine i biokemijskim laboratorijima u PZZ. Na centralni IT sustav zdravstva PZZ povezane su i sljedeće djelatnosti PZZ: ginekologija, pedijatrija i stomatologija. U srpnju 2011. provedeno je snimanje stanja/stupnja informatiziranosti bolničkog sustava. Započeta je izrada Plana implementacije i integracije postojećih bolničkih informacijskih sustava na centralni informacijski sustav zdravstva.
Nabava medicinske opreme i uređenje prostora u bolnicama	U tijeku	2014.	Započet je proces završetka stare medicinske opreme i izgradnja novih i dovršenje započetih zdravstvenih objekata.
Reorganizacija hitne medicinske pomoći i izgradnja objedinjenih hitnih bolničkih prijava	U tijeku	2013.	Nakon završene I. faze reorganizacije hitne medicinske pomoći, proces je nastavljen na području cijele Hrvatske.
Reforma pravosuđa			
Upis prve generacije polaznika Državne škole za pravosudne dužnosnike	Da	28. veljače 2011.	Iz prve generacije upisanih u Državnoj školi za pravosudne dužnosnike izobrazbu trenutačno polazi 58 kandidata (39 kandidata za suce i 19 kandidata za zamjenike državnih odvjetnika), budući da su od upisanih 60 polaznika 2 kandidata odustala iz osobnih razloga. U rujnu 2011. raspisan je javni natječaj za drugu generaciju polaznika (20 kandidata za suce i 35 za zamjenike državnih odvjetnika).
Provedba aktivnosti za uspostavu dvostupanjskog upravnog sudovanja	U tijeku	2012.	Prostor Upravnog suda u Zagrebu je u potpunosti namješten i spreman za upotrebu, dok se do 31. prosinca 2011. planira obaviti imenovanje sudaca, zapošljavanje službenika te nabavka sve potrebne opreme za preostale upravne sudove (Rijeka, Split, Osijek), kako bi uspostavljeni upravni sudovi 1. siječnja 2012., bez odgađanja, započeli sa radom.
Daljnja racionalizacija općinskih i prekršajnih sudova te državnih odvjetništava i Racionalizacija mreže županijskih i trgovačkih sudova	U tijeku	2019.	Do sada je izvršeno fizičko spajanje stalnih službi za područja 20 općinskih sudova, sva županijskih državnih odvjetništava te 15 općinskih državnih odvjetništava. Također, izvršeno je fizičko spajanje za 9 prekršajnih sudova.
Provedba aktivnosti za početak rada javnih ovršitelja	U tijeku	2012.	Temeljem raspisanog i provedenog javnog natječaja imenovan je 71 ovršitelj. Ministarstvo pravosuđa raspisalo je u studenom novi natječaj za imenovanje ukupno 100 javnih ovršitelja za područje cijele RH.
Jačanje administrativnih i smještajnih kapaciteta u zatvorskom sustavu	U tijeku	Kontinuirano	U Centru za izobrazbu kontinuirano se provode aktivnosti edukacije vježbenika te državnih službenika Uprave za zatvorski sustav. Također, tijekom lipnja 2011. završen je projekt dogradnje i adaptacije kaznonice u Glini koja sada ima smještajnih kapaciteta za 800 korisnika.
Provedba aktivnosti za punu uspostavu probacijskog sustava	U tijeku	2012.	Tijekom 2011., po provedenom natječaju zaposleno je ukupno 20 probacijskih službenika koji prolaze edukacije u okviru projekta financiranog sredstvima IPA 2008. Tijekom 2012. očekuje se potpuna opremljenost svih probacijskih ureda te administrativna popunjenost.
Uvođenje ICMSa i CTSa na sudove i državna odvjetništava	U tijeku	2013.	Projekt uvođenja ICMSa na preostale općinske sudove financiran iz sredstava IPA programa planira se provesti tijekom 2012., za kada je planirana i dogradnja sustava u okviru koji propisuje Zakon o kaznenom postupku. CTS je u procesu nadogradnje i unaprjeđenja od srpnja 2011. te će do kraja 2013. biti potpuno uveden u sva državna odvjetništava na području RH.

Izgradnja Trga pravde u Zagrebu i Splitu	U tijeku	Kontinuirano	Izgradnja Trga pravde u Splitu planirana je sredstvima kredita Svjetske banke, pri čemu se objava natječaja očekuje u prvom tromjesečju 2012. Aktivnosti vezane za Trg pravde u Zagrebu odnose se na korištenje sredstava darovnice Kraljevine Nizozemske s ciljem provedbe geomehaničkih istraživanja tla te izrade studije financijskih opcija za provedbu projekta.
Dogradnja i adaptacija Općinskog suda u Karlovcu	U tijeku	2013.	Iako je u prošlogodišnjem PEP-u 2011.-2013. planirano da će se projekt provesti 2012., radi objektivnih razloga vezanih uz promjene projektne dokumentacije objava natječaja za obavljanje radove planira se tijekom drugog tromjesečja 2012. s rokom izvedbe do četvrtog tromjesečja 2013.
Dogradnja i adaptacija zgrade DORH/USKOK u Zagrebu	U tijeku	2012.	Radovi na zgradi su u tijeku, planirani završetak je drugo tromjesečje 2012.
Adaptacija zgrade Općinskog državnog odvjetništva u Puli	U tijeku	2012.	Radovi na zgradi su u tijeku, planirani završetak je drugo tromjesečje 2012.
Nabava računalne opreme za pravosudna tijela	U tijeku	2012.	Tijekom 2011. provedena su tri natječaja za nabavu računalne opreme za pravosudna tijela (financirano državnim proračunom te kreditom Svjetske banke). Isporuka opreme je u završnoj fazi.
Stupanje na snagu novog Zakona o kaznenom postupku	Da	2011.	Za potrebe implementacije odredbi ovog Zakona Ministarstvo pravosuđa je iz proračunskih sredstava te iz sredstava IPA 2008 osiguralo potrebnu opremu.
Daljnje jačanje sustava besplatne pravne pomoći	U tijeku	2012.	Tijekom srpnja 2011. donesene su Izmjene Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći kojima su eliminirane određene utvrđene manjkavosti sustava besplatne pravne pomoći te uzete u obzir odluke Ustavnog suda na pojedine odredbe Zakona. Tijekom 2011. započeo je i projekt financiran iz sredstava IPA 2009 kojemu je cilj davanje daljnjih preporuka za poboljšanje sustava besplatne pravne pomoći.
Provedba Akcijskog plana uz Strategiju suzbijanja korupcije	U tijeku	Kontinuirano	Mjere Akcijskog plana provode se sukladno utvrđenim rokovima.
Zaštita okoliša			
Procjena kakvoće zraka prema kriterijima nove Direktive o kakvoći zraka i čistom zraku za Europu 2008/50/EZ te revizija podjele teritorija RH na područja i naseljena područja prema kategorijama kakvoće zraka. Određivanje područja i naseljenih područja gdje može doći do prekoračenja graničnih vrijednosti PM10 zbog utjecaja zimskog soljenja cesta.	U tijeku	2011.	Novim Zakonom o zaštiti zraka (NN 130/11) u potpunosti su prenesene preostale odredbe Direktive 2008/50/EZ. U završnoj fazi je izrada Nacrta dokumenta Procjene kvalitete zraka prema kriterijima nove Direktive o kvaliteti zraka i čistom zraku. Dokument se planira dovršiti u 2012. Po dovršetku dokumenta ocijenit će se potreba revizije Uredbe o podjeli teritorija RH na zone i aglomeracije. Procjena doprinosa prekoračenju graničnih vrijednosti za PM10 od posipavanja cesta solju i pijeskom te iz prirodnih izvora izrađuje se u okviru G2G projekta s Nizozemskom "Implementacija CAFE direktive" (rok: IV. tromjesečje 2012.). Azo je glavni korisnik u projektu u kojem sudjeluju još i MZOP i DHMZ. Završetak projekta planiran je u svibnju 2012. Nakon izrade dokumenta razmotrit će se potreba revizija Uredbe o podjeli teritorija RH na zone i aglomeracije prema kategorijama kvalitete zraka u aglomeracijama gdje su prekoračenja PM10 uzrokovana soljenjem ili iz prirodnih izvora.
Razvoj i nadogradnja Informacijskog sustava kakvoće zraka (ISKZ) kao dijela ISZO	Da	2011.- kontinuirano	
Vođenje registra emisije stakleničkih plinova	Da	2011.- kontinuirano	
Uključivanje u sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova	U tijeku	Potpuna provedba po ulasku u EU	U zadnjem tromjesečju 2010. usvojene su Izmjene i dopune Uredbe o emisijskim kvotama stakleničkih plinova i načinu trgovanja emisijskim jedinicama iz 2008. Operateri su od 1. siječnja 2010. započeli s procesom praćenja emisija stakleničkih plinova. Operateri izvješćuju o emisijama stakleničkih plinova iz postrojenja sukladno Uredbi o emisijskim kvotama stakleničkih plinova i načinu trgovanja emisijskim jedinicama (NN 142/08, 113/10) i obvezujućim uputama.
Godišnje ocjenjivanje kakvoće zraka na ustanovljenim područjima i naseljenim područjima na teritoriju države	Da	2011.-kontinuirano	
Izrada Plana djelovanja za smanjenje onečišćenja zraka prizemnim ozonom u područjima i naseljenim područjima RH	U tijeku	2011.	U 2010. izrađen je nacrt Plana djelovanja za smanjenje onečišćenja zraka prizemnim ozonom koji će se, nakon usklađivanja teksta, uputiti u proceduru usvajanja u 2011.
Uključivanje zrakoplovne djelatnosti u sustav Izvješćivanja emisija stakleničkih plinova i tonških kilometara (izrada plana praćenja, praćenje emisija, izrada izvještaja o emisijama)	Da	2011.-2013.	
Prikupljanje Izvješća o emisijama stakleničkim plinovima iz postrojenja	Da	Kontinuirano	

Izrada akcijskih planova za smanjenje lebdećih čestica (PM) i NOx za određena područja u Republici Hrvatskoj	U tijeku	2012.	U sklopu bilateralnog projekta RH i Flamanske vlade 2009. predložen je projekt «Podrška izradi nacionalnog akcijskog plana za smanjenje lebdećih čestica (PM) i NOx u Republici Hrvatskoj (Direktiva 2008/50/EZ)». Projekt je od strane Belgije bio odobren u ožujku 2010. Predviđeno trajanje projekta je do veljače 2012. Cilj projekta je pružiti stručnu i tehnički pomoć jedinicama lokalne samouprave u donošenju akcijskih planova prema Zakonu o zaštiti zraka. Predviđeni rok za izradu akcijskih planova za odabrana područja (aglomeracije) u kojima dolazi do prekoračenja PM i/ili NOx je do završetka projekta.
Osposobljanje za izvješćivanje prema Direktivi o kakvoći okolnog zraka u sklopu projekta G2G projekta " Implementacija CAFE direktive u RH"	Da	30. lipnja 2012.	Započete projektne aktivnosti koje se nastavljaju u 2012.
Izgradnja županijskih/regionalnih centara za gospodarenje otpadom Sanacija odlagališta komunalnog otpada uz prenamjenu, nastavak korištenja ili zatvaranje	U tijeku U tijeku	Kontinuirano Kontinuirano	Do kraja 2011. sanirana su ukupno 102 odlagališta komunalnog otpada (uz sufinanciranje FZOEU).
Izrada Izvješća o stanju okoliša u RH za razdoblje 2005.-2008.	U tijeku	I. tromjesečje 2012.	Izvešće je usvojeno od strane Vlade RH. Očekuje se završetak postupanja, odnosno usvajanje Izvješća od strane Sabora.
Izrada daljnjih smjernica i obuka za provođenje postupka PUO i SPUO	Da	Kontinuirano	Dio obuke i smjernica koji se odnosi na SPUO na regionalnoj i lokalnoj razini obuhvaćen je projektom IPA 2010 - Jačanje kapaciteta za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš na regionalnoj i lokalnoj razini. Početak projekta predviđen je za 2012.
IPA 2007 - Jačanje kapaciteta za provedbu SAPARD (mjera 1 i 2) i IPARD programa (mjere 101 i 103)	Da	1. studeni 2011.	
IPA 2010 - Jačanje kapaciteta za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš na regionalnoj i lokalnoj razini	Da	2011.-2013.	U 2011. izrađena je i od Delegacije EU prihvaćena natječajna dokumentacija. U listopadu 2011. objavljen je natječaj za provedbu projekta i u tijeku je ocjena ponuda.
Razvoj i uspostava Informacijskog sustava o bogatstvu i kakvoći voda (ISKV), te povezivanje Informacijskog sustava voda u ISZO	Ne	2012. - kontinuirano	Ova mjera je zajedno s mjerom Uspostava sustava izvješćivanja o otpadnim vodama i mjerom Usklađivanje i uspostava sustava izvješćivanja o kakvoći, količini i korištenju voda te otpadnim vodama sukladno WISE (<i>Water Information System for Europe</i>) zahtjevima preformulirana u jednu provedbenu mjeru i predviđena je u matrici provedbenih mjera za nadolazeće razdoblje.
Uspostava sustava izvješćivanja o otpadnim vodama	Ne	2012. - kontinuirano	Ova mjera je zajedno s mjerom Razvoj i uspostava Informacijskog sustava o bogatstvu i kakvoći voda (ISKV), te povezivanje Informacijskog sustava voda u ISZO i mjerom Usklađivanje i uspostava sustava izvješćivanja o kakvoći, količini i korištenju voda te otpadnim vodama sukladno WISE (<i>Water Information System for Europe</i>) zahtjevima preformulirana u jednu provedbenu mjeru i predviđena je u matrici provedbenih mjera za nadolazeće razdoblje.
Izrada i donošenje Plana upravljanja vodnim područjima	Ne	2012.	Izrađen je i usvojen Nacrt Plana u prosincu 2010. Završetak izrade konačnog nacrt PUVP-a nije moguće osigurati bez usvojene Odluke o određivanju ranjivih područja i provedene Strateške procjene utjecaja PUVP-a na okoliš (SPUO).
Usklađivanje i uspostava sustava izvješćivanja o kakvoći, količini i korištenju voda te otpadnim vodama sukladno WISE (<i>Water Information System for Europe</i>) zahtjevima	Ne	2012. - kontinuirano	Ova mjera je zajedno s mjerom Razvoj i uspostava Informacijskog sustava o bogatstvu i kakvoći voda (ISKV), te povezivanje Informacijskog sustava voda u ISZO i mjerom Uspostava sustava izvješćivanja o otpadnim vodama preformulirana u jednu provedbenu mjeru i predviđena je u matrici provedbenih mjera za nadolazeće razdoblje.
Intenzivnija provedba mjera zaštite voda osobito na pripremi i provedbi infrastrukturnih projekata za zaštitu voda; sanacija i završetak postojećih i gradnja novih građevina javne odvodnje	Da	Kontinuirano	U provedbi su projekti za gradnju novih građevina javne odvodnje sufinanciranih iz programa ISPA, IPA te su u pripremi projekti sufinancirani iz strukturnih fondova.
Smanjenje gubitaka u postojećim vodoopskrbnim sustavima i povećanje stupnja priključenosti na javne vodoopskrbne sustave (regionalni vodoopskrbni sustavi), sanacija i završetak postojećih i gradnja novih građevina javne vodoopskrbe	Da	Kontinuirano	U provedbi su projekti za gradnju novih građevina javne vodoopskrbe sufinanciranih iz programa ISPA, IPA te su u pripremi projekti sufinancirani iz strukturnih fondova.
Nastavak aktivnosti na uspostavi zona sanitarne zaštite izvorišta	Da	Kontinuirano	Donesen Pravilnik o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 66/11).
Obnova postojećih i gradnja građevina javnog navodnjavanja	Da	Kontinuirano	U tijeku je provedba projekata sanacije/rekonstrukcije postojećih i izgradnje novih sustava navodnjavanja sukladno NAPNAV-u.
Jačanje/reforma postojećeg sustava financiranja upravljanja vodama i osiguranje većeg godišnjeg iznosa sredstava (donošenje novih podzakonskih akata Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva)	Da	23. rujna 2011.	Uredba o najvišem iznosu naknade za priključenje građevina i drugih nekretnina na komunalne vodne građevine (NN 109/11).
Jačanje vodnogospodarskog planiranja-priprema, izrada i donošenje Plana upravljanja vodnim područjima	Ne	2012.	Izrađen je i usvojen Nacrt Plana u studenom 2010. Završetak izrade konačnog nacrt PUVP-a nije moguće osigurati bez usvojene Odluke o određivanju ranjivih područja i provedene Strateške procjene utjecaja PUVP-a na okoliš (SPUO).
Veće investiranje u gradnju regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju	Da	Kontinuirano	U provedbi je sanacija i izgradnja regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju.

Izrada godišnjeg Nacionalnog izvješća o monitoringu Jadrana	Da	15. prosinca 2011.	Zbog nedostatnih financijskih sredstava od 2009. priprema se samo Izvješće o kakvoći mora za kupanje u RH. Baza je uspostavljena, prilagođena zahtjevima EEA i redovito se održava. Donesena je Uredba o uspostavi okvira za djelovanje Republike Hrvatske u zaštiti morskog okoliša. U 2011. ostvareni preduvjeti za definiranje značajki dobrog stanja okoliša definiranjem stanja i pritisaka na morski okoliš. U 2011. ostvareni preduvjeti za definiranje skupa ciljeva i s njima povezanih pokazatelja definiranjem stanja i pritisaka na morski okoliš. Baza podataka bit će usklađena prema zahtjevu i spremna za podršku Sustavu praćenja i promatranja za stalnu procjenu morskog okoliša. Aktivnost predviđena II fazom projekta i realizirana do uspostave Sustava praćenja i promatranja za stalnu procjenu morskog okoliša. Početak II faze projekta predviđen je u svibnju 2012.
Izrada godišnjeg izvješća, brošure i karte o kakvoći mora na plažama	Da	15. prosinca 2011.	
Uspostava i održavanje nacionalne Baze podataka za unos, obradu, valorizaciju podataka o kakvoći mora za kupanje, izvješćivanje i informiranje javnosti	Da	Kontinuirano	
Izrada provedbenog propisa o uspostavi okvira za djelovanje RH u zaštiti morskog okoliša	Da	6. listopada 2011.	
Izrada procjene stanja i pritisaka na morski okoliš	Da	15. lipnja 2011.	
Utvrđivanje dobrog stanja morskog okoliša	Ne	15. srpnja 2012.	
Određivanje skupa ciljeva i s njima povezanih pokazatelja	Ne	15. srpnja 2012.	
Uspostava i daljnji razvoj Informacijskog sustava More; Baza podataka i pokazatelja stanja morskog okoliša, marikulture i ribarstva; izvješća o stanju mora; dogradnja informatičke podrške za potrebe provedbe Okvirne direktive o morskoj strategiji, odnosno nacionalnog provedbenog akta	Ne	15. srpnja 2014.	
Prilagodavanje softverske podrške i podataka modeliranja i monitoringa mora iz I faze Projekta zaštite od onečišćenja voda na priobalnom području za korištenje stručnim institucijama i zainteresiranoj javnosti	Ne	15. srpnja 2014.	
Jačanje sustava nadzora kakvoće priobalnih voda (Projekt zaštite od onečišćenja na priobalnom području) II faza	Ne	15. svibnja 2012.	
Unaprjeđenje sustava zaštite prirode - Usklađivanje izvješćivanja prema međunarodnoj razini	U tijeku	2012. - kontinuirano	Započete aktivnosti koje se nastavljaju u 2012.
Zaštita prirodnih vrijednosti - Izvješćivanje o zaštićenim područjima (CDDA)	Da	2011.	Sustav izvješćivanja je uspostavljen.
Zaštita novih područja, revizija postojećih; Razvoj sustava zaštićenih područja, revizija i digitalizacija granica zaštićenih područja	U tijeku	Kontinuirano	U izvještajnom razdoblju usvojeni su plan upravljanja Nacionalnim parkom Krka (veljača 2011.) te plan upravljanja Parkom prirode Papuk (lipanj 2011.) kojima su utvrđeni ciljevi upravljanja, provedba, te praćenje izvršenja uz procjenu troškova za realizaciju planiranih upravljačkih mjera za razdoblje od deset godina. Proglašena su dva regionalna parka: Regionalni park Mura - Drava (veljača 2011.) i Regionalni park Moslavačka gora (lipanj 2011.), te s ciljem uspostave optimalnog modela očuvanja zaštićenih područja nastavlja se s aktivnostima veznih za poboljšanje posjetiteljske infrastrukture u zaštićenim područjima kao i na izradi preostalih planova upravljanja nacionalnim parkovima i parkovima prirode. Za dio aktivnosti (posjetiteljski centri) za koje je predviđeno financiranje kroz Strukturne fondove, nastavlja se s pripremom projektne dokumentacije. U suradnji s Državnom geodetskom upravom provode se aktivnosti vezane za službene prostorne podloge, registraciju posebnih pravničkih režima i informatičko povezivanje. Osnovan je Koordinacijski odbor i dva radna Povjerenstva, a ugovoren je izvođač radova za potrebe definiranja granica na pilot lokacijama: Park šuma i dvorac Trakošćan, Đurđevački pijesci, Stari grad Ružica i povjesna jezgra Grada Požege.
Upravljanje područjima ekološke mreže Republike Hrvatske, uspostava europske ekološke mreže „NATURA 2000“, izrada okvira upravljanja i uspostava praćenja stanja (monitoring)	U tijeku	Kontinuirano	Nacrt prijedloga NATURA 2000 područja (nacrt prijedloga SPA i pSCi područja) koji je pripremio Državni zavod za zaštitu prirode ažuriran je u lipnju 2011. Rezultati novih istraživanja se i dalje ugrađuju u nacrt prijedloga. U suradnji s šumarskim sektorom novi podaci se ugrađuju za šumske stanišne tipove.
Provedba planova upravljanja za vuka i risa	U tijeku	Kontinuirano	Provedba planova upravljanja vukom i risom odvija se kontinuirano. Provedene su daljnje aktivnosti vezane za jačanje kapaciteta za implementaciju CITES zakonodavstva, kroz daljnje jačanje međusektorske suradnje prvenstveno kroz rad Povjerenstva za CITES te je izvršena edukacija inspekcije zaštite prirode za korištenje web baze podataka za praćenje trgovine i međunarodnog prometa zaštićenim vrstama u cilju jačanja nadzora. Predstavnici MINKUL, DZZP i MFN-CURH sudjelovali su kao promatrači na Odborima EC (<i>The Committee on Trade in Wild Fauna and Flora, Scientific Review Group i Enforcement Group</i>).
Aktivnosti implementacije CITES-a	U tijeku	Kontinuirano	

Izrada faunističke i speleološke baze podataka (CRO fauna i CRO speleo) kao dio Informacijskog sustava zaštite prirode (IPA TAF 2007)	U tijeku	2011.-2012.	U izvještajnom razdoblju (projekt započeo u siječnju 2011.) usvojeno je Izvješće o zatečenom stanju (<i>Inception report</i>), izrađen je Privremeno izvješće (<i>Interim report</i>) te su održane radione sa speleološkim društvima za CRO speleo bazu, te sa stručnjacima za faunu za CRO fauna bazu. Izrada baza je u tijeku.
Jačanje kapaciteta za pripremu planova upravljanja i jačanje inspekcije zaštite prirode za predložena NATURA 2000 područja (IPA TAIB 2009)	U tijeku	2011.-2013.	Za komponentu „Razvoj nacionalnog informacijskog sustava za nadzor zaštite prirode“ (NISNPS)“ (TWL ugovor započeo u srpnju 2011.) izrađena je analiza i verifikacija tehničkih specifikacija za opremu potrebnu za uspostavu NISNPS. Za komponentu Natura MANMON (<i>Natura management and monitoring</i>) (ugovor tehničke pomoći (TA) započeo u listopadu 2011.) u tijeku je izrada Izvješća o zatečenom stanju (<i>Inception report</i>). Postupak nabave opreme za sustav nadzora u zaštiti prirode (SUP ugovor) je u tijeku.
Predujam Svjetske banke (IBRD P4500-HR) za pripremu Projekta integracije u ekološku mrežu EU NATURA 2000	Da	19. svibnja 2011.	U predstojećem razdoblju nastavlja se s implementacijom petogodišnjeg Projekta integracije u ekološku mrežu EU NATURA 2000 (svibanj 2011. – travanj 2016.).
Identifikacija i uspostava morskih područja mreže NATURA 2000 (IPA TAF 2007)	Da	22. prosinac 2011.	Tijekom provedbe projekta pripremljen je detaljni program za dovršetak prijedloga morskog dijela ekološke mreže NATURA 2000 u Hrvatskoj, izrađen je istraživački program i program praćenja stanja na 2 pilot-područja te je provedeno jačanje kapaciteta za inventarizaciju biološke raznolikosti mora i utvrđivanje morskog dijela mreže Natura 2000.
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kemikalijama (NN, broj 49/11)	Da	29. travanj 2011.	Projekt IPA 2007 Kemijska sigurnost započeo je početkom rujna 2010., a kako projekt još traje kontinuirano se održavaju sastanci s ekspertima TA komponente (technical assistance) navedenog projekta. Projekt ECHA IPA 2009., koji financira EU u svrhu uključivanja predstavnika država kandidata (Hrvatska, Turska, Makedonija) za ulazak u EU i njihovu pripremu za rad u odborima Europske agencije za kemikalije, započeo je 1. krugom sastanaka u ožujku 2010. u Zagrebu, drugi krug sastanaka bio je u Helsinkiju, Finska, krajem kolovoza 2010., dok je treći krug održan krajem kolovoza 2011. u Zagrebu. Uz gore navedene države uključena je i Srbija. Navedeni projekti se nastavljaju i u 2012.
Pravilnik o ispunjavanju Sigurnosno-tehničkog lista (NN, broj 39/09, 74/11)	Da	30. ožujak 2011.	
Lista opasnih kemikalija čiji je promet zabranjen odnosno ograničen (NN, broj 17/06, 39/10, 37/11)	Da	30. ožujak 2011.	
Pravilnik o razvrstavanju, označavanju, obilježavanju i pakiranju opasnih kemikalija (NN, broj 23/08, 64/11)	Da	10. lipnja 2011.	
Pravilnik o dopunama pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari dopuštenih u biocidnim pripravcima (NN, broj 28/09, 36/10, 31/11)	Da	16. ožujak 2011.	
Pravilnik o dopunama pravilnika o popisu postojećih aktivnih tvari koje nisu dopuštene u biocidnim pripravcima (NN, broj 28/09, 36/10, 31/11)	Da	16. ožujak 2011.	
Popis biocidnih pripravaka kojima je dano odobrenje za stavljanje na tržište (NN, broj 72/11)	Da	28. lipanj 2011.	
Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o razini genetski modificiranih organizama u proizvodima ispod koje proizvodi koji se stavljaju na tržište ne moraju biti označeni kao proizvodi koji sadrže genetski modificirane organizme (NN, broj 88/11)	Da	27. srpnja 2011.	
Provedba nacionalnog plana kemijske sigurnosti	Da	2012.	
Postupak ovlaštavanja pravnih osoba za obavljanje stručnih poslova zaštite od buke i provedbom stručnih ispita u području zaštite od buke te nastaviti s izradom strateških karata buke i akcijskih planova.	U tijeku	Kontinuirano	Zbog preduvjeta akreditacije za dobivanje ovlaštenja pravnih osoba za obavljanje stručnih poslova zaštite od buke.
Revizija Nacionalne šumarske politike i strategije	Ne		Mjera se nije provela zbog nedostatka financijskih sredstava te nije planirano njeno provođenje u nadolazećem razdoblju.
Nacionalni šumarski program	Ne		Mjera se nije provela zbog nedostatka financijskih sredstava te nije planirano njeno provođenje u nadolazećem razdoblju.
Program mjera za prikupljanje podataka i uspostavu registra oštećenosti šuma	Da	Kontinuirano	Djelomično su izvedeni građevinski radovi na uređenju laboratorijskih prostora te je nabavljen dio opreme potreban za provođenje fizikalno-kemijskih analiza.
Ustrojavanje i vođenje jedinstvenog informacijskog sustava i registra o šumskim požarima	Da	Kontinuirano	Obzirom na organizacijske promjene izvršena je analiza potrebnih izmjena i nadopuna informacijskog sustava.